

แนวทางการพัฒนาลุ่มน้ำแม่น้ำพูน เพื่อการท่องเที่ยว
จังหวัดนครสวรรค์

DEVELOPMENT OF NAN RIVER FOR TRAVELING
NAKHONSAWAN PROVINCE

สุภร เผ่าฉาน
SUPON PHAOCHAN

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ

สาขาวิชาศิลปศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2549

ISBN 974-15-2599-8

แนวทางการพัฒนาลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน เพื่อการท่องเที่ยว
จังหวัดนครสวรรค์

DEVELOPMENT OF NAN RIVER FOR TRAVELING
NAKHONSAWAN PROVINCE

สุภร เผ่าฉาน
SUPON PHAOCHAN

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรม
บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2549

ISBN 974-15-2589-3

DEVELOPMENT OF NAN RIVER FOR TRAVELING
NAKHONSAWAN PROVINCE

SUPON PHAOCHAN

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF INDUSTRIAL EDUCATION IN ARCHITECTURE
SCHOOL OF GRADUATE STUDIES
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG
2006
ISBN 974-15-2589-3

COPYRIGHT 2006

SCHOOL OF GRADUATE STUDIES

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวทางทางการพัฒนากลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน เพื่อการท่องเที่ยว จังหวัดนครสวรรค์
นักศึกษา	นางสุนทร เผ่าฉาน
รหัสประจำตัว	46064908
ปริญญา	ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	สถาปัตยกรรม
พ.ศ.	2549
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์	ผศ.สมพล ดำรงเสถียร
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม	ผศ.ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันด้านกายภาพที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน จังหวัดนครสวรรค์ โดยคำนึงถึงศักยภาพที่ควรได้รับการส่งเสริม เช่น ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม สถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อเสนอแนวทางการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว และออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่นักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับบริเวณลุ่มน้ำน่าน จังหวัดนครสวรรค์

ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันทางกายภาพของพื้นที่ มีลักษณะเป็นลุ่มน้ำสายสำคัญของจังหวัด ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม ทั้งทางธรรมชาติและประเพณีวัฒนธรรมที่น่าสนใจเป็นอย่างมาก

แนวทางการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวบริเวณลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน จังหวัดนครสวรรค์ มีดังนี้

1. ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม บริเวณสถานที่แห่งนี้ ควรส่งเสริมให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวประเภทศาสนสถาน ทางศิลปวัฒนธรรม เนื่องจากมีกิจกรรมที่แสดงถึงขนบธรรมเนียมประเพณีของคนไทยเชื้อสายจีน โดยเฉพาะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สำคัญ ภายในศาลแห่งนี้เป็นที่สักการบูชาของประชาชน และนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ อีกทั้งยังสามารถเป็นจุดเชื่อมต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในพื้นที่ใกล้เคียงได้สะดวกขึ้นด้วย

2. เรือนแพฝั่งลุ่มน้ำแม่น้ำน่านจังหวัดนครสวรรค์ ควรมีการอนุรักษ์ให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เนื่องจากสภาพของพื้นที่จะมีทัศนียภาพที่สวยงาม มีรูปแบบสถาปัตยกรรมของเรือนแพประเภทต่างๆ บางหลังมีอายุเกือบ 100 ปี บริเวณสองฝั่งริมแม่น้ำ ยังคงมีให้เห็นถึงวิถีการดำรงชีวิต

ของผู้ที่อาศัยเรือนแพ การคมนาคมทางน้ำ การจับสัตว์น้ำ ด้วยวิธีและเครื่องมือแบบต่าง ๆ การเลี้ยงปลาอีกทั้งปลูกพืชพันธุ์ไม้ในน้ำ ในกระชัง เป็นเสน่ห์ในการดึงดูดนักท่องเที่ยวซึ่งหาได้ยากมากในปัจจุบัน

3. วัดเกรียงไกรกลาง เป็นวัดเก่าแก่ สร้างในสมัยอยุธยาเป็นงานศิลปะที่สืบเนื่องมาจากสมัยสุโขทัยสมควรที่จะมีการส่งเสริมให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรม ภายในวัดมีเจดีย์ โบสถ์ และภาพจิตรกรรมฝาผนังเกี่ยวกับเรื่องราวพุทธชาดก มีความสวยงามเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งบริเวณหน้าวัดยังมีฝูงลิงอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก มีฟาร์มจระเข้ เป็นสิ่งดึงดูดที่สำคัญ สำหรับนักท่องเที่ยว

4. วัดเกยไชยเหนือ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และสถาปัตยกรรมที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของลุ่มน้ำแม่ป๋าน่าน บริเวณหน้าวัดจะเป็นจุดรวมของแม่น้ำยม และแม่น้ำน่าน ก่อนที่จะไหลไปรวมกันที่ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา ภายในบริเวณวัดมีองค์เจดีย์บรรจุพระบรมธาตุรูปทรงฐานแปดเหลี่ยมแบบลังกา มีความงดงามทางด้านศิลปกรรม และสถาปัตยกรรม อีกทั้งยังมีพิพิธภัณฑ์จัดแสดงเครื่องใช้ประจำวันในสมัยโบราณของอยุธยาควรจะมีการส่งเสริมให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวประเภทศาสนสถาน และการศึกษา ของบริเวณลุ่มน้ำแม่ป๋าน่าน จังหวัดนครสวรรค์

5. สถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด มีโอกาสและศักยภาพที่ควรส่งเสริมในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีทัศนียภาพทางธรรมชาติสวยงามมาก เป็นบึงน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุด มีธรรมชาติที่สมบูรณ์ บริเวณในบึงคงจะมีพืชพันธุ์ไม้ประเภทต่าง ๆ นกนานาชนิด และสัตว์น้ำชนิดต่าง ๆ มากมาย มีความน่าสนใจ เหมาะแก่การทัศนศึกษาทางธรรมชาติ และจัดให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับประชาชน และนักท่องเที่ยวทั่วไป

Thesis Title	Development of Nan River for Traveling Nakhon Sawan Province
Student	Mrs.Supon Phaochan
Student ID.	46064908
Degree	Master of Industrial Education
Programme	Architecture
Year	2006
Thesis Advisor	Assistant Professor Sompol Dumrongsatian
Thesis Co-advisor	Assistant Professor Dr.Lertlak Kinhom

ABSTRACT

The purposes of this research were to study physical environments of ecotourism area in Nan river Nakhon Sawan province, followed carrying capacities should be support such as the pantheon sanchaophotheparak chaomaethapthim, Buengboraphet fresh water fishery station, Nakhonsawan to submit the tendency of tourist area in useful and design the necessary convenience things for the tour. The samples that use to research are tourist and local people that concerned about Nan River area in Nakhon Sawan.

The results of the research were as follow; the physical of the area that has the important river appearances of the province composed of the beautiful tourist attractions both nature and, tradition, culture that is interested.

A development of ecotourism area in Nan River Nakhon sawan province showed that,

1. The pantheon Sanchaophotheparak – chaomaethapthim In this area, should supported to be the religious tourist attraction, arts, cultures. Due to has an activity that shows of Thai-Chinese traditions especially, the important sacred things. Inside this pantheon is the worship of the people and Thai and foreigner tourists. Unless can be the convenience link point to others tourist attractions in the near areas.

2. The floating houses on the banks of Nan River in Nakhon Sawan should have conserved to be the residence tourist areas. Due t have very beautiful areas condition, architect shape of the floating house types, some had the age more than a hundred year. Both banks of the river still see life styles of people who live on the floating houses.

The water communication, catching of aquatic animals with the different methods and tools, feeding fishes, other, plant the water trees in the floating basket for keeping live trees in water are attractiveness to pull the tourist that hard to can see in the present.

3. Watkraingkraiklang is an old temple that build in Ayudthaya age, Art work that in queried from Sukothai age, deserted to have supporting to be the historical tourist attraction and architecture inside the temple has the pagodas, Buddhist monastery and the pictures of mural painting of the matter of the Buddha's jataka, has a very beautiful for the tourist.

4. Watkoeichainuea is an historical tourist attraction and an important of architecture of the river. Nan River in front of Wat, it will be the point to include between Yom River and Nan River before they flow to combined at the beginning of Chaophaya River. Inside the precincts have a pagoda that filled up the Buddha relics, the figure eight of pedestal in Ceylon style, has the graceful of art and architecture as well as the museum that exhibited of the diary meaning tool in the ancient age of Ayudthaya should have supporting to be religious tourist attraction and education of Nan River area in Nakhon Sawan province.

5. Buengboraphet fresh water fishery station has an opportunity and potentiality that should support in developing to be the natural tourist attraction. Due to is a very beautiful scenery area, is the fresh water largest swamp, has the nature in completely, Inside the swamp have many kinds of water trees, many kinds of birds and many kinds of aquatic animals, have very interested, deserted for the natural visibility and make it to be the rest area of the people and the general tourist.

กิตติกรรมประกาศ

การเรียบเรียงวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จด้วยความอนุเคราะห์จากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.สมพล ดำรงเสถียร และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผศ.ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ปรึกษาและแก้ไขในสิ่งที่ผิดพลาด อันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ทำให้งานวิจัยสำเร็จลงด้วยดี ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการ สอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อให้วิทยานิพนธ์นี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยยังขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้สละเวลาอันมีค่าของท่านในการช่วยตรวจทานและปรับปรุงเครื่องมือที่ช่วยในการวิจัยและเพิ่มเติมให้แบบสัมภาษณ์ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กรมโยธาธิการ ฝ่ายผังเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ชาวบ้านบริเวณชุมชนที่เกี่ยวข้องที่ให้ข้อมูล และคำปรึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์ ให้ได้ดียิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณคุณพ่อของข้าพเจ้าที่เลี้ยงดูอบรมสั่งสอนให้ข้าพเจ้าเป็นเช่นทุกวันนี้ ขอขอบพระคุณ ผศ.สุรศักดิ์ กังขาว ที่ให้ความอนุเคราะห์แนะนำในการทำงานวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี อีกทั้งเพื่อนสนิทร่วมรุ่นบางท่านลูกศิษย์อันเป็นที่รักทุกๆ คนที่คอยให้ความช่วยเหลือเป็นทั้งกำลังกายและกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังเป็นอย่างยิ่งที่ให้โอกาสทางการศึกษาแก่ผู้วิจัย

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเกียรติแก่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

สุภร เผ่าฉาน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	III
กิตติกรรมประกาศ	V
สารบัญ	VI
สารบัญตาราง.....	VIII
สารบัญภาพ.....	IX
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มน้ำแม่ น้ำน่าน จังหวัดนครสวรรค์.....	7
2.2 แนวความคิดการจัดกิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยว.....	30
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	66
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	75
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	75
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	76
3.3 การตรวจสอบเครื่องมือ	76
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	77
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	77
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบสัมภาษณ์.....	76
4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจ.....	93

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	115
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	115
5.2 อภิปรายผล.....	120
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	182
บรรณานุกรม.....	185
ภาคผนวก.....	187
ภาคผนวก ก. หนังสือราชการ.....	188
ภาคผนวก ข. แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย.....	190
ประวัติผู้เขียน.....	202

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 แสดงสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวภาคเหนือตอนล่าง.....	40
2.2 แสดงประมาณการจำนวนนักท่องเที่ยวปี พ.ศ.2542-2554.....	42
4.1 การจำแนกข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบสัมภาษณ์ที่เป็นประชาชนท้องถิ่น.....	78
4.2 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานที่และกิจกรรมของประชาชน.....	80
4.3 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้าง สิ่งอำนวยความสะดวกและสิ่งประกอบบริเวณ เพื่อพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยว.....	83
4.4 การจำแนกข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่เป็นนักท่องเที่ยว.....	85
4.5 ข้อมูลด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม กิจกรรม อุปสรรคในการท่องเที่ยว.....	86

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 แสดงของเขตพื้นที่ศึกษาบริเวณลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน จังหวัดนครสวรรค์.....	5
2.1 แสดงแผนที่จังหวัดนครสวรรค์.....	8
2.2 แสดงเส้นทางของลุ่มน้ำ แม่ น้ำ่าน.....	9
2.3 แสดงเส้นทางคมนาคมสู่ลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน.....	15
2.4 แสดงทัศนียภาพ บริเวณสองฝั่งลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน จังหวัดนครสวรรค์.....	16
2.5 แสดงสถานที่ท่องเที่ยวบริเวณลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน จังหวัดนครสวรรค์	16
2.6 แสดงผังสถานที่ท่องเที่ยวบริเวณลุ่มแม่ น้ำ่าน จังหวัดนครสวรรค์.....	17
2.7 แสดงทรัพยากรธรรมชาติบึงบอระเพ็ด.....	18
2.8 แสดงทัศนียภาพและกิจกรรมล่องเรือของบึงบอระเพ็ด.....	20
2.9 แสดงทัศนียภาพภายในและภายนอกศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม.....	21
2.10 แสดงทัศนียภาพต้นแม่น้ำเจ้าพระยา.....	22
2.11 แสดงทัศนียภาพเรือนแพลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา.....	24
2.12 แสดงทัศนียภาพวัดเกรียงไกรกลาง.....	26
2.13 แสดงเจดีย์พระบรมธาตุ.....	27
2.14 แสดงอาคารพิพิธภัณฑ์หลังแรกวัดเกษไชยเหนือ.....	28
2.15 แสดงอาคารพิพิธภัณฑ์หลังสองวัดเกษไชยเหนือ.....	29
2.16 แสดงยุวมัคคุเทศก์โรงเรียนวัดเกษไชยเหนือ.....	29
2.17 แสดงสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดนครสวรรค์.....	32
2.18 แสดงงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ.....	34
2.19 แสดงงานประเพณีการแข่งขันเรือยาว.....	35
2.20 แสดงบึงบอระเพ็ด สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดนครสวรรค์.....	36
2.21 แสดงเส้นทางเส้นทางประเพณี.....	49
2.22 แสดงเส้นทางประวัติศาสตร์การสู้รบกลางขุนเขา.....	50
2.23 แสดงเส้นทางมรดกโลกประวัติศาสตร์.....	51
2.24 แสดงเส้นทางสู่ธรรมชาติฝั่งสาละวิน.....	51
2.25 แสดงเส้นทางสู่ภูสอยดาว.....	52
2.26 แสดงเส้นทางพุทธคุณ.....	52

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
2.27 แสดงเส้นทางท่องเที่ยวตามเส้นทางการท่องเที่ยวจังหวัดนครสวรรค์.....	55
2.28 แสดงแนวความคิดในการออกแบบผังบริเวณและทัศนียภาพโดยรวมของรูปณี รัตนถาวร.....	74
4.1 แสดงถนน เส้นทางคมนาคม สุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน จังหวัดนครสวรรค์.....	93
4.2 แสดงจุดเด่นของสถานที่ท่องเที่ยวบริเวณลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน.....	95
4.3 แสดงผังและภาพบริเวณศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม.....	96
4.4 แสดงผังและภาพบริเวณศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม.....	97
4.5 แสดงผังและภาพเรือนแพบริเวณลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน จังหวัดนครสวรรค์.....	98
4.6 แสดงผังและภาพบริเวณวัดเกรียงไกรกลาง.....	99
4.7 แสดงผังและภาพบริเวณวัดเกรียงไกรกลาง.....	100
4.8 แสดงผังและภาพบริเวณวัดเกรียงไกรกลาง.....	101
4.9 แสดงผังและภาพบริเวณวัดเกษไชยเหนือ.....	102
4.10 แสดงผังและภาพบริเวณวัดเกษไชยเหนือ.....	103
4.11 แสดงผังและภาพบริเวณวัดเกษไชยเหนือ.....	104
4.12 แสดงผังและภาพบริเวณศูนย์ประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด.....	105
4.13 แสดงผังและภาพบริเวณศูนย์ประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด.....	106
4.14 แสดงผังและภาพบริเวณศูนย์ประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด.....	107
4.15 แสดงปัญหาที่เกิดขึ้น ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม.....	110
4.16 แสดงถึงปัญหาของวัดเกรียงไกรกลาง.....	111
4.17 แสดงถึงปัญหาของวัดเกษไชยเหนือ.....	111
4.18 แสดงปัญหาที่เกิดขึ้นของสถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด.....	112
4.19 แสดงปัญหา และข้อจำกัดในการพัฒนาลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน จังหวัดนครสวรรค์.....	114
5.1 แสดงแผนผังการเดินทางท่องเที่ยว PROGRAM ที่ 1	129
5.2 แสดงแผนผังการเดินทางท่องเที่ยว PROGRAM ที่ 2	130
5.3 แสดงแผนผังการเดินทางท่องเที่ยว PROGRAM ที่ 3.....	131
5.4 แสดงแผนที่ในระดับต่างๆ ของประเทศ.....	132
5.5 แสดงสถานที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพเพื่อการท่องเที่ยวลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน จังหวัดนครสวรรค์.....	133

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
5.30 แสดงการปรับปรุงสิ่งก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวกวัดเกรียงไกรกลาง.....	158
5.31 แสดงสภาพปัจจุบันของพื้นที่วัดเกษไชโยเหนือ.....	159
5.32 แสดงการสัญจรและประโยชน์การใช้ที่ดินปัจจุบันของวัดเกษไชโยเหนือ.....	160
5.33 แสดงโครงการในอนาคตแนวทางการปรับปรุงกิจกรรมที่เพิ่มขึ้นวัดเกษไชโยเหนือ.....	161
5.34 แสดงองค์ประกอบของโครงการปรับปรุงวัดเกษไชโยเหนือ.....	162
5.35 แสดงเส้นทางการสัญจรของนักท่องเที่ยววัดเกษไชโยเหนือ.....	163
5.36 แสดงมุมมองภายในพื้นที่วัดเกษไชโยเหนือ.....	164
5.37 แสดงแนวทางการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกวัดเกษไชโยเหนือ 1.....	165
5.38 แสดงแนวทางการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกวัดเกษไชโยเหนือ 2.....	166
5.39 แสดงพฤติกรรมและกิจกรรมการท่องเที่ยววัดเกษไชโยเหนือ.....	167
5.40 แสดงอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นที่วัดเกษไชโยเหนือ.....	168
5.41 แสดงการปรับปรุงสิ่งก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวกวัดเกษไชโยเหนือ.....	169
5.42 แสดงสภาพปัจจุบันของพื้นที่สถานีประมงน้ำจืด บึงบอระเพ็ด.....	170
5.43 แสดงการสัญจรและประโยชน์การใช้ที่ดินปัจจุบันของสถานีประมงน้ำจืด บึงบอระเพ็ด.....	171
5.44 แสดงแนวทางปรับปรุงกิจกรรมสถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด.....	172
5.45 แสดงองค์ประกอบของโครงการปรับปรุงประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด.....	173
5.46 แสดงเส้นทางการสัญจรของนักท่องเที่ยวและมุมมองภายในพื้นที่สถานี ประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด.....	174
5.47 แสดงพฤติกรรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวสถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด.....	175
5.48 แสดงแบบอาคารหอคอย.....	176
5.49 แสดงแบบอาคารแสดงพันธุ์ปลาน้ำจืด.....	177
5.50 แสดงแบบลานแสดงจระเข้และศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว.....	178
5.51 แสดงแบบลานแสดงจระเข้และศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว.....	179
5.52 แสดงอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในพื้นที่สถานีประมงน้ำจืด บึงบอระเพ็ด.....	180
5.53 แสดงการปรับปรุงสิ่งก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวกสถานีประมงน้ำ จืดบึงบอระเพ็ด.....	181

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้สร้างรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก รายได้จากการท่องเที่ยวนับเป็นรายได้อันดับหนึ่งเมื่อเทียบกับรายได้จากสินค้าอื่น ๆ ตามแผนพัฒนาแนวทางการท่องเที่ยวที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ได้กำหนดบทบาทของการท่องเที่ยวโดยเน้นรูปแบบการท่องเที่ยวในลักษณะการอนุรักษ์ ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ความภาคภูมิใจ ความสำนึก และการตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่มีอยู่เป็นสำคัญ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.2543 : 19 – 20)

จังหวัดนครสวรรค์ เป็นเมืองโบราณเก่าแก่ ตั้งอยู่บนพื้นที่ราบ ดันกำเนิดแม่น้ำเจ้าพระยา มีความอุดมสมบูรณ์ เป็นสถานที่รวมของแม่น้ำสายสำคัญ สายซึ่งดุจสายโลหิตที่หล่อเลี้ยงชีวิตในดินแดนภาคเหนือ ได้แก่ ลำน้ำปิง วัง ยม น่าน จังหวัดนครสวรรค์ เป็นจังหวัดในบริเวณตอนกลางของประเทศ ในอดีตเป็นศูนย์กลางการคมนาคมทั้งทางบก และทางน้ำ เป็นแหล่งค้าส่งที่สำคัญของประเทศ ในปัจจุบันถือได้ว่านครสวรรค์เป็นประตูสู่ภาคเหนือ เนื่องจากมีเส้นทางคมนาคมค่อนข้างสะดวกและรวดเร็วสามารถเชื่อมโยงสู่ภาคอื่นๆได้อีกหลายเส้นทาง

สำหรับลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน เป็นลุ่มน้ำที่สำคัญลุ่มน้ำหนึ่ง ตั้งอยู่บริเวณตอนเหนือของประเทศไทยพื้นที่ลุ่มน้ำประมาณ 34,330 ตารางกิโลเมตร คิดเป็น 6.71% ของพื้นที่ทั้งประเทศ ครอบคลุมพื้นที่ 7 จังหวัด ได้แก่ พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดน่าน อุตรดิตถ์ พิษณุโลก พื้นที่บางส่วนของจังหวัดเพชรบูรณ์ พิจิตร นครสวรรค์ กำแพงเพชร ลักษณะลุ่มน้ำแคบ เรียว ยาว วางตัวในแนวเหนือ-ใต้ ทางเหนือเริ่มจากเขตเทือกเขาสูงในจังหวัดน่าน ทางตะวันตกติดกับลุ่มน้ำยม ทางทิศตะวันออกติดกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ลุ่มน้ำป่าสัก และลุ่มน้ำโขง บริเวณตอนบนและตอนกลางของลุ่มน้ำมีลักษณะเป็นเทือกเขาสูง ส่วนตอนล่างของลุ่มน้ำเป็นที่ราบสลับกับภูเขา แม่น้ำสายหลักในลุ่มน้ำนี้ ได้แก่ แม่น้ำน่าน ซึ่งเป็นแม่น้ำสาขาของแม่น้ำเจ้าพระยา มีต้นกำเนิดจากแนวเทือกเขาที่กั้นเขตแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวบริเวณทางตอนเหนือของจังหวัดน่านแล้วไหลลงทางใต้ผ่านจังหวัด อุตรดิตถ์ สุโขทัย พิษณุโลก พิจิตร โดยมีแม่น้ำยมที่ไหลออกมาจากลุ่มน้ำแม่น้ำยมมาบรรจบที่อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ แล้วไหลลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณตำบลปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ รวมความยาวของแม่น้ำประมาณ 500 กิโลเมตร

ลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน ที่ไหลผ่านจังหวัดนครสวรรค์มีจุดเริ่มต้นจากบริเวณจุดบรรจบของแม่น้ำยม กับแม่น้ำน่านที่อำเภอชุมแสงแล้วไหลสู่แม่น้ำเจ้าพระยาที่ตำบลปากน้ำโพอำเภอเมืองเป็นระยะทาง 28 กิโลเมตรบริเวณลุ่มน้ำแห่งนี้อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลนครนครสวรรค์และกรมชลประทาน ตลอดพื้นที่ของลุ่มน้ำแห่งนี้มีประชากรที่อาศัยในลักษณะเรือนแพ และบ้านพักอาศัยบนสองฝั่ง ตลอดเส้นทางอีกทั้งพื้นที่ดังกล่าวเป็นที่ตั้งของสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด ซึ่งมีทั้งที่เป็น ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และศิลปกรรมที่น่าสนใจและมีคุณค่าสมควรได้รับการอนุรักษ์ดูแลให้มี ศักยภาพที่เหมาะสมสำหรับจัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด (สำนักงานนโยบายและสิ่งแวดล้อม. 2546 : 30 – 33)

จากการศึกษาพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำแม่น้ำน่านจังหวัดนครสวรรค์ปัจจุบันพื้นที่แห่งนี้ถูกกำหนด ให้เป็นเส้นทางท่องเที่ยวเส้นทางที่ 1 ของการท่องเที่ยวจังหวัดนครสวรรค์ (สำนักงานเลขาธิการ การพัฒนาจังหวัดนครสวรรค์. 2546 : 220 – 221) โดยเน้นให้มีบทบาทการท่องเที่ยวในรูปแบบ ทางธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น แต่ในสภาพปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวและสถานที่ ท่อท่องเที่ยวแต่ละแห่งกลับมีปัญหาหลาย ๆ ด้านเช่นขาดการพัฒนาปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะ ช่วงเวลาที่ยังจังหวัดมีเทศกาลที่สำคัญเช่นประเพณีตรุษจีน ซึ่งเป็นเทศกาลที่สำคัญระดับประเทศ จะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศเป็นจำนวนมากพากันไปสักการะศาลเจ้าพ่อ เทพารักษ์และเจ้าแม่ทับทิมบริเวณริมฝั่งลุ่มน้ำแม่น้ำน่านเนื่องจากเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ และเคารพ นับถือของประชาชนทั่วไปก่อให้เกิดปัญหาด้านบริการขาดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว หลายๆ อย่างสถานที่เกิดความแออัดทำให้นักท่องเที่ยวไม่สามารถท่องเที่ยวได้ตามเป้าหมายตามที่ ต้องการ นอกจากปัญหาที่กล่าวมาแล้วสถานที่ท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และศิลปกรรม บริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำแม่น้ำน่านเช่นวัดเกรียงไกรกลาง วัดเกยไชยเหนือ ขาดการดูแลถูกปล่อยให้ เป็นแหล่งเสื่อมโทรมและรกร้างทำให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวตามเส้นทางที่กำหนดในแผนการ ท่อเที่ยว และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวตามความสนใจได้รับความผิดหวังในการท่องเที่ยว ซึ่งมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและภาพพจน์ของจังหวัดเป็นอย่างมาก

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าสภาพปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยว บริเวณลุ่มน้ำแม่น้ำแม่น้ำ น่านยังขาดการดูแล แก้ไข ปรับปรุงและขาดแนวทางการพัฒนาให้มีศักยภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว อีกทั้งสถานที่ที่มีคุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ศิลปกรรม ที่จำเป็นต้องมีการอนุรักษ์ ควรได้รับการดูแลและจัดการให้มีคุณค่า ไม่ถูกปล่อยให้เสื่อมโทรมอีกต่อไป จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงทำการวิจัยเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาลุ่มน้ำแม่น้ำน่านเพื่อเป็นการ พัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดนครสวรรค์ให้มีศักยภาพสามารถรองรับนักท่องเที่ยวตามนโยบายของ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2546 : 477- 480)

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพของบริเวณลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน จังหวัดนครสวรรค์ ที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยว

1.2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวบริเวณลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน จังหวัดนครสวรรค์

1.3 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มองปัญหาและข้อจำกัดต่าง ๆ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการ เช่น ปัญหาทางกายภาพ จากแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาการที่ไม่สามารถนำทรัพยากรการท่องเที่ยวมาพัฒนาได้อย่างเต็มที่ คุณภาพ และความไม่เพียงพอของการบริการขั้นพื้นฐาน ปัญหาด้านความเสื่อมโทรมของสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ เพื่อนำปัญหาเหล่านี้มากำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับแนวความคิดในการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาลุ่มน้ำแม่ น้ำ่านเพื่อการท่องเที่ยว จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้กรอบและแนวความคิดในการวิจัยดังนี้

1.3.1 กรอบแนวคิดการศึกษาสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพ จากรายงานแผนแม่บทพัฒนาการท่องเที่ยว ภาคเหนือตอนล่าง คณะเกษตรศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยนเรศวร (2545 : 17-25)

1.3.1.1 ลักษณะที่ตั้งและ อาณาเขต

1.3.1.2 ขนาดพื้นที่

1.3.1.3 สภาพทางกายภาพ

1.3.1.4 การคมนาคม

1.3.2 กรอบและแนวความคิดด้านกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยว จากรายงานแผนแม่บทพัฒนาการท่องเที่ยว ภาคเหนือตอนล่าง คณะเกษตรศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยนเรศวร (2545 : 276 – 300)

1.3.2.1 สถานที่ท่องเที่ยวและนโยบายสนับสนุน

1.3.2.2 ประเพณีวัฒนธรรม

1.3.2.3 เทศกาลการท่องเที่ยว

1.3.2.4 สถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยว

1.3.2.5 ประเภทและรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว

1.2.3.6 เส้นทางท่องเที่ยว

1.2.3.7 สิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยว

1.4 ขอบเขตวิจัย

1.4.1 ขอบเขตพื้นที่

ขอบเขตการวิจัยแนวทางการพัฒนา ลุ่มน้ำแม่น้ำน่านเพื่อการท่องเที่ยว จังหวัดนครสวรรค์ มีขอบเขตที่ตั้ง แต่บริเวณต้นแม่น้ำเจ้าพระยาขึ้นไปทางเหนือ บริเวณลุ่มน้ำ แม่น้ำน่านจนถึงจุดบรรจบของแม่น้ำน่าน และแม่น้ำยมบริเวณหน้าวัดเกยไชยเหนือเขตเทศบาลชุมแสงระยะทางประมาณ 28 กิโลเมตร

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรประกอบด้วย

1. ประชาชนที่อาศัยบริเวณพื้นที่ศึกษา 5 ชุมชนในพื้นที่ที่ศึกษารวมทั้งสิ้น 5,750 คน 1,280 หลังคาเรือน (ที่มา : กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ ประจำปี 2547)

2. นักท่องเที่ยว คือนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์จำนวน 1,096 ต่อวัน (ที่มา : สถิติการท่องเที่ยวจังหวัดนครสวรรค์) กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย

2.1 ประชาชน ที่อาศัยบริเวณพื้นที่ศึกษา 5 ชุมชนจำนวน 5,750 คน ใช้กลุ่มตัวอย่าง 98 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Yamane กำหนดความคลาดเคลื่อน $\pm 10\%$

2.2 นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวภายในจังหวัดนครสวรรค์จำนวน 1,096 คน ต่อวันใช้กลุ่มตัวอย่าง 94 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Yamane กำหนดความคลาดเคลื่อน $\pm 10\%$

ภาพที่ 1.1 แสดงขอบเขตพื้นที่ศึกษาบริเวณลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน จังหวัดนครสวรรค์

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน หมายถึง พื้นที่ ลุ่มน้ำที่สำคัญลุ่มน้ำหนึ่ง ตั้งอยู่บริเวณตอนเหนือของประเทศไทย มีต้นกำเนิดบริเวณตอนเหนือของจังหวัดน่าน แล้วไหลมาบรรจบกับแม่น้ำยมที่อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์แล้วไหลสู่แม่น้ำเจ้าพระยาที่ปากน้ำโพจังหวัดนครสวรรค์ รวมความยาว 500 กิโลเมตร

ลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน จังหวัดนครสวรรค์ หมายถึง พื้นที่ของลุ่มน้ำตั้งแต่บริเวณจุดบรรจบของแม่น้ำยมกับแม่น้ำ่านบริเวณหน้าวัดเกยไชยเหนือ อำเภอชุมแสง จนถึงต้นแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณตำบลปากน้ำโพ มีระยะทางประมาณ 28 กิโลเมตร

ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา หมายถึง พื้นที่บริเวณที่แม่น้ำปิง วัง ยม น่าน ไหลมาบรรจบกันเป็นแม่น้ำเจ้าพระยา แล้วไหลลงทางทิศใต้สู่ที่ราบลุ่มภาคกลางตอนใต้จนออกสู่อ่าวไทย

การพัฒนาลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน จังหวัดนครสวรรค์ หมายถึง การกำหนดให้บริเวณลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน ดังกล่าวมีรูปแบบและกิจกรรมที่ชัดเจนเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว

ประชาชนในพื้นที่ศึกษา หมายถึง กลุ่มคนในพื้นที่ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำ แม่น้ำน่าน จำนวน 5 ชุมชน

สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง สภาพทั่วไปของลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน รวมทั้งวิถีความเป็นอยู่ของ วัฒนธรรม ของประชากรท้องถิ่น นั้นๆ

กิจกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง การจัดให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวตามความสนใจ ความถนัดหรือความชำนาญที่ได้ฝึกฝนมา เช่นการขี่ม้า การดำน้ำ การเล่นเจ็ตสกีหรือการปีนเขา

สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว หมายถึง บริเวณพื้นที่ที่เป็นโครงสร้างหรือสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ที่จัดให้มีขึ้นภายในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับกิจกรรมของผู้มาเยือนและกิจกรรมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน เพื่อการท่องเที่ยว จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 2.1 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน จังหวัดนครสวรรค์
- 2.2 แนวความคิดการจัดกิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยว
- 2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน จังหวัดนครสวรรค์

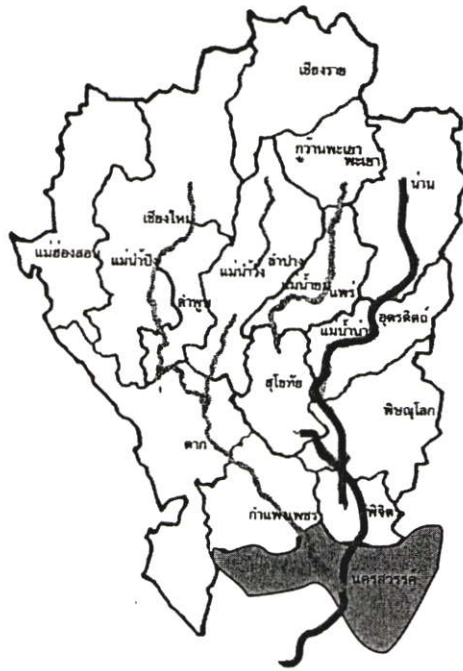
2.1.1 สภาพที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดนครสวรรค์ได้รับการสันนิษฐานว่าตั้งขึ้นในสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี โดยปรากฏในหลักศิลาจารึกว่า "เมืองพระบาง" ตามชื่อพระพุทธรูปองค์สำคัญของเมือง คือ พระบาง ซึ่งครั้งหนึ่งในสมัยรัชการที่ 1 พระพุทธรูปองค์นี้เคยได้ประดิษฐานชั่วคราวอยู่ที่เมืองนี้ เมืองนครสวรรค์เดิมตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา (บริเวณหลังตลาดปากน้ำโพในปัจจุบัน) เป็นเมืองที่ตั้งปรากฏอยู่บริเวณเชิงเขาด้านทิศตะวันตกของเมือง หันหน้าเมืองไปทางทิศตะวันออก ชื่อเมืองจึงได้ตั้งขึ้นตามลักษณะที่ตั้งของเมืองว่า "เมืองซอนตะวันออก" ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้โปรดเกล้าให้ยกฐานะเมืองนครสวรรค์ขึ้นเป็นมณฑลนครสวรรค์ มีเมืองในปกครอง 8 เมือง และได้ยุบเลิกฐานะมณฑลตั้งฐานะเป็นจังหวัดตั้งแต่สมัยรัชการที่ 7 ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2476

จังหวัดนครสวรรค์มีขอบเขตพื้นที่ ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดพิจิตร และกำแพงเพชร ทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดชัยนาท และลพบุรี ทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัดเพชรบูรณ์ และทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดกำแพงเพชร ภูมิประเทศของจังหวัดนครสวรรค์เป็นที่ราบลุ่มตามลำน้ำเอียงจากทางตอนเหนือมาทางใต้ ซึ่งเป็นที่ราบลุ่มต่อเนื่องมาจากที่ราบลุ่มทุ่งกำแพงเพชรและทุ่งพิษณุโลก มีแม่น้ำสายสำคัญในพื้นที่ 4 สาย คือ ปิง วัง ยม และน่าน ไหลมาบรรจบเป็นแม่น้ำเจ้าพระยาในพื้นที่ ซึ่งทำให้ตอนใต้ของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่มขนาดใหญ่ เป็นจุดเริ่มต้นของที่ราบลุ่มเจ้าพระยาใหญ่ ส่วนทางตะวันออกและตะวันตกของจังหวัดจะเป็นป่าไม้ และมีภูเขาหลายลูกสลับซับซ้อนกันเป็นแนวยาวการเดินทางเข้าสู่จังหวัดนครสวรรค์ จากกรุงเทพฯ สามารถเดินทางได้ทางบกโดยรถยนต์ และรถไฟ โดยรถยนต์เดินทางโดยทางหลวงหมายเลข 1 จากกรุงเทพฯ ถึงนครสวรรค์ การเดินทางโดยรถไฟเข้าสู่จังหวัดนครสวรรค์มีความสะดวกมีรถไฟเที่ยวขึ้นล่องผ่านจังหวัดนครสวรรค์จำนวนมากต่อวัน (สำนักงานเทศบาลนครนครสวรรค์. 2546 : 1- 2)

เฉลี่ยน้อยที่สุด 933.2 มม. ที่อ.น่านน้อย จ.น่าน ปริมาณน้ำท่ามีค่าระหว่าง 0.98-28.6 ลิตร/วินาที/ตร.กม. ปริมาณน้ำท่าเฉลี่ย 10.7 ลิตร/วินาที/ตร.กม. ปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยมีค่าประมาณ 1.27 ลิตร/วินาที/ตร.กม. อัตราการกัดเซาะหน้าดิน 0.09 มม./ปี บ่อน้ำบาดาล ที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมทรัพยากรธรณีกรมโยธาธิการ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท กรมอนามัยมีจำนวน 4,055 บ่อ เชื้อนสิริกิติ์เป็นเขื่อนอเนกประสงค์ปิดกั้นแม่น้ำน่านที่ อ.ท่าปา จ.อุตรดิตถ์ มีความจุอ่างใช้งาน 6,660 ล้าน ลบ.ม.ก่อให้เกิดประโยชน์ ในการควบคุมและบริหารการใช้น้ำในลุ่มแม่น้ำน่าน โดยอ่างเก็บน้ำ เชื้อนสิริกิติ์ ได้ระบายน้ำในช่วงฤดูแล้ง 40%ของปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยรายปี ซึ่งแต่เดิมมีปริมาณน้ำท่าในฤดูแล้งเพียง 14% ของปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยรายปี โครงการพัฒนาแหล่งน้ำในปัจจุบันบริเวณลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน ประกอบด้วย โครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง 48 โครงการ และโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า 165 โครงการ มีพื้นที่ส่งน้ำ 302,600 ไร่ ความต้องการและประมาณการใช้น้ำด้านต่าง ๆ ปริมาณ 3,252.77 ลบ.ม. ในปี 2539 มีการก่อสร้างโครงการชลประทานขนาดกลางแล้วเสร็จคือ อ่างเก็บน้ำคลองตรอน มีความจุอ่างเก็บน้ำ 60 ล้าน ลบ.ม. ส่งน้ำให้พื้นที่ชลประทาน 26,600 ไร่ ความต้องการปริมาณการใช้น้ำในด้านต่างๆประมาณ 3,64.,83 ล้านลบ.ม. ต่อปี

ภาพที่ 2.2 แสดงเส้นทางของลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน

2.1.2 ขนาดพื้นที่

ลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน เป็นลุ่มน้ำที่สำคัญลุ่มน้ำหนึ่ง ตั้งอยู่บริเวณตอนเหนือของประเทศไทย พื้นที่ลุ่มน้ำประมาณ 34,330 ตารางกิโลเมตร คิดเป็น 6.71% ของพื้นที่ทั้งประเทศ ครอบคลุมพื้นที่ 7 จังหวัด ได้แก่ พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดน่าน อุตรดิตถ์ พิจิตร พื้นที่บางส่วนของจังหวัด

เพชรบูรณ์ พิจิตร นครสวรรค์ กำแพงเพชร ลักษณะลุ่มน้ำแคบ เรียว ยาว วางตัวในแนวเหนือ-ใต้ ทางเหนือเริ่มจากเขตเทือกเขาสูงในจังหวัดน่าน ทางตะวันตกติดต่อกับลุ่มน้ำยา ทางทิศตะวันออกติดกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ลุ่มน้ำป่าสัก และลุ่มน้ำโขง บริเวณตอนบนและตอนกลางของลุ่มน้ำมีลักษณะเป็นเทือกเขาสูง ส่วนตอนล่างของลุ่มน้ำเป็นที่ราบลุ่มกับภูเขา แม่น้ำสายหลักในลุ่มน้ำนี้ ได้แก่ แม่น้ำน่าน ซึ่งเป็นแม่น้ำสาขาของแม่น้ำเจ้าพระยา มีต้นกำเนิดจากแนวเทือกเขาที่กั้นเขตแดนระหว่างประเทศไทย และประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว บริเวณทางตอนเหนือของจังหวัดน่าน แล้วไหลลงทางใต้ผ่านจังหวัดอุตรดิตถ์ สุโขทัย พิษณุโลก พิจิตร โดยมีแม่น้ำยมที่ไหลออกมาจากลุ่มน้ำแม่ป๋ายมาบรรจบที่อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ แล้วไหลลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ รวมความยาวของแม่น้ำประมาณ 500 กิโลเมตร

ลำน้ำสาขาที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำวังทอง แม่น้ำแควน้อย คลองตรอน แม่น้ำปาด แม่น้ำว่า แม่น้ำแหงไหล ผ่านอำเภอเมือง อำเภอเวียงสา จังหวัดอุตรดิตถ์ อำเภอพรหมพิราม อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก จากนั้นเข้าสู่จังหวัดพิจิตร ที่แม่น้ำวังทอง และบรรจบกับแม่น้ำปิงที่ตำบลแควใหญ่ อำเภอเมืองจังหวัดนครสวรรค์ มีความยาวรวมประมาณ 770 กิโลเมตร (12,813ไร่) ความสูงจากระดับน้ำทะเล โดยเฉลี่ยตั้งแต่ 27 ถึงมากกว่า 220 เมตร เป็นแม่น้ำขนาดใหญ่มีน้ำไหลตลอดปี แอ่งน้ำ วังน้ำในแม่น้ำ

2.1.3 สภาพทางกายภาพ

ลุ่มน้ำน่านมีต้นกำเนิดจากดอยภูแว เทือกเขาหลวงพระบาง ซึ่งเป็นเส้นเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แม่น้ำน่านประกอบด้วยแม่น้ำสาขาหลักคือ แม่น้ำน่านตอนบน แม่น้ำวัง ไหลลงสู่พื้นที่อำเภอเมือง อำเภอเวียงสา ไหลผ่านหุบเขาสูงอ่างเก็บน้ำเขื่อนสิริกิติ์ จังหวัดอุตรดิตถ์ จากนั้นไหลผ่านจังหวัดพิษณุโลก พิจิตร และบรรจบแม่น้ำปิงที่จังหวัดนครสวรรค์

คุณค่าและการใช้ประโยชน์

ในบริเวณลุ่มน้ำแม่ป๋ายน่าน ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา ปลูกพืชไร่และป่าไม้ มีแหล่งโบราณคดี และประวัติศาสตร์ที่สำคัญ สภาพลำน้ำสาขาส่วนใหญ่ตื่นเขิน มีการตกตะกอนในลำน้ำ ทำให้กักเก็บน้ำได้น้อย บริเวณต้นน้ำลำธารมีการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ในจังหวัดน่าน และจังหวัดเพชรบูรณ์ มีการทำลายต้นไม้ม และพืชคลุมดิน บริเวณแหล่งน้ำ และตลิ่งในระหว่างการขุดลอกทำให้เกิดการกัดเซาะตลิ่งมากขึ้น มีโครงการแหล่งน้ำ ได้แก่ โครงการเขื่อนทดน้ำอุตรดิตถ์ โครงการเขื่อนทดน้ำพิษณุโลก เพื่อส่งน้ำให้พื้นที่ชลประทานฝั่งซ้ายและฝั่งขวาในเขตจังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดพิจิตร โครงการอเนกประสงค์น้ำเข็ก โครงการลุ่มน้ำแม่ป๋ายตอนบน คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี กล่าวคือ ปริมาณออกซิเจนละลายมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 6.0-6.7 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณความ

สกปรกในรูปบีโอดีมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 0.4-1.3 มิลลิกรัมต่อลิตร ส่วนปริมาณแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 1,300-93,000 หน่วย โดยค่าสูงตรวจวัดได้บริเวณอำเภอเมือง จังหวัดแพร่ และอำเภอเมืองจังหวัดสุโขทัย และมีแนวโน้มลดลง ในปีพ.ศ. 2539-2540

อุณหภูมิมีค่า 22.3-32.3 และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 27.1 องศาเซลเซียส การเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิของน้ำจะเป็นไปตามลักษณะภูมิอากาศในเวลานั้น การนำไฟฟ้า มีค่า 0.307-0.103 mS/cm และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.164 mS/cm ค่าการนำไฟฟ้าตลอดลำน้ำจะไม่แตกต่างกันมากนัก จุดตรวจวัดที่พบว่า มีการนำไฟฟ้าได้สูงสุด คือ บริเวณ บ้านไผ่ค่อม อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ความขุ่น มีค่า 4.0-611.0 NTU และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 122.904 NTU ค่าความขุ่นจะเปลี่ยนแปลงตามสภาพของฤดูกาล ซึ่งในฤดูฝนจะมีค่าสูงกว่าในฤดูอื่น ๆ และจากการศึกษา ค่าความขุ่นในเขตลุ่มน้ำน่านตอนบนจะมีค่าที่น้อยกว่าในเขตลุ่มน้ำน่านตอนล่าง จุดที่มีค่าความขุ่นมากที่สุดคือ บ้านไผ่ค่อม อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จะเห็นว่าความขุ่นของน้ำแม่น้ำน่านค่อนข้างสูง ซึ่งจากการศึกษาของ ศรีสอาด ตั้งประเสริฐ (2521) พบว่า ลุ่มน้ำน่านมีอัตราการชะล้างที่สูงที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับ ลุ่มน้ำวัง ยม และ ปิง ค่าความเค็ม มีค่าน้อยมาก คือ มีค่าใกล้กับร้อยละ 0.00 มีเพียง 1 ตัวอย่างจาก 1 จุด ที่พบว่าค่าความเค็มมีค่าเท่ากับร้อยละ 0.01 คือ บริเวณบ้านไผ่ค่อม อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ความเป็นกรด-ด่าง มีค่าเฉลี่ย 6.9-8.15 ซึ่งแต่ละสถานีมีค่าไม่แตกต่างกันมากนัก และจัดอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ความกระด้างจะมีค่าความกระด้าง เฉลี่ย 64.87-148.5มก./ลิตร ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ความกระด้างในรูปของแคลเซียมคาบอเนต จัดว่า คุณภาพน้ำแม่น้ำน่านเป็นน้ำค่อนข้างอ่อน เปรียบเทียบค่าเป็นรายสถานี สถานีต้นน้ำและตอนปลายแม่น้ำ น่านจะสูง แต่ตรงกลางของแม่น้ำจะมีค่าต่ำลง สถานีที่มีน้ำมีค่าความกระด้างสูงที่สุด คือบริเวณสะพาน เทศบาลเมืองบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร ซึ่งมีบ้านเรือนอยู่อย่างหนาแน่น สถานีที่น้ำมีความกระด้างต่ำสุด คือ บริเวณสะพานหมอนไม้ ตำบลท่าอิฐ อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ เหล็ก (Fe) มีค่าเฉลี่ย 0.2-2.1 มก./ลิตร เมื่อจำแนกเป็นรายสถานี จะเห็นว่า น้ำในแม่น้ำน่านที่อยู่ในเขตจังหวัดพิษณุโลก โดยเฉพาะสถานีบริเวณสะพานนเรศวร หน้าวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ อำเภอเมือง พบในปริมาณที่สูงที่สุด คือ ค่าเฉลี่ย 2.1 มก./ลิตร ส่วนจังหวัดพิจิตร จะมีปริมาณเหล็กที่สูงรองจากพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก บริเวณในเขตจังหวัดอุตรดิตถ์ มีปริมาณสนิมต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับตลอดสายแมงกานีส (Mn) มีค่าเฉลี่ย 0.025-0.233 มก./ลิตร สถานีที่พบในปริมาณสูงที่สุด คือ บริเวณสถานีสะพานแขวนหลังตลาดสดพรหมพิราม อยู่ในเขตสุขาภิบาลพรหมพิราม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.233 มก./ลิตร ส่วนบริเวณที่พบในปริมาณที่ต่ำ จะอยู่ในเขตจังหวัดน่าน และอุตรดิตถ์ คือ บริเวณสะพานสบกอน สุขาภิบาลสบกอน อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน และเมื่อเปรียบเทียบเป็นลุ่มน้ำน่านตอนบนและตอนล่าง พบว่าตอนล่างจะพบแมงกานีสมากกว่าตอนบน สังกะสี (Zn) มีค่าเฉลี่ย

0.1-0.233 มก./ลิตร บริเวณที่พบมากที่สุด คือบริเวณสะพานพญาบันแดน ตำบลพญาแมน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.233 มก./ลิตร และแต่ละสถานีจะมีปริมาณที่ไม่แตกต่างกันมากนักใกล้เคียงกันตลอดลำน้ำ เมื่อดูในภาพรวม ปริมาณสังกะสีในน้ำแม่น้ำน่าน ในเขตจังหวัดพิษณุโลกและพิจิตร จะมากกว่าในเขตจังหวัดอุตรดิตถ์และน่าน ตะกั่ว (Pb) ปริมาณ ตะกั่ว ที่ตรวจพบในตัวอย่างน้ำจาก 19 สถานี มี 2 สถานีที่พบว่าปริมาณค่าเฉลี่ยเกินมาตรฐานมากกว่า 0.05 มก./ลิตร คือ สถานีสะพานสบกอน อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน และสถานีสะพานหมอนไม้ อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยค่าเฉลี่ย 0.123 และ 0.103 มก./ลิตร โครเมียม (Cr) พบโครเมียม 9 สถานี จากจำนวน 18 สถานี และมีค่าเฉลี่ยปริมาณโครเมียม 0.0-0.01 มก./ลิตร บริเวณที่โครเมียมปริมาณสูงสุด คือ บริเวณสะพานท่าวังมา อำเภอท่าวังมา จังหวัดน่าน และบริเวณสะพานนเรศวร อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มีค่า 0.01 มก./ลิตร รองลงมาเป็นสถานีสะพานน่าน อำเภอเมืองน่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.007 มก./ลิตร ส่วนจังหวัดอุตรดิตถ์ไม่พบแคดเมียม (Cd) สามารถตรวจพบทุกสถานีและแตกต่างกันมาก ค่าเฉลี่ย 0.003-0.012 มก./ลิตร สถานีที่พบสูงสุด คือบริเวณสะพานสบกอน อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.012 มก./ลิตร รองลงมาเป็นบริเวณสะพานตะพานหิน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.010 มก./ลิตร ส่วนบริเวณที่มีค่าต่ำที่สุดคือ บริเวณสะพานพญาบันแดน ตำบลพญาแมน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นเขตติดต่อกับจังหวัดพิษณุโลก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.003 มก./ลิตร คลอไรด์ (Chloride) ทุกสถานีพบคลอไรด์ปริมาณที่แตกต่างกัน และค่อนข้างมาก ค่าเฉลี่ยมีค่า 1-14.4 มก./ลิตร บริเวณที่พบสูงสุด คือ บริเวณสะพานพิชัย อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ รองลงมา คือบริเวณสะพานแขวนหลังตลาดพรหมพิราม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก และบริเวณสะพานหมอนไม้ อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.0-10.0 และ 8.933 มก./ลิตร ตามลำดับ จังหวัดน่านจะพบได้ในปริมาณที่น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่น ไนเตรต (Nitrate, NO₃⁻) พบว่ามีปริมาณที่ความแตกต่างกัน ค่าเฉลี่ยปริมาณของไนเตรต 0-0.7 มก./ลิตร สถานีที่พบว่ามีค่าสูงสุด คือบริเวณสะพานพญาบันแดน ตำบลพญาแมน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ รองลงมาคือ สะพานตรอน อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์ และสะพานเขื่อนสิริกิติ์ อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ มีค่า 0.7 0.62 และ 0.59 มก./ลิตร สถานีที่พบออกซิเจนละลายน้ำค่าต่ำที่สุด คือ สะพานเขื่อนสิริกิติ์อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ ความต้องการออกซิเจนของแบคทีเรียที่ใช้ในการย่อยสลายสารอินทรีย์ที่มีอยู่ในน้ำ (Biochemical Oxygen Demand, BOD) คุณภาพน้ำ แม่น้ำน่านตลอดสาย จำนวน 19 สถานี พบว่าค่าบีโอดีแตกต่างกันไปตามสถานี และช่วงฤดูกาล ดังนั้น ค่า บีโอดี ที่ตรวจพบสูงสุดมีค่าเท่ากับ 2.4 มก./ลิตร ต่ำสุด คือน้อยกว่า 1 มก./ลิตร และภาวะที่มีค่า บีโอดี สูงเกินกว่า 2.0 มก./ลิตร ก็เป็นภาวะชั่วคราวชั่วคราวของแม่น้ำ จากการศึกษาในตัวอย่างน้ำ 44 ตัวอย่าง จาก 19 สถานี พบว่าโดย

ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 38.63) มีค่า บีโอดี ต่ำกว่า 1 มก./ลิตร จำนวน 6 ตัวอย่าง (ร้อยละ 13.64)ที่มีค่า บีโอดี มากกว่า 2.0 มก./ลิตร นอกนั้นมีค่า บีโอดี ตั้งแต่ 1-2 มก./ลิตร โคลิฟอร์ม แบคทีเรีย (Coliform Bacteria) และฟีคัลโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (Fecal Coliform Bacteria) มีค่าตั้งแต่น้อยมาก (<2MPN/100 ml.) –มากกว่า 1,600 MPN/100 ml.โดยกระจายและแตกต่างกันไปตามรายสถานี และพบว่าในเขตชุมชนจะมีค่าที่สูงกว่านอกเขตชุมชน หรือในเขตชุมชนที่มีความหนาแน่นของบ้านเรือนมาก จะมีค่าสูงกว่า ในเขตชุมชน หรือในเขตชุมชนที่มีความหนาแน่นของบ้านเรือนมาก จะมีค่าสูงกว่า ในเขตชุมชนที่มีความหนาแน่นของบ้านเรือนน้อย โดยมีลักษณะคล้ายกันระดับคุณภาพ ลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน ตามมาตรฐานคุณภาพแหล่งน้ำผิวดินที่มีใช้ทะเลพบว่า คุณภาพลุ่มน้ำแม่น้ำน่านจะมีการเปลี่ยนแปลงตามภาวะของปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สภาพอากาศ ฤดูกาลสภาพความหนาแน่นของชุมชน สิ่งเหล่านี้จะเป็นสาเหตุในการเพิ่มหรือลดมลพิษในแม่น้ำ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงปริมาณของมลพิษในแม่น้ำ ก็จะทำให้คุณภาพของน้ำ ลุ่มน้ำแม่น้ำน่านเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เนื่องจากมลพิษต่าง ๆ เป็นองค์ประกอบในการจัดระดับคุณภาพน้ำตาม มาตรฐานคุณภาพแหล่งน้ำผิวดินที่มีใช้ทะเล ดังนั้น แม่น้ำ น่าน จากการศึกษ พบว่ามีระดับคุณภาพน้ำอยู่ในช่วง 2-5 ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับ 2 และ 3 ส่วนระดับ 4 จะพบได้ในบางจะดูบางโอกาส ซึ่งสาเหตุหลักมาจากน้ำ ฌบริเวณสถานีนั้นมีค่า บีโอดี ที่สูง ระดับ 5 จะพบเพียง 2 ตัวอย่างจาก 2 สถานี คือ 1.)บริเวณสะพานสบกอน (NA12) สุขาภิบาลสบกอน อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน เป็นสถานีที่อยู่ในเขตสุขาภิบาล 2.)สะพานหมอนไม้ (NA08) ตำบลท่าอิฐ อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ ซึ่งเป็นสถานีในเขตเทศบาลและตั้งอยู่ตอนล่างของเทศบาล ซึ่งสาเหตุหลักคือการตรวจพบตะกั่วเกินมาตรฐาน (มากกว่า 0.05 มก./ลิตร)มีค่า 0.41 และ 0.27 มก./ลิตร

คุณภาพน้ำ ลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน โดยแยกเป็นพารามิเตอร์ ดังนี้ อุณหภูมิมีค่า 22.3 -32.3 องศาเซลเซียส และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 27.1 องศาเซลเซียส การนำไฟฟ้า มีค่า 0.307-0.103 mS/cm และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.164 mS/cm ความขุ่น มีค่า 4.0-6.11 NTU และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 122.904 NTU ค่าเฉลี่ยความเค็ม มีค่าร้อยละ 0.00-0.01 ความเป็นกรด-ด่าง มีค่าเฉลี่ย 6.9-8.15 ความกระด้างมีค่าเฉลี่ย 64.87-148.5 มก./ลิตรในรูปของแคลเซียมคาร์บอเนต จัดว่า คุณภาพน้ำ แม่น้ำน่านเป็นค้อยข้างอ่อนเหล็กมีค่าเฉลี่ย 0.2-2.1 มก./ลิตร แมงกานีส มีค่าเฉลี่ย 0.025-0.233 มก./ลิตร สังกะสี มีค่าเฉลี่ย 0.1-0.233 มก./ลิตร ตะกั่ว มีค่าเฉลี่ย 0.007-0.123 มก./ลิตรแต่มีเพียง 2 ตัวอย่าง จาก 2 สถานีที่มีปริมาณตะกั่วเกินมาตรฐาน (มากกว่า 0.05มก./ลิตร) คือ 0.41 และ 0.27 มก./ลิตร โครเมียม มีค่าเฉลี่ย 0.0-0.01 มก./ลิตร แดดเมียม ค่าเฉลี่ย 0.003-0.012 มก./ลิตร คลอไรด์ มีค่าเฉลี่ย 1-14.4 มก./ลิตร ไนเตรต มีค่าเฉลี่ย 0-0.7 มก./ลิตร ออกซิเจนละลายน้ำ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.4-8.2 มก./ลิตร ค่า บีโอดี มีตั้งแต่ไม่น้อยกว่า 1-24 มก./ลิตร โคลิฟอร์มแบคทีเรีย และฟีคัลโคลิฟอร์มแบคทีเรีย มีค่าตั้งแต่น้อยมาก (<2MPN/100ml.) – มากกว่า 1,600

MPN/100 ml.ระดับคุณภาพ แม่น้ำน่าน ตามมาตรฐานคุณภาพแหล่งน้ำผิวดินที่มีใช้ทะเล พบว่ามีระดับคุณภาพน้ำอยู่ในช่วง 2-5 ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับ 2 และ 3 ส่วนระดับ 4 พบได้ในบางจุดบางโอกาส ระดับ 5 ก็พบได้ในบางจุด คุณภาพน้ำ ลุ่มน้ำแม่น้ำน่านแม่น้ำน่าน โดยภาพรวมในภาวะปกติยังถือว่าอยู่ในเกณฑ์ ระดับปานกลาง ซึ่งพิจารณาจากคุณภาพทางกายภาพ ทางเคมี และทางแบคทีเรีย แต่อาจมีการเปลี่ยนแปลงอย่างทันที หรือบางช่วงเวลา ฤดูกาล เนื่องจากปริมาณน้ำในแม่น้ำน่านลดน้อยลง ทำให้แม่น้ำอยู่ในสภาพที่รองรับสิ่งสกปรกไม่ไหว ดังจะเห็นได้จากหลายสถานีที่มีคุณภาพน้ำอยู่ระดับ 4 เนื่อง มีค่า บีโอดี สูงนั่นเอง และมีในเขตอำเภอตรอน อำเภอพิชัย มีการเลี้ยงสัตว์ เป็นจำนวนมาก ซึ่งอาจมีความสัมพันธ์กับปริมาณคลอไรด์ และไนเตรดในน้ำด้วย อีกทั้งการพบแคดเมียมที่มีปริมาณที่สูงอาจสัมพันธ์การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และการประกอบกิจการแบ่งบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในพื้นที่ดังกล่าว คุณภาพน้ำจะมีความแตกต่างกันขณะเมื่อไหลผ่านพื้นที่ ชุมชน คุณภาพน้ำจะแย่ลงเมื่อไหลผ่านชุมชน และจากต้นน้ำไปยังปากแม่น้ำคุณภาพน้ำมีแนวโน้มแย่ลง โดยดูได้จากค่า บีโอดี ทำให้ระดับคุณภาพน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำน่านตอนล่าง อยู่ในระดับ 2 เป็นส่วนใหญ่ ความแตกต่างของคุณภาพน้ำเหนือและใต้เขื่อนนเรศวร (เขื่อนเพื่อการชลประทานขนาดเล็ก) จะมีความแตกต่างกันแต่ปริมาณน้ำผ่านเขื่อนนเรศวร สามารถทำให้คุณภาพน้ำใต้เขื่อนเกิดการเปลี่ยนแปลงน้อยมากอาจเกิดจากปริมาณน้ำที่ไม่มากพอ (อารีระ ภัคมาตร์. 2541 : 5)

2.1.4 เส้นทางคมนาคม

การเดินทางสู่ลุ่มน้ำแม่น้ำน่านจังหวัดนครสวรรค์สามารถใช้เส้นทางตามเส้นทางคมนาคมหลักๆ ดังนี้คือจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข1 (ถนนพหลโยธิน) เข้ามาเส้นทางหลักของชุมชนเมืองบริเวณถนนสวรรคตวิถี ซึ่งแยกมาจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข117 (กรุงเทพ - เชียงราย) สามารถเข้าถึงลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน โดยแยกจากถนนสวรรคตวิถีสู่ถนนโกสีย์ ซึ่งเป็นถนนบริเวณริมเขื่อนจากทางแยกถนนพหลโยธินเป็นระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตร

อีกหนึ่งเส้นทางจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 225 (นครสวรรค์ - ชัยภูมิ) ซึ่งเป็นทางเชื่อมระหว่างนครสวรรค์กับภาคอีสาน เส้นทางนี้จะสามารถไปถึงอำเภอชุมแสง มีทางแยกจากถนน 225 เข้าไปประมาณ 1 กิโลเมตรจะถึงบริเวณศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ทับทิมซึ่งสามารถเข้าถึงลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน จังหวัดนครสวรรค์ (สำนักงานเลขาธิการ การพัฒนาจังหวัดนครสวรรค์. 2546 : 86)

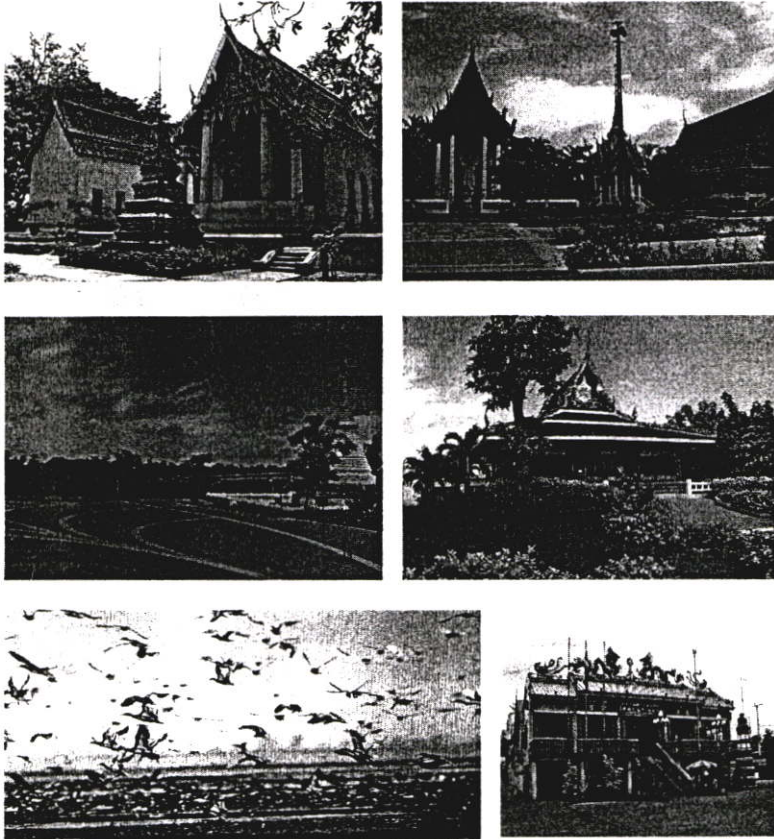

ภาพที่ 2.3 แสดงเส้นทางคมนาคมสู่ลุ่มน้ำแม่น้ำน่านจังหวัดนครสวรรค์

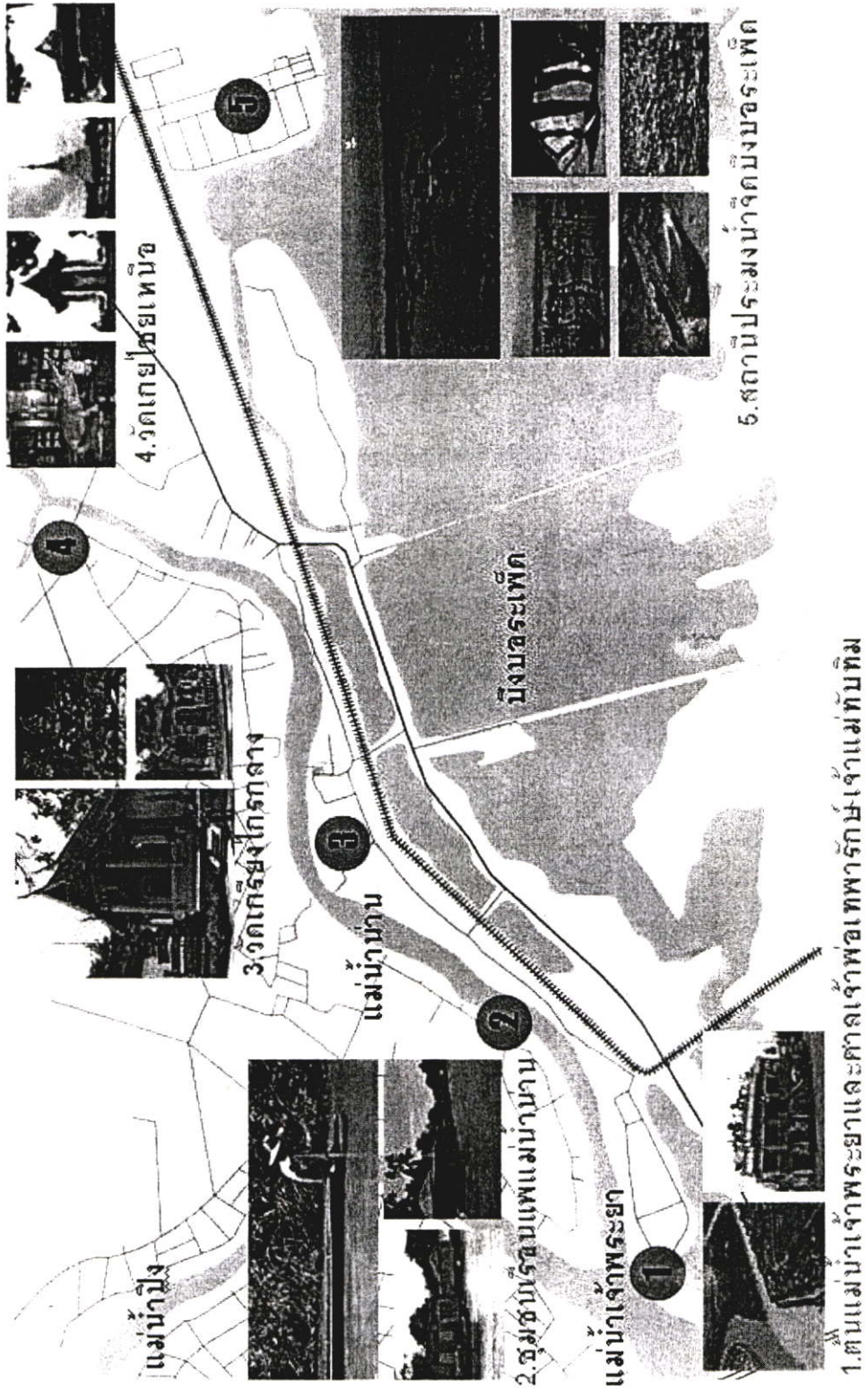
ลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่จากบริเวณต้นแม่น้ำเจ้าพระยาขึ้นไปทางเหนือ จนถึงจุดรวมของแม่น้ำยมมาบรรจบเป็นระยะทางประมาณ 18 กิโลเมตร บริเวณลุ่มน้ำแห่งนี้ อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานเทศบาลและกรมชลประทานบริเวณสองฝั่งของลุ่มน้ำมีประชากรอาศัยอยู่ตลอดแนวทั้งเป็นเรือนแพ และบนฝั่งริมแม่น้ำ เป็นสถานที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก เช่น โรงน้ำปลา โรงน้ำแข็ง โรงงานอิฐ บริเวณเรือนแพแบ่งเป็นแพพักอาศัย เรือนแพอาหาร เรือนแพแบบประกอบอาชีพเลี้ยงปลาในกระชัง มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดอยู่บริเวณฝั่งซ้ายของแม่น้ำเป็นส่วนใหญ่

ภาพที่ 2.4 แสดงทัศนียภาพ บริเวณสองฝั่งลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน จังหวัดนครสวรรค์

ภาพที่ 2.5 แสดงสถานที่ท่องเที่ยวบริเวณลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน จังหวัดนครสวรรค์

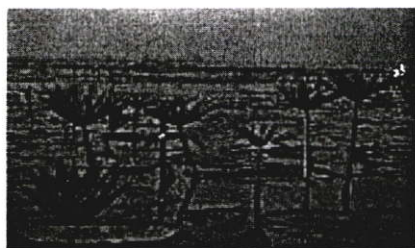

ภาพที่ 2.6 แสดงสถานที่ท่องเที่ยวบริเวณลุ่มน้ำแม่น่าน จังหวัดนครสวรรค์

2.1.5 สภาพทั่วไปของสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ในพื้นที่ศึกษา

2.1.5.1 บึงบอระเพ็ด

พื้นที่ของบึงบอระเพ็ดในอดีตนั้นเป็นที่ราบลุ่ม แวดล้อมไปด้วยป่าไม้เบญจพรรณ อันอุดมสมบูรณ์ มีลำคลองเล็ก ๆ ไหลผ่านและประกอบไปด้วยหนองน้ำหลายแห่ง เมื่อถึงฤดูฝน จะมีน้ำทางเหนือไหลหลากทำให้บริเวณบึงบอระเพ็ดมีน้ำท่วมเป็นบริเวณกว้างจนกลายเป็นทะเลสาบ น้ำจืดขนาดใหญ่ อุดมไปด้วยสัตว์น้ำนานาชนิด ทั้งพันธุ์ปลาชนิดต่าง ๆ จระเข้ กุ้งก้ามกราม และ ตะพาบน้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องจระเข้แล้วเป็นที่เลื่องลือกันว่าบึงบอระเพ็ดมีจระเข้ชุมมาก จนผู้คนที่นั่งรถไฟผ่านบึงบอระเพ็ดสามารถมองเห็นจระเข้ที่ลอยอยู่ในบึงและส่วนหนึ่งก็ขึ้นมานอนฝั่งแดด ตามชายบึงหรือบนเกาะในปี พ.ศ. 2466 ดร.ฮิวจ์ เอ็ม สมิท ชาวอเมริกัน ซึ่งเป็นที่ปรึกษาด้านการ ประมง กระทรวงเกษตรธิการได้ออกสำรวจบึงบอระเพ็ด และได้รายงานผลการสำรวจเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2466 ว่าบึงบอระเพ็ดเป็นแหล่งพันธุ์ปลา เป็น เป็นทะเลที่ปลาอาศัยเลี้ยงตัว วางไข่ และแพร่พันธุ์ ควรจะมีการบำรุงรักษาให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของปลา ดังนั้นกระทรวงเกษตร ธิการ จึงได้นำเรื่องนี้กราบบังคมทูลขอพระบรมราชานุญาตสงวนบึงบอระเพ็ดไว้เป็นที่สงวนพันธุ์ สัตว์น้ำ โดยการสร้างคันกันน้ำและประตูระบายน้ำ เพื่อเก็บกักน้ำ ที่ระดับ 23.80 ร.ท.ก. ตลอดปี และได้รับพระบรมราชานุญาตให้ดำเนินการเมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2469 การก่อสร้างทำนบกั้นน้ำ และประตูระบายน้ำเริ่มจาปี พ.ศ.2470 และเสร็จในปี พ.ศ. 2471 สามารถกักเก็บน้ำได้ตลอดปี

ภาพที่ 2.7 แสดงทรัพยากรธรรมชาติของบึงบอระเพ็ด

ลักษณะทางกายภาพส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง (Flood Plain) ทางด้านเหนือของบึงฯ มีแม่น้ำน่านไหลผ่านทางด้านใต้มีลำห้วยเล็ก ๆ ไหลสูบบึง คือ คลองวังมหากร และคลองขุด ทางด้าน ตะวันออกของบึงมีพื้นที่น้ำจืดเขาพนมเศษ น้ำไหลเข้าทางคลองโยใหม่ และคลองตะโก น้ำไหล

ออกจากบึงฯทางคลองบึงบอระเพ็ดผ่านประตูระบายน้ำภายในศูนย์พัฒนาประมงน้ำจืดลงสู่แม่น้ำน่าน และมีฝายกั้นน้ำทางทิศตะวันตกของบึง

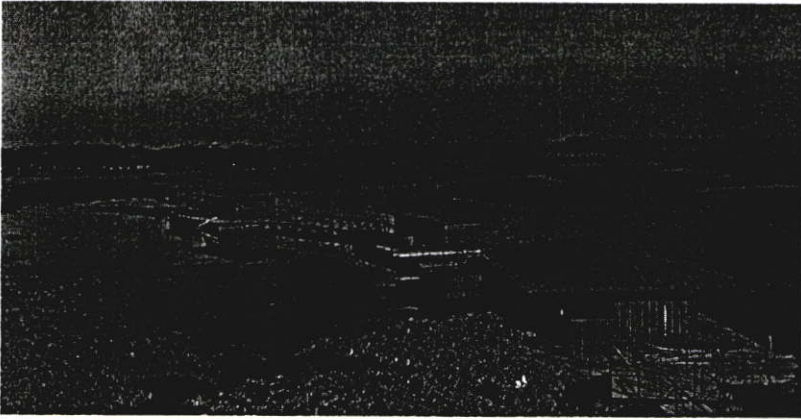
ลักษณะทางกายภาพบึงบอระเพ็ดตั้งอยู่ในเขตภูมิอากาศร้อนชื้นแบบสะวันนา มีช่วงฤดูฝนและฤดูแล้งชัดเจน ได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ จึงมีฝนตกชุกในฤดูฝน และได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ จึงหนาวเย็น และแห้งแล้งในฤดูหนาว ซึ่งฤดูร้อนมีอากาศร้อนจัด อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี 28.4 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ย 69.6% ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,081.9 มม./ปี บึงบอระเพ็ดมีพื้นที่รับน้ำประมาณ 2.75 ล้านไร่ หรือ 4,400 ตร.กม. ระดับความลึกเฉลี่ยของน้ำในบึงประมาณ 1.6 เมตร บริเวณที่ลึกที่สุดประมาณ 5 เมตร ระดับน้ำต่ำสุดในเดือนสิงหาคม และสูงสุดในเดือนตุลาคม มีเนื้อที่ผิวน้ำประมาณ 62,500 ไร่ (100 ตร.กม.) ในบึงมีเกาะเล็ก ๆ อยู่ราว 10 เกาะ เนื้อที่ประมาณ 900 ไร่ (100 ตร.กม.) ในบึงมีเกาะเล็ก ๆ อยู่ราว 10 เกาะ เนื้อที่ประมาณ 900 ไร่ (1.44 ตร.กม.) เกิดจากการทับถมรวมตัวของพันธุ์ไม้

สำหรับการเดินทาง จากตัวเมืองนครสวรรค์ไปบึงบอระเพ็ด สามารถไปได้หลายทางโดยทางเรือ จากตลาดท่าหน้าเทศบาลเมืองนครสวรรค์ไปตามลำน้ำผ่านขึ้นไปทางเหนือ ประมาณ 18 กิโลเมตร ถึงหน้าวัดเกษไชโยเหนือมีคลองขนาดใหญ่ เชื่อมไปสถานีประมงน้ำจืดเป็นระยะทาง 10 กิโลเมตรและทางรถยนต์ สามารถเข้าถึงบึงบอระเพ็ดได้ 2 ด้าน คือ

1) หากเข้าทางด้านเหนือ ไปตามเส้นทาง 1)สายนครสวรรค์-ชุมแสง (ทางหลวงหมายเลข 225)ประมาณ 19 กิโลเมตร อีก 2 กิโลเมตร เข้าไปยังสถานีพัฒนาประมงบึงบอระเพ็ด ในบริเวณมีศูนย์แสดงปลาน้ำจืด ซึ่งเปิดให้ชมระหว่าง 08.00-16.00 น. วันธรรมดา และ 9.00-17.00 น.

ในวันเสาร์-อาทิตย์ ไม่ต้องเสียค่าเข้าชม นอกจากนี้ยังมีบ่อเพาะพันธุ์จระเข้ มีเรือหางยาวนำชมบึง เรือลำเล็ก ๆ จุได้ประมาณ 5 คน 300 บาท เรือลำใหญ่ 10 คน ราคา 400 บาท เรือจะล่องไปถึงเกาะลัดและกลับใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง สามารถนำอาหารทานบนเรือได้ มีเรือบริการระหว่าง เวลา 09.00-17.00 น. และถ้าล่องในช่วงแปดถึงเก้าโมง เช้าจะพบนกได้ง่าย

2) อีกเส้นทางหนึ่งคือเข้าทางด้านทิศใต้ของบึงบอระเพ็ด จากตัวเมืองใช้เส้นทางสายนครสวรรค์-ท่าตะโก ประมาณ 20 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวซ้ายตามป้ายอีก 4 กิโลเมตร ถึงอุทยานนกน้ำหรือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าบึงบอระเพ็ด ซึ่งศูนย์ศึกษาธรรมชาติ ในบริเวณที่ตั้งสำนักงานจัดเป็นสวนพักผ่อน มีนกหลายชนิดเลี้ยงไว้ในกรงให้ชม มีบริการเรือหางยาวนำชมด้วยอัตราค่าบริการเหมาลำ ชั่วโมงละ 200 บาท (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2531 : 478)

ภาพที่ 2.8 แสดงทัศนียภาพและกิจกรรมล่องเรือของบึงบอระเพ็ด

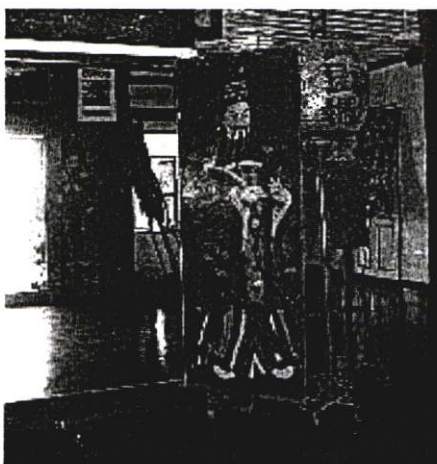
2.1.5.2 ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม

เจ้าพ่อเทพารักษ์ (บิวนเถ่ากง) เป็นเทพเจ้าที่ช่วยปกป้องคุ้มครองให้อยู่เป็นสุขบันดาลให้กิจการค้าเจริญรุ่งเรือง กล่าวกันว่าเป็นเทพประจำท้องถิ่น ชาวจีนจะให้ความเคารพ นับถือมาก ภายในศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม (ตู้บิวยเตงเหนียง) เป็นเทพเจ้าแห่งความเมตตา กิตติศัพท์แห่งความเมตตาอันยิ่งใหญ่ และศักดิ์สิทธิ์ ของทานขจรขยายไปทั่ว ชาวจีนมักสักการบูชาขอพรจากท่านด้วยทานเป็นเทพเจ้าแห่งความเมตตา ชอบช่วยเหลือผู้ยากไร้ที่ มรัยส์ถ์ และขยันขันแข็ง เจ้าแม่สุวรรณค์ (เทียนโหวเตงหม่าย) เป็นเทพเจ้าแห่ง ท้องทะเลหรือการเดินทาง ช่วยปกป้องคุ้มครองอันตราย นำมาซึ่งความสงบร่มเย็น เพราะเป็นเทพที่ต้องบวงสรวงก่อนเดินทางทุกครั้ง ภาพวาดเขียนที่ประตูด้านในศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม ย้อนกลับไปเมื่อสมัยที่ชาวจีน หอบหิ้วเสื้อผ้าผืนหมอนใบ มาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ณ แผ่นดินสยาม ชาวจีน จำนวนหนึ่งได้มาลงหลักปักฐานทำมาหากินยังบริเวณที่เรียกว่า “แควใหญ่” หรือบริเวณริมแม่น้ำน่าน และบริเวณ “ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา” ซึ่งก็คือตลาดปากน้ำโพ ทางฝั่งทิศตะวันตก ในครั้งนั้นชาวจีนได้นำเอาเทพเจ้าที่ตนเคารพนับถือข้ามน้ำข้ามทะเลติดตัวมาด้วยและสร้างศาลเจ้าขึ้นเพื่อกราบไหว้บูชาชาวจีนที่ปากน้ำโพเคารพศรัทธาใน เจ้าเทพารักษ์ เจ้าพ่อกวนอู เจ้าแม่ทับทิม และเจ้าแม่สุวรรณค์ จึงตั้งศาลเพียงตาเป็นที่ประทับของเจ้าพ่อเจ้าแม่ ศาลหนึ่งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ทางทิศตะวันออกของตลาดปากน้ำโพ เรียกว่า ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์มีเรื่องเล่ากันว่าเมื่อ 80 ปีก่อน เมืองปากน้ำโพเกิดโรคคอหิวดกโรคระบาดครั้งใหญ่ ผู้คนล้มตายจำนวนมาก บรรดาชาวจีนจึงได้นำเอา “กระดาศฮู้” หรือกระดาศ ยันต์จากศาลเจ้าไปเผาไฟ แล้วเอาเจ้ากระดาศมาขงน้ำดื่มทำให้หายจากโรคระบาด จนเป็นที่เลื่องลือกันไปทั่ว

ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม ตั้งอยู่บริเวณชุมชนปากน้ำโพ ริมฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา ศาลแห่งนี้เป็นเคารพสักการะเป็นแหล่งจรมน้ำใจของชาวบ้าน รวมทั้งผู้สัญจรทางน้ำ

ที่ผ่านไประหว่างศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม ตั้งอยู่เลขที่ 9 ตำบลแควใหญ่ อำเภอเมือง นครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ตัวศาลตั้งอยู่บริเวณต้นแม่น้ำเจ้าพระยา ฝั่งน้ำ่าน หันหน้าลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา ฝั่งตรงข้ามเป็นตลาดปากน้ำโพ เป็นอาคารตึกครึ่งไม้สีแดง รูปทรงมีลักษณะเป็น เก๋งจีน มีหลังคาประดับด้วยมังกรคู่ชูลูกแก้วปลายสันหลังคาที่ทอดยาวลงมาสร้างเป็นหัวมังกรหงาย ภายในศาลประดิษฐานเทพปิ่น โถวงอยู่ตรงกลาง เทพกวนอูอยู่ด้านขวา และเจ้าแม่ทับทิมอยู่ ด้านซ้าย ศาลเจ้าแห่งนี้ไม่ปรากฏหลักฐานว่าสร้างขึ้นในยุคสมัยใดแต่ที่ทราบคือสร้างก่อนปี พ.ศ. 2413 อย่างแน่นอน ตัวอาคารศาลเจ้าเมื่อมองจากฝั่งตลาดปากน้ำโพจะดูโดดเด่น และสวยงามมาก ถ้ายืนอยู่ที่ทำนน้ำหน้าศาลเจ้าจะสามารถเห็นแหลมยม จุดบรรจบของแม่น้ำปิงและแม่น้ำ่าน ได้อย่างชัดเจน จะเห็นความแตกต่างของสีน้ำ โดยสีของแม่น้ำปิงค่อนข้างเขียวใส สำหรับสีของ แม่น้ำ่านจะไปทางแดง

การเดินทาง ใช้เส้นทางสายนครสวรรค์-ชุมแสง (หมายเลข 225) ระยะห่างจากเมือง ประมาณ 3 กิโลเมตรศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิมจะอยู่ด้านซ้าย ใช้บริการเรือข้ามฟากจาก ตลาดบริเวณหน้าเขื่อนกั้นสะตวงเช่นกัน มีเรือบริการตั้งแต่ 05.00-19.00 น. และบริเวณด้านหน้าศาล เจ้ามองเห็นต้นแม่น้ำเจ้าพระยาได้ด้วย (สำนักงานเลขานุการ การพัฒนาจังหวัดนครสวรรค์. 2546 : 86)

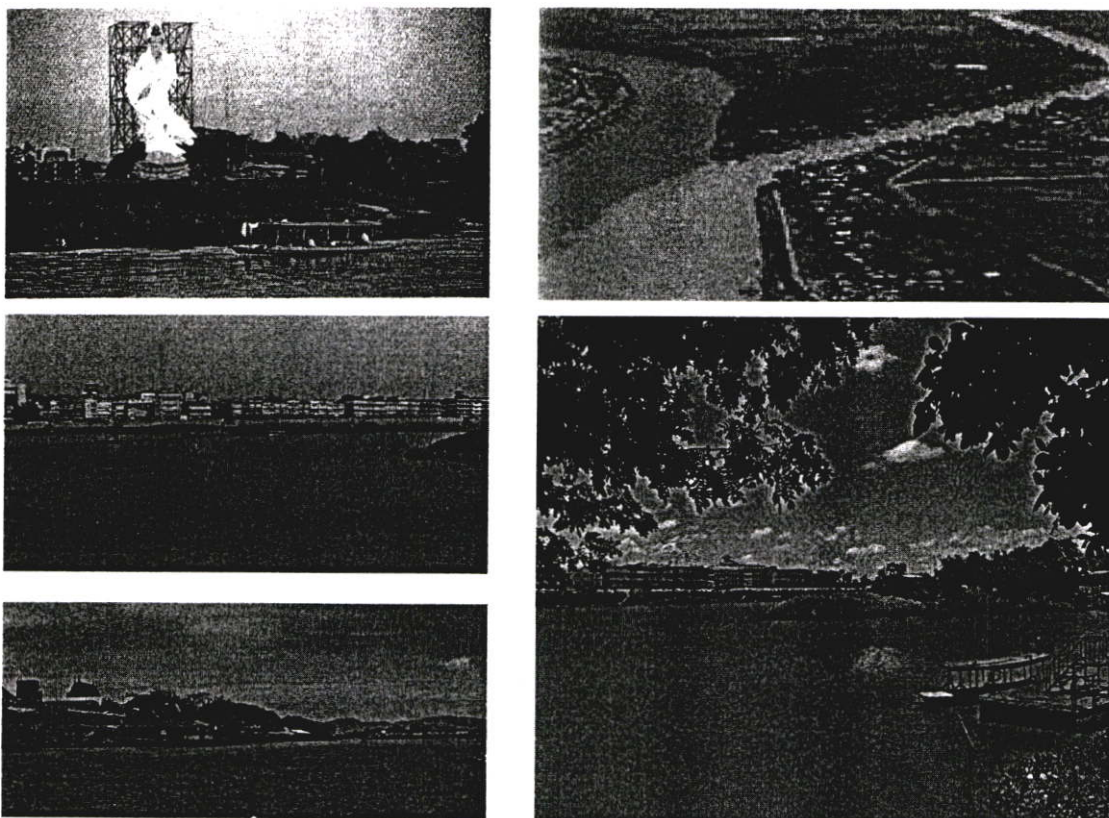
ภาพที่ 2.9 แสดงทัศนียภาพภายในและภายนอกศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม

2.1.5.3 ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา

ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา นครสวรรค์ได้ชื่อว่าเป็นเมืองต้นแม่น้ำเจ้าพระยา ทั้งนี้เนื่องจาก แม่น้ำปิงและแม่น้ำ่านได้ไหลมาบรรจบกันที่ปากน้ำโพ บริเวณด้านหน้าเขื่อนในตัวเมือง (บริเวณ ตลาด) ซึ่งเป็นจุดรวมของแม่น้ำทั้งสองสายดังกล่าว จะมองเห็นถึงความแตกต่างของแม่น้ำทั้งสอง ได้อย่างชัดเจน กล่าวคือแม่น้ำ่านจะมีสีค่อนข้างแดง และแม่น้ำปิงจะเป็นสีค่อนข้างไปทางเขียว เมื่อมาบรรจบกันแล้วจึงค่อยผสมด้วยกันกลายเป็นแม่น้ำสายใหญ่ เป็นสายสำคัญของประเทศไทย

ไหลผ่านจังหวัดต่าง ๆ ในภาคกลางไปจนถึงกรุงเทพมหานคร สู่อ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรปราการ มีความยาวประมาณ 370 กิโลเมตร จุดชมต้นแม่น้ำเจ้าพระยา คือ บริเวณศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม

นักท่องเที่ยวที่ต้องการจะเที่ยวทางเรือเพื่อชมทัศนียภาพสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาสามารถเช่าเรือจากท่าหน้าเจ้าพระยา ล่องขึ้นไปชมทัศนียภาพ และท่องเที่ยวยังวัดสำคัญต่าง ๆ ตลอดเส้นทางของลำน้ำน่าน

ภาพที่ 2.10 แสดงทัศนียภาพ ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา

2.1.5.4 เรือนแพลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน จังหวัดนครสวรรค์

หมู่บ้านเรือนแพในลำน้ำน่าน ตำบลแควใหญ่ และตำบลปากน้ำโพ ไม่มีหลักฐานเอกสารที่แน่ชัดว่าตั้งถิ่นฐานในชวงเวลาใด แต่จากการสำรวจทางกายภาพ และการสัมภาษณ์พบว่าเรือนแพเก่าแก่ที่สำรวจมีหลายมีหลายหลังที่อายุการสร้างประมาณ 100 ปี เช่น เรือนแพของนายวิชัย แซ่เตีย แพเลขที่ 13 ตำบลแควใหญ่ และตัวนายวิชัยเองอาศัยในเรือนแพมา 76 ปีแล้ว เรือนแพของนายยง อันสุวัลย์ เลขที่ 40 ตำบลแควใหญ่ และตัวนายวิชัยเองอาศัยในเรือนแพมา 50 ปีแล้ว และนางอุษา กุญชา แพเลขที่ 42 ตำบลปากน้ำโพ อาศัยมา 48 ปี ดังนั้นจึงคาดวาระยะเวลาการตั้งชุมชนของชาวแพ ซึ่งหมู่บ้านลอยน้ำสันยาวตามสองฝั่งแม่น้ำน่าน มีอายุเก่าสุดประมาณ 100 ปี และใหม่สุดประมาณ 20 ปี (อรศิริ ปาณินท์. 2546 : 50 – 53)

พื้นที่ของหมู่บ้านลอยน้ำในลำน้ำน่าน จังหวัดนครสวรรค์ ยาวไปตามลำน้ำตั้งแต่ตลาดเทศบาล ช่วงที่แม่น้ำปิงพบกับแม่น้ำน่าน จังหวัดนครสวรรค์ ยาวไปตามลำน้ำตั้งแต่ตลาดเทศบาล ช่วงที่แม่น้ำปิงพบกับแม่น้ำน่าน ยาวไปจนถึงวัดเกรียงไกรกลาง ชุมชนลอยน้ำช่วงนี้มีจำนวนเรือนแพ 63 หลัง ที่เป็นเรือนพักอาศัย และแพกระชังเลี้ยงปลา 6 แพในพื้นที่ฝั่งตะวันออก ของแม่น้ำน่าน ใกล้วัดเกรียงไกรกลาง

ชาวแพในแม่น้ำน่านส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างค้าขายเล็กๆ น้อยๆ ทั้งนี้เนื่องมาจากสภาพทางกายภาพของหมู่บ้านมีพื้นฐานยาว การติดต่อระหว่างเรือนแพส่วนใหญ่ใช้ติดต่อด้วยเรือพายเล็ก ๆ ส่วนตัว ชาวแพต้องเสียค่าที่ดินให้แก่เจ้าของที่ดินบนฝั่งแม่น้ำเพื่อผ่านมายังแพ ส่วนใหญ่เสียเป็นรายปี ประมาณปีละ 100-300 บาท แล้วแต่ช่วงเวลาต่อเนื่องของการเช่า ในบริเวณชุมชนของแม่น้ำน่าน จังหวัดนครสวรรค์ นอกจากเรือนแพเรียงรายของฝั่งแม่น้ำแล้ว ยังปรากฏเรือพักอาศัยแทรกอยู่เป็นช่วง ๆ ระหว่างชุมชนแพด้วย เรือพักอาศัยดังกล่าวมีน้อยแต่ยังพบได้ตามช่วงเวลาของการค้าขายขึ้นล่องของเจ้าของเรือ บางเวลาอาจจอดพักนานหลายวัน หลายสัปดาห์แต่บางช่วงเวลาก็มักจอดเพียงคืนหรือสองคืน แล้วขึ้นล่องค้าขายต่อไป ชีวิตชาวเรือ และชาวแพเป็นที่เอื้ออาหารซึ่งกันและกันเป็นลักษณะวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่ยังคงมีอยู่

เนื่องจากรูปลักษณะของหมู่บ้านลอยน้ำที่เป็นพื้นฐานยาว และไม่มีถนนที่สะดวกต่อเนื่องกับริมน้ำ ดังนั้นในบางช่วงเวลาที่เกิดมีชาวแพถึงแก่กรรมแทนที่จะไปสวดศพที่วัดในพื้นที่ซึ่งมีถึง 4 วัด คือ วัดปากน้ำโพเหนือ วัดสโมสร วัดเกรียงไกรใต้ และวัดเกรียงไกรกลาง (3 วัดแรกตั้งอยู่ทางตะวันตกของแม่น้ำน่าน ส่วนวัดเกรียงไกรกลางตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออก) ชาวแพกลับนำศพกลับมาตั้งที่แพงานศพซึ่งตั้งอยู่ทางตะวันออกของแม่น้ำบริเวณช่วงกลางระหว่างวัดเกรียงไกรกลาง และตลาดเทศบาลแพงานศพทำหน้าที่เหมือนศาลาสวดศพของวัดบนบกทุกประการชาวบ้านที่มางานศพส่วนใหญ่จะพายเรือมาขึ้นที่แพงานศพ เมื่อสวดเสร็จแล้ว 3-5 วันก็นำไปเผาที่วัด

ภาพที่ 2.11 แสดงทัศนียภาพเรือนแพลุ่มแม่น้ำน่าน

2.1.5.5 วัดเกรียงไกรกลาง

ที่อยู่ : เลขที่ 1 บ้านปากน้ำเกรียงไกร หมู่ที่ 5 ตำบลเกรียงไกร อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

สังกัด : คณะสงฆ์มหานิกาย

เนื้อที่ที่ดินตั้งวัด : 250 ไร่ 1 งาน 20 ตารางวา

อาณาเขต : ทิศเหนือ ยาว 12 เส้น ติดต่อกับที่ดิน น.ส.ชั้น จันทร์ทรัพย์
ทิศใต้ ยาว 12 เส้น ติดต่อกับที่ดินนายสวิง ศาสตร์ศรี
ทิศตะวันออก ยาว 5 เส้น 3 วา 1 ศอก ติดต่อกับหนองราชมนต์
ทิศตะวันตก ยาว 4 เส้น 16 วา 2 ศอก ติดต่อกับแม่น้ำน่านตาม ส.ค.1 เลขที่ 1

ที่ตั้ง : พื้นที่ตั้งวัดเป็นที่ราบอยู่ริมแม่น้ำน่านทางฝั่งตะวันออก มีถนนสายนครสวรรค์-ชุมแสงเข้าถึง การคมนาคมสะดวก

สิ่งปลูกสร้าง : อาคารเสนาสนะต่าง ๆ มี

1. อุโบสถ กว้าง 7.73 เมตร ยาว 19.50 เมตร สร้างประมาณ พ.ศ.2224 ได้บูรณะหลายครั้ง
2. วิหารหลวงพ่อดมมุล กว้าง 5.12 เมตร ยาว 15.80 เมตร สร้างประมาณ พ.ศ.2400-2430
3. 3-3. ศาลาการเปรียญ กว้าง 17.99 เมตร ยาว 22.46 เมตร สร้างพ.ศ. 2375 ได้บูรณะหลายครั้งแล้ว
4. หอสวดมนต์ กว้าง 10 เมตร ยาว 10 เมตร สร้าง พ.ศ.2441 ได้บูรณะครั้งสุดท้าย พ.ศ. 2522

5. กุฏิสงฆ์ จำนวน 4 หลังปูชนียวัตถุมีประธานในอุโบสถและสร้างเจดีย์หลายองค์
ความเป็นมา วัดเกรียงไกรกลางสร้างขึ้นเป็นวัดตั้งแต่ประมาณ พ.ศ.2147 รับเข้าเป็นวัดตั้งแต่ประมาณ พ.ศ.2174 ในสมัยอยุธยา สมเด็จพระเจ้าปราสาททอง สถาปัตยกรรมโดยเฉพาะอาคารต่าง ๆ เริ่มนิยมทำเป็นเส้นโค้งที่ฐานและหลังคา คงเป็นลักษณะสืบเนื่องมาแต่ครั้งศิลปะสุโขทัยแล้ว โดยเฉพาะชายคาชั้นปีกนกนั้น ศิลปะอยุธยาไม่นิยมสร้างยื่นออกมามาก การมุงหลังคานิยมใช้กระเบื้องเคลือบนั้นมีใช้กันมาตั้งแต่สมัยพระเพทราชา ศิลปะยุคนี้ยังมีลักษณะเจดีย์ที่เป็นแบบฉบับอีกลักษณะหนึ่งคือเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสอง ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ประมาณ พ.ศ.2224 ในสมัยอยุธยาสมเด็จพระนารายณ์ ช่วงนี้ อิทธิพลสถาปัตยกรรม แบบยุโรปเริ่มแผ่เข้ามาอิทธิพลอยู่ในสถาปัตยกรรมไทย มีการก่อสร้างซุ้มประตูหน้าต่างแบบโค้ง Gothic

เดิมมีนามเรียกกันต่าง ๆ คือ วัดเชียงกาย หรือ วัดเชียงกราย หรือวัดเชียงไกร ต่อมาได้เปลี่ยนเป็น “วัดปากน้ำ” และ “วัดใหญ่” ครั้นเมื่อสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ รัชกาลที่ 5 ได้เสด็จโดยทางชลมารค ทอดพระเนตรเห็นวัดถูกน้ำท่วมไปหมด จึงพระราชทานนามว่า “วัดคงคา” หรือ วัดคงคาราม

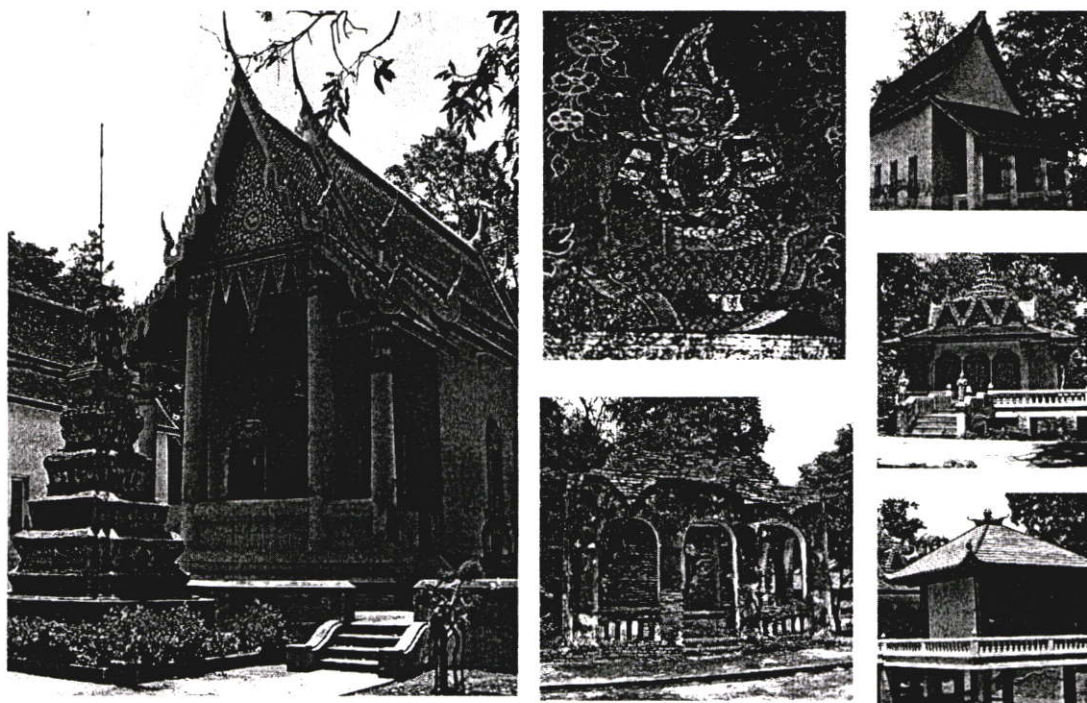
ต่อมาในช่วงระหว่างประมาณ พ.ศ.2473-2474 นายทัย สุวรรณกนิษฐ ได้เป็นกำนันในตำบลแถวนี้ ได้รับพระราชทานนามเป็น “ขุนเกรียงไกรกำหราบพาล” ด้วยเหตุนี้ตำบลนี้จึงได้เปลี่ยนเป็น ตำบลเกรียงไกร และวัดคงคารามก็ได้เปลี่ยนนามเป็น “วัดเกรียงไกรกลาง” ให้สอดคล้องกับชื่อตำบลด้วย ด้านหน้าวัดนี้มีสระน้ำมนต์ ซึ่งเรียกกันว่า หนองราชมนต์ เดิมใช้เป็นที่ประกอบกิจสังกรรม “โบสถ์น้ำ” แต่ปัจจุบันไม่ได้ประกอบกิจใด ๆ

สระน้ำเล็ก ๆ หน้าวิหารซึ่งถูกขุดเอาดินขึ้นมาถมปรับระดับพื้นที่รอบ ๆ วิหารและอุโบสถ มีอาคารทรงจัตุรมุข มุขละสามจั่ว ยอดทรงเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสองแบบอยุธยารัตนโกสินทร์ และสร้างแก่งหินเพิ่มขึ้นมาอีกหนึ่งหลังแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของสถาปัตยกรรมจีนได้เข้ามาผสมผสานกับสถาปัตยกรรมไทยเดิมของวัด เนื่องจากมีคนจีนในจังหวัดได้เข้ามาช่วยกันทำบุญถวายเงินให้สร้าง แต่งานสถาปัตยกรรมจีนในวัดไทยโดยทั่วไปปรากฏให้เห็นน้อยมาก เพราะคนจีนเองก็นิยม

ที่จะสร้างศาลเทพเจ้า ตามความเชื่อในลัทธิเต๋า และความเชื่อพื้นบ้าน บางแห่งก็มีอายุกว่า 100 ปี เช่นศาลเจ้าเตี้ยเซียน หรือศาลเจ้าพ่อเตี้ยเทียนกง อำเภอโกรกพระ

วิหารหลวงพ่อธรรมมูล มีขนาดมหึมา ไม่มีการลดหลังคาทั้งมุขหน้าและมุขหลัง หลังยาวที่ตั้งแต่ห้องที่สองถึงหกโดยตลอด ลดหลังคาด้านข้างเป็นปีกนกชายคาสันทั้งสองข้างรวมอยู่เป็นหน้าบันเดียว มุขหน้าห้องที่หนึ่งทำโถงทางเข้ามีบันไดทางเข้าทางด้านข้างทั้งสองด้าน ดังเช่น วัดในสมัยสุโขทัย ส่วนด้านหน้าจะเป็นโถงโล่ง ประตูทางเข้ามีเพียงประตูเดียวมุขหน้ามีเพียงหลังคา ปกคลุมลาดลงมาจากกระดပ်ใต้แปหัวเสา ชายคาปีกนก ซึ่งอุโบสถวัดบ้านบนอำเภอพยุหะคีรี ก็มีลักษณะเช่นเดียวกันนี้ หากแต่มีองค์ประกอบของศิลปกรรมแบบรัตนโกสินทร์ จึงมีรายละเอียดของศิลปะที่วิจิตรงดงามมากกว่า

การเดินทางใช้เส้นทางสายนครสวรรค์ – ชุมแสง (ทางหลวงหมายเลข 225) ระยะทางประมาณ 10 กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายตามป้ายบอกทาง เข้าไปประมาณ 2 กิโลเมตร ถึงวัด หรือเช่าเรือจากท่าน้ำเจ้าพระยา ล่องตามลำน้ำน่าน ขึ้นที่ท่าน้ำวัดเกรียงไกรกลาง

ภาพที่ 2.12 แสดงทัศนียภาพวัดเกรียงไกรกลาง

2.1.5.6 วัดเกษไชยเหนือ

วัดเกษไชยเหนือ เป็นวัดเก่าแก่ของอำเภอชุมแสง ตั้งอยู่บริเวณจุดบรรจบของแม่น้ำยมและแม่น้ำน่าน วัดนี้มีองค์เจดีย์บรรจุพระบรมธาตุทรงลังกาฐานแปดเหลี่ยม ตามตำนานพื้นถิ่นที่เล่าสืบต่อกัน สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าเสือ แห่งกรุงศรีอยุธยา มีพระอุโบสถหลังเก่าที่

มีสถาปัตยกรรมงดงาม สร้างในสมัยรัชกาลที่ 3 ตั้งอยู่ริมแม่น้ำน่าน นอกจากนี้ บริเวณนี้ยังเป็นต้นกำเนิดของตำนานของพระเจ้ากษัตริย์ชื่อไอ้ต่างเกยไชยอีกด้วย

พิพิธภัณฑสถานพิพิธภัณฑสถานพิพิธภัณฑสถานพิพิธภัณฑสถาน ก่อตั้งขึ้นราวปี 2540 โดยความร่วมมือระหว่างวัดเกยไชยเหนือ โรงเรียนวัดเกยไชยเหนือ องค์การบริหารส่วนตำบล และชาวบ้าน ของที่จัดแสดงได้แก่ของใช้เจ้าอาวาสองค์เดิมและของส่วนตัวที่ชาวบ้านมาถวายหรือของที่ชาวบ้านงมได้จากก้นแม่น้ำน่านที่อยู่หน้าวัด

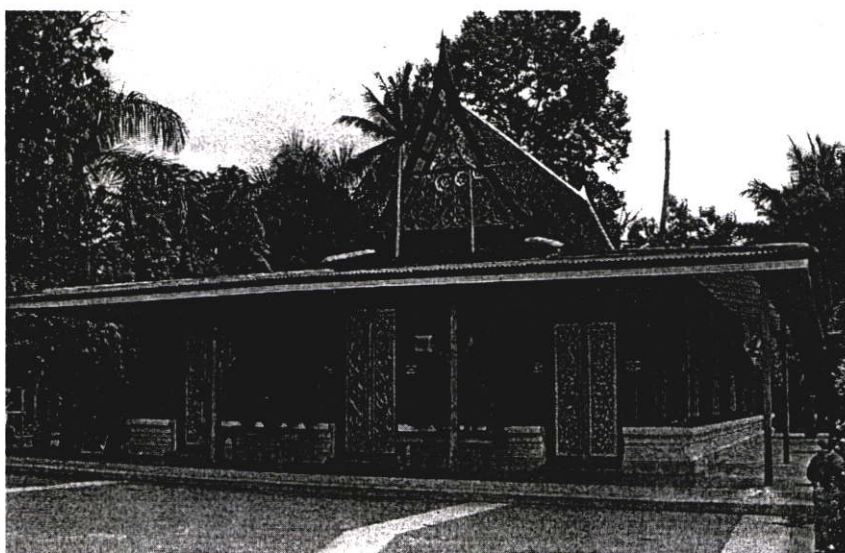
ภาพที่ 2.13 แสดงเจดีย์พระบรมธาตุ

พิพิธภัณฑสถานประกอบไปด้วย อาคารพิพิธภัณฑสถานจำนวน 2 หลัง รูปทรงคล้ายคลึงกันคือ เป็นอาคารทรงไทย กว้างประมาณ 12 เมตร ยาว 23 เมตร สูง 3 เมตร มีชั้นเดียว หลังคามุงกระเบื้องดินเผาเคลือบตกแต่งเสาด้วยไม้ตาลทั้งหลัง เนื่องจากบ้านเกยไชยเป็นแหล่งที่มีต้นตาลมาก ตาลจึงเป็นไม้เศรษฐกิจของท้องถิ่นนี้ ในบริเวณใกล้เคียงยังพบเห็นวิถีชีวิตชาวบ้านในการทำตาลการขึ้นตาล การเคี้ยวตาล กวนน้ำตาลปึก ได้ที่บ้านเกยไชยแห่งนี้

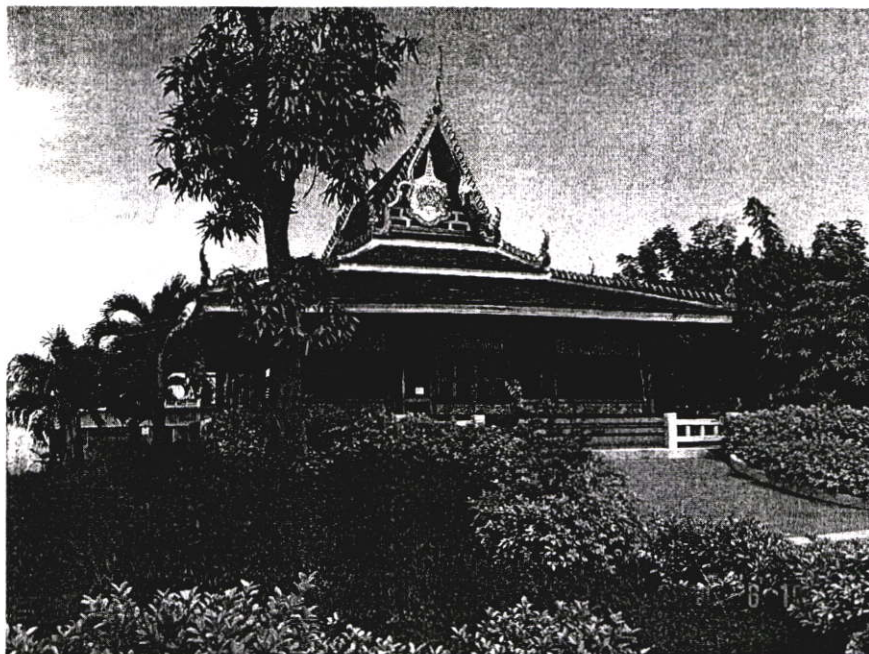
อาคารพิพิธภัณฑสถานหลังแรกสร้างประมาณปี พ.ศ.2539 ภายในจัดแสดงเครื่องปั้นดินเผาที่มได้บริเวณท่าหน้าวัด นอกจากนี้ยังมีเครื่องเบญจรงค์ เครื่องจักรสาน โทรทัศน์รุ่นเก่า เครื่องแก้ว ตะเกียง เตารีด จระเข้สดตัฟฟ์ ฯลฯ ส่วนอาคารหลังที่สอง สร้างขึ้นในปี พ.ศ.2541 โดยได้ รับงบการก่อสร้างจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ตั้งชื่อว่าพิพิธภัณฑสถานต้นน้ำ เนื่องจากตั้งอยู่ริมแม่น้ำน่าน

ที่บรรจบกับแม่น้ำยม ภายในจัดแสดงเครื่องปั้นดินเผา เครื่องแก้ว เครื่องเบญจรงค์ ธนบัตร เงิน เหรียญโบราณ เครื่องทองเหลือง ปืนยาว เป็นต้น

ปัจจุบันชุมชนเกษไชยเหนือ ได้ระดมความคิดเพื่อปรับปรุงการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์ ที่ตอนนี้ยังเป็นเพียงการนำของมาจัดวางโดยยังไม่มีคำอธิบาย หรือทราบที่มาที่ไปของข้าวของ แต่ละชิ้น รวมถึงการเชื่อมโยงเรื่องราวของสิ่งของเหล่านั้นกับวิถีชีวิต ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของ บ้านเกษไชย ชุมชนจึงพยายามจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ก้าวออกไป ไม่ว่าจะเป็น การไปดูงานพิพิธภัณฑ์แห่งอื่น ๆ ในจังหวัดลพบุรี และนครสวรรค์ และการจัดกิจกรรมประกวด ภาพถ่ายเก่า นอกจากนี้ทางโรงเรียนวัดเกษไชยเหนือยังเข้ามาช่วยในการนำเด็กนักเรียนชั้นมัธยม ปีที่ 1-3 มาฝึกเป็นมัคคุเทศก์น้อยอีกด้วย โดยผู้ที่ชมที่สนใจต้องแจ้งล่วงหน้ามาก่อนที่โรงเรียนวัด เกษไชยเหนือ

ภาพที่ 2.14 แสดงอาคารพิพิธภัณฑ์หลังแรกของวัดเกษไชยเหนือ

ภาพที่ 2.15 แสดงอาคารพิพิธภัณฑ์หลังที่สองของวัดเกษไชโยเหนือ

ภาพที่ 2.16 แสดงยุวมัคคุเทศก์โรงเรียนวัดเกษไชโยเหนือ

2.2 แนวความคิดในการจัดกิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยว

2.2.1 นโยบายที่สนับสนุนการท่องเที่ยว

2.2.1.1 แผนพัฒนาและแนวทางการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวจังหวัดนครสวรรค์ ระดับ ภาคเหนือตอนล่างจากผลการศึกษาของหลายโครงการและการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า จังหวัดนครสวรรค์มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง มีแนวโน้มนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยว คือ พัฒนาการท่องเที่ยวควบคู่กับสาขาเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัด ซึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวเน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการรักษาภาพพจน์ที่ดีของท้องถิ่น ส่งเสริมการผลิตและการตลาด สินค้าหัตถกรรมและอาหาร ส่งเสริมให้มีการพัฒนาทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุดพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวระดับภูมิภาคและนักท่องเที่ยวต่างประเทศเฉพาะกลุ่ม และใช้งานประเพณีที่สำคัญของจังหวัดเป็นจุดดึงดูด หาประโยชน์จากความได้เปรียบในเรื่องที่ตั้งโดยการจูงใจให้ผู้เดินทางแวะพักผ่อนและซื้อสินค้า นอกจากนั้นยังต้องพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวทั้งในพื้นที่ และสามารถเชื่อมต่อกับพื้นที่ภายนอก โดยใช้เส้นทางบก และเส้นทางน้ำ ทั้งนี้มีแนวพัฒนาโดยรวมคือ ให้นครสวรรค์เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติและวัฒนธรรม

โอกาสของการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดนครสวรรค์ คือ จังหวัดนครสวรรค์มีจุดแข็งที่เป็นโอกาสการพัฒนาการท่องเที่ยวมากกว่าจังหวัดอื่น ๆ ในภาคเหนือตอนล่าง การเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวในเทศกาลสำคัญ ๆ จะเป็นการสร้างโอกาสเพิ่มขึ้น

เป้าหมายการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดนครสวรรค์ในระดับภาคเหนือตอนล่างแผนงานพัฒนาการท่องเที่ยวระดับภาคเหนือตอนล่างได้กำหนดให้จังหวัดนครสวรรค์เป็นพื้นที่การท่องเที่ยวระดับชาติ บทบาทสำคัญ คือ การเป็นประตูสู่ภาคเหนือ และประเทศเพื่อนบ้าน โดยรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศที่เดินทางจากภาคกลางต่อไปทางภาคเหนือตอนบน และตอนล่าง กำหนดเป็นจุดแวะพักกลางทางระหว่างการเดินทาง

เส้นทางท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงและมีความเป็นไปได้มากในการพัฒนาของจังหวัดนครสวรรค์ที่เชื่อมต่อกับจังหวัดต่าง ๆ ในภาคเหนือตอนล่าง สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความเป็นไปได้ทุกเส้นทาง เนื่องจากจังหวัดนครสวรรค์เป็นจุดผ่านของการเดินทางไปภาคเหนือ ดังนั้น บทบาทของจังหวัดนครสวรรค์จึงเป็นจุดเริ่มต้น และจุดพักกลางทางสำหรับนักท่องเที่ยว ส่วนเส้นทางสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย ได้แก่ เส้นทางประวัติศาสตร์ การสู้รบกลางขุนเขา (นครสวรรค์-พิจิตร-พิษณุโลก-ภูหินร่องกล้า-เขาค้อ-ศรีเทพ) และเส้นทางมรดกโลกประวัติศาสตร์ (นครสวรรค์-กำแพงเพชร-สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-เมืองพระฝาง) เส้นทางท่องเที่ยวที่มีศักยภาพและมีความเป็นไปได้ในการพัฒนา สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย ได้แก่ เส้นทางมรดกโลกประวัติศาสตร์ (นครสวรรค์-กำแพงเพชร-สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-เมืองพระฝางเส้นทางสู่ธรรมชาติฝั่งสาละวิน

(นครสวรรค์-กำแพงเพชร-ตาก-แม่สอด-แม่ระมาด-ท่าสองยาง-แม่สะเรียง) เส้นทางสู่ธรรมชาติฝั่ง
สาละวิน (นครสวรรค์-พิจิตร-พิษณุโลก-อุตรดิตถ์-สุโขทัย) เส้นทางแห่งพระพุทธคุณ (สายที่ 1
พิษณุโลก-สุโขทัย-กำแพงเพชร-นครสวรรค์-มุ่งสู่ภาคกลาง สายที่ 4 พิษณุโลก-พิจิตร-นครสวรรค์ -
มุ่งสู่ภาคอีสานตอนล่าง)

2. แผนงานและแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดนครสวรรค์
(แผนยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบบูรณาการ จังหวัดนครสวรรค์)

- ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายใต้กรอบของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ และศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งป้องกัน
และควบคุมปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชน ที่จะเกิด
จากกิจกรรมการท่องเที่ยว

- มีการจัดการดูแลรักษาพื้นที่ที่มีระบบนิเวศสมบูรณ์หรือมีคุณค่าทางธรรมชาติให้มาก
ที่สุด

- กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงสมรรถนะและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว
ที่จะรองรับได้โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศโดยการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยว
กำหนดระยะเวลา และการจัดให้มีทางเลือกต่าง ๆ ในการท่องเที่ยวเพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวได้รับ
การฟื้นฟูและอนุรักษ์ควบคู่กัน

- ให้นำหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลรักษาเอกลักษณ์และคุณค่าดั้งเดิม ของแหล่งท่องเที่ยว
ไว้ โดยกำหนดมาตรการควบคุมไม่ให้เกิดการดัดแปลงสภาพแวดล้อมรวมทั้งควบคุมการก่อสร้างบริการ
พื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้กลมกลืน โดยไม่ลดคุณค่าความสำคัญและเอกลักษณ์
ของแหล่งท่องเที่ยว โดยทุกแผนงาน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวได้รับการอนุรักษ์ และ
ฟื้นฟูสามารถนำไปใช้เป็นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัด (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545 :
479 – 480)

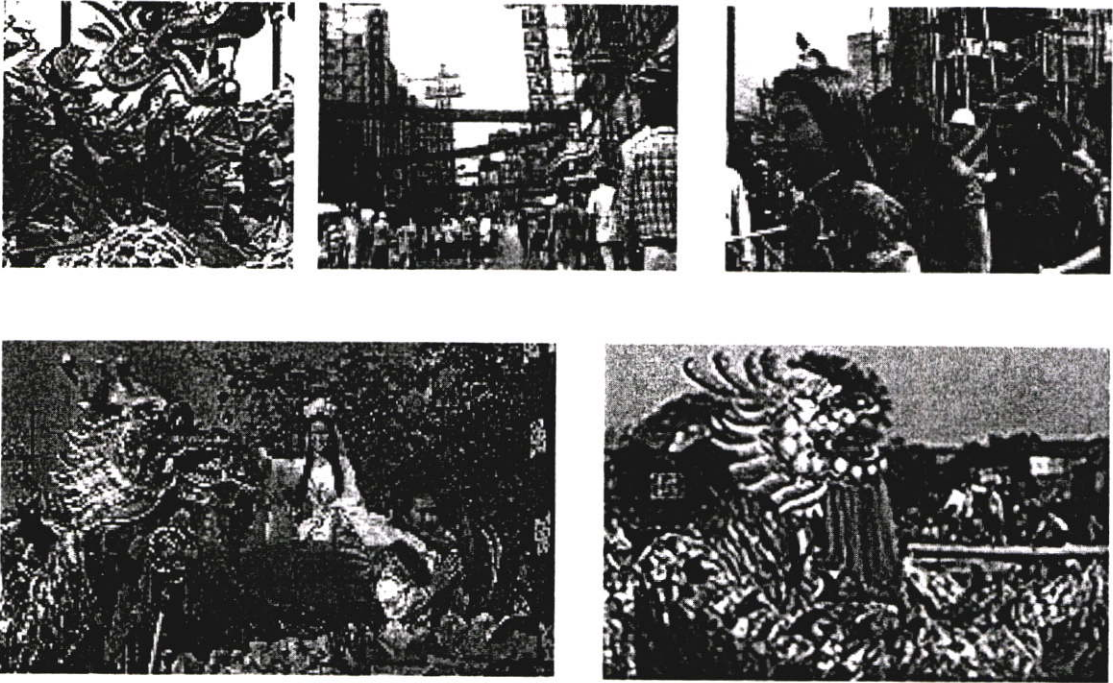

2.2.2 ประเพณีและวัฒนธรรม

“นครสวรรค์” เป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศไทยที่มีความสำคัญในทางเศรษฐกิจ คนทั่วไปรู้จักจังหวัดนครสวรรค์ตามสมญานามต่าง ๆ เช่น “เมืองสี่แคว” บ้าง “ปากน้ำโพ” บ้างหรือ “ประตูสู่ภาคเหนือ” บ้าง ในทางประวัติศาสตร์นั้นตามหลักฐานในทางโบราณคดี นครสวรรค์เป็นดินแดนที่มีความเจริญมาตั้งแต่อดีตกาล มีประวัติความเป็นมาอันยาวนานผ่านพัฒนาการมาหลายยุคหลายสมัย เริ่มตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เรื่อยมาจนถึงสมัยทวารวดี อยุธยา รัตนโกสินทร์ จนถึงยุคปัจจุบัน

2.2.2.1 ประเพณีตรุษจีน

ตรงกับวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 1 ตามปฏิทินจีน เป็นประเพณีเกี่ยวกับการไหว้เจ้าไหว้บรรพบุรุษ ของคนไทยเชื้อสายจีน ที่อยู่ในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์มีกิจกรรมการแสดงหลายอย่าง เช่น การแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ แห่มังกร เชิดสิงโตเทศกาลตรุษจีน ซึ่งถือเป็นวันขึ้นปีใหม่ของจีน จัดเป็นพิธีกรรมที่สำคัญมาก เพราะไม่เพียงแต่เป็นการเฉลิมฉลองการเริ่มศักราชใหม่พร้อม ๆ กับการเริ่มงานใหม่เท่านั้น หากยังเป็นช่วงเวลาของการบูชาเทพเจ้า เพื่อความเป็นสิริมงคลในปีที่ใกล้จะมาถึงด้วยเทศกาลตรุษจีนที่นครสวรรค์ นอกจากนี้จะมีความสำคัญต่อชาวจีนดังกล่าวแล้ว ยังได้รับการถือปฏิบัติจากชาวจีนเป็นพิเศษกว่าที่อื่นๆ เพราะไม่เพียงแต่จะมีการเซ่นไหว้ตามเทศกาลเท่านั้น แต่ยังเป็นประเพณีที่ต้องเชิญเจ้าออกแห่รอบตลาดเพื่อความเป็นสิริมงคลด้วย สาเหตุที่ต้องมีการเชิญเจ้าออกแห่ก็เนื่องจาก เมื่อประมาณ 70 กว่าปีที่ผ่านมามีโรคระบาดหวัดตกโรคขึ้นในปากน้ำโพ ผู้คนพากันเจ็บป่วยล้มตายลงจำนวนมาก เนื่องจากการแพทย์ยังไม่เจริญ เมื่อมีคนในครอบครัวเจ็บป่วยชาวบ้านก็มัก ใช้น้ำปูดพื้นห้อง เพื่อฆ่าเชื้อโรคและแยกผู้ป่วยออกจากหาก ร้านค้าต้องใช้เชือกกันไม่ให้คนภายนอกเข้าร้านด้วย เกรงจะนำเชื้อโรคมาแพร่ แต่ยังไม่สามารถระงับโรคร้ายนี้ได้ ยังคงมีคนตายเป็นจำนวนมาก ในที่สุดชาวบ้านจึงพากันไปบนบานต่อเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ขอให้ช่วยปกป้องรักษาและได้นำผ้ายันต์ของเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ที่เรียกว่า “ฮู้” มาเผาใส่ น้ำ (ต้ม) ให้คนดื่มพร้อมกับได้มีการเชิญเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ออกแห่รอบตลาดเพื่อขับไล่โรคร้าย และนำมาซึ่งความเป็นสิริมงคล ปรากฏว่าโรคระบาดก็หายไปราวปาฏิหาริย์ ตั้งแต่นั้นมาจึงถือเป็นประเพณีที่ต้องเชิญเจ้าออกแห่รอบตลาดในเทศกาลตรุษจีนเพื่อแสดงกตเวทิตาคุณ และความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตครอบครัว โดยได้เพิ่มรูปขบวนการเล่นต่าง ๆ จนกลายเป็นประเพณีที่ยิ่งใหญ่ในปัจจุบันนอกจากนี้ ในแต่ละอำเภอที่มีคนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่ เช่น อำเภอชุมแสง อำเภอท่าตะโก อำเภอลาดยาว อำเภอตาคลี ได้จัดให้มีการแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่เป็นงานประจำปีด้วยความเป็นสิริมงคล และปิดเป่ากัณฑ์ปิดให้พ้นจากชุมชน

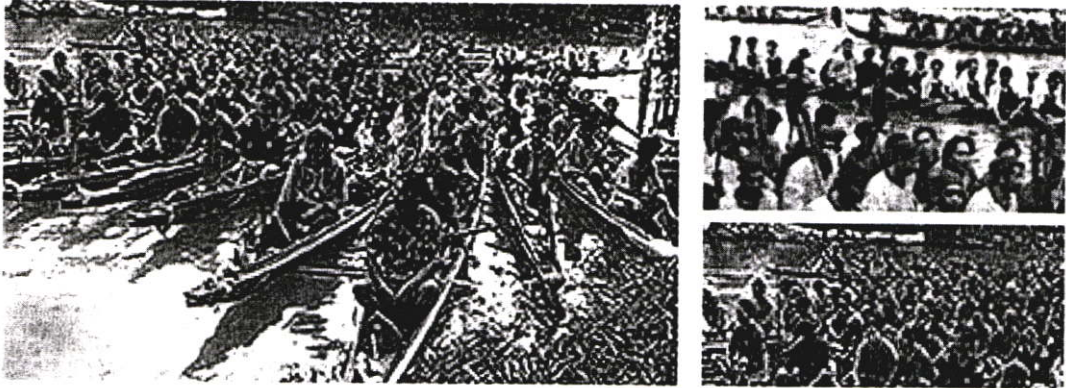

ภาพที่ 2.18 แสดงงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ

2.2.2.2 ประเพณีแข่งเรือยาว

เป็นประเพณีของชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา เช่นอำเภอเมือง นครสวรรค์ อำเภอโกรกพระ และอำเภอยะนิงศรี เมื่อถึงเดือน 11 หลังออกพรรษาแล้ว ภายในเดือนตุลาคม หรือพฤศจิกายนของทุก ๆ ปี ซึ่งเป็นฤดูน้ำหลากชาวบ้านจะจัดให้มีงานเทศกาลปิดทองไหว้พระ และแข่งเรือยาวกันในวันไหว้พระประจำปี เช่น ที่วัดเขา จอมศรีนาคพรต วัดเกาะหงษ์ ตำบลตะเคียนเลื่อน อำเภอเมืองนครสวรรค์ วัดยางตาล วัดโกรกพระเหนือ วัดโกรกพระใต้ อำเภอโกรกพระ โดยแต่ละสถานที่จะกำหนดวันไม่ให้ซ้ำกัน ประเภทของเรือจะเป็นเรือขนาดกลาง ฝีพายตั้งแต่ 30-50 คน ความยาวประมาณ 15 วา หรือ 30 เมตร ที่หัวเรือจะมีผู้พายต่าง ๆ มีพวงมาลัยคล้อง มีบายศรีและธงประจำเรือ ส่วนท้ายเรือจะมีผู้พาย มีพวงมาลัยคล้อง เรือยาวมีชื่อต่างกัน มักตั้งชื่อตามเรื่องในประวัติศาสตร์ วรรณคดี หรือสัตว์มีอำนาจ เช่น เรือกุมารทอง หรือราชสีห์ทอง ฝีพายจะแต่งตัวสีสันสวยงาม นิยมสวมเสื้อแขนสั้น กางเกงขาสั้น ในบริเวณเมืองโบราณ ได้ขุดพบวัตถุโบราณหลายอย่าง การแข่งขันจะเชิญผู้ใหญ่ในจังหวัดมาเป็นกรรมการตัดสิน โดยก่อนการแข่งขันจะจับสลากเลือกท่อน และพายเรือตามกระแสน้ำไป ตามท่อน ขณะแข่งขันเรือแต่ละลำจะร้องเพลงให้จังหวะ การพายเพื่อให้พายพร้อมกัน เรือลำไหนถึงท่อนก่อนเรือลำนั้นเป็นผู้ชนะ การแข่งขันเรือในจังหวัดนครสวรรค์มีชื่อเสียงมาก โดยเฉพาะที่วัดเกาะหงษ์ ตำบลตะเคียนเลื่อน อำเภอเมืองนครสวรรค์ ซึ่งเป็นการชิงถ้วยพระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยมีเรือที่มีชื่อเสียงจากต่างจังหวัดมาร่วมแข่งขันด้วย เช่น เรือศรทอง จากจังหวัดพิจิตร เรือเทวี

นั้นทวนจากจังหวัดอ่างทอง ปัจจุบันจังหวัดเป็นผู้จัดการแข่งขันขึ้นด้วย โดยชิงถ้วยพระราชทาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยแข่งขันกันบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยา หน้า ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ ประเพณีแข่งเรือ นอกจากจะสร้างความสนุกสนานที่สอดคล้องกับ ธรรมชาติในท้องถิ่นแล้ว ยังสร้างความสามัคคีฝึกความเป็นระเบียบ ความรักใคร่กลมเกลียวระหว่าง ชุมชนในท้องถิ่นเดียวกัน และสมานสามัคคีกับคนต่างถิ่น

ภาพที่ 2.19 แสดงประเพณีการแข่งขันเรือยาว

2.2.2.3 ประเพณีบุญกำฟ้า

บ้านวังรอก จัดขึ้นหลังฤดูเก็บจะจัดขึ้นในวันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3 งานบุญกำฟ้า เป็นประเพณี โบราณของชาวไทยพวน และไทยโซ่ง ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ของบ้านวังรอก ชาวพวนและชาวไทยโซ่งมี ความเชื่อถือในสิ่งศักดิ์สิทธิ์และผี โดยเฉพาะผีฟ้า จึงมีงานทำบุญประจำปีด้วย มีความเชื่อว่าจะ นำความสุข และความอุดมสมบูรณ์มาสู่ชุมชน

2.2.2.4 ประเพณีสงกรานต์

บ้านเขาทอง ตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี เป็นงานประเพณีตำบลเขาทองซึ่งเป็น หมู่บ้านที่มีชาวไทยเชื้อสายมอญอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก แสดงออกถึงศิลปวัฒนธรรมและการละเล่น พื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดนครสวรรค์ เช่น รำพิชฐาน รำข้าเจ้าโลม เต็นกำรำเคียว การ จับช้อมือสาว เข้านางสุม ฯลฯ

2.2.2.5 ประเพณีเผาข้าวหลาม

ในจังหวัดนครสวรรค์ มีประเพณีเผาข้าวหลามในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 ของทุกปีเพื่อ เช่นไหว้ผีบรรพบุรุษ และญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้ว ประเพณีเผาข้าวหลามของอำเภอพยุหะคีรี ทำขึ้นเพื่อแก้อาถรรพ์จากอหิวาตกโรคที่ระบาดในเขตอำเภอพยุหะคีรี โดยมีเจ้าผู้บังคับมาเข้าฝันให้ เผาข้าวหลามอุทิศส่วนกุศลให้กับวิญญาณของญาติที่เสียชีวิต โรคระบาดจะหายไปชาวบ้านจะอยู่เย็น

เป็นสุขประเพณีเผาข้าวหลามของอำเภอท่าตะโก ทำขึ้นเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้ศาลเจ้าปู่ตา ซึ่งเป็นศาลใหญ่ใจหมุกกลางบ้าน โดยมีความเชื่อว่าจะทำให้ชาวบ้านกินดีอยู่ดีมีความอุดมสมบูรณ์

2.2.2.6 ประเพณีบุญข้าวจี

เป็นประเพณีท้องถิ่นของชาวบ้านกิ่งอำเภอชุมตาบง จัดทำขึ้นในเดือน 3 หลังเกี่ยวข้าว โดยนำข้าวเหนียวหนึ่งแล้วชุบไข่และย่างให้สุก โรยเกลือหรือน้ำตาลก็ได้ นำไปทำบุญที่วัด การทำบุญข้าวจีนี้ชาวบ้านเชื่อว่า เมื่อเก็บเกี่ยวแล้วทำบุญให้กับแม่โพสพ จะทำให้เกิดสิริมงคลในการทำนาปีต่อไป (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2545: 194 – 195)

2.2.3 เทศกาลการท่องเที่ยวของจังหวัดนครสวรรค์จะมีเทศกาลท่องเที่ยวตลอดทั้งปี

เดือนมกราคม “ปีใหม่เมืองสี่แคว” ตื่นตลึงกับอภิมหาตำนานแผ่นดินต้นแม่น้ำเจ้าพระยา ในงานฉลองปีใหม่ กาชาदनครสวรรค์ ณ สนามหน้าศาลากลางจังหวัด ชมการแสดง แสง สี เสียง และสื่อผสม แผ่นดินต้นเจ้าพระยา เอกนครานครสวรรค์ กลางลำน้ำเจ้าพระยา ชมการประกวดธิดากาชาด การแสดงของเหล่าดารานักร้องชั้นนำทั่วฟ้าเมืองไทย การแสดงสินค้า “หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์”

เดือนกุมภาพันธ์ “ตรุษจีนแห่งมังกร” จะพบกับบรรยากาศแห่งการเฉลิมฉลอง “เทศกาลตรุษจีนเมืองนครสวรรค์” ที่ประดับด้วยโคมแดงทั้งเมือง นำสู่ความตื่นตาตื่นใจกับขบวนแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ ขบวนแห่รถเจ้าแม่กวนอิม ขบวนแห่นางฟ้าโปรยดอกไม้ ขบวนแห่สิงโต ขบวนแห่มังกร ขบวนแห่เอ็งกอพะนู้ และขบวนแห่อื่น ๆ อีกมากมาย นอกจากนี้ยังได้ชมการแข่งขันเชิดสิงโตนานาชาติอีกด้วย

เดือนมีนาคม “พักผ่อนบึงบอระเพ็ด” ชมการประกวดอาหาร ห่อหมกใบบัว น้ำพริกปลาร้า ส้มตำไหลบัว การประกวดวาดภาพ ปลาตู้ ปลากัดไทย ปลาทอง ลิ้มรสอาหารปลา ผลิตผลจากบึง สินค้าเกษตร ชมการแข่งขันกีฬาชาวบึง มวยบึง ดำน้ำทน ดำน้ำไกล ถ่อเรือแข่ง พายเรือหมู

ภาพที่ 2.20 แสดงบึงบอระเพ็ด สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดนครสวรรค์

เดือนเมษายน "ปลารสเด็ดปากน้ำโพ" เชิญลิ้มรส ปลาสด ๆ นานาพันธุ์ จากแม่น้ำปิง แม่น้ำน่าน แม่น้ำเจ้าพระยา บึงบอระเพ็ด อาทิเช่น ปลาทอด ปลาแห้ง แป๊ะชะ ปลาอบฟาง ทอดมัน ปากทราย ลูกชิ้นปลากราย ซึ่งเป็นอาหารที่มีชื่อเสียงของจังหวัดนครสวรรค์

เดือนพฤษภาคม "มหกรรมไม้ดอกไม้ประดับเมืองร้อน" มีการแสดง และประกวดกล้วยไม้ นานาพันธุ์ การประกวดจัดสวนกล้วยไม้ การประกวดสี การประกวดหยก ปิ๊ยะเขียน การประกวด ชวนชม แคว้นดัล และโกสน ซึ่งเป็นการจัดบอนไซ ไม้ตัด บอน มหกรรมไม้ดอกไม้ประดับเมืองร้อน ที่ยิ่งใหญ่

เดือนมิถุนายน "ปิ่นเขาน่อรอนางพันธุรัตน์" ชมผ้าหิ้นที่สวยงามที่สุดในนครสวรรค์สัมผัสกับ ลานลั่นทมอายุนับร้อยปี ชมการแข่งขันโต้เขา เข้าสู่ตำนานพื้นบ้านพระสังข์ทอง สัมผัสนางพันธุ รัตน์ และฝูงลิงป่าจำนวนมาก ยามเย็นพลบค่ำ ท่านจะละลานตาไปกับฝูงค้างคาวจำนวนมาก บินโฉบบินออกหากินมองเห็นเป็นสายสีดำพริ้วไปมาบนท้องฟ้าเป็นทางยาวสวยงามมาก

เดือนกรกฎาคม "เที่ยวทุ่งหินเทิน" ชมทุ่งหญ้าเชิงเขาที่มีกลุ่มก้อนหินขนาดใหญ่ ตั้งวาง ซ้อนกัน ลักษณะสัมผัสกันเล็กน้อย ซึ่งนับว่าเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่น่าอัศจรรย์ เป็นสวน หินธรรมชาติ ที่สวยงาม และแปลกประหลาดมหัศจรรย์มาก ชมการทำผ้าทอย้อมสีธรรมชาติ และ เลือกซื้อผ้าพื้นเมืองจากกลุ่มแม่บ้าน

เดือนสิงหาคม "ตามรอยพระยุคลบาทเสด็จประพาสต้น" การลงเรือล่องแพตามเส้นทาง เสด็จประพาสต้นของพระพุทธเจ้าหลวง" ในรัชกาลที่ 5 ที่เสด็จประพาสต้นในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ เมื่อ พ.ศ.2449 โดยนำท่านเข้าสู่บรรยากาศการท่องเที่ยวแบบ Package Tour ซึ่งจะได้ตามรอย พระพุทธบาท ได้ชื่นชมภาพประวัติศาสตร์และพระราชกรณียกิจในการเสด็จประพาสต้นแล้วยังจะได้ ลิ้มรสอาหารรสเด็ดปากน้ำโพ และดื่มด่ำกับสภาพธรรมชาติสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ชมภาพจิตรกรรม ฝาผนังในอุโบสถเก่าวัดเกรียงไกรกลาง ชมศิลปะล้ำค่าของวัดเกยไชยเหนือ

เดือนกันยายน "ท่องป่าไพศาล" การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ด้วยการเดินป่าศึกษาธรรมชาติ ท่านจะได้สัมผัสกับน้ำตกซับสมบูรณ์ที่สวยงามแผ่อยู่ท่ามกลางแมกไม้เป็นน้ำที่ไหลลงมาตามร่อง เขาโลมนาง ลักษณะน้ำตกจำนวน 7 ชั้น ขนาดใหญ่ 4 ชั้น เป็นแก่งเล็ก ๆ 3 ชั้น แต่ละชั้นมีความ สวยงามแตกต่างกันไปนอกจากนี้ยังมีจุดชมวิวซึ่งสามารถมองเห็นทัศนียภาพได้กว้างไกล สวยงาม จึงเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการความท้าทาย ซึ่งจะได้รับความประทับใจจนยากที่จะลืม เลือนได้

เดือนตุลาคม "ประเพณีทางน้ำ" ชมการจัดงานประเพณีวิถีชีวิตชาวปากน้ำโพที่อาศัยลุ่ม น้ำเจ้าพระยาเป็นที่อาศัยเลี้ยงชีพอย่างต่อเนื่องกันมานับร้อย ๆ ปี ชมการแข่งขันเรือยาวจากทั่ว ประเทศ และการแข่งขันกองเชียร์จากตำบลต่าง ๆ

เดือนพฤศจิกายน "ลอยกระทงสายพายเรือดูนกน้ำ" ประเพณีลอยกระทงที่ยิ่งใหญ่ตระการตา ท่านจะได้ชมขบวนแห่กระทง และการแข่งขันทำกระทงครอบครัว เพื่อเป็นการปลูกฝังความรัก ความสามัคคี ความอบอุ่นให้เกิดขึ้นภายในครอบครัว และที่งดงามอย่างยิ่ง คือท่านจะได้ร่วมลอยกระทงสายโดยกระทงจะลอยกันไปเป็นสายยาวนับร้อย นับพันไปตามแม่น้ำเจ้าพระยา มีความงดงามอย่างยิ่ง นอกจากนี้ยังได้สัมผัสกับบึงบอระเพ็ดบึงธรรมชาติที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ โดยมีการพายเรือชมดอกบัวบานาพันธุ์ รวมทั้งฝึกภาคปฏิบัติ วิธีใช้กล้องดูนก และรู้จักนกพันธุ์ต่าง ๆ จากชมรมดูนกบึงบอระเพ็ด

เดือนธันวาคม "ขอพรหลวงพ่พรหม ชมเมืองจันเสน" ขอเชิญท่านนมัสการ "หลวงพ่พรหม" เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต และเชิญชมการประกวดพระเครื่องหลวงพ่พรหม ซึ่งเป็นเกจิอาจารย์ชื่อดังของเมืองสี่แควสัมผัสกับคุณค่าแห่งประวัติศาสตร์ของซากเมืองโบราณสมัยพูนัน สุวรรณภูมิและทวารวดี สิ่งของโบราณที่ประเมินค่าไม่ได้กว่า 5,000 ชิ้นทั้งเครื่องปั้นดินเผา เครื่องประดับ ตุ๊กตา ซึ่งได้ถูกรวบรวมไว้ที่พิพิธภัณฑ "จันเสน" สัมผัสกับความงามของถ้ำจำนวนมากมาย มีทั้งหินงอกหินย้อยรูปร่างแปลก ๆ ผนังถ้ำมีลักษณะเป็นกากเพชรเมื่อมีแสงกระทบจะเป็นประกายสวยงามมาก หลังจากนั้นจะพาท่านไปชมชิมลิ้มรสชาติอร่อยซึ่งมีนับพันไร่ และชิมอาหารอร่อยของเมืองตากลิ ชื่อของฝากผลิตภัณฑ์จากกะลา ผ้าทอจันเสนลายโบราณที่สืบทอดมานับร้อยปี

2.2.4 สถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนล่าง

ภาคเหนือตอนล่างประกอบด้วย 8 จังหวัด คือ พิษณุโลก พิจิตร เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์ สุโขทัย กำแพงเพชร ตาก และนครสวรรค์ สถิติจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางระหว่างปี 2540-2545 ที่เดินทางมาท่องเที่ยวภาคเหนือตอนล่าง พบว่า ภาคเหนือตอนล่าง มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีอัตราเพิ่มขึ้น สัดส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ประมาณร้อยละ 85:15 แต่ในช่วงต้นปี 2546 สถานการณ์การท่องเที่ยวทั่วโลกได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์สงครามระหว่างสหประชาชาติ และอิรัก และการแพร่ระบาดของโรคทางเดินหายใจ (SAR) ทำให้ตลาดการท่องเที่ยวลดลง ภาคเหนือตอนล่างมีผลกระทบจากนักท่องเที่ยวชาวเอเชีย ประมาณร้อยละ 0.10 (ที่มา : กองสถิติและวิจัยฝ่ายวิชาการ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2547 : 65) จากการประมาณการจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวภาคเหนือตอนล่างในระยะ 10-15 ปีข้างหน้า เพื่อเป็นเหตุการณ์จำลอง (Scenarios) สำหรับนำมาพิจารณาเบื้องต้นในการประเมินความสามารถรองรับและการพัฒนาการท่องเที่ยวของภาคเหนือตอนล่างในอนาคต

การสำรวจจำนวนนักท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ทำการสำรวจทั่วประเทศทุกจังหวัดในปี พ.ศ.2534 ในปีต่อ ๆ มาได้ทำการสำรวจเฉพาะจังหวัดที่มีความสำคัญทางการท่องเที่ยว นั่น ดั้งนั้นจังหวัดในภาคเหนือตอนล่าง จึงได้ทำการสำรวจไว้ 6 จังหวัด จาก 8 จังหวัด

(ไม่ได้ทำสำรวจจังหวัดพิจิตร และอุตรดิตถ์) โดยจังหวัดพิษณุโลก และสุโขทัยทำสำรวจตั้งแต่ปี 2534 -ปัจจุบัน จังหวัดตากตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536-ปัจจุบัน จังหวัดกำแพงเพชรตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2535 และ พ.ศ. 2539 - ปัจจุบัน จังหวัดเพชรบูรณ์และนครสวรรค์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 - ปัจจุบัน คณะที่ปรึกษาจึงได้ทำการประมาณการจำนวนนักท่องเที่ยวของจังหวัดอุตรดิตถ์ และพิจิตร ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการโรงแรม และเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าพักแรมในโรงแรมขนาดของแต่ละจังหวัด ผลการประมาณการเบื้องต้น พบว่า ในปี พ.ศ. 2541 จังหวัดอุตรดิตถ์ และพิจิตรจะมีนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมเยือนประมาณ 225,127 และ 208,496 คน โดยแบ่งเป็นนักท่องเที่ยวไทยประมาณ 214,146 และ 207,247 คน และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศประมาณ 10,981 และ 1,239 คน ดังนั้น จำนวนนักท่องเที่ยวทั้ง 8 จังหวัดในภาคเหนือตอนล่าง ในปี พ.ศ.2530 มีจำนวนนักท่องเที่ยวประมาณ 3,490,282 คน และเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 4,274,929 คน ในปี พ.ศ.2541 ตามลำดับ อัตราการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวโดยรวมเฉลี่ยประมาณร้อยละ 2.6 ต่อปี โดยอัตราการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวไทย และต่างชาติประมาณร้อยละ 1.8 และ 21.0 ตามลำดับ

การประมาณจำนวนนักท่องเที่ยว ได้ตั้งเหตุการณ์จำลองไว้ใน 2 กรณี คือ 1)กรณีที่ไม่มีแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนล่าง และ 2) กรณีที่ได้ดำเนินการตามโครงการแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนล่าง โดยทั้ง 2 กรณีได้ทำการประมาณการแยกนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศออกจากกัน ทั้งนี้การประมาณการทั้ง 2 เหตุการณ์จำลองมีเบื้องหลังของข้อสมมติ คือ ในปีที่ยังไม่ได้เริ่มโครงการตามแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนล่าง กำหนดให้อัตราการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวเป็นไปตามแนวโน้มเดิมย้อนหลัง 10 ปี (พ.ศ.2530-2541) มีอัตราการเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 2.6 ต่อปี เมื่อเริ่มโครงการที่กำหนดไว้ การดำเนินงานของโครงการจะช่วยให้จำนวนนักท่องเที่ยวมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอีกร้อยละ 5 ต่อปี โดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี และเมื่อโครงการระบบขนส่งทางบกและทางอากาศของภาคเหนือตอนล่างที่เชื่อมต่อกับภูมิภาคอื่น ๆ ดำเนินการครบทั้งระบบ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นไป มีความเป็นไปได้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาเยี่ยมเยือนภาคเหนือตอนล่างจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยกำหนดให้อัตราการเพิ่มขึ้นจำนวนนักท่องเที่ยวอีกร้อยละ 5 ต่อปี

ข้อสมมติมีดังนี้

1)กรณีที่ไม่มีแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนล่าง กำหนดให้แบ่งการประมาณการออกเป็น 2 ช่วง คือ ระหว่างปี พ.ศ. 2543-2548 และ 2549-2554 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยมีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.0 ต่อปี และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.0 ต่อปี ตั้งแต่ปี 2543-2548 และเพิ่มเป็นร้อยละ 5.0 และ 10.0 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548-2554

2) กรณีที่ได้ดำเนินงานตามโครงการแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนล่าง กำหนดให้แบ่งการประมาณการออกเป็น 2 ช่วง คือระหว่างปี พ.ศ.2543-2548 และ 2549-2554 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยมีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.0 ต่อปี และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.0 ต่อปี ตั้งแต่ปี 2543-2548 และเพิ่มเป็นร้อยละ 12.0 และ 15.0 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548-2554

ผลการประมาณการ พบว่าในปี พ.ศ.2542 จะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมเยือนภาคเหนือตอนล่างทั้งภาค ประมาณ 4.4 ล้านคน โดยแบ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ จำนวน 3,625 และ 0.776 ล้านคน ตามลำดับ การประมาณการในแต่ละเหตุการณ์จำลอง พบว่า กรณีที่ 1) กรณีที่ไม่มีโครงการแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนล่าง พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวรวมทั้งภาคเหนือตอนล่างในปี พ.ศ.2545 2550 และ 2554 จะมีจำนวน 4.825 5.992 และ 7.653 ล้านคน ตามลำดับ โดยแบ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยประมาณ 3.847 4.501 และ 5.471 ล้านคน และเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศประมาณ 0.978 1.490 และ 2.182 ล้านคน ตามลำดับ และกรณีที่ 2)กรณีที่ได้ดำเนินการตามโครงการแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนล่าง พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวรวมทั้งภาคเหนือตอนล่างในปี พ.ศ. 2545 2550 และ 2554 จะมีจำนวน 5.471 8.643 และ 13.919 ล้านคน ตามลำดับ โดยแบ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยประมาณ 4.441 6.825 และ 10.739 ล้านคน และเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศประมาณ 1.033 1.818 และ 3.180 ล้านคน ตามลำดับ ซึ่งจากผลการประมาณการเป็นไปได้อย่าง การขยายตัวของจำนวนการเดินทางในอนาคตจะมีเพิ่มขึ้นมากกว่าปัจจุบันถึง 2-3 เท่าตัว และเมื่อพิจารณากรณีที่ไม่มีแผนกับกรณีที่ดำเนินการตามแผนที่ได้กำหนดไว้ พบว่า กรณีที่ดำเนินการตามแผนจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวมากขึ้นกว่ากรณีที่ไม่มีแผนประมาณ 6.266 ล้านคน เมื่อสิ้นสุดโครงการในปี พ.ศ. 2554 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546 : 65)

ตารางที่ 2.1 แสดงสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวภาคเหนือตอนล่าง พ.ศ 2535 – 2546

จังหวัด	สัญชาติ	จำนวนผู้มาเยี่ยมเยือน						อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
		2535	2536	2538	2539	2540	2546	
พิษณุโลก	ไทย	645,668	935,177	1,245,846	1,435,945	1,462,413	1,477,659	6.60
	ต่างชาติ	69,647	99,026	211,291	288,597	301,889	317,158	17.72
	รวม	715,315	1,034,203	1,457,137	1,724,542	1,764,302	1,794,817	7.80
สุโขทัย	ไทย	377,385	2,25,601	236,108	314,139	320,379	320,615	10.10
	ต่างชาติ	80,062	52,474	262,061	297,179	313,704	316,659	69.10
	รวม	457,447	278,075	498,169	611,318	634,083	637,234	16.17

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

จังหวัด	สัญชาติ	จำนวนผู้มาเยี่ยมเยือน						อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
		2535	2536	2538	2539	2540	2546	
ตาก	ไทย	245,454	-	377,117	407,140	416,811	460,534	4.84
	ต่างชาติ	8,453	-	28,919	33,273	32,095	32,613	15.80
	รวม	253,907	-	406,036	440,413	448,906	493,147	5.31
นครสวรรค์	ไทย	736,998	-	-	247,320	224,104	194,930	-11.20
	ต่างชาติ	8,645	-	-	15,144	14,834	13,431	-5.75
	รวม	745,643	-	-	262,464	238,938	208,361	-10.88
กำแพงเพชร	ไทย	346,730	228,444	-	305,027	294,739	208,523	6.42
	ต่างชาติ	13,062	22,604	-	8,744	7,477	7,586	-0.25
	รวม	359,792	251,048	-	313,771	302,216	216,109	3.84
เพชรบูรณ์	ไทย	496,057	-	-	488,652	507,492	470,737	-1.18
	ต่างชาติ	1,136	-	-	19,553	19,924	18,911	9.48
	รวม	497,193	-	-	508,205	527,416	489,648	-1.05
พิจิตร	ไทย	293,374	-	-	-	-	207,247	-3.16
	ต่างชาติ	156	-	-	-	-	1,239	18.84
	รวม	293,530	-	-	-	-	208,486	-3.11
อุตรดิตถ์	ไทย	167,455	-	-	-	-	214,146	2.24
	ต่างชาติ	na.	-	-	-	-	10,981	42.72
	รวม	167,555	-	-	-	-	225,127	2.69
ทุกจังหวัด	ไทย	3,309,121	1,389,222	1,859,071	3,198,223	3,225,938	3,554,391	1.83
	ต่างชาติ	181,261	174,104	502,271	662,490	689,923	718,578	20.96
	รวม	3,490,382	1,563,326	2,361,342	3,860,713	3,915,861	4,272,929	2.60

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 2.2 ประมาณการจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะมาเยี่ยมเยือนภาคเหนือตั้งแต่ปี
พ.ศ.2542 - 2554

ปี พ.ศ.	จำนวนนักท่องเที่ยวกรณีไม่มีโครงการ			จำนวนนักท่องเที่ยวกรณีที่มีโครงการ			จำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น		
	ไทย	ต่างชาติ	รวม	ไทย	ต่างชาติ	รวม	ไทย	ต่างชาติ	รวม
2542	3,625,479	776,064	4,401,543	3,625,479	7,76,064	4,401,543	0	0	0
2543	3,697,988	838,149	4,536,138	3,879,262	8,53,671	4,732,933	181,274	15,521	196,795
2544	3,771,948	905,201	4,677,149	4,150,811	9,39,038	5,089,848	378,863	33,836	412,699
2545	3,847,387	977,617	4,825,005	4,441,367	1,032,942	5,474,309	593,980	55,324	649,304
2546	3,924,335	1,055,827	4,980,162	4,752,263	1,136,236	5,888,499	827,928	80,409	908,337
2547	4,002,822	1,140,293	5,143,115	5,084,922	1,249,859	6,334,781	1,082,100	109,566	1,191,666
2548	4,082,878	1,231,516	5,314,394	5,440,866	1,374,845	6,815,711	1,357,988	143,329	1,501,317
2549	4,287,022	1,354,668	5,641,690	6,093,770	1,581,072	7,674,842	1,806,748	226,404	2,033,152
2550	4,501,373	1,490,135	5,991,508	6,825,022	1,818,233	8,643,255	2,323,649	328,098	2,651,747
2551	4,726,442	1,639,148	6,365,590	7,644,025	2,090,968	9,734,993	2,917,583	451,819	3,369,403
2552	4,962,764	1,803,063	6,765,827	8,561,308	2,404,613	10,965,921	3,598,544	601,550	4,200,094
2553	5,210,902	1,983,370	7,194,271	9,588,665	2,765,305	12,353,970	4,377,763	781,935	5,159,698
2554	5,471,447	2,181,706	7,653,153	10,739,305	3,180,100	13,919,405	5,267,858	998,394	6,266,252

- หมายเหตุ (1) จำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนจังหวัดพิจิตรและอุตรดิตถ์ ในปี พ.ศ. 2546 ทำการ
ประมาณการโดยคณะที่ปรึกษา ได้จากการสัมภาษณ์โรงแรมในแต่ละจังหวัด
- (2) จังหวัดเพชรบูรณ์ กำแพงเพชร และนครสวรรค์ เป็นข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยว
ที่พักค้างแรมในจังหวัดไม่รวมนักท่องเที่ยว
- (3) เครื่องหมาย - หมายถึงไม่มีข้อมูล

2.2.5 รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยว

2.2.5.1 รูปแบบของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวมีหลายรูปแบบด้วยกัน ทั้งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างในการจัดแบ่ง
รูปแบบของการท่องเที่ยว และของการจัดแบ่ง ในที่นี้สามารถรวบรวมรูปแบบของการท่องเที่ยว 2
รูปแบบใหญ่คือรูปแบบของการท่องเที่ยวตามภูมิศาสตร์การเดินทางและถิ่นพำนักของ
นักท่องเที่ยว รูปแบบของการท่องเที่ยวตามวัตถุประสงค์ของการเดินทาง

- 1) รูปแบบของการท่องเที่ยวตามสภาพภูมิศาสตร์การเดินทางและถิ่นพำนัก
ของนักท่องเที่ยว การจัดแบ่งรูปของการท่องเที่ยวในลักษณะนี้ เป็นการจัดแบ่งเพื่อประโยชน์ใน
การจัดเก็บข้อมูลการท่องเที่ยวเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการท่องเที่ยว และการศึกษาผลทาง
เศรษฐกิจ ที่จะเกิดจากนักท่องเที่ยวที่มีถิ่นพำนักไปแล้วสามารถจัดแบ่งรูปแบบการท่องเที่ยวในลักษณะ
นี้ออกเป็น 2 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ การท่องเที่ยวระหว่างประเทศ และการท่องเที่ยวในประเทศ

1. การท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

การท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International Tourism) คือ การเดินทางท่องเที่ยวไปในต่างประเทศ โดยมีได้มีวัตถุประสงค์หลายอย่างได้ในประเทศนั้น ๆ ทั้งนี้การท่องเที่ยวไปยังสถานที่ที่ต่างจาก จะต้องผ่านพิธีการระหว่างประเทศหลายอย่าง เช่น พิธีตรวจคนเข้า พิธีการศุลกากร เป็นต้น

2. การท่องเที่ยวในประเทศ

การท่องเที่ยวในประเทศ (Internal tourism) คือการท่องเที่ยวที่มีภูมิศาสตร์เฉพาะภายในอาณาเขตของแต่นั้น ๆ โดยหมายรวมถึงการเดินทางท่องเที่ยวของบุคคลทั้งที่มีถิ่นพำนักถาวร และมีได้มีถิ่นพำนักถาวรภายในประเทศ

2) เหตุผลที่นักท่องเที่ยวนิยมเลือกการเดินทางในรูปแบบการท่องเที่ยวแบบหมู่คณะ

1. ประหยัดเงินเนื่องจากการท่องเที่ยวในลักษณะนี้เป็นแบบเหมาจ่ายจำนวนผู้เดินทางมาก บริษัทนำเที่ยวก็ได้รับการบริการที่ถูกลงกว่าการเดินทางด้วยตนเอง

2. ได้เพื่อนร่วมทาง นักท่องเที่ยวที่ต้องเดินทางคนเดียวไปในสถานที่แปลกใหม่ก็จะได้รู้สึกโดดเดี่ยว และรู้สึกปลอดภัย เมื่อเดินทางเป็นหมู่คณะไปกับบริษัทนำเที่ยว นอกจากนี้ยังอาจได้เพื่อนใหม่ที่มีรสนิยมและความสนใจใกล้เคียงในคณะที่เดินทางไปด้วยกัน

3. ความเหมาะสม คล่องตัว โดยเฉพาะในเรื่องการวางแผนการเดินทางจาก การเดินทางเป็นหมู่คณะกับบริษัท นำเที่ยวจะมีการวางแผนแลการเตรียมหน้า รวมทั้งการดูแลเรื่องความปลอดภัย และปัญหาเฉพาะหน้าที่จะเกิดขึ้นจัดการการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจึงไม่ต้องเสียเวลาในการตัดสินใจหรือใด ๆ ในระหว่างการท่องเที่ยว จึงรู้สึกสบายและท่องเที่ยวได้เต็มที่

4. ความสะดวกในการติดต่อสื่อสาร หากเป็นการเดินทางไปยังสถานที่ที่มีภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างจากตัวนักท่องเที่ยวมาก และนักท่องเที่ยวไม่สามารถสื่อสารภาษานั้นได้ การเดินทางเป็นหมู่คณะไปกับบริษัทนำเที่ยวจะช่วยลดอุปสรรคดังกล่าวได้

5. สิทธิพิเศษที่ได้รับ นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปหมู่คณะ อาจได้รับสิทธิพิเศษหลายอย่าง เช่น การเยี่ยมชมสถานที่สำคัญบางแห่งจะเปิดให้แก่บุคคลบางคณะเท่านั้น หรือการเดินทางไปกับบุคคลสำคัญในคณะ เป็นต้น

3) การท่องเที่ยวแบบอิสระ (FIT-Foreign Individual Tourism)

เป็นลักษณะของการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยววางแผนจัดการการเดินทางด้วยตนเองทุกอย่าง หรือการใช้บริการของเที่ยว ในการอำนวยความสะดวกบางอย่าง เช่น การจองบัตรโดยสารเครื่องบิน การจองที่พัก เป็นต้น แต่เป็นผู้วางเที่ยวที่จะเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวเมื่อใด เป็นความรับผิดชอบของนักท่องเที่ยวคนนั้นในกรณีการท่องเที่ยวในลักษณะนี้นักท่องเที่ยวเสีย

ค่าใช้จ่ายน้อยกว่าการท่องเที่ยวกับบริษัทนำเที่ยวนักท่องเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวที่ท่องเที่ยวไปแล้ว แต่หากนักท่องเที่ยวไม่คุ้นเคยกับเส้นทางหรือสถานที่นั้น ๆ ก็อาจเสียทั้งเวลาและเงินทองเกินความจำเป็นได้ การท่องเที่ยวประเภทนี้จึงเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ได้มีการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวที่นั้นๆ มาก่อนแล้วนักท่องเที่ยวที่กลับมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวที่นั้นซ้ำอีกครั้ง ซึ่งนักท่องเที่ยวมีความคุ้นเคยกับสถานที่ที่นั้นดีแล้ว โดยเหตุผลหลักที่นักท่องเที่ยวนิยมเลือกเดินทางในรูปแบบการท่องเที่ยวแบบอิสระคือ

1. มีความเป็นส่วนตัวสูง และสามารถยืดหยุ่นเวลาได้ตามต้องการเดินทางเป็นหมู่คณะกับบริษัทนำเที่ยว นักท่องเที่ยวจะต้องปฏิบัติตามกำหนดไว้ในรายการนำเที่ยวอย่างเคร่งครัด โอกาสที่จะเยี่ยมชมสถานที่อย่างละเอียดจึงมีน้อย

2. ต้องการการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพมากกว่าปริมาณ แหล่งท่องเที่ยวที่ได้ไปเยือน กล่าวคือหากท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะ นักท่องเที่ยวมักจะไปเยือนสถานที่ท่องเที่ยวจำนวนมาก แต่นักท่องเที่ยวกลับไม่มีเวลาได้ศึกษาสถานที่นั้นอย่างละเอียดอย่างที่ต้องการ หรือขาดโอกาสที่จะได้เรียนรู้วัฒนธรรมหรือรู้จักกับคนในท้องถิ่นได้เต็มที่ นักท่องเที่ยวจึงเพียงได้แต่สัมผัสสถานที่ท่องเที่ยวที่นั้นโดยผิวเผิน ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่เดินทางจะมีโอกาสในการสัมผัสสถานที่ท่องเที่ยวที่ไปเยือนได้อย่างลึกซึ้งตามความต้องการ เนื่องจากมีเวลามากกว่า และสามารถวางแผนการเดินทางได้ด้วยตนเอง

2.2.5.2 ประเภทและกิจกรรมการท่องเที่ยว

1) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural based tourism)

1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หมายถึงการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (Marine Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติทางทะเลที่มีเอกลักษณ์ระบบนิเวศทางทะเล โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

3. การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (Geotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติเป็นหินผา ลานหินทราย อุโมงค์โพรง ถ้ำน้ำที่มีความแปลกของการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่โลก ศิขารธรรมชาติของหิน ดิน แร่ต่าง ๆ และมีพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อการรักษาสภาพแวดล้อม โดยประชาชน

4. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agrotourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรมสวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพรความสวยงาม ความสำเร็จและเพลิดเพลินในสวนเกษตร ได้ความรู้ มีประสบการณ์ใหม่ ๆ บนรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น

5. การท่องเที่ยวเชิงดาราศาสตร์ (Astrological tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการไปชม ปรากฏการณ์ทางดาราศาสตร์ที่เกิดขึ้นในจันทรุปราคา และการดูดาวจักราศีที่ปรากฏในท้องฟ้าแต่ละเดือน เพื่อการเรียนรู้ระบบสุริยจักรวาลโดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการร่วมกันอย่างยั่งยืน

2) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural based tourism) มีการจัดการคือ

1. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์เพื่อความรู้ความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดี ในท้องถิ่นพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว

2. การท่องเที่ยวงานชมวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural and traditional tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมงานประเพณีต่าง ๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น ๆ จัดขึ้น ศิลปเพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือ การเคารพ พิธีกรรมต่าง ๆ และได้รับความรู้ มีความเข้าใจต่อสภาพสังคม และวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรม โดยประชาคมในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการ

3. การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (Rural tourism/Village tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ผลิตผลินได้ความรู้ ภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นการรักษามรดกทางวัฒนธรรม และคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม

3) รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special interest tourism)

1. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health tourism) หมายถึงการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรม เพื่อการพักผ่อน และเรียนรู้ และสุนทรีย์ภาพ มีความรู้ต่อการรักษาคุณค่า และคุณภาพชีวิตที่ดี มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนี้บางแห่งอาจจัดรูปแบบเป็นการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ

2. การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา (Edu-meditation tourism) หมายถึง การเดินทางเพื่อทัศนศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากปรัชญาทางศาสนา หาความรู้ มีการฝึกทำสมาธิ เพื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพื่อง่ายต่อการรักษาสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชน ในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการที่ยั่งยืน

นอกจากนั้น นักท่องเที่ยวบางกลุ่มมุ่งการเรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย เช่น การวาดแผนไทย รำไทย มวยไทย การช่าง และงานศิลปหัตถกรรมไทย

3. การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมกลุ่มน้อย (Ethnic tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรมของชาวบ้าน เช่นหมู่บ้านชาวไทยโซ่ง หมู่บ้านผู้ไทย หมู่บ้านชาวกูย หมู่บ้านชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านชาวจีน มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสีงแวดล้อม และวัฒนธรรมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

4. การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเล่นกีฬาตามความถนัด ความสนใจ ในประเภทกีฬา เช่น กอล์ฟ ดำน้ำ ตกปลา สกีนอกเกอร์ กระดานโต้คลื่นตูดโบ สกีน้ำ ฯลฯ ให้ได้รับประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกโดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

5. การท่องเที่ยวแบบผจญภัย (Adventure travel) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ ความสนุกสนานตื่นเต้น หวาดเสียว ผจญภัย มีความทรงจำ ความปลอดภัย และได้ประสบการณ์

6. การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ ฟาร์มสเตย์ (Homestay & Farmstay) หมายถึง นักท่องเที่ยวกลุ่มที่ต้องการใช้ชีวิตใกล้ชิดกับครอบครัวในท้องถิ่นที่ไปเยือนเพื่อนท้องถิ่น ได้รับประสบการณ์ในชีวิตเพิ่มขึ้น โดยมีจิตสำนึกต่อการรักษาสีงแวดล้อมและวัฒนธรรมมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นที่ยั่งยืน

7. การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว (Longstay) หมายถึง กลุ่มผู้ใช้ชีวิตในบ้านปลายหลังเกษียณอายุจากการทำงานที่ต้องการมาใช้ชีวิตต่างการท่องเที่ยว โดยเดินทางท่องเที่ยวประเทศเฉลี่ย 3-4 ครั้งต่อปี คราวละนาน ๆ อย่างนั้นคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวพำนักระยะยาวแห่งชาติได้กำหนดเดือนขึ้นไประยะแรกเน้นกลุ่มผู้เกษียณอายุทำงานเป็นชาวต่างประเทศที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไปประสงค์พักอยู่ในประเทศอย่างน้อย 1 ปี โดยสามารถต่อวีซ่าได้ มีรายได้อย่างน้อยเดือนละ 65,000 บาทขึ้นไป มีเงินฝากในธนาคารไม่น้อยกว่า 800,000 บาท สำหรับกรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ กำหนดความหมายของการท่องเที่ยวสุขภาพระยะยาว (Longstay and Health Care) เป็นการให้บริการร่วมกันระหว่างรีสอร์ท โรงแรมตามสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามทั่วประเทศ โดยการใช้บริการด้านสุขภาพพร้อมทั้งบริการด้านสุขภาพอย่างครบวงจร ทั้งนี้โดยการใช้บริการลูกค้าผู้สูงอายุพักใช้อยู่อย่างถาวร

8. การท่องเที่ยวแบบให้รางวัล (Incentive travel) หมายถึง การจ้ัดนำเที่ยวให้แก่กลุ่มลูกค้าของบริษัทที่ประสบความสำเร็จ มีความเป็นเลิศ เป้าหมาย เช่น กลุ่มผู้แทนบริษัทจำหน่ายรถยนต์ ผู้แทนบริษัทจำหน่ายเครื่องไฟฟ้า ผู้แทนจังหวัดต่าง ๆ ที่สามารถขาย

สินค้าประเภทนั้น ได้มากตามที่บริษัทผู้แทนจำหน่ายในประเทศเที่ยว โดยออกค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าที่พักแรมและค่าอาหารระหว่างการเดินทางให้ 2-7 วัน เป็นรายการนำเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ อาจเป็นรายการท่องเที่ยวแบบผสมผสาน

9. การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม (MICE หมายถึง M = Meeting/I = Incentive/C = conference/E = Exhibition) เป็นการจําหน่ายให้แก่อุ้มนักค้าของผู้ที่จัดประชุม มีรายการจําหน่ายเที่ยวก่อนการประชุม โดยการจําหน่ายรายการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ไปทั่วประเทศ เพื่อสำหรับผู้เข้าร่วมเดินทางกับผู้ประชุม (สามี หรือภรรยา) อาจเป็นรายการท่องเที่ยววันเดียว หรือแบบเหมารวมค่าอาหารและบริการท่องเที่ยว

10. การท่องเที่ยวแบบผสมผสาน เป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ผู้จัดการการท่องเที่ยวคัดสรรรูปแบบการท่องเที่ยวที่กล่าวมาแล้วนักท่องเที่ยวได้รับความแตกต่างระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวในระยะยาวนานตั้งแต่ 2-7 วันหรือมากกว่านั้น เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเกษตร (Eco-agrotourism) การท่องเที่ยว (historical tourism) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย (Eco-adventure travel) การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยาและประวัติศาสตร์ (Geo-historical tourism)

4) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Tourism activities) ระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ นั้น นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเป็นพิเศษชอบตามความถนัด ตามความชำนาญที่ได้รับการฝึกมา เช่น การท่องเที่ยวเดินป่าชมการพวยแกว และค้ายัค การปีนเขา การขี่จักรยานท่องเที่ยว การขี่ม้า การฝึกช้าง การเจ็ดสกี และสกีน้ำ การดำน้ำ การเล่นกอล์ฟ การวาดภาพและถ่ายภาพ การเรียนทำอาหารไทย การเรียนและฝึกทำสมาธิ

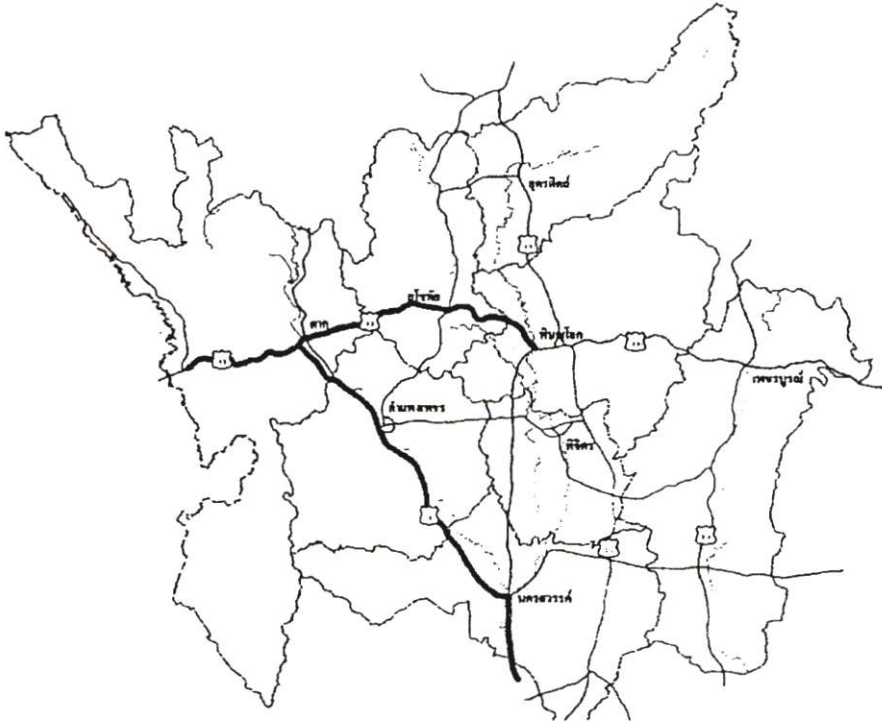
5) เกณฑ์กำหนดแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ให้ได้ความพึงพอใจ ผู้รับผิดชอบในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวจะต้องมีเกณฑ์มาตรฐานโดยนำหลักการและขั้นตอนของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนมาใช้ แล้วแต่ละแห่งมีเกณฑ์

1. เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของท้องถิ่นดั้งเดิมมีความสะอาด ร่มรื่น
2. มีความพร้อมในการบริหารจัดการ มีศูนย์ศึกษาธรรมชาติหรือวัฒนธรรมภายในศูนย์มีบริการข่าวสาร มีมุมนิทรรศการ ห้องสุขาสะอาด มุมจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม การบริหารจัดการในลักษณะการเป็นเจ้าบ้านที่ดี มีความปลอดภัย สะดวกต่อการเดินทาง
3. มีการจัดทำเส้นทางศึกษาแหล่งท่องเที่ยว (ธรรมชาติและวัฒนธรรม) ทั้งเส้นทางไปและกลับ อย่างน้อย 1 เส้นทาง การจัดทำเส้นทางศึกษาและท่องเที่ยวนั้น ต้องคำนึงถึงความสะดวก

4. มีป้ายสื่อความหมายบนเส้นทางศึกษาเป็นระยะๆเพื่อให้เกิดความรู้แก่นักท่องเที่ยว
5. มีแผนที่และคู่มือแนะนำเที่ยวประกอบป้ายสื่อความหมายเพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว
6. มีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ จำนวนนักท่องเที่ยวต่อครั้งต่อวัน
7. มีมัคคุเทศก์ หรือ วิทยากร หรือนักสื่อความหมายท้องถิ่น ที่รอบรู้นำชมเพื่อให้นักท่องเที่ยวรับประสบการณ์เพิ่มขึ้น
8. มีการบริหารจัดการพื้นที่ร่วมกับประชาชนในท้องถิ่น และพหุภาคี เช่น องค์การภาครัฐบาลองค์การบริหารท้องถิ่น (เทศบาล และอบต.) และแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรม
9. มีนโยบายและแผนงานต่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว รวมทั้งแผนงานการรักษาระยะยาว เช่น แผนพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน การจัดการขยะการมาตรฐานสากล
10. มีแผนพัฒนาบุคลากรและการบริการสู่ระดับมาตรฐานสากล
11. หากแหล่งท่องเที่ยวมีที่พักแรมจะต้องเป็นที่พักแรมที่รักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรม
12. มีแผนงานการประเมินผลการปฏิบัติงาน ผลการบริการ เพื่อพัฒนาการจัดการได้ตามวัตถุประสงค์

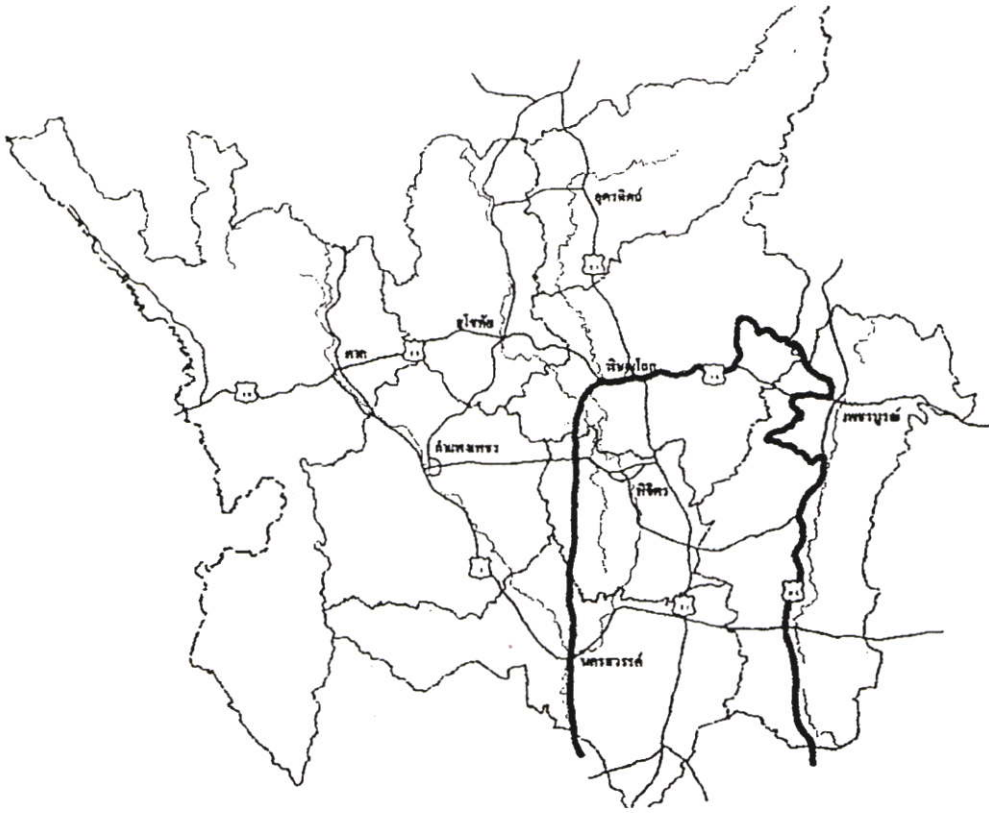
2.2.6 เส้นทางการท่องเที่ยว(ตามนโยบายการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย)

2.2.6.1 เส้นทางประเพณี ดันทางจากกรุงเทพฯ สู่นครสวรรค์-ตาก-สุโขทัย-พิษณุโลก และปลายทางกรุงเทพฯ ความสำคัญของเส้นทางนี้มีความสำคัญต่อชาวพุทธเป็นอย่างยิ่ง โดยเส้นทางจะผ่านชุมชนชาวจีนที่ จ.นครสวรรค์ จ.กำแพงเพชร ภูเขากระเจ้าตากสินมหาราช ซึ่งเป็นเชื้อสายของชาวจีน เยี่ยมชมตรอกจีน จ.ตาก วกกลับมาแหล่งประวัติศาสตร์ จ.สุโขทัย ที่ จ.พิษณุโลก มีกิจกรรมการท่องเที่ยวในเขตเมือง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ เป็น ญี่ปุ่น จีน มาเลเซีย สิงคโปร์

ภาพที่ 2.21 แสดง เส้นทางประเพณี

2.2.6.2 เส้นทางประวัติศาสตร์การสู้รบกลางขุนเขา นครสวรรค์-พิจิตร-พิษณุโลก-ภูหินร่องกล้า-เขาค้อศรีเทพ ความสำคัญช่วงเวลาแห่งการพัฒนาชาติไทยมีประวัติศาสตร์แห่งการสูญเสียเลือดเนื้อของทหารหาญ ภูหินร่องกล้า และเขาค้อถือเป็นสมรภูมิที่สำคัญ จึงปรากฏร่องกล้าและเขาค้อถือเป็นสมรภูมิที่สำคัญจึงปรากฏร่องรอยทั้งทางกายภาพ และจิตใจไว้ให้ชาวไทยได้หวนรำลึก นอกจากนี้ยังได้ชื่นชมธรรมชาติที่สมบูรณ์อีกทั้งยังชมแหล่งโบราณสถานที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นของชาติคืออุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มเยาวชน กลุ่มประชุมสัมมนา และครอบครัว

ภาพที่ 2.22 แสดงเส้นทางประวัติศาสตร์ การสู้รบกลางขุนเขา

2.2.6.3 เส้นทางมรดกโลกประวัติศาสตร์นครสวรรค์-กำแพงเพชร-สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-เมืองพระฝางมีความสำคัญเมืองพระฝางมีความสำคัญแจกเช่นเมืองพิษณุโลก เมื่อครั้งมีการกอบกู้ชาติของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชโดยเมืองฝางยังคงมีร่องรอยแห่งความเจริญในฐานะที่เป็นชุมชนๆ หนึ่งในที่เตรียมเพื่อประกาศอิสรภาพจากการครอบครองของศัตรูภายหลังที่กรุงศรีอยุธยาแตกครั้งที่ 2 นักท่องเที่ยว กลุ่มเยาวชน กลุ่มประชุมสัมมนา และครอบครัว

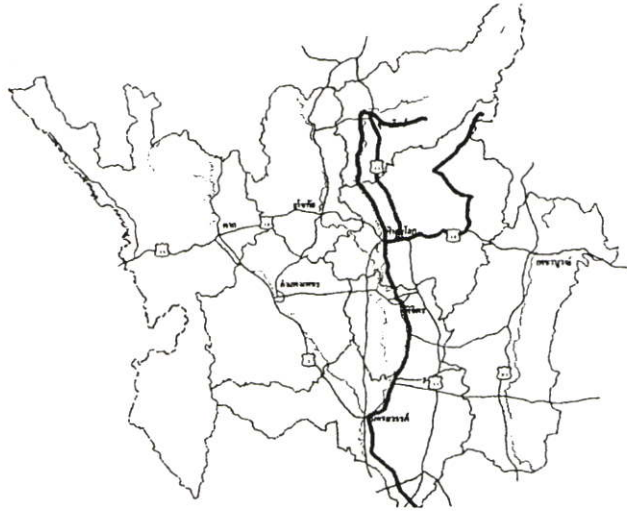
ภาพที่ 2.23 แสดงเส้นทางมรดกโลก ประวัติศาสตร์

2.2.6.4 เส้นทางสุธรรมชาติฝั่งสาละวินนครสวรรค์-กำแพงเพชร-ตาก-แม่สอด-แม่ระมาด-ท่าสองยาง-แม่สะเรียง ความสำคัญดินแดนฝั่งตะวันตกของประเทศมีความหลากหลาย ทั้งทางกายภาพและวัฒนธรรม หากแต่ยังมีข้อจำกัดเกี่ยวกับความปลอดภัย อันเนื่องมาจากการเมืองของประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งนี้หากสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเมืองระหว่างประเทศได้เข้าไปจัดการให้เกิดความสงบเรียบร้อยพื้นที่นี้จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ นักท่องเที่ยว กลุ่มเยาวชน นักท่องเที่ยวผจญภัย

ภาพที่ 2.24 แสดงเส้นทางสุธรรมชาติฝั่งสาละวิน

2.2.6.5 เส้นทางสู่ภูสอยดาวนครสวรรค์-พิจิตร-พิษณุโลก-อุตรดิตถ์-ภูสอยดาวจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวแห่งหนึ่ง คือ อุทยานแห่งชาติภูสอยดาวซึ่งสามารถเดินทางเข้าได้ 2 เส้นทางคือ จ.อุตรดิตถ์ และผ่าน จ.พิษณุโลก นักท่องเที่ยว กลุ่มเยาวชน

ภาพที่ 2.25 แสดงเส้นทางสู่ภูสอยดาว

2.2.6.6 เส้นทางแห่งพุทธคุณ

สายที่ 1 พิษณุโลก-สุโขทัย-กำแพงเพชร-นครสวรรค์-มุ่งสู่ภาคกลาง

สายที่ 2 พิษณุโลก-พิจิตร-นครสวรรค์-มุ่งสู่อีสานตอน

การไหว้พระเป็นกิจกรรมที่สำคัญของพุทธศาสนิกชน ในภาคเหนือตอนล่างนอกจากจะมีพระพุทธรูปที่มีความสำคัญในระดับชาติแล้ว ยังมีพระสงฆ์ที่เป็นที่เคารพนับถือมากมาย จึงถือได้ว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง นักท่องเที่ยว กลุ่มผู้สูงอายุ

ภาพที่ 2.26 แสดงเส้นทางแห่งพุทธคุณ

ตัวอย่างเส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดนครสวรรค์ (สำนักงานเลขาธิการการพัฒนาจังหวัดนครสวรรค์. 2546 : 97 – 98) แหล่งท่องเที่ยวแบ่งตามเส้นทาง

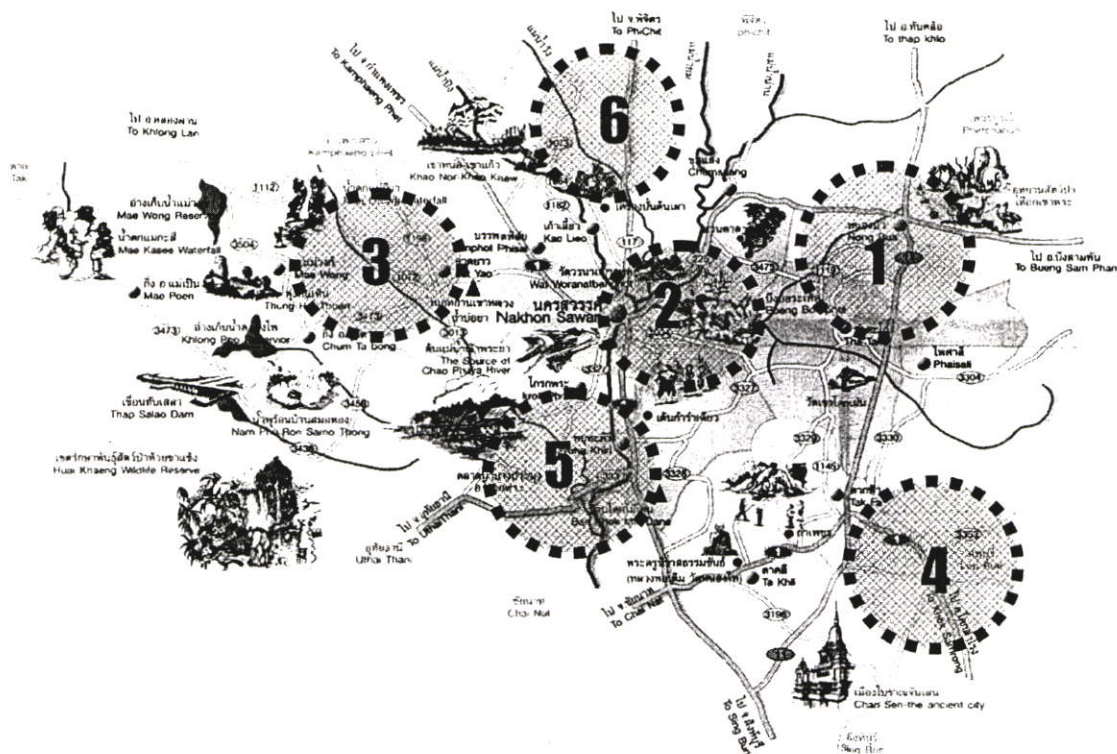
- 1) เส้นทางแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางสายนครสวรรค์-ชุมแสง
  1. ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม จุดชมต้นแม่น้ำเจ้าพระยา
  2. วัดเกรียงไกรกลาง ชมจิตรกรรมฝาผนังเล่าเรื่องพุทธชาติชาดก
  3. วังบัวบาน อุทยานปลาเสือตอ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวริมบึงบอระเพ็ด
  4. สถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด ชมพิพิธภัณฑ์ปลาน้ำจืด ล่องเรือชมนกในบึงบอระเพ็ด
  5. กลุ่มผลิตภัณฑ์จากน้ำตาลโตนด บ้านเกษไชย ชมการทำน้ำตาล ซ้อมผลิตภัณฑ์จากตาลโตนด
  6. วัดเกษไชยเหนือจุดบรรจบแม่น้ำยม และแม่น้ำน่าน ชมพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน
  7. อุทยานนกน้ำบึงบอระเพ็ด ล่องเรือชมนกนานาชนิด
- 2) เส้นทางแหล่งท่องเที่ยวในตัวเมือง
  1. วัดวรนาถบรรพต (เขากบ) สักการะรอยพระพุทธรูปบาท พระบรมสารีริกธาตุ และชมวิวมืองนครสวรรค์
  2. วัดศรีวงศ์ สักการะเจดีย์จุฬามณี และชมวิวมืองนครสวรรค์
  3. วัดจอมคีรีนาคพรต สักการะรอยพระพุทธรูปบาท ชมโบสถ์เทวดาสวรรค์
  4. วัดศรีสวรรค์สังฆาราม (วัดถือน้ำ) สถานที่ทำพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยา
  5. วัดนครสวรรค์ นมัสการพระผู้ให้อภัย หรือพระหันหลังให้กัน
  6. อุทยานสวรรค์ สวนสาธารณะขนาดใหญ่
  7. หอวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์
  8. ตลาดริมแม่น้ำเจ้าพระยา
  9. ร้านขายของฝากของที่ระลึก
- 3) เส้นทางท่องเที่ยวสายไกรภพระ-หนองเบน-ลาดยาว-ชุมตาบง-แม่วังก์-แม่เป็นบรรพตพิสัย
  1. วัดเกาะหงษ์ ชมโบราณสถาน และการรักษาโรคด้วยวิธีการเหยียบฉ่า
  2. ตลาดน้ำบางประมง เปิดเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์
  3. วัดศรีอุทุมพร นมัสการหลวงพ่ोज้อย ชมตำหนักทรงงานสมเด็จพระเทพฯ
  4. ถ้ำบ่อยา ชมถ้ำที่มีหินงอกหินย้อยตามธรรมชาติ
  5. หุ่นหินเทิน สวนหินเทินธรรมชาติที่สวยงาม และมหัศจรรย์

6. ที่ทำการชุมชนคนรักซ์ป่า อำเภอแม่วงก์ จำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
  7. แก่งเกาะใหญ่ แก่งใหญ่ที่มีลำธารไหลสลับกับโขดหินสวยงาม
  8. น้ำตกแม่กะสี
  9. อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ แก่งผานางคอย-แก่งน้ำบนแก้วหิน , น้ำตกแม่สีวา, น้ำตกนางนวล, น้ำตกแม่กระสา, ยอดเขาโมโกจู, แก่งลานนกยูง
  10. กลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติแม่เป็ด ผลิตและจำหน่ายผ้าทอสีธรรมชาติ
  11. เขาหน่อ-เขาแก้ว ขึ้นเขาหน่อ รอชมค้างคาวบินออกจากถ้ำ
- 4) เส้นทางท่องเที่ยวสายไพศาลี-ตากฟ้า-ตาคลี
  1. สวนรุกชาติ 100 ปี กรมป่าไม้ (ขับสมบูรณ์) เดินป่าศึกษาธรรมชาติน้ำตกขับสมบูรณ์น้ำตกขับใหญ่
  2. เมืองเก่าเวสาลี ชมโบราณสถานศิลปะสมัยอยุธยาตอนกลาง และตอนปลาย
  3. วัดพระพุทธรูปไพศาลี ขึ้นเขาพระพุทธรูป สักการะรอยพระพุทธรูปจำลอง
  4. วัดถ้ำพรสวรรค์
  5. ถ้ำเพชร-ถ้ำทอง สัมผัสความงดงามของถ้ำจำนวนมาก หินงอกหินย้อยรูปร่างแปลกและผนังถ้ำแวววาว
  6. พิพิธภัณฑ์จินเสน ชมวัตถุโบราณประเภทต่าง ๆ สมัยทวารวดี จัดไว้อย่างเป็นทางการ
- หมวดหมู่
  7. สวนสัมตาคลี
  8. ชุมชนท่ากะลา
- 5) เส้นทางแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางสายนครสวรรค์-โกรกพระ-พยุหะคีรี
  1. วัดเกาะหงษ์ ชมโบราณสถาน และการรักษาโรคด้วยวิธีการเหยียบฉ่า
  2. ตลาดน้ำบางปะมง เปิดเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์
  3. สวนกล้วยไม้ พิไลพร กล้วยไม้พันธุ์ต่าง ๆ ผลไม้ และพันธุ์ไม้นานาชนิด
  4. วัดพระปรางค์เหลืองนมัสการหลวงปู่เงินชมแก่งเรือพระราชทานจากรัชกาลที่ 5
  5. เมืองโบราณโคกไม้เดน โบราณสถาน “เมืองบน” อันเป็นหัวเมืองโบราณสมัยทวารวดี
  6. บ้านเขาทอง เดินกำรำเคียว รำกลองยาว
- 6) เส้นทางแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางสายนครสวรรค์-เก้าเหลียว-บรรพตพิสัย
  1. ชุมชนบ้านมอญเครื่องปั้นดินเผา
  2. วัดเขาดินใต้ นมัสการหลวงปู่เฮง ชมมณฑปพระพุทธรูปจำลอง

3. สวนฝรั่งเก่าเลี้ยว

4. เขาหน่อ-เขาแก้ว ขึ้นเขาหน่อ รชมค้างคาวบินออกจากถ้ำยามเย็น

5. กลุ่มหัตถกรรมหินอ่อน พ่อบ้าน แม่บ้าน ตำบลหนองกระโดน

ภาพที่ 2.27 แสดงเส้นทางการท่องเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดนครสวรรค์

2.2.7 แนวคิดการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2531 : 1- 32)

2.2.7.1 อาคารและสิ่งก่อสร้าง

1) อาคารบริการนักท่องเที่ยว

ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว หรือศูนย์กลางนักท่องเที่ยว ได้แก่ อาคารที่ให้ข้อมูลต่างๆ แก่นักท่องเที่ยว ต้องอยู่ในทำเลที่ตั้งที่มองเห็นได้ง่าย และอยู่ในบริเวณที่นักท่องเที่ยวผ่านเป็นจำนวนมาก โดยมากมักจะเป็นกลุ่มอาคาร โดยมีประโยชน์การใช้งานต่าง ๆ กัน ได้แก่

- ที่ทำการของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยหรือหน่วยงานทางด้านบริการท่องเที่ยว เป็นเสมือนสำนักงานที่นักท่องเที่ยวจะมาติดต่อสอบถาม ขอแผนที่ ในส่วนนี้อาจแยกเป็นที่ทำการเจ้าหน้าที่ กับส่วนเก็บของซึ่งเป็นที่เก็บเอกสารอุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับศูนย์บริการขนาดใหญ่ที่สมบูรณ์ จะมีส่วนประกอบเพิ่มเติม เช่น

- อาจจะมีบริการ ที่แลกเปลี่ยนเงินสกุลต่าง ๆ สำหรับแหล่งท่องเที่ยว ที่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติอยู่มาก

- ที่ทำการตำรวจท่องเที่ยว ซึ่งอยู่ในรูปของสำนักงานเช่นกัน
- ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก
- ห้องน้ำ ห้องส้วม
- บริเวณที่นั่งพักผ่อน ที่นัดพบ
- อื่น ๆ เช่น ห้องนิทรรศการ ห้องแสดงงาน

2) ศาลาที่พัก

เป็นอาคารโล่งที่มีจุดประสงค์สำหรับ นักท่องเที่ยวที่นั่งพักผ่อน หรือเป็นที่พักร่มหลบแสงแดด หลบฝน หรือเป็นจุดที่มีทิวทัศน์พิเศษ ซึ่งจัดทำศาลาสำหรับให้ผู้คนนั่งเล่นพักผ่อน เป็นศาลาทำเรือ ทำน้ำ ศาลาคอยรถท่องเที่ยวศาลาตรวจจุดทางเข้าออก เป็นอาคารขนาดเล็ก มีคนนั่งได้เป็นกลุ่มเล็ก 3-5 คน ซึ่งมีขนาดโดยประมาณ 3.00x3.00 เมตร หรือเป็นอาคารขนาดใหญ่ขึ้นมาจุคนได้มากกว่า 10 คน ก็ได้อาจมีที่นั่งถาวรประกอบอยู่กับศาลาหรือจะมีเพียงหลังคาคลุมกันแดดฝนก็ได้ ในบางโอกาสที่เหมาะสมศาลาที่พักนี้อาจจัดทำเป็นเพียงซุ้มไม้เลื้อยเพื่อช่วยกันแดดเท่านั้น

3) ห้องน้ำ

ห้องน้ำ สำหรับบริการนักท่องเที่ยว มักจัดให้มีเพียงห้องส้วม และส่วนที่ล้างมือเท่านั้นแต่ไม่มีส่วนอาบน้ำ

เกณฑ์ในการออกแบบ

ก. ที่ตั้งซึ่งไม่โดดเด่นจนเกินไปนัก รวมทั้งรูปแบบของอาคารที่ไม่เด่นสะดุดตา หรืออาจช่วยบังซ่อนเรือนอาคารด้วยรั้วโปร่ง แนวไม้พุ่ม แนวไม้เลื้อยหรือปลูกกลุ่มต้นไม้ช่วยบัง

ข. ควรให้มีการระบายอากาศที่ดี โปร่งโล่งได้รับแสงแดดธรรมชาติ เพื่อช่วยไม่ให้เกิดเป็นบริเวณอับชื้น ควรคำนึงถึงตำแหน่งประกอบกับทิศทางลมด้วย โดยอยู่ใต้ลมจากบริเวณที่นั่งเล่นพักผ่อน หรือปลูกกลุ่มต้นไม้ช่วยบัง

ค. ทางเข้าออกของห้องน้ำหญิง และชายควรแยกจากกัน ทางเข้าออกที่ดีไม่ควรเปิดโล่งเข้าไปจนถึงความปลอดภัยสำหรับผู้ใช้

ง. วัสดุอุปกรณ์ ไม่มีความทนทานกับการใช้งานในที่สาธารณะ ทำความสะอาดง่ายดูแลรักษาง่าย เช่น พื้นและผนังปูกระเบื้อง

จ. ขนาดและระยะที่พอเหมาะ จะทำให้ประหยัดขนาดห้อง อาคารที่ใหญ่เกินไปก็ไม่ช่วยเพิ่มประโยชน์ใช้สอยแต่อย่างใด

ฉ. อาจจัดทำห้องเก็บของ สำหรับเก็บอุปกรณ์ทำความสะอาด เช่น ไม้กวาด ถังน้ำ น้ำยาล้างห้องน้ำ แปรงขัด เป็นต้น

ข. ห้องน้ำสาธารณะ มักจะต้องมีเจ้าหน้าที่เก็บเงิน และดูแลความสะอาด ซึ่งควรจัดให้มีบริเวณที่นั่งหน้าทางเข้าให้เป็นที่เป็นทาง มีโต๊ะ หรือเคาน์เตอร์ พร้อมที่นั่ง

4) ร้านขายของ ร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม

ร้านขายของนี้ อาจเป็นอาคารถาวรหรือเป็นซุ้มที่มีขนาดเล็กลงมา โครงสร้างเบาและไม่เป็นอาคารถาวรหรืออาจเป็นรถเข็นก็ได้ โดยมากแล้วเป็นการขายของเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่นักท่องเที่ยวอาจจำเป็นต้องใช้ เช่น फिल्मถ่ายรูป โปสการ์ด หนังสือนำเที่ยว แผนที่นำเที่ยวหรือของที่ระลึกต่าง ๆ เช่น เสื้อ หมวก ที่เขียนหรี เป็นต้น ส่วนร้านขายอาหารเครื่องดื่มก็เช่นเดียวกัน ซึ่งอาจมีทั้งร้านขายอาหาร ที่จัดให้มีที่นั่งให้ผู้มารับประทานอาหารหรือเป็นร้านขายอาหารว่าง และขนมที่มีเพียงแก้วอี้ และเคาน์เตอร์หรือให้ชื่อไปรับประทานที่อื่นก็ได้

5) สิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณ

การจำแนกประเภท

ม้านั่ง โต๊ะ แก้วอี้ ที่ใช้ในงานสาธารณะมีความแตกต่าง และจำแนกออกได้ตามลักษณะการใช้งานดังนี้

ก. ที่นั่งใช้เพียงชั่วคราว ได้แก่ การนั่งเป็นระยะเวลาสั้น ๆ ประมาณไม่เกิน 15 นาที เช่น การนั่งรอรถประจำทาง การรอเวลานัด หรือนั่งพักระหว่างการเดินทางเพียงชั่วคราว ก่อนที่จำทำกิจกรรมอื่น ๆ ต่อไป ที่นั่งประเภทนี้ มักใช้ในบริเวณทางเท้า ในย่านการค้า บริเวณทางเข้า-ออกของสถานที่สำคัญบางแห่งที่มีคนเข้า-ออกมาก มีการรอเวลานัด บริเวณที่รอรถประจำทาง รอรถแท็กซี่ หรือบริเวณที่มีที่ขายเครื่องดื่ม ในบริเวณที่มีคนสัญจรมากต้องการให้มีการผลัดเปลี่ยนในการนั่งสูง

การออกแบบอาจจัดวางในลักษณะม้านั่งเดี่ยว ม้านั่งยาวหรือที่นั่งที่เกิดจากการใช้สอยอื่น ๆ เช่น กะบะตันไม้ หรือกำแพงกันดินที่ทำขอบให้นั่งได้ เป็นต้น

ข. ที่นั่งแบบเพื่อความผ่อนคลาย ได้แก่ การนั่งพักผ่อนหรือคลายความเครียด เช่น ที่นั่งในสวนสาธารณะ ที่นั่งในบริเวณทางเท้าที่มีคนไม่พลุกพล่านนัก ซึ่งอาจเป็นย่านธุรกิจ ย่านพักอาศัย หรือในย่านการค้าที่มีการจัดบริเวณนั่งพักผ่อน แยกต่างหากจากทางสัญจร

ลักษณะของที่นั่งประเภทนี้ จำเป็นต้องคำนึงถึงความสบายในการนั่งควรมีพนักพิงมีที่นั้งและพนักลาดเอียงได้ ส่วนตามสรีระ อาจเป็นม้านั่งเดี่ยว หรือม้านั่งยาวก็ได้ แต่แบบเดี่ยว ๆ ไม่ค่อยพล นักในที่สาธารณะ อาจเป็นเนื่องจากการนั่งแบบผ่อนคลายในที่สาธารณะต้องการความเป็นส่วนตัวในลักษณะของการไม่โดดเด่นจากคนอื่น ๆ

บางครั้งที่นั่งแบบผ่นคลาย อาจเป็นที่นั่งที่ติดอยู่กับโครงสร้างอื่น ๆ ก็ได้ เช่นกำแพงกันดินด้านหลังป้ายขนาดใหญ่ รู้สึกเป็นส่วนตัวแยกออกจากบริเวณที่มีกิจกรรมที่เคลื่อนไหวอื่นจะนำไปสู่ความรู้สึกผ่นคลาย

6) ป้าย

หน้าที่หลักของป้าย คือ การสื่อสารข้อมูล ซึ่งข้อมูลดังกล่าวอาจเป็นเรื่องราว เป็นป้ายชี้ทาง ป้ายบอกกฎเกณฑ์หรืออื่น ๆ ที่คนที่ใช้บริเวณหรือสัญจรไปมาควรรู้

ป้ายสามารถจำแนกออกได้เป็นหลายประเภท ได้แก่ ป้ายบอกสถานที่ (Identification sign), ป้ายบอกทิศทาง (Directional sign), ป้ายบอกกฎข้อบังคับ (Regulation Sign), ป้ายข้อมูล (Demon station Sign) ซึ่งปัจจุบันป้ายเหล่านี้มักอยู่ในการวางแผนและรับผิดชอบดูแลเรื่องการติดตั้งอยู่หลายหน่วยงาน และการติดตั้งมักเป็นในลักษณะต่างคนต่างทำ ทำให้ป้ายต่าง ๆ มักมีความหลากหลายและกระจัดกระจายโดยทั่วไป เพื่อความเป็นระเบียบและความชัดเจนในการสื่อสาร ป้ายเหล่านี้ควรมีการจัดวางอย่างเป็นระบบ ป้ายที่อยู่ในบริเวณใกล้ ๆ กัน อาจรวมใช้โครงสร้างเดียวกันก็ได้ จะเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยแก่สถานที่ หรืออาจใช้โครงสร้างอื่น ๆ ในการติดป้ายข้อมูลเหล่านี้ก็ได้ เช่น เสาไฟฟ้า เป็นต้น

เกณฑ์ในการออกแบบป้าย

ในการออกแบบป้ายต่าง ๆ ในที่สาธารณะมีเกณฑ์ต่าง ๆ ที่จะต้องพิจารณาหลายประการ ได้แก่

ก. ความชัดเจน ได้แก่ การที่ป้ายนี้มีลักษณะที่เห็นง่าย อ่านออกได้ง่ายตามระยะการมองที่ต้องการความชัดเจนจะขึ้นกับขนาด สี ความสูง และฉากหลังของป้ายรวมทั้งขนาดของตัวอักษรด้วย

ในเรื่องขนาดของป้าย สำหรับป้ายบางชนิดจะมีขนาดและสีมาตรฐานอยู่ เช่น ป้ายจราจร ส่วนป้ายให้ข้อมูลลักษณะอื่น มักกำหนดขนาดเอาตามใจชอบได้มีผู้ทำการทดลองในเรื่องการเปรียบเทียบขนาดของป้ายสีขาวกับระยะทางที่จะมองเห็นอย่างเด่นชัดได้ข้อมูลดังนี้

ระยะทาง 14 เมตร ขนาด 1.5 ตารางเมตร

ระยะทาง 23 เมตร ขนาด 1.5 ตารางเมตร

ระยะทาง 32 เมตร ขนาด 2.7 ตารางเมตร

ระยะทาง 45 เมตร ขนาด 4.7 ตารางเมตร

ข้อมูลนี้ อาจนำมาใช้ในการกำหนดขนาดต่อสุดของป้าย โดยใช้ระยะทางที่ต้องการให้มองเห็นเป็นตัวกำหนด

- ในด้านสีของป้ายพบว่า ป้ายสีเหลืองเป็นสีที่เห็นชัดเจนที่สุด จึงมักถูกใช้เป็นสีสำหรับป้ายบอกกฎข้อบังคับต่าง ๆ สีที่มีความชัดเจนและดึงดูดความสนใจได้น้อยที่สุด คือสีเทา นอกจากนี้ความตัดกันระหว่างรูปสัญลักษณ์ หรือตัวอักษรกับสีพื้นของป้ายก็มีความสำคัญด้วย

- ความสูงของป้าย ป้ายควรอยู่ในระดับสายตาหรือเหนือระดับสายตาของมนุษย์ ป้ายที่อยู่ในบริเวณที่คนเดินผ่านโดยทั่วไป มักมีความสูง 1.07 เมตร-1.20 เมตร จากพื้นถึงระดับขอล่างของป้าย แต่หากบริเวณนั้นเป็นที่โล่ง ป้ายอาจมีระดับต่ำกว่าสายตาได้ ในบางกรณีมีการใช้ป้ายระดับเตี้ย ๆ ควรแน่ใจว่าได้ทั้งบริเวณโล่งหน้าป้ายห่างจากบริเวณทางสัญจรพอที่ผู้ที่เดินผ่านไปมาสังเกตเห็นป้ายได้โดยไม่ผ่านเลยไป

ข. ตำแหน่งของป้าย การติดตั้งป้ายควรคำนึงถึงตำแหน่งว่าชาวสวนนั้น ๆ ต้องการสื่อสารให้ผู้ใด ในขณะที่ผู้นั้นอยู่ในตำแหน่งใด หรือจากป้ายนั้นควรจะมองเห็นภาพอะไรบ้าง ในกรณีที่เป็นป้ายแสดงข้อมูล และตำแหน่งของป้ายควรจัดระยะและระเบียบ ไม่ให้เกิดขวางทางสัญจรเป็นอุปสรรคต่อผู้ผ่านไปมา

ค. ความสวยงาม ตัวป้ายควรมีลักษณะเรียบเห็นตัวอักษร หรือรูปสัญลักษณ์เด่นชัด แต่โครงสร้างของป้าย อาจทำรายละเอียดให้แสดงถึงลักษณะวัฒนธรรมของสถานที่ก็ได้

ง. เกณฑ์อื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมานี้แล้วยังมีเกณฑ์อื่น ๆ โดยทั่วไปอีก เช่น ความแข็งแรง ความคงทนต่อสภาพอากาศ และไม่ควรมีความขัดแย้งกับสภาพแวดล้อมโดยรอบ

7) ชุ้มโฆษณา

ชุ้มประชาสัมพันธ์ หรือชุ้มติดประกาศโฆษณาต่าง ๆ หมายถึงสิ่งก่อสร้าง ที่จัดทำขึ้นเพื่อการสื่อสารการให้ข้อมูลต่าง ๆ ทั้งสำหรับผู้สัญจรโดยทางรถยนต์และผู้สัญจรด้วยเท้า ถ้าเป็นชุ้มที่ต้องการให้มองเห็นจากรถยนต์จำเป็นต้องมีขนาดใหญ่ และมีความสูงมากขึ้นให้มองเห็นได้ชัดเจนจากระยะไกล และในระหว่างที่มีการเคลื่อนที่มีประโยชน์ในการให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยวและสำหรับประชาชนในท้องถิ่นเองด้วย ส่วนข้อมูลที่ให้มักได้แก่การแสดงดนตรี นิทรรศการการประกวดซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่มีการหมุนเวียนกันไป หรือในบางเวลาอาจเป็นการประชาสัมพันธ์สำหรับการรณรงค์ต่าง ๆ การหาเสียงเลือกตั้งรวมทั้งอาจเป็นการโฆษณาสินค้าก็ได้ เป็นต้น

เกณฑ์ในการออกแบบ

ก. ชุ้มโฆษณา สำหรับการสื่อสารชั่วคราวบางชนิดหรือในบางบริเวณ อาจมีการให้แสงสว่างติดประกอบอยู่ด้วยก็ได้ โดยเป็นการใช้ไฟส่องจากภายนอกหรือแสงไฟจากไฟจากภายในป้ายประชาสัมพันธ์ซึ่งเป็นแผ่นพลาสติก

ข. ชุ้มโฆษณามักจะยึดติดอยู่กับที่ เคลื่อนย้ายไม่ได้ และอาจเป็นสิ่งก่อสร้างลอยตัวอยู่จุดเดียว ประกอบกันหลายจุดเป็นกลุ่ม 2-3 ชุ้ม หรือประกอบอยู่กับส่วนของอาคารก็ได้

ค. ตำแหน่งของซุ้มนี้ควรจะอยู่ในจุดบริเวณที่มีผู้คนผ่านไปมาจำนวนมาก เช่น บริเวณทางเข้าด้านหน้าอาคาร ที่มีความสำคัญเป็นที่รวมผู้คน บริเวณจุดทางร่วมทางแยก เป็นต้น

8) ถังขยะและถังรองรับขยะมูลฝอย

ถังขยะและถังรองรับขยะมูลฝอยเป็นสิ่งหนึ่งในส่วนประกอบภูมิทัศน์เมืองที่จำเป็นจะต้องมีเพื่อช่วยในการเก็บรวบรวมสิ่งปฏิกูล หรือสิ่งเหลือใช้จากการใช้งานของคนในเมือง ยิ่งบริเวณที่มีคนเข้าไปใช้มากยิ่งจำเป็นจะต้องมี โดยต้องมีการคำนึงถึงรูปแบบและลักษณะให้เหมาะสมในแต่ละบริเวณนั้นด้วย

เกณฑ์ในการออกแบบ

ก. ควรจะมีรูปแบบที่กลมกลืนกัน เป็นส่วนหนึ่งของทางเดินหรือบริเวณ และเป็นส่วนประดับทางเดินทำให้ดูสวยงาม ไม่ใช่ก่อให้เกิดความไม่น่าดู ถึงแม้ถังขยะเป็นสิ่งที่ต้องเห็นได้ชัดเจน แต่ก็ได้หมายความว่าให้โดดเด่นจนเกินไป ถ้าสามารถที่จะรวมถังขยะเข้าได้กับสิ่งประกอบภูมิทัศน์อื่น ๆ (Site Furniture) ได้ ก็จะทำให้เกิดการใช้งานได้หลากหลายชนิด (Multi-Purpose) ได้ เช่น เสาไฟฟ้าที่มีถังขยะติดตั้งอยู่ด้านล่าง หรือที่มีน้ำดื่ม น้ำที่มีถังรองรับขยะมูลฝอยอยู่ด้วย เป็นต้น

ข. ตำแหน่งและจำนวนถังขยะ จะมีความสัมพันธ์ที่เป็นสัดส่วนกัน เช่น ในบริเวณทางเดินจะมีน้อยกว่าในบริเวณปิกนิก และการจัดวางต้องไม่เกะกะกีดขวางการจราจร และเข้าถึงได้ง่ายด้วย

ค. ถังขยะมีหลายลักษณะ หลายรูปแบบ แล้วแต่การเลือกนำมาใช้ แต่สิ่งที่จะต้องคำนึงถึงก็คือ ความสะดวกในการใช้ ความแข็งแรงทนทาน ความสะดวกในการดูแลรักษา และเก็บขยะรวมไปถึงความสะดวกเรียบร้อยและสวยงามด้วย

ง. ที่ตั้งของถังขยะ ควรอยู่ในตำแหน่งที่มีคนใช้งานมาก เช่น บริเวณที่จัดมีที่นั่งเป็นกลุ่มหรือบริเวณที่มีการยืนรอเข้าแถวกัน หรือบริเวณแนวทางเดินหลักที่มีคนผ่านไปมาเป็นจำนวนมาก

จ. ขนาดของถังขยะ ในบริเวณทั่วไปแล้ว ไม่จำเป็นต้องมีขนาดใหญ่มากนัก สิ่งที่จะช่วยกำหนดขนาดได้แก่ความถี่ของช่วงเวลาที่มีการเก็บขยะนำไปทิ้ง เช่น ทุกหนึ่งวัน ทุกสองวัน หรือทุกสัปดาห์ การจัดให้มีถังขยะขนาดเล็ก กระจายกันอยู่หลาย ๆ อันจะดีกว่าการจัดให้มีถังขยะขนาดใหญ่ และมีจำนวนน้อย

ฉ. ความสูงที่พอเหมาะ สำหรับการทิ้งขยะอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 เมตร

ช. ถังขยะควรมีฝาปิด ถ้าเป็นไปได้ถังขยะที่มีฝาปิดอยู่ จะช่วยไม่ให้ลมพัดขยะปลิวกระจัดกระจาย กันมิให้สุนัขมาคุ้ย และน้ำฝนไม่ตกลงไปข้างเฉอะและอยู่ภายใน

ซ. วัสดุที่ได้หลายชนิด โดยคำนึงถึงความทนทานต่อสภาพดินฟ้าอากาศกลางแจ้ง ความทนทานต่อรอยขีดข่วน ความทนทานต่อการใช้งานในที่สาธารณะ เช่น ไม้ อลูมิเนียม เหล็ก ไฟเบอร์กลาส คอนกรีต โดยคำนึงถึงรูปแบบ สี สัน และวัสดุที่กลมกลืนกัน กับส่วนประกอบอื่นของบริเวณนั้น ๆ อันหมายถึง ม้านั่ง รั้ว กำแพง วัสดุปูพื้น เป็นต้น

9) กระบะต้นไม้ กระถางต้นไม้

กระบะต้นไม้ คือ ภาชนะสำหรับดินเพื่อปลูกต้นไม้ อาจจะเป็นกระบะถาวรที่ก่อสร้างลงกับที่ เช่น ก่ออิฐ ก่อหินหล่อคอนกรีต หรือเป็นกระบะชั่วคราว ซึ่งหมายถึงย้ายตำแหน่งไปได้ ทำด้วยไม้หรือไฟเบอร์กลาสหรือคอนกรีต กระบะต้นไม้จะมีประโยชน์ใช้สอย สามารถใช้เป็นตัวแม่กันทางรถยนต์และทางคนเดินได้ดี และต้นไม้ยังช่วยเพิ่มความสวยงาม เป็นการตกแต่งเมืองได้อีกด้วย

เกณฑ์ในการออกแบบ

ก. กระบะต้นไม้จะต้องจัดทำระบายน้ำเอาไว้ สำหรับการระบายน้ำภายหลังการรดน้ำหรือภายหลังฝนตก โดยใส่กรวดหรืออิฐหักไว้โดยรอบระบายน้ำนั้นมิให้ดินลงไปอุดตัน แต่ถ้าเป็นกระบะถาวรที่สร้างลงกับพื้นดินก็อาจระบายลงสู่พื้นดินด้านล่างเลยก็ได้

ข. ตำแหน่งกระบะต้นไม้ควรตั้งอยู่ลอยตัว โดยให้บริเวณโดยรอบสามารถกวาดทำความสะอาดได้ง่ายไม่ให้เป็นซอกที่จะสะสมขยะหรือผง

ค. ความสูงของกระบะต้นไม้ โดยทั่วไปจะไม่เกิน 0.80 เมตร แต่ทั้งนี้ความสูงจะขึ้นอยู่กับการใช้งานอื่นประกอบด้วย เช่นกระบะต้นไม้ที่จัดทำเป็นม้านั่งจะต้องพิจารณาอย่างอื่น ๆ ประกอบ

ง. ความลึกของชั้นดินในกระบะ สำหรับการปลูกต้นไม้มีความแตกต่างกันไปตามประเภทต้นไม้ที่จะใช้ ถ้าเป็นไม้กึ่งก้านควรมีความลึกของชั้นดิน ไม่ต่ำกว่า 0.60 เมตร ถ้าเป็นไม้พุ่มและไม้คลุมดิน ควรมีความลึกของชั้นดินไม่ต่ำกว่า 0.30 เมตร เกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นนั้นเป็นเกณฑ์ต่ำ ซึ่งถ้าสามารถออกแบบให้มีความลึกของดินมากขึ้น ต้นไม้ก็จะเจริญงอกงามได้ดีขึ้น

10) ที่ดื่มน้ำ

ที่ดื่มน้ำเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกอีกชนิดหนึ่งที่ต้องจัดเตรียมไว้ให้ผู้สัญจรไปมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมืองที่อากาศร้อน แต่อาจมีข้อจำกัดในเรื่องความสะดวกของน้ำประปาที่ผลิตได้ ควรได้รับการตรวจสอบในเรื่องคุณภาพน้ำอย่างสม่ำเสมอ ตำแหน่งของที่ดื่มน้ำ มักจะต้องมีในบริเวณที่มีผู้คนผ่านไปมา เช่น ทางเท้า สวนสาธารณะ ทางเข้า-ออก อาคารใกล้ที่พักรถประจำทาง

เกณฑ์ในการออกแบบ

เกณฑ์ที่สำคัญของที่ดื่มน้ำสาธารณะ คือ เรื่องของขนาด ความแข็งแรง และความง่ายต่อการรักษาความสะดวกของตัวที่ดื่มน้ำเอง และบริเวณโดยรอบ

- ขนาดควรมีความสูงพอเหมาะกับขนาดของผู้ใหญ่ และเด็กมีที่จับยึดที่แข็งแรง

- ภายในภาชนะที่เป็นที่รองรับน้ำควรมีลักษณะที่ลื่น ลาดเอียงมากเพื่อให้ระบายน้ำได้เร็ว

ป้องกันการเกิดตะไคร่ และหากเป็นไปได้ที่ดื่มน้ำไม่ควรอยู่ใต้ร่มไม้ ในลักษณะที่ใบไม้จะร่วงลงไปอุดระบายน้ำ เป็นเหตุให้เกิดความสกปรกไม่น่าดูและเกิดตะไคร่

- บริเวณรอบที่ตีมน้ำ ควรมีการคาดผิวและมีการระบายน้ำลงท่อระบายน้ำได้ดี เนื่องจากบริเวณดังกล่าวมักมีน้ำไหลลงเกิดความเฉอะแฉะ หากได้คาดผิวและมีการระบายน้ำจะแห้งเร็ว และรักษาความสะอาดได้ง่าย

- ควรมีดั่งขยะอยู่ใกล้บริเวณที่ตีมน้ำ เพื่อป้องกันการที่จะมีผู้ใช้ที่รองรับน้ำเป็นที่ทิ้งขยะด้วย

11) รั้ว กำแพง และเสากระง้างการจราจร

ก. รั้วสำหรับคนเดิน รั้วหรือราว หมายถึงที่กั้นแนวระหว่างถนนกับทางเดิน หรือกั้นมิให้คนเดินเข้าไปในบริเวณที่ไม่ต้องการ เช่น ห้ามคนข้ามถนนบริเวณใกล้สี่แยก ใกล้สะพานทางโค้ง ทางขึ้นลงเนิน หรือใช้บนเกาะกลางถนน เพื่อกั้นมิให้คนข้ามถนนบริเวณนั้น

ข. รั้วสำหรับรถยนต์ ใช้สำหรับเป็นแนวเพื่อความปลอดภัย สำหรับการขับขี่ยานยนต์ในบริเวณที่อาจเกิดอันตราย เช่น บริเวณทางโค้ง บริเวณที่มีความลาดชัน หรือบริเวณกลางถนนที่ไม่มีเกาะกลาง หรือใช้เพื่อแสดงขอบเขตของการจอดรถยนต์ มิให้ออกนอกบริเวณที่ต้องการ

ค. เสากระง้างการจราจร (Bollard) หมายถึงเสาที่แสดงขอบเขตของการสัญจร เช่น แยกการสัญจรทางรถยนต์ ได้แก่ ถนน ที่จอดรถ ออกจากบริเวณทางเท้า เป็นเสาตั้งห่างกันเป็นระยะ แทนการใช้รั้วกั้น เพื่อให้คนเดินผ่านได้ และเพื่อให้มีความรู้สึกที่ต่อเนื่องไม่ตัดขาดพื้นที่กันออกไป เหมือนการใช้รั้วหรือกำแพง หรืออาจเป็นการแบ่งแยกพื้นที่ เพื่อไม่ให้จักรยาน จักรยานยนต์ เข้าไปรบกวนกับการเดินเท้าก็ได้ ในบางครั้งแทนการใช้เสาแสดงอาณาเขต อาจเป็นการใช้กระเบื้องดินเผา กระดาษดินเผา หรือปลูกไม้ยืนต้นลงเป็น ระยะ ๆ ก็ได้ เช่นกัน

- วัสดุ เช่น ไม้ เหล็กทาสี หรือคอนกรีตที่จัดทำผิวต่าง ๆ ให้ยึดติดกับพื้นอย่างหนาแน่น โดยเฉพาะถ้าใช้เพื่อกั้นเขตแนวรถยนต์ ควรมีความมั่นคงแข็งแรง และให้เล็ดหนักแน่น ถ้าจะอยู่ในตำแหน่งที่คนเดินผ่านอยู่สมควรเป็นวัสดุที่ผิวเรียบไม่ขรุขระหรือหยาบเกินไป ไม่มีมุมแหลมคมที่จะเป็นอันตรายได้

- ขนาด ความสูง ถ้าจะให้กั้นแสดงแนวสำหรับผู้ขับขี่ยานยนต์ควรมีความสูงไม่น้อยกว่า 0.80 เมตร จึงจะสามารถมองเห็นได้ชัดเจนจากภายในรถยนต์ นอกจากนั้นบางครั้งยังมีการใช้เสาแสดงอาณาเขตนี้ประกอบกับ ไฟให้แสงสว่างหรือป้ายบอกสัญญาณจราจร หรือใช้เป็นที่นั่งได้ด้วย ดังนั้นความสูงจึงขึ้นอยู่กับการใช้งานอื่นประกอบด้วย

- ระยะห่าง ต้องการกั้นมิให้รถยนต์แล่นผ่านเข้าไปได้ ควรตั้งวางห่างกันอย่างน้อย 1.30 เมตร ถ้าต้องการกั้นมิให้จักรยาน, จักรยานยนต์ ผ่านเข้าไปได้ ควรตั้งวางห่างกันอย่างน้อย 0.60 เมตร หรือในบางครั้งอาจออกแบบห่วงหรือตะขอเตรียมสำหรับการใช้โซ่ หรือเชือกคล้องอีกทีหนึ่ง เพื่อช่วยกั้นบริเวณในโอกาสที่ต้องการเป็นครั้งคราวไป

- การใช้งาน เสาแสดงอาณาเขตที่ใช้ชั่วคราวอาจทำได้ 2 แบบ คือ แบบเคลื่อนย้ายได้ โดยทำด้วยพลาสติกคล้ายที่แสดงแนวของตำรวจจราจร แต่แบบเคลื่อนย้ายได้นี้มีข้อเสียคือ อาจทำให้เกิดการสับสน เกิดความเข้าใจผิด และเสาหายไปได้ เสาอีกแบบหนึ่งคือ แบบที่ถอดออกได้ โดยจัดทำส่วนที่ยึดไว้กับพื้นตรงตำแหน่งที่ต้องการตั้งเสาและนำมาติดตั้งโดยการยึดด้วยน๊อตหรือสกรู

12) ไฟฟ้าแสงสว่าง

ไฟฟ้าภายนอก (Exterior Lighting) นอกจากจะทำหน้าที่ให้แสงสว่างในเวลากลางคืน ความปลอดภัยในการสัญจรและสวัสดิภาพของผู้สัญจรแล้ว ยังทำหน้าที่เป็นสิ่งประกอบสถานที่ เช่น ถนน ทางเดิน ที่จอดรถ เพื่อช่วยในการแสดงสัดส่วนของพื้นที่ รูปแบบของลักษณะของลักษณะพื้นที่ดังกล่าว และส่งเสริมให้เกิดความสวยงามขึ้นอีกด้วย

เกณฑ์ในการออกแบบและเลือกใช้ไฟฟ้า

ก. การเลือกชนิดต่างๆ ของไฟฟ้า เช่นระดับความสูง-ต่ำ ของไฟฟ้า รูปร่างและลักษณะต่าง ๆ ของไฟฟ้าที่มีอยู่หลายชนิดหลายรูปแบบ ในการเลือกต้องคำนึงถึงการใช้งาน ความกลมกลืนกับสิ่งประกอบภูมิทัศน์ (Site Furniture) ชนิดอื่น ๆ ความทนทาน การดูแลรักษา อายุการใช้งาน และราคา

ข. องค์ประกอบของไฟฟ้า ประกอบด้วย

- หลอดไฟฟ้า การเลือกใช้ชนิดใดต้องให้เหมาะสมกับหน้าที่และความต้องการ

- เสาไฟฟ้า สามารถทำด้วยวัสดุหลายชนิด เช่น เสาเหล็ก ไม้ คอนกรีต และอลูมิเนียม เป็นต้น และมีหลายรูปแบบ เช่น รูปกลม รูปเหลี่ยม หกเหลี่ยม เป็นต้น จะเลือกใช้วัสดุใดและรูปแบบใดต้องให้เหมาะสมกับความสูงของเสา สภาพภูมิอากาศโดยทั่ว ๆ ไป รูปร่างและวัสดุของเสาไฟ ในพื้นที่เดียวกันควรจะเหมือนกัน ยกเว้นแต่จะทำให้ในระยะการสัญจรที่ต่างชนิดกัน เป็นต้น

ค. ควรจะเป็นส่วนประกอบที่กลมกลืนไปกับพื้นที่

ไม่ใช่ส่วนที่เป็นจุดเด่น การเดินสายถ้าเป็นไปได้ควรจะเดินสายใต้ดิน เพื่อลดความไม่สวยงามของสายไฟฟ้าและลดอันตรายจากไฟฟ้าด้วย

ง. เสาไฟฟ้าอาจออกแบบให้ใช้ประโยชน์ร่วมกับอย่างอื่นได้

ในกรณีที่สามารที่จะออกแบบให้เสาไฟฟ้าสามารถจะใช้ประโยชน์อย่างอื่น ๆ ได้ และเกิดความกลมกลืนในรูปแบบกับ site Furniture ชนิดอื่น ๆ ก็ควรจะทำ

จ. ออกแบบเพื่อให้ประหยัด และดูแลรักษาง่าย

ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับตำแหน่ง ความสูง และรายละเอียดของเสาไฟและดวงไฟ ควรจะง่ายต่อการเปลี่ยนและซ่อมบำรุง ควรใช้หลอดไฟฟ้าที่มีอายุการใช้งานนาน ๆ และแสงควรเป็นสีที่ไม่ก่อให้เกิด

ความรำคาญ หรือรบกวนสายตาซึ่งอาจจะก่อให้เกิดอันตรายได้ และทนทานต่อสภาพดินฟ้าอากาศ มีการป้องกันไฟดูดหรือไฟช็อตในเวลาที่ไม่ฝนตกด้วย

13) ทางเดินมีหลังคา (Covered Walkway)

ทางเดินในบางช่วงที่มีการใช้งานมาก และใช้งานอย่างสม่ำเสมอตลอดเวลา มีระยะทางเดินไกลมีความเหมาะสมที่จะจัดทำหลังคาคลุม เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวให้หลบแดดหลบฝนได้ นอกจากนี้ยังอาจช่วยชี้นำทิศทางการเดินให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น นำนักท่องเที่ยวจากลานที่จอดรถไปยังบริเวณทางเข้า หรือทางเดินในย่านการค้าหรือเป็นทางเดินมีหลังคา หรือประกอบอยู่กับประตูทางเข้า หรือทางเดินที่เป็นเส้นทางนักท่องเที่ยว เป็นต้น

เกณฑ์ในการออกแบบ

ก. รูปแบบ สีลวดลายและวัสดุ ควรให้กลมกลืนกับส่วนประกอบอื่นของบริเวณ และให้เข้ากับเอกลักษณ์ของบริเวณนั้น ๆ เช่น การใช้หลังคาจั่วมุงกระเบื้องดินเผา และเสาไม้สำหรับหลังคาในบรรยากาศแบบไทย หรือการใช้หลังคาไฟเบอร์กลาส และเสาเหล็กในบรรยากาศย่านการค้าสมัยใหม่ เป็นต้น

ข. ความสูงของหลังคาในจุดต่ำสุด ไม่ควรจะให้ต่ำกว่า 2.30 เมตร ทั้งนี้เพราะถ้าหลังคาสูงมากเกินไปจะไม่ช่วยบังแดดฝน แต่ถ้าเตี้ยเกินไปจะเกิดความรู้สึกอึดอัดได้

ค. ความกว้างของทางเดินมีหลังคา ก็เช่นเดียวกับทางเท้าโดยทั่วไป ว่ามีผู้ใช้น้อยเพียงใด หรือถ้ามีการใช้งานของทางเท้ากับทางจักรยานยนต์ร่วมกัน ก็ควรแบ่งแยกด้วยการตีเส้นหรือมีขอบคั่น เป็นต้น

ง. ตามทางเดินอาจติดป้ายโฆษณา ตามแนวทางเดินมีหลังคานี้ ในบางโอกาสอาจมีการติดตั้งป้ายโฆษณาป้ายประชาสัมพันธ์ หรือนิทรรศการการแสดงผลไปสองข้างทางด้วยก็ได้ โดยติดตั้งไปตามตำแหน่งเสา หรือจัดทำผนังด้านหลังสำหรับติดป้าย ซึ่งจะได้ผลดีเพราะเป็นจุดที่มีนักท่องเที่ยวไปมามากอยู่แล้ว

14) ชุ่มทางเข้า

ได้แก่ สิ่งก่อสร้าง ซึ่งจัดทำขึ้นเพื่อเสมือนเป็นที่หมายตาให้ผู้สัญจรไปมาทางรถยนต์และทางเท้าหรืออย่างใดอย่างหนึ่ง สามารถกำหนดตำแหน่งการเข้าออกได้ง่ายขึ้นชัดเจนขึ้น โดยมากจึงมักจะเป็นการเน้นในทางความสูง เพื่อให้มองเห็นได้จากระยะไกล ชุ่มทางเข้านี้มีได้หลายความถึงเฉพาะ ชุ่มประตูทางเข้าอาคารกลุ่มอาคารเท่านั้น แต่หมายรวมถึงชุ่มสำหรับทางเข้าย่านหรือที่รวมกิจกรรมต่าง ๆ ด้วย เช่น สยามแอสควร์ เว็มนาครเซชม พัทยาใต้ ตลาดต่าง ๆ เป็นต้น

เกณฑ์ในการออกแบบ

ก. ส่วนประกอบของซุ้มทางเข้า ซุ้มทางเข้านี้อาจมีเพียงซุ้มที่เป็นโครงสร้างและโดยมากมักจะประกอบอยู่กับป้ายชื่อด้วย เพื่อให้สื่อสารได้ชัดเจนมากขึ้น หรือมีตัวหนังสือแสดงการต้อนรับ เป็นต้น อาจมีการติดตั้งป้ายโฆษณา ประกอบอยู่กับนาฬิกาตัวเลขแสดงอุณหภูมิของอากาศขณะนั้น และมีไฟฟ้าแสงสว่างประกอบอยู่สำหรับการมองเห็นในเวลากลางคืน

ข. ความสูงของซุ้ม จะต้องคำนึงถึงประเภทของการสัญจรประกอบด้วย โดยถ้าเป็นทางคนเดินความสูงอย่างน้อยที่สุดคือ 2.30 เมตร ถ้าเป็นทางสำหรับรถยนต์โดยทั่วไป ความสูงอย่างน้อยที่สุดคือ 3.00 เมตร ถ้าเป็นทางสำหรับรถยนต์บรรทุก รถโดยสารขนาดใหญ่ของเมืองผ่านไปมาด้วยความสูงอย่างน้อยที่สุด คือ 5.00 เมตร เป็นต้น

ค. โครงสร้างของซุ้มทางเข้า ซุ้มทางเข้านี้อาจเป็นเพียงแค่อโครงสร้างโปร่ง หรือเป็นโครงสร้างที่มีหลังคาเพื่อกันแดดกันฝนได้ เป็นโครงสร้างสำหรับไม้เลื้อยเกาะขึ้นไปเป็นซุ้มต้นไม้ก็ได้ หรืออาจจะมีประโยชน์การใช้งานประกอบอยู่ด้วย เช่น ป้อมยาม ป้อมเก็บเงิน เป็นต้น

ง. ซุ้มประตูนี้อาจเป็นโครงสร้างอิสระ หรือยึดอยู่กับโครงสร้างอาคารข้างเคียงในบริเวณนั้นก็ได้

จ. รูปแบบที่กลมกลืน ซุ้มทางเข้านี้ก็เช่นเดียวกับสิ่งก่อสร้างอย่างอื่น ๆ คือควรมีรูปแบบที่กลมกลืนไปกับบรรยากาศของบริเวณนั้น และกลมกลืนไปกับสิ่งประกอบภูมิทัศน์อย่างอื่น ๆ ด้วย เช่นซุ้มทางเข้าย่านที่เป็นเมืองเก่าแบบไทย ๆ ตัวซุ้มทางเข้าอาจเป็นไม้ฉลุแกะสลดลายแบบไทยมีเสากลึงเป็นเสาหัวเม็ด หรือมีโครงหลังคาเป็นรูปจั่ว มีลวดลายที่หน้าบัน เป็นต้น

ฉ. ส่วนประกอบในบริเวณโดยรอบ นอกจากตัวโครงสร้างของซุ้มทางเข้าเองแล้ว ควรมีการออกแบบโดยคำนึงถึงบริเวณโดยรอบประกอบด้วย ทางเท้า สวนหย่อม การปลูกต้นไม้เพื่อช่วยเน้นความสำคัญมากขึ้น

15) อื่น ๆ

นอกจากจะมีส่วนประกอบดังที่ได้กล่าวมาทั้งหมดในข้างต้นแล้ว ยังมีสิ่งประกอบบริเวณอื่น ๆ อีก เช่น รูปปั้นประติมากรรม, อนุสาวรีย์, หอนาฬิกา หรือแม้แต่สิ่งที่เกิดขึ้นจากวิถีชีวิตของคนในเมือง เช่น หาบเร่แผงลอย เป็นต้น

เกณฑ์ในการออกแบบ

ก. รูปปั้น อนุสาวรีย์ หอนาฬิกา เหล่านี้เป็นส่วนตกแต่งประดับประดาเมืองเพื่อความสวยงาม เป็นจุดดึงดูดความสนใจ เป็นที่หมายตาและเป็นสื่อที่ช่วยในการกำหนดทิศทาง ซึ่งในต่างประเทศนิยมใช้กันมาก ทั้งในบริเวณย่านการค้า สถานที่ราชการ บริเวณทางเข้าหน้าอาคารภายในสวนสาธารณะ เป็นต้น โดยมีการใช้ในลักษณะของงานศิลปะ ที่มาช่วยปรุงแต่งบ้านเมืองให้สวยงาม นอกจากนั้นยังมีการออกแบบให้มีประโยชน์ใช้สอยด้วย มิใช่เพื่อผลทางการมองเห็น

อย่างเดียว เช่น รูปปั้นประกอบกับน้ำพุ น้ำตก หรือน้ำพุสำหรับดื่ม รูปปั้น ซึ่งเด็กสามารถปีนป่าย เป็นอุปกรณ์เครื่องเล่นได้ หรือมีการใช้เสียงประกอบด้วย เช่น เสียงน้ำไหล เสียงใบพัดของกังหันลม หรือมีการให้ข้อมูล เช่น บอกอุณหภูมิ วันที่ เวลา เป็นต้น ในกรณีที่เป็นอนุสาวรีย์มักเป็นสิ่งที่ระลึกถึงบุคคลที่สำคัญ ระลึกถึงเหตุการณ์สำคัญซึ่งบริเวณประกอบโดยรอบต้องการความสง่างาม ความยิ่งใหญ่ รวมทั้งบริเวณเพื่อการประกอบพิธีเฉลิมฉลองต่าง ๆ เป็นต้น เช่น อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี, อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย, อนุสาวรีย์พระบรมรูปรัชกาลต่าง ๆ

ข. หาบเร่แผงลอย เป็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่เป็นระบบการค้าขาย ธุรกิจของเมืองไทย และประเทศทางตะวันออก ที่เป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งซึ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศได้ดี ปัญหาของหาบเร่แผงลอย คือ ความไม่เป็นระเบียบ เกะกะกีดขวางทางเท้า และทางรถยนต์ ก่อให้เกิดความสกปรกกับพื้นที่ทางเท้า และอาจเกิดอันตรายได้ถ้ามีการปรุงอาหาร มีเตาไฟและความร้อน เป็นต้น แต่ถ้าได้มีมาตรการที่เข้มงวด ประกอบกับการควบคุมบริเวณขอบเขตที่แน่ชัดว่า บริเวณใดยินยอมให้เป็นที่ตั้งหาบเร่แผงลอยพร้อมทั้งกำหนดควบคุมประเภทของสินค้า เช่น กำหนดให้ขายต้นไม้ ดอกไม้ ขายหนังสือพิมพ์ ขายหนังสือ ขายบุหรี เครื่องดื่ม เป็นต้น

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมชาติ วินิจธนกิจ (2547 : 1) ทำการวิจัยแนวความคิดในการออกแบบชุมชนริมฝั่งลำตะคองเพื่อการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา ผลการวิจัยสรุปว่า การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ และศึกษาความคิดเห็น และกิจกรรมของชุมชนเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาชุมชนริมฝั่งลำตะคองเพื่อการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ประชาชน หัวหน้าชุมชน นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพน้ำ จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยสภาพปัจจุบันทางด้านกายภาพของพื้นที่บริเวณดังกล่าวพบว่าคุณภาพของพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับการส่งเสริม และสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวมีดังนี้

1. บริเวณอ่างเก็บน้ำอัมพวงค์

เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ภายในตัวเมืองอดีตใช้ผลิตน้ำประปาเพื่อใช้ในเทศบาล แต่ปัจจุบันได้ผลิตน้อยลง และบริเวณโดยรอบอ่างจัดเป็นสวนสาธารณะ ไม่ได้รับการดูแลมากนัก ทำให้คนเข้าไปใช้มีจำนวนน้อย ในขณะที่บริเวณดังกล่าวมีประชาชนจำนวนมากเนื่องจากคุณภาพน้ำ และปริมาณของน้ำที่ไหลผ่านชุมชนริมฝั่งในเขตเทศบาลนคร ทำให้เกิดการนำน้ำไปใช้เพื่อการเกษตรเป็นจำนวนมาก และคุณภาพน้ำไม่ได้มาตรฐานในบางช่วงของลำตะคอง ปัจจุบันจึงจัดให้อ่างเก็บน้ำอัมพวงค์เป็นสวนสาธารณะเพื่อชุมชน และท่องเที่ยว

2. เพลงโคราช

แต่เดิมเพลงโคราชได้กำเนิดในสมัยรัตนโกสินทร์ที่มีสงครามระหว่างไทยกับเขมร เมื่อไทยชนะสงครามครั้งใดชาวบ้านจะมีการเฉลิมฉลองชัยชนะด้วยการขับร้อง และร่ายรำกันในหมู่บ้าน ใกล้ๆ กับชุมทางรถไฟถนนจิระ และเริ่มเล่นเพลงโคราชที่หมู่บ้านนี้ โดยเป็นเพลงพื้นบ้านของชาวสุรินทร์ผสมผสานกับเพลงทรงเครื่องของภาคกลางต่อมาหมอลำเพลงโคราชได้รวมตั้งกันตั้งคณะขึ้นหลายคณะ และมาตั้งสำนักงานอยู่ในตัวเมือง เพื่อสะดวกในการติดต่อหาเพลงไปเล่น แต่ประชาชนเสื่อมความนิยมลงเนื่องจากได้มีแหล่งบันเทิงเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก และไม่ได้รับการส่งเสริมจากเทศบาลอย่างจริงจังทำให้จำนวนคณะหมอลำลดลงมากขึ้น ควรให้เทศบาล และประชาชนร่วมมือกันเพื่อส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดนครราชสีมา

3. วัดศาลาลอย

สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2370 โดยคุณหญิงโม และปลัดเมืองนครราชสีมา โดยคุณหญิงโมได้อธิฐานว่าถ้ากระทงลอยไปติดบริเวณใดในลำตะคองจะสร้างวัดบริเวณดังกล่าว จึงได้สร้างวัดขึ้น และปรับปรุงมาตลอดจนถึงปัจจุบัน และได้เป็นที่เก็บอัฐิของท่านท้าวสุรนารีเพื่อจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา และยังกำหนดพื้นที่ให้ชุมชนที่รูก้ำลำน้ำรวมกลุ่มกันโดยจัดพื้นที่เป็นกลุ่มเรือนไทยภาคอีสาน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เห็นถึงวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4. ระบบนิเวศบริเวณชุมชนเกษตรสามัคคี 2 และศาลาลอย

เป็นบริเวณที่มีความเป็นธรรมชาติ สภาพป่า พืช และสัตว์ต่างๆ มีความสวยงาม และน่าสนใจ เหมาะแก่การทัศนศึกษาทางธรรมชาติ แต่ปัจจุบันลำตะคองบริเวณดังกล่าวเต็มไปด้วยวัชพืช และทำให้ขยะไปติดค้างทำให้เกิดน้ำเน่าเสีย ควรมีการสร้างจิตสำนึกให้กับชุมชนเพื่อช่วยกันดูแลลำน้ำ

5. บริเวณชุมชนสวนผักและไม้ตัดดอก

เกษตรกรรมส่วนใหญ่ของเขตเทศบาลนครจังหวัดนครราชสีมาจะอยู่บริเวณทิศตะวันตกเฉียงเหนือของตัวเมือง เป็นที่ลุ่มน้ำ เหมาะแก่การเพาะปลูก ซึ่งส่วนใหญ่อยู่บริเวณบุนะคำ และสำโรงจันทร์ มีการทำสวนผักตามฤดูกาล เช่น ผักกาด คื่นช่าย หอม ผักชี กะหล่ำปลี ฯลฯ เพื่อบริโภคภายในตัวจังหวัด และส่งไปยังจังหวัดที่ใกล้เคียงด้วย และควรส่งเสริมให้ชุมชนหันมาปลูกผักปลอดสารพิษ และยังมีการทำสวนไม้ตัดดอกเพื่อบริการภายในตัวจังหวัด และควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเชื่อมต่อกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแหล่งอื่นของจังหวัดกิจกรรมของชุมชนในการใช้บริเวณริมฝั่งลำตะคอง ในเขตเทศบาลนคร และเขตการท่องเที่ยวการกำหนดกิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยวทางศิลปะวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ในบริเวณในพื้นที่ศึกษา พบว่า

1. ความสำคัญทางด้านศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์

1.1 อ่างเก็บน้ำอษฎางค์ กำหนดกิจกรรมนักท่องเที่ยวดังนี้

- ปรับปรุงห้างสรรพสินค้า IT เพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมภายในโครงการห้างสรรพสินค้า IT ตั้งอยู่บริเวณด้านหน้าของอ่างเก็บน้ำ โดยบังมุ่มมองจากถนนมิตรภาพ ทำให้ต้องเปิดมุมมองของตัวห้างฯ โดยการเปิด พลาซ่า ชั้น 1 ของห้างออกบางส่วน และทำให้ พลาซ่าของโครงการเชื่อมต่อกัน ทำให้เกิดกิจกรรมร่วมกัน เอื้อประโยชน์ต่อกัน และมีลานจอดรถที่เชื่อมต่อกันได้ คนที่มาเที่ยวห้าง หรือโครงการก็ใช้ประโยชน์ร่วมกัน

- สนามเด็กเล่น เป็นกิจกรรมสำหรับเด็กในบริเวณดังกล่าว เนื่องจากเป็นแหล่งการศึกษาจำนวนมาก เพื่อรองรับเด็กนักเรียนและเด็กภายในชุมชนเอง

- จุดชมวิว เป็นจุดที่ให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวได้ชมทัศนียภาพของเมืองสภาพแวดล้อมของชุมชนและลำตะคอง เนื่องจากเป็นจุดที่ใกล้ใจกลางเมืองมากที่สุดและเป็นที่ยอดนิยมให้กับชุมชน

- ลานกิจกรรม เป็นลานที่ทำกิจกรรมทางด้าน ประเพณีวัฒนธรรม ของชุมชนและนักท่องเที่ยว เช่น ลอยกระทง จุดพักผ่อน

- บริเวณพายเรือ เป็นจุดที่ให้บริการพายเรือรอบอ่างเก็บน้ำ เพื่อพักผ่อนและชมทิวทัศน์รอบอ่างเก็บน้ำ โดยมีเรืออยู่ 2 ประเภทที่ให้บริการ คือ เรือพายและจักรยานน้ำ

- บริเวณสวนสาธารณะ เป็นจุดให้บริการกับชุมชนเป็นส่วนใหญ่โดยมีกิจกรรมทางด้านออกกำลังกาย และพักผ่อนหย่อนใจ สำหรับชุมชน โดยมีกิจกรรมดังนี้ คือ วิ่งปั่นจักรยาน เดินแอโรบิก และออกกำลังกายเพื่อสุขภาพอื่นๆ ฯลฯ

- พิพิธภัณฑ์รัชกาลที่ 7 เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งสำหรับนักท่องเที่ยว และชุมชน เพื่อเปิดให้ชมและศึกษาความเป็นมา คือ เป็นพิพิธภัณฑ์ ส่วนที่ 1 จะเป็นพิพิธภัณฑ์เกี่ยวกับความเป็นมาของรัชกาลที่ 7 และการก่อตั้งอ่างเก็บน้ำว่ามีความเป็นมาอย่างไร ส่วนที่ 2 จะเป็นพิพิธภัณฑ์เกี่ยวกับต้นกำเนิดของลำตะคอง ปัญหาและสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น ภายในลำตะคอง

- โรงกรองน้ำ ยังคงผลิตน้ำประปา เป็นปกติแต่มีจำนวนน้อยลงและยังให้ประชาชนสามารถเข้าไปดูขั้นตอน การผลิตน้ำประปาได้ด้วยเพื่อให้เกิดความเข้าใจก่อนการนำมา

1.2 เกาะลอยเพลงโคราชเป็นศิลปวัฒนธรรมของคนโคราชมาช้านานแล้ว และมีการรวมกลุ่มกัน เพื่อถ่ายทอดการติดต่อเพลงไปเล่น โดยกำหนดกิจกรรมให้กับชุมชนและนักท่องเที่ยว ดังนี้

- เวทีแสดงเพลงโคราช เป็นเวทีที่แสดงศิลปะเพลงโคราช เพื่อให้นักท่องเที่ยว ได้ชมศิลปะการรำรำ การแต่งกาย และบทเพลง เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว และยังเป็นเวทีที่ให้ ชุมชนต่างๆ มาแสดงความคิดเห็นหรือประชุมจัดงานต่างๆ ได้ด้วย

- หอเพลง เป็นพิพิธภัณฑ์ที่แสดงประวัติความเป็นมา การแต่งกาย ท่ารำรำ บทเพลง และอุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับโคราช เพื่อให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวได้ศึกษาหาความรู้ และอุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับเพลงโคราช เพื่อให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวได้ศึกษาหาความรู้ และเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง

- ลานกิจกรรม ใช้สำหรับชุมชน เพื่อให้มีกิจกรรมร่วมกับ เช่น งานประเพณี ต่างๆ การรวมตัวกันเพื่อดูแลลำน้ำเก็บผักตบชวา การลอกคลอง การช่อมดลิง ฯลฯ

- สวนสาธารณะ ใช้เป็นแหล่งพักผ่อนของชุมชน กิจกรรมการออกกำลังกาย และเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับเขตเทศบาลนคร เนื่องจากยังไม่เพียงพอกับการขยายตัวของเมือง

1.3 วัดศาลาลอย เป็นวัดที่มีประวัติศาสตร์ อีกแห่งหนึ่งของคนโคราช และยังเป็น สถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา ทางด้านกิจกรรมของชุมชนและนักท่องเที่ยวมีดังนี้

- ย่านอาคารพาณิชย์ เป็นทางเข้าหลักของวัดศาลาลอยจากถนนมิตรภาพ โดยกำหนดให้รูปแบบอาคารสอดคล้องกับโครงการที่เป็นสถาปัตยกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีทางเดินเชื่อมต่อไปยังตัวอาคารของวัดโดยตรง

- ศูนย์จำหน่ายและผลิตสินค้าชุมชน เป็นจุดให้บริการทางด้านการจำหน่าย สินค้าชุมชน และยังสาธิตวิธีการ ผลิตสินค้าบางส่วน และศูนย์จำหน่ายสินค้านี้ ยังจำหน่าย อาหารสำหรับนักท่องเที่ยวก่อนที่จะไปยังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งอื่น ๆ

- กลุ่มอาคารเรือนไทย เป็นการตั้งมาเพื่อรองรับชุมชนที่บุกรุกลำน้ำ โดยให้ สู่ถึงสถาปัตยกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และยังส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชน ได้มีรายได้เลี้ยง ครอบครัวย โดยภายในหมู่บ้านนักท่องเที่ยว สามารถเข้าไปเยี่ยมชมวิถีชีวิต การผลิตและจำหน่าย สินค้าให้กับนักท่องเที่ยว

- วัดศาลาลอย เป็นแหล่งท่องเที่ยวเดิมที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้า มาเที่ยวชมศิลปวัฒนธรรมเก่าแก่ ของคนโคราชโดยให้นักท่องเที่ยวได้มาสักการะบูชา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพื่อให้เป็นสิริมงคลกับชีวิต

- สวนสาธารณะ ให้เป็นแหล่งพักผ่อนของชุมชน เพื่อให้ทำกิจกรรม ทางด้านการออกกำลังกาย และเป็นจุดพบปะสังสรรค์ของชุมชน

2) การกำหนดกิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยว ทางด้านธรรมชาติและเชิงเกษตรใน บริเวณพื้นที่ศึกษา พบว่า

2.1) กิจกรรมทางด้านธรรมชาติ อยู่ช่วงบริเวณชุมชนเกษตรสามัคคี 2 และชุมชนทุ่งสว่าง – ศาลาลอย เหมาะกับนักท่องเที่ยวที่ต้องการศึกษาธรรมชาติและสภาพแวดล้อมของลำตะคองโดยเฉพาะ ถ้าเปรียบเทียบกับพื้นที่ธรรมชาติแหล่งอื่น จะมีพื้นที่เล็กกว่ามาก ผู้วิจัยจึงเสนอให้แนวทาง เพื่อเชื่อมต่อกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อให้เกิดกิจกรรมที่มากขึ้นสำหรับนักท่องเที่ยว

2.2) กิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่บริเวณชุมชนบุมะค่า ลำโรงจันทร์ และมหาชัยบางสวน เป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของเขตเทศบาลนคร เป็นจุดที่ให้นักท่องเที่ยว ชมขั้นตอนการปลูก ชนิดของพืชผัก และไม้ดอก ตลอดจนการจำหน่ายสินค้า ทางการเกษตร ผู้วิจัยเสนอให้เป็นแนวทางเพื่อเชื่อมต่อกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แหล่งอื่นของจังหวัด เช่น ไร่อุ้งน้ปากช่อง ไร่มะนาวด่านเกวียน เป็นต้น เพื่อให้กิจกรรมที่ต่อเนื่องสำหรับนักท่องเที่ยว

3. การออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยว

จากการกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยวริมฝั่งลำตะคองในเขตเทศบาลนครที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริม ได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน สามารถกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยวริมฝั่งลำตะคองในเขตเทศบาลนคร ตามลักษณะการใช้ประโยชน์พื้นที่ในเขตนั้นๆ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ต่างๆ ตามกรอบแนวคิดและทฤษฎี ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ดังนี้

1. อ่างเก็บน้ำอัมฤงศ์ จากการศึกษาทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2541 : 1-32) จะแบ่งออกตามกิจกรรมของนักท่องเที่ยว ดังนี้

- บริเวณที่ปรับปรุงห้างสรรพสินค้า IT เพื่อให้สอดคล้องกับบรรยากาศโดยรอบอ่าง ซึ่งอยู่ด้านหลังของตัวห้าง และเปิดมุมมองของห้างให้กว้างขึ้น สามารถมองผ่านไปเห็นบรรยากาศด้านหลังได้ โดยใช้ลาน Plaza เป็นตัวเชื่อมระหว่างห้าง กับอ่างเก็บน้ำ สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับบริเวณนี้ คือ ลานจอดรถใต้ดิน ซึ่งมีบริเวณที่กว้าง เพียงพอกับนักท่องเที่ยวและคนที่มายังห้างสรรพสินค้าบริเวณจอดรถยังมีห้องน้ำไว้บริการก่อนที่นักท่องเที่ยวจะไปยังจุดอื่น

- จุดบริการนักท่องเที่ยวจะมีบริเวณนั่งพักผ่อนเพื่อฟังคำบรรยายและรายละเอียดในการเที่ยว จะมีป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยวและทิศทางในการไปชม

- จุดชมวิว จะมีทางเชื่อมต่อมายังจุดชมวิวโดยตรงและต่อขึ้นไปยังหอชมวิวเพื่อดูบรรยากาศรอบเมือง ด้านบนจะมีป้ายบอกตำแหน่งสถานที่สำคัญๆ ของจังหวัดและมีร้านค้าขนาดเล็กไว้บริการนักท่องเที่ยว รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เช่น ดั่งชยะ ห้องน้ำ

- พายเรือรอบอ่าง เช่น จุดบริการทางด้านการพักผ่อนให้กับชุมชนและนักท่องเที่ยวที่ต้องการความเพลิดเพลิน โดยมีเรือไว้บริการ 2 ลักษณะ คือ เรือพาย จักรยานน้ำ

- สนามเด็กเล่น ไว้สำหรับบริการเด็กภายในชุมชนและโรงเรียนใกล้เคียง โดยมีเครื่องเล่นสำหรับเล่น และมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ถังขยะ ป้อมยามที่อยู่ใกล้บริเวณดังกล่าว เพื่อให้ความปลอดภัยกับเด็กและนักท่องเที่ยว

- ลานกิจกรรม จะอยู่บริเวณรอบอ่างและบริเวณด้านหน้า พิพิธภัณฑ 7 เพื่อให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวได้ประกอบกิจกรรมร่วมกัน เช่น ลอยกระทง การแสดงต่างๆ การทำกิจกรรมร่วมกันของชุมชน ฯลฯ โดยมีลาน Plaze ขนาดใหญ่ และสิ่งประกอบบริเวณอื่นๆ เช่น ม้านั่ง ถังขยะ จุดบริการร้านค้า

- พิพิธภัณฑ 7 ราชการที่ 7 เป็นจุดบริการทางด้านความรู้ให้กับนักท่องเที่ยวและประชาชน ด้านสภาพแวดล้อมของลำตะคอง ภายในประกอบไปด้วย สื่อต่างๆ เพื่อทำให้เกิดความน่าสนใจ การฉายสไลด์แบบมัลติมีเดียร์ ใช้แสงสีเสียง เข้ามาประกอบที่อยู่ในส่วนของประวัติราชการที่ 7 ส่วนการแสดงสภาพแวดล้อมของลำตะคอง ภายในจะแสดงให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นของลำตะคอง และแสดงพันธุ์ไม้ที่ขึ้นอยู่ริมคลอง และส่วนที่แสดงสัตว์น้ำ จะเป็นตู้ปลาขนาดใหญ่ เพื่อให้เห็นถึงความ เป็นอยู่ว่ามีลักษณะ เช่นไร ด้านนอกบริเวณโถงของพิพิธภัณฑจะมีห้องสมุดขนาดเล็กเพื่อให้ผู้สนใจได้ศึกษาหาความรู้ทางด้านสภาพแวดล้อม

- สวนสาธารณะ เป็นจุดให้บริการกับประชาชนเป็นส่วนใหญ่ เพื่อให้มาพักผ่อน ออกกำลังกาย โดยจะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. ทางวิ่ง จะมีการกำหนดทางวิ่งรอบอ่างเก็บน้ำ และสวนสาธารณะโดยมีสิ่งประกอบบริเวณ เช่น ถังขยะ ม้านั่ง ร้านค้า ศาลา แสงไฟ ห้องน้ำ และป้ายบอกทิศทาง ไว้บริการเป็นระยะๆ ตามความจำเป็น

2. ทางจักรยาน จะไปทางเดียวกับทางวิ่งแต่จะแยกเส้นทางออกจากกันเพื่อไม่ให้อันตรายและมีป้ายบอกทิศทาง จัดเจนในบริเวณใดที่มีการตัดผ่านบริเวณที่มีการสัญจรทางรถ จะแสดงป้ายบอกให้รถยนต์ทราบ และชะลอความเร็วโดยให้คนวิ่งหรือรถจักรยานเข้ามาก่อน

3. บริเวณออกกำลังกายรวม เป็นจุดออกกำลังกาย เป็นรวมกลุ่มกันเล่น เช่น การรำต่างๆ การออกกำลังกายเพื่อคนสูงอายุ จะมีบริเวณให้ทำกิจกรรมรวมกัน

1) เกาะลอยเพลงโคราช เป็นการแสดงศิลปวัฒนธรรมของหมอลอยเพลงโคราช เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้ชม โดยแบ่งสิ่งอำนวยความสะดวกตามกิจกรรมของการท่องเที่ยว ดังนี้

- เวทีเพลงโคราช เป็นเวทีเพื่อแสดงเพลงโคราชประกอบ แสง สี เสียง เพื่อให้เกิดความน่าสนใจ และมีการบริการทางด้านห้องน้ำ ถังขยะ และร้านค้าให้กับนักท่องเที่ยว

- หอเพลง ภายในจะแสดงประวัติ เครื่องแต่งกายและท่าทางการรำรำของเพลงโคราช โดยทางสัญจรสามารถเชื่อมต่อกับร้านค้าและจำหน่ายสินค้าได้เพื่อการชมเสร็จสิ้นลงโดยมีจุดบริการทางด้านห้องน้ำ จุดพัก ร้านค้าในบริเวณดังกล่าว

- ลานกิจกรรมและสวนสาธารณะ เป็นจุดบริการประชาชน เช่นเดียวกับอ่างเก็บน้ำ อัมพวงค์ แต่แตกต่างกันที่ทางจักรยานไม่มีเนื่องจากเป็นบริเวณที่เล็กเพราะเป็นเกาะกลางลำน้ำ พื้นที่จึงมีจำกัด

2. วัดศาลาลอย แบ่งสิ่งอำนวยความสะดวกตามกิจกรรมของการท่องเที่ยวดังนี้

- ย่านอาคารพาณิชย์ เป็นอาคารพาณิชย์ที่อยู่ด้านหน้าของโครงการ ก่อนเข้ามายังตัววัดผู้วิจัยได้กำหนดทางเดินรถและคนให้เป็นจุดนำสายตาเข้าไปยังโครงการ โดยใช้ที่หมายตาและรูปแบบของอาคารพาณิชย์เพื่อเป็นจุดนำสายตา และมีสิ่งประกอบบริเวณ เช่น โคมไฟข้างทาง ถังขยะ ในกรณีคนเดินเข้าไปยังตัววัดและทางสำหรับคนเดินได้ตัวอาคารพาณิชย์

- ศูนย์จำหน่ายและผลิตสินค้าชุมชน ที่มีลักษณะเด่น เป็นจุดให้นักท่องเที่ยวได้ชมขั้นตอนการผลิตสินค้าโดยสามารถเข้าไปสัมผัส ได้อย่างใกล้ชิด ส่วนบริเวณจำหน่ายสินค้าจะแยกเป็นหมวดหมู่ เช่น ผลิตภัณฑ์จากอาหาร ผลิตภัณฑ์จากเครื่องใช้ครัวเรือน ผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย เป็นต้น และจะมีบริเวณร้านอาหารและเครื่องดื่มให้บริการนักท่องเที่ยว ห้องน้ำไว้บริการในจุดนี้เช่นกัน

- กลุ่มเรือนไทยอีสาน เป็นการแสดงวิถีชีวิตชาวบ้านและลักษณะรูปแบบของเรือนไทยอีสาน เช่น เรือนเกย เรือนโข่ง เรือนแปด และภายในกลุ่มเรือนไทย จะมีการจำหน่ายสินค้าของชุมชนเอง ที่ผลิตได้เองแต่จะไม่มีลักษณะเด่น เท่าศูนย์จำหน่ายสินค้านักท่องเที่ยวสามารถเดินเข้าไปชมภายในหมู่บ้านได้ โดยมีจุดแวะพักเป็นระยะ

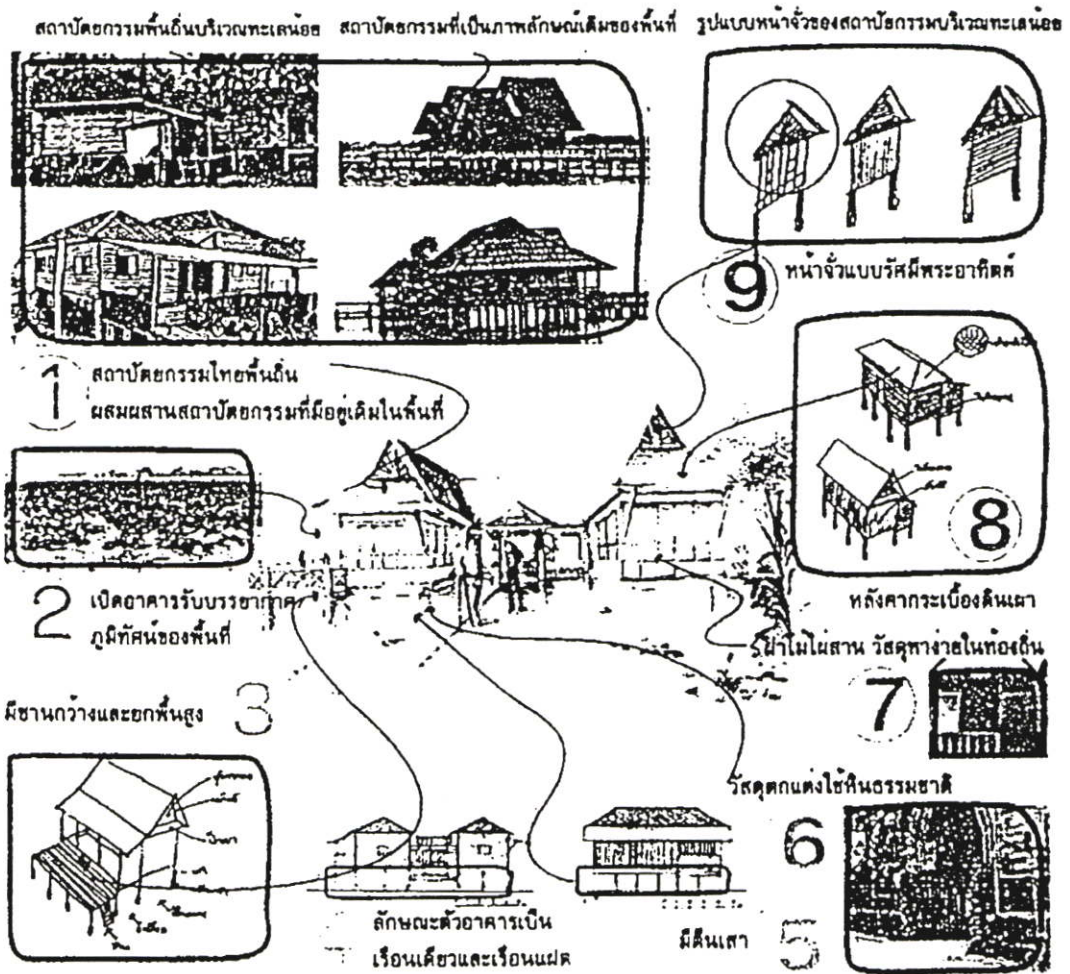
- สวนสาธารณะ เป็นจุดให้บริการประชาชนทางด้านารออกกำลังกายและพักผ่อน เช่นเดียวกับอ่างเก็บน้ำอัมพวงค์

รูปที่ 1 รัตนถาวร (2545 : 1) ทำการวิจัย แนวทางการพัฒนาพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันด้านกายภาพที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง เพื่อเสนอแนวทางการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักท่องเที่ยว ประชาชน และเจ้าหน้าที่ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันทางกายภาพของพื้นที่มีลักษณะเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประกอบด้วยส่วนที่เป็นพื้นดินและพื้นน้ำ มีความหลากหลายทางชีวภาพทั้งพืช สัตว์ และวิถีชีวิตชาวบ้านริมน้ำที่น่าสนใจ แนวทางการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อยจังหวัดพัทลุง มีดังนี้

1. บริเวณควนขี้เสียนและควนเค็งในเขตแรมซาร์ จัดเป็นเขตหวงห้าม
2. บริเวณป่าสงวนแห่งชาติคลองยวน ป่าสงวนแห่งชาติป่าบ้านในลุ่ม ป่าบ้านกุ่มแปป่าสงวนแห่งชาติป่าเขี้ยว จัดเป็นเขตสงวนสภาพธรรมชาติ
3. บริเวณที่สำรวจพบว่าเป็นพื้นที่ล่อแหลมเกิดไฟป่าบ่อยและพื้นที่ถูกราษฎรบุกรุก จัดเป็นเขตฟื้นฟูสภาพธรรมชาติ
4. บริเวณที่มีสภาพป่า พืชและสัตว์มีความสวยงามน่าสนใจ จัดเป็นเขตศึกษาหาความรู้ ในรูปการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยอนุญาตให้เข้าไปทำกิจกรรมได้ตามขีดความสามารถ ในการรองรับของพื้นที่ และกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวให้กระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่ตามศักยภาพที่พื้นที่จะรองรับได้
5. บริเวณที่ทำการเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ทะเลน้อย หน่วยพิทักษ์ป่า สถานีควบคุมไฟป่าควนเค็งและศูนย์ศิลปาชีพห้วยป่าเขี้ยวในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย เป็นเขตบริการ
6. บริเวณพื้นที่ที่มีกรรมสิทธิ์ครอบครอง จัดเป็นเขตกิจกรรมพิเศษ
  - การออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง มีดังนี้
    1. เขตหวงห้าม กำหนดเป็นเส้นทางล่าคลองเดิมและทางเดินง่าย ๆ
    2. เขตสงวนสภาพธรรมชาติ กำหนดเป็นเส้นทางล่าคลองเดิมและทางเดินง่าย ๆ
    3. เขตฟื้นฟูสภาพธรรมชาติ กำหนดเป็นเส้นทางล่าคลองเดิมและทางเดินง่าย ๆ
    4. เขตเพื่อการพักผ่อนและศึกษาหาความรู้ กำหนดเป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ทางเรือ เส้นทางศึกษาธรรมชาติโดยจักรยาน สถานที่พักแรมกางเต็นท์ บริเวณที่นั่งพักผ่อนหย่อนใจและม้านั่งพักผ่อน
    5. เขตบริการ กำหนดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกดังนี้
      - (1) สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้มาเยือน ได้แก่ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ศูนย์สื่อความหมายธรรมชาติ ห้องน้ำสาธารณะ ท่าเทียบเรือท่องเที่ยว ศาลาพักผ่อนริมน้ำ ม้านั่ง ทางเดินเท้า และสะพานเดินเท้า ถังขยะ ลานจอดรถ ป้ายเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ร้านอาหาร อาคารห้องประชุม ค่ายเยาวชนและบ้านพักรับรองแขกพิเศษ
      - (2) สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับเจ้าหน้าที่ ได้แก่ อาคารที่ทำการเขตห้ามล่าสัตว์ป่า อาคารร้านค้าสวัสดิการ บ้านพักเจ้าหน้าที่ ป้อมยาม ด้านตรวจ ระบบกำจัดขยะ ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบน้ำใช้และถังเก็บน้ำ ระบบไฟส่องสว่างและระบบแสงสว่าง อาคารซ่อมบำรุงเรือ
      - (3) สิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ธรรมชาติ ได้แก่ ป้ายสื่อความหมายธรรมชาติ หอดูนก ทางเดินเท้าและเส้นทางปั่นจักรยาน

6. เขตกิจกรรมพิเศษ ไม่มีการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกใดๆ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีกรรมสิทธิ์ครอบครอง

ภาพที่ 2.28 แสดงแนวความคิดในการออกแบบผังบริเวณและทัศนียภาพโดยรวมของ
รูปนี้ รัตนถาวร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน เพื่อการท่องเที่ยว
จังหวัดนครสวรรค์

ผู้วิจัย ได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1. การสัมภาษณ์

3.2.2 การสำรวจ

3.3 การตรวจสอบเครื่องมือ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ศึกษา 5 ชุมชน
และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวภายในจังหวัดนครสวรรค์

ประชากรประกอบด้วย

1. ประชาชน คือประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่ศึกษา 5 ชุมชนรวมทั้งสิ้น 1,280
หลังคาเรือน ประชาชนจำนวน 5,750 คน (กรมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ 2547)

2. นักท่องเที่ยว คือนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวภายในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 1,096 คน
ต่อวัน (สถิติการท่องเที่ยว จังหวัดนครสวรรค์ 2547 : 65)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย

1. ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่ศึกษา 5 ชุมชนรวมทั้งสิ้น 5,750 คน ใช้กลุ่ม
ตัวอย่าง 98 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Yamane กำหนดความคลาดเคลื่อน $\pm 10\%$

2. นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวภายในจังหวัดจำนวน 1,096 คนต่อวันใช้
กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 94 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Yamane กำหนดความคลาดเคลื่อน $\pm 10\%$

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ประชาชนและนักท่องเที่ยวกำหนดผู้มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป เนื่องจาก
เป็นวัยที่มีวุฒิภาวะที่สามารถให้คำตอบได้ตามความต้องการที่แท้จริง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

3.2.1 การสัมภาษณ์

3.2.2 การสำรวจ

3.2.1 การสัมภาษณ์ (Interview) กำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็น 2 กลุ่ม

1. ประชาชน เป็นคำถามเกี่ยวกับกิจกรรม พฤติกรรม ปัญหา อุปสรรคด้านการท่องเที่ยวและความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการท่องเที่ยว

2. นักท่องเที่ยว เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมและความพึงพอใจในการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว อุปสรรคและปัญหารวมทั้งทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

3.2.2 การสำรวจ (Survey) ผู้วิจัยทำการสำรวจลักษณะสภาพทางกายภาพของพื้นที่ลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้เครื่องมือในการสำรวจดังนี้

1. กล้องถ่ายรูป และวีดีโอเทป ใช้สำรวจพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อทราบถึงลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะของการอยู่อาศัย บริเวณที่ตั้งสำคัญทางด้านศาสนา และที่สำคัญอื่นๆ ที่สามารถเข้าสำรวจถึงและถ่ายภาพได้

2. แผนที่ เพื่อใช้สำรวจเส้นทาง และแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญบริเวณลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน จังหวัดนครสวรรค์

3.3 การตรวจสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยทำแบบสัมภาษณ์ และแบบสำรวจ ที่สร้างขึ้นแล้วเสร็จนำเสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม ทำการตรวจแบบสอบถามและแก้ไขความถูกต้องของเนื้อหา และความเหมาะสมของถ้อยคำและสำนวนภาษาและความชัดเจนในแบบสัมภาษณ์แบบสำรวจ ผู้วิจัยดำเนินการแก้ไขแบบสัมภาษณ์ แบบสำรวจที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วมาจัดทำขึ้นใหม่เพื่อเป็นมาตรฐาน แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบในเรื่องของความเที่ยงตรงในเนื้อหา โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ผศ.สุรศักดิ์ กังขาว อาจารย์ภาควิชาครุศาสตร์ สถาบันพัฒนาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

2. รศ.ดร.ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ อาจารย์พิเศษ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง
3. นายสรณคมณ์ อินทรมาศ หัวหน้างานฝ่ายอาคารสถานที่
วิทยาลัยเทคนิคนครสวรรค์

หลังจากนั้นผู้วิจัยได้รวบรวมคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาดำเนินการแก้ไขแบบสัมภาษณ์แบบสำรวจ ร่วมกับอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยมีขั้นตอนดังนี้ ผู้วิจัยขอให้งานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ในการขอความอนุเคราะห์ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งแผนที่ต่างๆ บริเวณพื้นที่ศึกษา

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ตรงทางภาคสนามกับประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้จนครบ การสัมภาษณ์จะใช้สัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว โดยการถามแล้วตอบจากแบบสัมภาษณ์ที่เตรียมไว้และจดบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือมีการบันทึกเสียงด้วยเทปบันทึกเสียงเพื่อง่ายต่อการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อทำการเก็บข้อมูลโดยการสำรวจทางภาคสนามเมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลและนำข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุดไปใช้

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจ เพื่อสรุปการวิจัยครั้งนี้มีวิธีการดังนี้

3.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามเลือกได้เพียงข้อเดียว โดยใช้เกณฑ์ความต้องการของคนส่วนมาก เสนอผลสรุปเป็นคำร้อยละของคำตอบ

3.5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามแบบเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ โดยใช้เกณฑ์ความต้องการของคนส่วนมาก ผลสรุปเป็นคำร้อยละของคำตอบ

จากข้อมูลแบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจ ในการเดินทางและท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ เพื่อไปสรุปผลและนำไปออกแบบในขั้นต่อไป

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้และนำเสนอในหัวข้อต่อไปนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสัมภาษณ์

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจ

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสัมภาษณ์

4.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่เป็นประชาชนท้องถิ่น

ตารางที่ 4.1 การจำแนกข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่เป็นประชาชนท้องถิ่น

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	98	100.00
ชาย	44	44.89
หญิง	54	55.11
2. อายุ	98	100.00
ต่ำกว่า 20 ปี	16	16.32
20 – 35 ปี	32	32.65
35 - 50 ปี	40	40.81
มากกว่า 50 ปีขึ้นไป	10	10.22
3. วุฒิการศึกษา	98	100.00
ประถมศึกษา	22	22.44
อาชีวศึกษาหรือเทียบเท่า	69	70.40
ปริญญาตรี	6	6.12
ปริญญาตรีขึ้นไป	1	1.04

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
4. อาชีพที่เป็นรายได้หลัก	98	100.00
รับราชการ, รัฐวิสาหกิจ	22	22.44
รับจ้าง	32	32.65
เจ้าของกิจการ, ค้าขาย	26	26.53
นักเรียน - นักศึกษา	12	12.26
แม่บ้าน	6	6.12
5. บริเวณที่อาศัยอยู่	98	100.00
ตำบลแควใหญ่	24	24.48
ตำบลเกรียงไกรกลาง	16	16.32
ตำบลเกรียงไกรเหนือ	16	16.32
ตำบลเกษไชยเหนือ	22	22.44
ตำบลชุมแสง	20	20.44
6. ระยะเวลาที่อาศัย	98	100.00
น้อยกว่า 5 ปี	31	31.64
มากกว่า 5 ปี	67	68.36

จากตารางที่ 4.1 พบว่าประชากรส่วนใหญ่เพศหญิง จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 55.11 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 44.89 ประชากรส่วนใหญ่มีอายุ 35 - 50 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 40.81 รองลงมามีอายุ 20 - 35 ปี จำนวน 32 คนคิดเป็นร้อยละ 32.65 อายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16.32 และลำดับสุดท้าย มีอายุมากกว่า 50 ปี ขึ้นไปจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10.22

ประชากรส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาอาชีวะหรือเทียบเท่า จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 70.40 รองลงมาเป็นประถมศึกษา 22 คน คิดเป็นร้อยละ 22.44 ปริญญาตรีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6.16 ปริญญาตรีขึ้นไป 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.02

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 32.65 รองลงมาเป็นเจ้าของกิจการ ค้าขาย 26 คน คิดเป็นร้อยละ 26.53 อาชีพรับราชการรัฐวิสาหกิจ 22 คน คิดเป็นร้อยละ 22.44 นักเรียน นักศึกษา 12 คน คิดเป็นร้อยละ 12.21 และน้อยที่สุดคือแม่บ้าน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6.12

ประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ตำบลแควใหญ่ 24 คน คิดเป็นร้อยละ 24.40 รองลงมาคือตำบลเกรียงไกรกลางและเกรียงไกรเหนือ 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16.32 และตำบลเกษไชเหนือ 22 คน คิดเป็นร้อยละ 22.44 ตำบลชุมแสง 20 คน คิดเป็นร้อยละ 20.44

ประชากรส่วนใหญ่อาศัยในพื้นที่ มากกว่า 5 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 68.36 และน้อยกว่า 5 ปี เป็นจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 31.64

ตอนที่ 2 ข้อมูลวิเคราะห์เกี่ยวกับวิถีชีวิต กิจกรรม ปัญหา และอุปสรรคในการพัฒนาพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.2 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานที่และกิจกรรมของประชาชน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิถีชีวิตกิจกรรมปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาพื้นที่	จำนวน	ร้อยละ
1. สถานที่ใช้เป็นที่รวมในการทำกิจกรรม	98	100.00
วัด	32	32.6
โรงเรียน	22	22.44
สถานที่ราชการ	0	0
ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม	24	24.40
สถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด	20	20.56
2. บริเวณที่ใช้ทำกิจกรรม	98	100.00
บริเวณลานจอดรถ	18	18.36
บริเวณลานด้านหน้าอาคาร	18	18.36
บริเวณลานโล่งหรือที่โล่ง	52	52.84
บริเวณอาคารอเนกประสงค์	10	10.20
3. การประกอบการค้าขาย	98	100.00
ไม่ประกอบกิจการค้าขาย	60	61.20
ประกอบกิจการค้าขาย (ตอบ 3.1 – 3.4 และข้อ 4 – 5)	38	38.80
ช่วงเวลาที่มียักท่องเที่ยวมากที่สุด (n = 38)	38	100.00
3.1 ช่วงเวลามีเทศกาล	38	100
3.2 ช่วงวันหยุดนักขัตฤกษ์	0	0
3.3 ช่วงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์	0	0

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานที่และกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
4. ความหนาแน่นบริเวณประกอบการค้า	98	100.00
หนาแน่นน้อย	18	18.36
หนาแน่นปานกลาง	65	66.32
หนาแน่นมาก	15	15.32
5. การได้รับการปรับปรุงบริเวณค้าขาย	98	100.00
ไม่ควรปรับปรุง	0	0
ควรปรับปรุง	98	100.00
6. กิจกรรมการใช้พื้นที่	98	100.00
สักการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์	28	28.58
ชมทัศนียภาพ	42	42.84
นั่งเล่น พักผ่อน พบปะสังสรรค์	28	28.58
7. ปัญหาที่ของพื้นที่	98	100.00
ไม่มีปัญหา	0	0
พบปัญหา	98	100.00
การจัดที่นั่งพักผ่อนไม่เหมาะสม	18	18.36
ไม่สะอาด รกร้าง เสื่อมโทรม	30	30.61
ทางเดินคับแคบ ไม่สะดวกสบาย	10	10.20
ร้านค้าไม่มีระเบียบ	11	11.22
ขาดการจัดภูมิทัศน์การให้ร่มเงา	29	29.61
8. การเดินทางมายังพื้นที่	98	100.00
ทางเดินเท้า	8	8.76
ทางเรือ	22	22.44
ทางรถจักรยานยนต์	48	48.97
ทางรถยนต์	20	20.40
9. ปัญหาในการใช้เส้นทางสัญจร	98	100.00
ไม่พบปัญหา	31	31.63
พบปัญหา	67	68.37

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานที่และกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
10. ท่าเรือที่ใช้ข้ามฟาก (สำหรับผู้ใช้ทางเรือ n = 22)	22	100.00
ท่าเรือเทศบาล	10	45.45
ท่าเรือหน้าชุมชนหมู่บ้าน	12	54.55
11. การพบปัญหาในการใช้ท่าเรือ (สำหรับผู้ใช้ทางเรือ n = 22)	22	100.00
ไม่พบปัญหา	2	9.09
พบปัญหา	20	90.91

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ใช้วัดในการทำกิจกรรม จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 32.60 ใช้ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม ในการทำกิจกรรมจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 24.40 ใช้โรงเรียน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 22.44 และใช้สถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 20.56

ประชากรส่วนใหญ่จะใช้พื้นที่บริเวณลานโล่งหรือที่โล่งทำกิจกรรมจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 52.84 รองลงมาคือบริเวณลานจอดรถและด้านหน้าอาคาร 18 คน คิดเป็นร้อยละ 18.36 และสุดท้ายบริเวณอาคารอเนกประสงค์ 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10.20

ประชากรที่ประกอบกิจการค้าขายมีจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 38.80 และไม่ได้ประกอบกิจการค้าขาย 60 คน คิดเป็นร้อยละ 61.20 ผู้ที่ประกอบกิจการค้าขายที่มีนักท่องเที่ยวมากที่สุด ช่วงเวลาที่มีเทศกาลคือ 38 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

ประชากรมีความเห็นว่าบริเวณค้าขายมีความหนาแน่นปานกลาง จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 66.32 หนาแน่นน้อย 18 คน คิดเป็นร้อยละ 18.36 และหนาแน่นมาก 15 คน คิดเป็นร้อยละ 15.32 ประชากรเห็นสมควรให้มีการปรับปรุง 98 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

ประชากรส่วนใหญ่มาบริเวณพื้นที่ดังกล่าว เพื่อชมทัศนียภาพ 42 คน คิดเป็นร้อยละ 42.85 มาสักการะบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และนั่งเล่นพักผ่อนพบปะสังสรรค์ อย่างละ 28 คน คิดเป็นร้อยละ 28.58

ประชากรส่วนใหญ่พบเห็นปัญหา ความไม่สะอาด รกร้าง เสื่อมโทรม 30 คน คิดเป็นร้อยละ 30.61 ขาดการจัดภูมิทัศน์ให้ร่มเงา 29 คน คิดเป็นร้อยละ 29.61 การจัดที่นั่งพักผ่อนไม่เหมาะสม 18 คน คิดเป็นร้อยละ 18.36 ร้านค้าไม่มีระเบียบ 11 คน คิดเป็นร้อยละ 11.22 และทางเดินคับแคบ ไม่สะดวกสบาย 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10.20

ประชากรส่วนใหญ่ใช้เดินทางมายังพื้นที่ ทางรถจักรยานยนต์ 48 คน คิดเป็นร้อยละ 48.97 ทางเรือ 22 คน คิดเป็นร้อยละ 22.44 ทางรถยนต์ 20 คน คิดเป็นร้อยละ 20.40 และเดินเท้า 8 คน คิดเป็นร้อยละ 8.76 ประชากรพบปัญหาในการใช้เส้นทางสัญจร 67 คน คิดเป็นร้อยละ 68.37 และไม่พบปัญหา 31 คน คิดเป็นร้อยละ 31.63

สำหรับประชากรที่ใช้เส้นทางสัญจรทางเรือส่วนใหญ่จะใช้ท่าเรือข้ามฟากจากหน้าชุมชน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 54.55 และใช้ท่าเรือเทศบาล 10 คน คิดเป็นร้อยละ 45.45 พบเห็นปัญหา 20 คน คิดเป็นร้อยละ 90.91 ไม่พบเห็นปัญหา 2 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09

ตารางที่ 4.3 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้าง สิ่งอำนวยความสะดวกและสิ่งประกอบบริเวณเพื่อพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยว

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและสิ่งประกอบบริเวณ	จำนวน	ร้อยละ
1. ความคิดเห็นการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพที่เหมาะสม	98	100.00
เห็นด้วย	83	84.70
ไม่เห็นด้วย	15	15.30
สาเหตุที่ไม่เห็นด้วย (n = 15)	15	100.00
วิถีชีวิต ชีวีตชาวบ้านจะเปลี่ยนไป	5	33.33
ขาดการดูแลจะกลับไปเหมือนเดิม	10	66.67
สาเหตุเห็นด้วย (n = 83)	83	100.00
มีระเบียบมากขึ้น	40	48.19
มีนักท่องเที่ยวมากขึ้น	35	42.18
ขายของได้มากขึ้น	8	9.63
2. การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	83	100.00
เพิ่มบริการเกี่ยวกับยานพาหนะ โดยเฉพาะทางน้ำ	24	28.91
ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	20	24.00
ท่าเทียบเรือ	24	28.91
ศูนย์อาหาร	16	19.27
ลานจอดรถ	8	9.63
ไฟฟ้า แสงสว่าง	8	9.63

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก และสิ่งประกอบบริเวณ	จำนวน	ร้อยละ
ห้องน้ำ - ห้องส้วม	34	40.96
ร้านค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์	11	13.25
ศาลาพักผ่อน	38	45.78
ถังขยะ จุดบริการน้ำดื่ม	40	48.19
ม้านั่งพักผ่อน,จุดบริการน้ำดื่ม	24	28.91
3. การปรับปรุงสิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณให้เข้ากับ รูปแบบท้องถิ่น	83	100.00
ไม่ควรรับปรุง	0	0
ควรปรับปรุง เพราะ n = 83)	83	100.00
มีความสวยงามและเป็นระเบียบ	71	85.54
เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด	12	14.46

จากตารางที่ 4.3 ประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรมีการพัฒนาสถานที่ให้มีศักยภาพที่เหมาะสม 83 คน คิดเป็นร้อยละ 84.70 ไม่เห็นด้วย 15 คน คิดเป็นร้อยละ 15.30 ประชากรที่ไม่เห็นด้วย เพราะจะทำให้วิถีชีวิตชาวบ้านจะเปลี่ยนไป 5 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และเห็นว่า ถ้าปรับปรุงแล้วขาดการดูแลปรับปรุงก็จะมีสภาพกลับไปเป็นเหมือนเดิม 10 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ส่วนประชากรที่เห็นด้วยจากจำนวน 83 คน เห็นด้วยเพราะจะทำให้มีระเบียบมากขึ้น 40 คน คิดเป็นร้อยละ 48.19 ทำให้มีนักท่องเที่ยวมากขึ้น 35 คน คิดเป็นร้อยละ 42.18 และทำให้ขายของได้มากขึ้น 8 คน คิดเป็นร้อยละ 9.63 ประชากรเห็นว่าควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับยานพาหนะ โดยเฉพาะทางน้ำ 24 คน คิดเป็นร้อยละ 28.90 และทำเทียบเรือและม้านั่งพักผ่อน ป้ายบอกทางอีกอย่างละ 24 คน คิดเป็นร้อยละ 28.91 ศาลาพักผ่อน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 45.78 ถังขยะและจุดน้ำดื่ม 40 คน คิดเป็นร้อยละ 48.19 ห้องน้ำ ห้องส้วม 34 คน คิดเป็นร้อยละ 40.96 และลานจอดรถไฟฟ้าสว่าง อย่างละ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 9.63 ประชากรที่เห็นด้วยกับการมีการปรับปรุงให้เข้ากับรูปแบบของท้องถิ่น 83 คน เพราะเห็นว่ามี ความสวยงามและเป็นระเบียบ 71 คน คิดเป็นร้อยละ 85.54 เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด 12 คน คิดเป็นร้อยละ 14.46

ตอนที่ 2 ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่เป็นนักท่องเที่ยวน

ตารางที่ 4.4 การจำแนกข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่เป็นนักท่องเที่ยวน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	94	100.00
ชาย	31	32.97
หญิง	63	67.03
2. อายุ	94	100.00
ต่ำกว่า 20 ปี	24	25.53
20 – 35 ปี	42	44.68
35 – 50 ปี	18	19.16
มากกว่า 50 ปี ขึ้นไป	10	10.63
3. อาชีพ	94	100.00
รับราชการ, รัฐวิสาหกิจ	26	27.65
รับจ้าง	38	40.45
เจ้าของกิจการ, ค้าขาย	8	8.51
นักเรียน – นักศึกษา	16	17.02
ค้าขาย	4	4.25.2006
อยู่บ้าน	2	2.12
4. วุฒิการศึกษา	94	100.00
ประถมศึกษา	6	6.38
มัธยมศึกษาตอนต้น	18	19.16
อาชีวศึกษาหรือเทียบเท่า	29	30.85
ปริญญาตรี	35	37.23
ปริญญาตรีขึ้นไป	6	6.38

จากตารางที่ 4.4 พบว่านักท่องเที่ยวนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 63 คน คิดเป็นร้อยละ 67.03 รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 32.97

นักท่องเที่ยวนส่วนใหญ่มีอายุ 20 – 35 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 44.68 รองลงมา อายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 25.53 อายุ 35 – 50 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 19.16 และอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10.63 นักท่องเที่ยวนส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 40.45 รองลงมา รับราชการ

และรัฐวิสาหกิจ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 27.65 เป็นนักเรียน นักศึกษา จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 17.02 เป็นเจ้าของกิจการจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 8.51 ค้าขาย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.25 และอยู่บ้านจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.12

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 37.23 รองลงมาคืออาชีวศึกษาหรือเทียบเท่าจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 30.85 มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 19.16 และปริญญาตรีขึ้นไปกับประถมศึกษาอย่างละ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6.38

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม กิจกรรม ปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.5 ข้อมูลด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม กิจกรรมปัญหาและ อุปสรรคในการท่องเที่ยว

ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม กิจกรรม ปัญหาและ อุปสรรคในการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
1. สถานที่ท่องเที่ยวบริเวณลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน จังหวัดนครสวรรค์ ที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	94	100.00
ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม	78	82.97
วัดเกรียงไกรกลาง	42	44.68
วัดเกษไชยเหนือ	19	20.21
สถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด	81	86.10
จำนวนครั้งที่มาเที่ยวศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม	78	100.00
1 ครั้ง	51	65.38
2 ครั้ง	22	23.40
3 ครั้ง	5	5.31
มากกว่า 3 ครั้ง	0	0
วัดเกรียงไกรกลาง	42	100.00
1 ครั้ง	39	92.85
2 ครั้ง	3	7.14
3 ครั้ง	0	0
มากกว่า 3 ครั้ง	0	0

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม กิจกรรม ปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
วัดเกยไชยเหนือ	19	100.00
1 ครั้ง	15	78.94
2 ครั้ง	4	21.05
3 ครั้ง	0	0
มากกว่า 3 ครั้ง	0	0
สถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด	81	100.00
1 ครั้ง	74	91.35
2 ครั้ง	6	7.40
3 ครั้ง	1	1.23
มากกว่า 3 ครั้ง	0	0
2. บุคคลที่เดินทางมาเที่ยวด้วย	94	100.00
มาเพียงลำพัง	0	0.00
มากับครอบครัว	26	27.65
มากับเพื่อน	12	12.76
มากับบริษัทนำเที่ยว	56	59.57
3. เหตุผลที่เดินทางมาเที่ยว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	94	100.00
ชื่อของที่ระลึก	10	10.63
สักการะบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์	64	68.08
พักผ่อน เปลี่ยนบรรยากาศ	80	85.10
ประชุมสัมมนา	0	0
4. กิจกรรมที่มาเที่ยว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	94	100.00
สักการะบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์	60	63.82
ชมวัดและโบราณสถาน	20	21.27
ชมทัศนียภาพลุ่มน้ำแม่น้ำน่านและบึงบอระเพ็ด	80	85.10
ซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนและของที่ระลึก	10	10.63

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม กิจกรรม ปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
5. บริเวณที่ได้เข้าไปเที่ยวแล้วรู้สึกประทับใจมาก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	94	100.00
ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม	64	68.08
วัดเกรียงไกรกลาง	18	19.14
สถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด	68	72.34
วัดเกษไชยเหนือ	24	25.53
6. ยานพาหนะที่ใช้ในการมาเที่ยว	94	100.00
รถโดยสารประจำทาง	0	0.00
รถส่วนตัว	26	27.65
รถเช่า – รถเหมา	68	72.34
7. ปัญหาการจอดรถในสถานที่ไปเที่ยว	94	100.00
ไม่พบปัญหา	18	19.14
พบปัญหา (n = 76)	76	80.85
ที่จอดรถคับแคบและไม่สะดวก	71	93.42
ขอบเขตไม่ชัดเจน	5	6.57
8. นั่งเรือล่องแม่น้ำท่องเที่ยว	94	100.00
ไม่ได้ล่องเรือ	0	0
ล่องเรือ	94	100.00
9. ทำเทียบเรือที่ลง	94	100.00
ทำเทียบเรือหน้าศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม	94	100.00
ทำเทียบเรือบึงบอระเพ็ด	40	42.50
ทำเทียบเรือวัดเกรียงไกรกลาง	94	100.00
ทำเทียบเรือวัดเกษไชยเหนือ	40	42.55

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม กิจกรรม ปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
10. ปัญหาการใช้ท่าเทียบเรือ	94	100.00
ไม่พบปัญหา	12	12.76
พบปัญหา	82	87.23
พบปัญหาอย่างไร (n = 82)	82	100.00
ความปลอดภัยของท่าเทียบเรือ	71	86.58
ไม่มีการจัดระบบขึ้นลงเรือ	18	21.95
11. ความปลอดภัยในการเดินทางมาท่องเที่ยว	94	100.00
ปลอดภัย	62	65.95
ไม่ปลอดภัย	32	34.00
ไม่ปลอดภัยเพราะเหตุใด (n = 32)	32	100.00
ไม่มีตำรวจหรือยามรักษาการณ์	29	90.62
ไม่มีสถานพยาบาลเบื้องต้น	3	9.37
12. ปัญหาที่พบในการใช้เส้นทางท่องเที่ยวบริเวณลุ่มแม่น้ำน่าน จังหวัดนครสวรรค์	94	100.00
ไม่พบปัญหา	62	65.95
พบปัญหา	32	34.04
12.1 สถานที่แห่งใดที่ท่านพบปัญหา (n = 32)	32	100.00
- ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม ปัญหาที่พบ	24	75.00
ขาดร่มเงาและการจัดภูมิทัศน์	18	75.00
ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ	14	58.00
- วัดเกรียงไกรกลาง ปัญหาที่พบ	32	100.00
ไม่ปลอดภัย	22	68.75
ขาดความสวยงามและขาดร่มเงา	14	43.75
สภาพค่อนข้างรกร้าง เสื่อมโทรม	31	96.87
- สถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด ปัญหาที่พบ	18	56.25
ไม่มีการจัดระบบลงเรือ	16	88.88
ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก	12	66.66

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม กิจกรรม ปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
- วัดเกยไชยเหนือ ปัญหาที่พบ	24	75.00
ไม่ปลอดภัย	19	79.10
ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก	21	87.5
13. ความคิดเห็นในการพัฒนาปรับปรุง พร้อมเพิ่มกิจกรรมบริเวณลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน จังหวัดนครสวรรค์	94	100.00
ไม่ควรมีการพัฒนาและปรับปรุง	0	0
ควรมีการพัฒนาและปรับปรุง	94	100.00
13.1 ความต้องการในการพัฒนาและปรับปรุงและการจัดกิจกรรมที่เพิ่มขึ้น(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	94	100.00
ล่องเรือดูธรรมชาติและวิถีชีวิตของชาวเรือแพ	46	27.65
การสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์	24	25.53
ชมวิถีชีวิตและการผลิตสินค้าชาวบ้าน	21	22.34
ชมศิลปวัฒนธรรมและโบราณสถาน	32	34.04
ชมธรรมชาติและศึกษาธรรมชาติ	56	59.57
ล่องเรือ / ดูนก (บึงบอระเพ็ด)	68	72.34
14. สิ่งอำนวยความสะดวกที่ควรมีเพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยว(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	94	100.00
ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	32	34.00
ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์และชุมชน	16	17.02
ลานจอดรถ	21	22.34
ป้อมยาม แสงสว่าง	10	10.63
ระบบแสง สี เสียง สถานที่	11	11.70
ศูนย์อาหาร	40	42.55
ป้ายบอกทางเส้นทางจราจร	39	41.48
ห้องน้ำ – ห้องส้วม	52	55.31
ถังขยะ จุดบริการน้ำดื่ม	40	42.55

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม กิจกรรม ปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
15. การปรับปรุงสิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณให้เข้ากับรูปแบบท้องถิ่น	94	100.00
ไม่ควรรปรับปรุง	0	0
ควรรปรับปรุง	94	100.00

จากตารางที่ 4.5 พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวบริเวณลุ่มน้ำแม่ น้ำ่านานส่วนใหญ่มาเที่ยว สถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 86.10 รองลงมาคือ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิมจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 82.97 วัดเกรียงไกรกลาง 42 คน คิดเป็นร้อยละ 44.68 และวัดเกษไชโยเหนือ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 20.21

สำหรับจำนวนครั้งที่มาเที่ยวนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวสถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด ส่วนใหญ่มาเป็นครั้งแรกจำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 91.35 มาเที่ยว 2 ครั้ง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 7.40 และมาเที่ยวเป็นครั้งที่ 3 จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.23 ส่วนนักท่องเที่ยวที่มาศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม มา 1 ครั้ง จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 65.38 มา 2 ครั้ง จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 23.40 มา 3 ครั้ง เป็นจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.31 และไม่มีนักท่องเที่ยวมาเกินกว่า 3 ครั้ง สำหรับวัดเกรียงไกรกลาง มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยว 1 ครั้ง จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 92.85 มาเที่ยว 2 ครั้ง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.14 วัดเกษไชโยเหนือมาเที่ยว 1 ครั้ง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 78.94 มาเที่ยว 2 ครั้ง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 21.05 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยว 26 คน คิดเป็นร้อยละ 27.65 และมากับเพื่อนจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 12.76 เหตุผลที่มาเที่ยว ส่วนใหญ่มาพักผ่อน เปลี่ยนบรรยากาศจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 85.10 มาสักการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 64 คน คิดเป็นร้อยละ 68.08 ซื้อของที่ระลึก 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10.63

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มีกิจกรรมเกี่ยวกับการมาเที่ยวครั้งนี้ในการสักการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 85.10 ชมทัศนียภาพ ของลุ่มน้ำ่านานและบึงบอระเพ็ด จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 63.82 ชมวัดและโบราณสถาน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 21.27 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความประทับใจศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 72.34 รองลงมาคือสถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ดจำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 68.08 วัดเกษไชโยเหนือจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 25.53 และวัดเกรียงไกรกลางจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 19.14

นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวสวนใหญ่จะเดินทางมาเที่ยวโดยใช้ยานพาหนะเป็นรถเช่าหรือรถเหมา จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 72.34 มาโดยรถส่วนตัวจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 27.65 นักท่องเที่ยวพบปัญหาเกี่ยวกับที่จอดรถ 76 คน คิดเป็นร้อยละ 80.85 และไม่พบปัญหา 18 คน คิดเป็นร้อยละ 19.14 ปัญหาที่พบคือที่จอดรถคับแคบ และไม่สะดวกจำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 93.42 และมีขอบเขตไม่ชัดเจน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 6.57 สำหรับนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวมักจะล่องเรือจำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 สวนใหญ่จะใช้ทำเทียบเรือของ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิมและวัดเกรียงไกรกลาง จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ใช้ทำเทียบเรือของวัดเกษไชโยเหนือ 40 คน และสถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด 40 คน คิดเป็นร้อยละ 42.55

นักท่องเที่ยวสวนใหญ่พบปัญหาการใช้ทำเทียบเรือจำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 87.23 และไม่พบปัญหา 12 คน คิดเป็นร้อยละ 12.76 ปัญหาที่พบคือ ความไม่ปลอดภัยของทำเทียบเรือจำนวน 71 คนคิดเป็นร้อยละ 86.58 และไม่มีการจัดระบบการขึ้นลงของเรือ 18 คน คิดเป็นร้อยละ 21.95 คน สำหรับด้านความปลอดภัย นักท่องเที่ยวเห็นว่ามีความปลอดภัยจำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 65.95 ไม่ปลอดภัยจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 34.00 ไม่ปลอดภัยเพราะไม่มีตำรวจรักษามรักษาการณ์ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 90.62 ขาดสถานพยาบาลเบื้องต้น จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 9.37

สำหรับนักท่องเที่ยวที่พบปัญหาในการมาท่องเที่ยวบริเวณลุ่มน้ำแม่น้ำน่านจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 34.04 และไม่พบปัญหาจำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 65.95 สถานที่ที่พบปัญหาคือศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิมจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 ปัญหาที่พบคือขาดร่มเงาและการจัดภูมิทัศน์จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 58.00 สำหรับวัดเกรียงไกรกลาง นักท่องเที่ยวพบปัญหาจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ปัญหาที่พบคือ ความไม่ปลอดภัยจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 68.75 ขาดความสวยงามและร่มเงา 14 คน คิดเป็นร้อยละ 73.75 และมีสภาพเสื่อมโทรมจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 96.97 สถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด พบปัญหาจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 56.25 ปัญหาที่พบคือ ไม่มีการจัดระบบลงเรือ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 88.88 และขาดสิ่งอำนวยความสะดวกจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 66.66 วัดเกษไชโยเหนือ มีนักท่องเที่ยวพบปัญหา จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 ปัญหาที่พบคือไม่ปลอดภัยจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 79.16 และขาดสิ่งอำนวยความสะดวกจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 87.50 นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาและปรับปรุงการเพิ่มกิจกรรม จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 โดยมีความต้องการคือ ล่องเรือดูธรรมชาติและวิถีชีวิตชาวเรือนแพจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 27.65 การสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ

4.2.1.1 เส้นทางคมนาคม ได้แก่ ถนนถนน และแม่น้ำในพื้นที่

ถนนสายหลัก ได้แก่ ทางหลวงหมายเลข 1 ถนนพหลโยธิน เป็นถนนสายหลักที่วิ่งสู่อำเภอทางภาคเหนือ จากกรุงเทพฯ ผ่านนครสวรรค์ไปสิ้นสุดที่จังหวัดเชียงราย

ถนนสายรอง ได้แก่ ถนนหมายเลข 225 (นครสวรรค์-ชัยภูมิ) เป็นเส้นทางเชื่อมระหว่างนครสวรรค์กับภาคอีสานผ่านอำเภอชุมแสง ออกสู่อำเภอชัยภูมิ

ถนนสายย่อย ได้แก่ ถนนที่ใช้สัญจรภายในพื้นที่กระจายอยู่ทั่วไป มีทั้งถนนลาดยางและถนนลูกรัง บนเส้นทางสัญจรระหว่างหมู่บ้าน

แม่น้ำสายหลัก คือ ลุ่มแม่น้ำน่าน ใช้เส้นทางสัญจรทางน้ำ เป็นส่วนใหญ่จากในเมือง เนื่องจากรวดเร็วกว่าทางรถยนต์

4.2.1.2 บริเวณที่มีกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่

1) บริเวณศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม เนื่องจากเป็นสถานที่เคารพสักการะและเป็นจุดรวมน้ำใจของชาวบ้าน รวมทั้งผู้สัญจรทางน้ำที่ผ่านมา มีการประกอบกิจกรรมไหว้เจ้าในเทศกาลตรุษจีน

2) บริเวณวัดเกรียงไกรกลาง ริมฝั่งแม่น้ำน่าน บริเวณหน้าวัดมีฝูงลิงอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก มีการนำอาหารและผลไม้มาแจกให้ลิง และมีฟาร์มจระเข้ สำหรับเที่ยวชม และให้อาหาร

3) บริเวณสถานีประมงน้ำจืด บึงบอระเพ็ด มีบริการเรือนำชมบึงบอระเพ็ด ดูนกและบึงบัว มีพิพิธภัณฑ์ปลาน้ำจืด เพาะพันธุ์จระเข้ ให้ศึกษาในรูปแบบของธรรมชาติ

4) บริเวณวัดเกษไชโยเหนือ และชุมชนบ้านเกษไชโย ชมการทำน้ำตาล และผลิตภัณฑ์ที่ทำจากตาลโดนด ซิมน้ำตาลสด ชมการขึ้นตาล การเคี้ยวตาล และการหยอดน้ำตาลปึก

4.2.1.3 จุดเด่นของพื้นที่

1) ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม

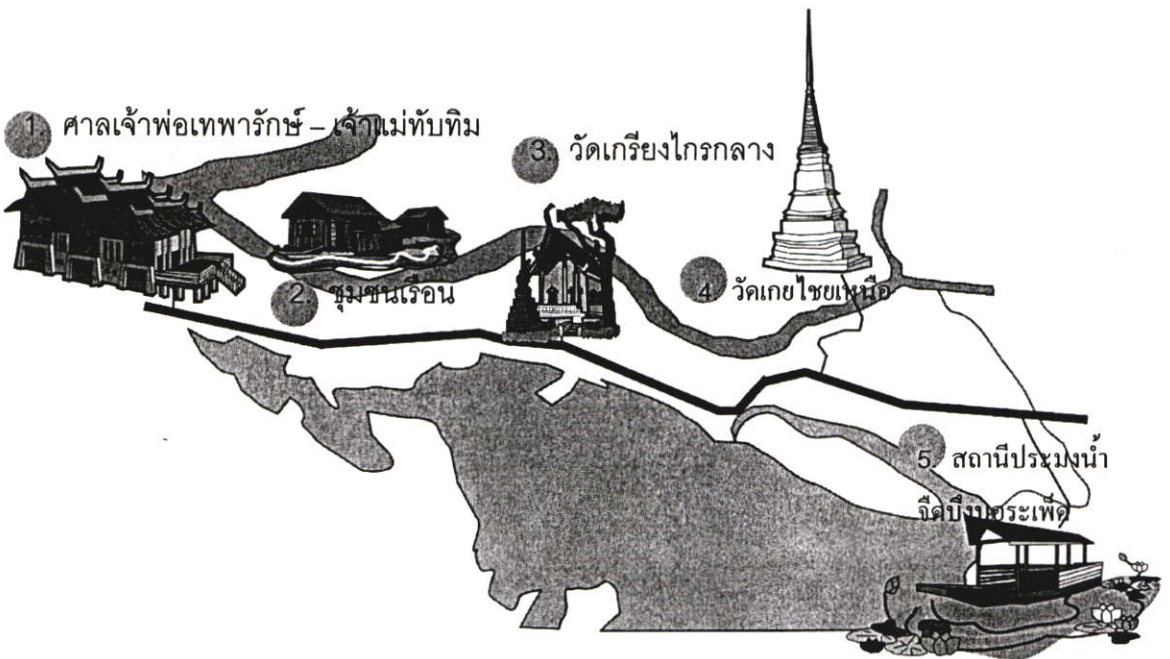
ตั้งอยู่บริเวณชุมชนชาวปากน้ำโพ ริมฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณนี้เป็นจุดชมต้นแม่น้ำเจ้าพระยา ได้ชัดเจนที่สุด สำหรับต้นแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นจุดรวมของแม่น้ำปิงและแม่น้ำน่าน ที่ไหลมาบรรจบกัน บริเวณด้านหน้าเขื่อนในตัวเมือง จุดรวมของแม่น้ำทั้งสองจะมองเห็นถึงความแตกต่างของแม่น้ำทั้งสองได้อย่างชัดเจน คือแม่น้ำน่านจะมีสีค่อนข้างแดง และแม่น้ำปิงจะเป็นสีค่อนข้างเขียว เมื่อมาบรรจบกันแล้วจึงค่อย ๆ รวมตัวกันเป็นแม่น้ำเจ้าพระยา

2) วัดเกรียงไกรกลาง ตั้งอยู่ที่หมู่ 5 ตำบลเกรียงไกร ริมฝั่งแม่น้ำน่าน ภายในวัดมีพระพุทธรูปสำริดปางมารวิชัย ศิลปะสุโขทัย และวิหารเก่าอายุร้อยปี มีรอยพระพุทธรูปบาทจำลองประดิษฐานอยู่ภายใน มีจิตรกรรมฝาผนัง เป็นพุทธนิเวศาคด อยู่ภายในวัด

3) ชุมชนเรือนแพบริเวณ 2 ฝั่ง ลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน จะมีเรือนแพที่ลอยอยู่ บนพื้นผิวน้ำยาวตามลำน้ำตั้งแต่ตลาดเทศบาล ช่องที่แม่น้ำปิงพบกับแม่น้ำ ไปจนถึงวัดเกรียงไกรกลางจะเห็นวิถีชีวิตของชาวเรือนแพ การเลี้ยงปลาในกระชัง การจับสัตว์น้ำด้วยวิธีแบบต่าง ๆ ตลอดจนสถาปัตยกรรมของเรือนแพที่มีอายุ ยาวนานซึ่งยังคงมีให้เห็นใช้เป็นที่พักอาศัยในปัจจุบัน

4) สถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ดเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่บึงบอระเพ็ด ซึ่งเป็นบึงน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ในอดีตได้ชื่อว่า “ทะเลเหนือ” มีสัตว์และพืชพันธุ์น้ำอยู่มากมาย มีดอกบัว ในช่วงฤดูหนาวบริเวณพื้นที่บึงบอระเพ็ด จะมีดอกบัวบานเต็มพื้นที่ มีเทศกาลบัวบาน พายเรือชมดอกบัวบานาพันธุ์ มีทัศนียภาพที่สวยงามมาก

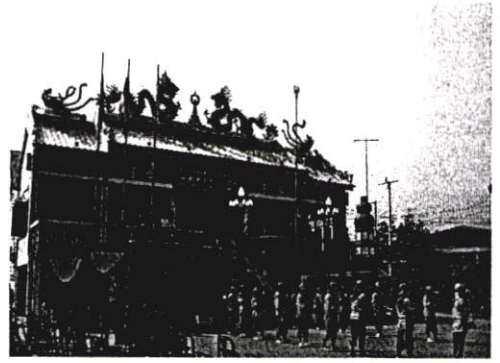
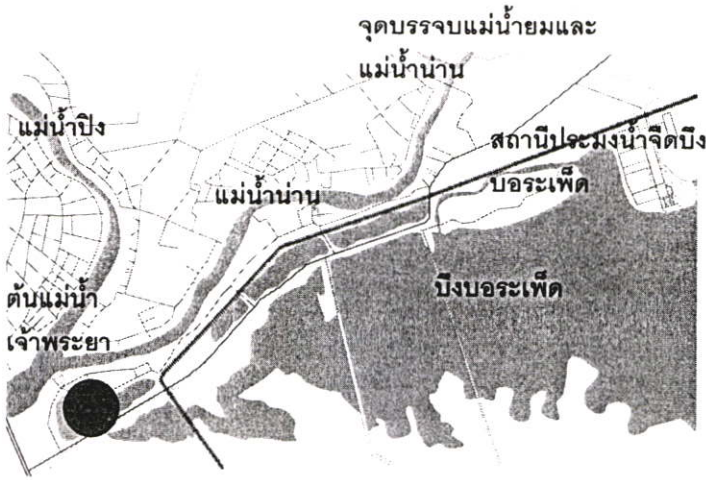
5) วัดเกษไชโยเหนือ เป็นวัดเก่าแก่ของอำเภอชุมแสง ตั้งอยู่บริเวณจุดบรรจบของแม่น้ำยม และแม่น้ำ่าน ซึ่งไหลมารวมกันเป็นแม่น้ำ่าน เป็นวัดที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของชาติ มีองค์เจดีย์บรรจุพระบรมธาตุ และพระธาตุทรงลังกา ฐานแปดเหลี่ยมเป็นที่เคารพของประชาชนในพื้นที่ และบริเวณใกล้เคียง สันนิษฐานว่าลังกาชั้นในสมัยสมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 8 หรือพระเจ้าเสือแห่งกรุงศรีอยุธยาปัจจุบันทางวัดได้รวบรวมของโบราณประเภทพื้นบ้านจัดทำเป็น “พิพิธภัณฑ์ต้นน้ำ” อาคารพิพิธภัณฑ์ต้นน้ำ มีลักษณะเป็นอาคารทรงไทยกว้าง 12 เมตร ยาว 23 เมตร สูง 3 เมตร ตกแต่งเสาด้วยไม้ตาลทั้งหลัง มีความสวยงามมาก เป็นแหล่งรวบรวม และรักษาของโบราณประเภทพื้นบ้าน ที่ทางวัดสะสมไว้ โดยเฉพาะเครื่องถ้วยชามต่าง ๆ ที่พบบริเวณทำน่าน้ำวัด ซึ่งรักษาของโบราณประเภทพื้นบ้าน ที่ทางวัดสะสมไว้ โดยเฉพาะเครื่องถ้วยชามต่าง ๆ ที่พบบริเวณทำน่าน้ำวัด ซึ่งเป็นเครื่องแสดงถึงความรุ่งเรืองของการค้าทางเรือ

ภาพที่ 4.2 แสดงจุดเด่นของสถานที่ท่องเที่ยวบริเวณลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน

จุดที่ 1 ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม

บริเวณลานกิจกรรม

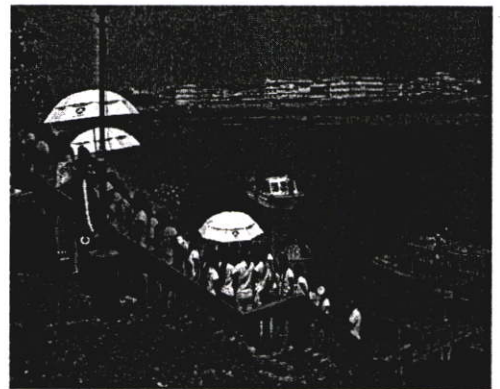
ทัศนียภาพภายในศาลเจ้า

บริเวณลานกิจกรรม

ทางเข้าและลานจอดรถ

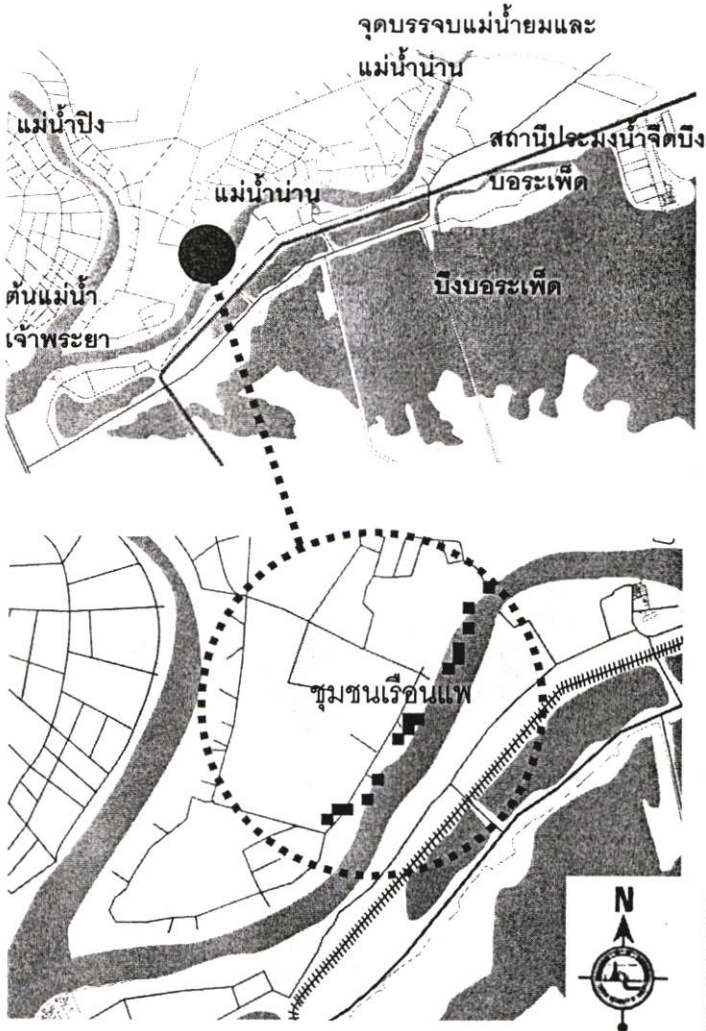

ทำเทียบเรือ

ภาพที่ 4.4 แสดงผังและภาพบริเวณศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม – เดือนมีนาคม 2549

จุดที่ 2 เรือนแพบริเวณลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน จังหวัดนครสวรรค์

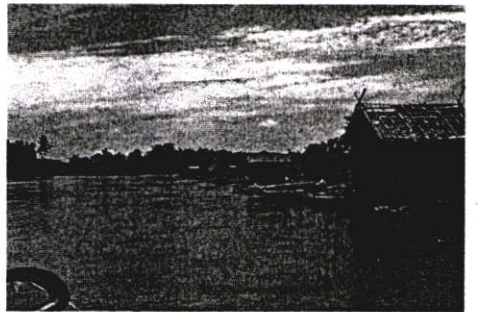
ผังเรือนแพบริเวณลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน จังหวัดนครสวรรค์

เรือนแพพักอาศัย

เรือนแพพักอาศัย

กระซังเลี้ยงปลา

ทัศนียภาพบริเวณลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน

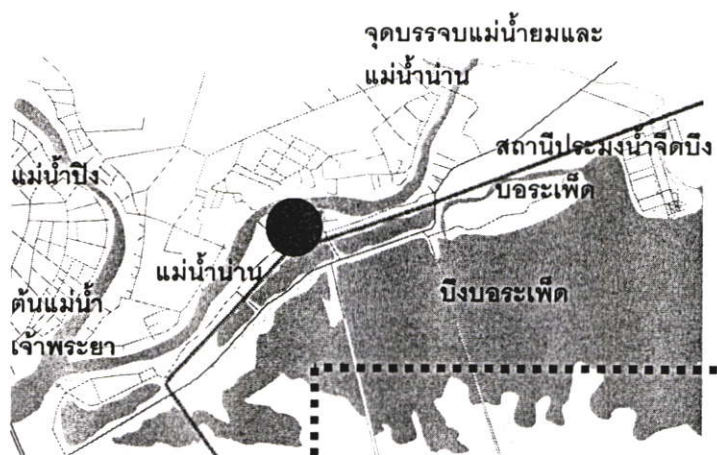

การจับสัตว์น้ำ

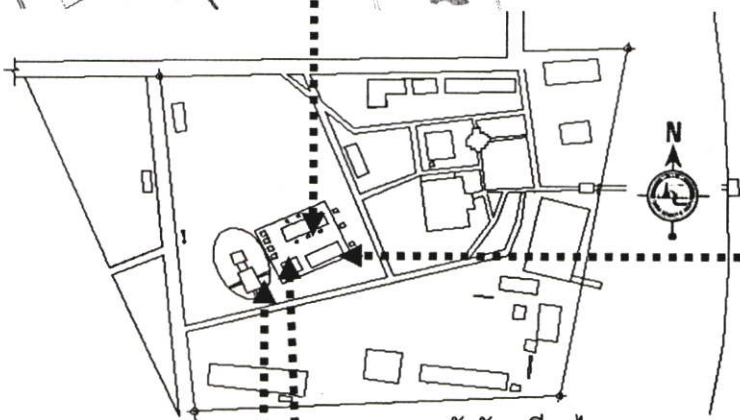
ภาพที่ 4.5 แสดงผังและภาพเรือนแพบริเวณลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน จังหวัดนครสวรรค์

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม – เดือนมีนาคม 2549

จุดที่ 3 วัดเกรียงไกรกลาง

พระวิหาร

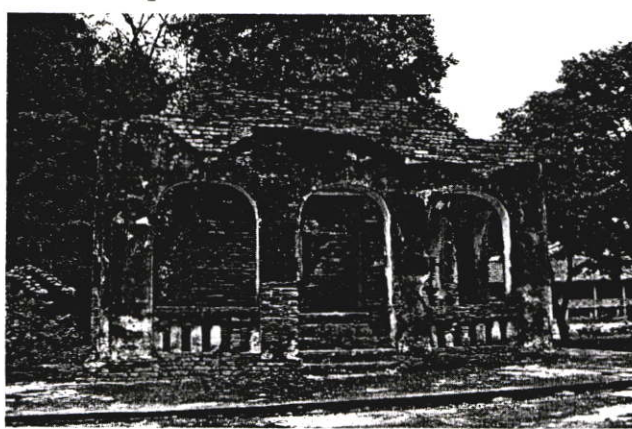

พระวิหาร

ผังวัดเกรียงไกรกลาง

หอไตร

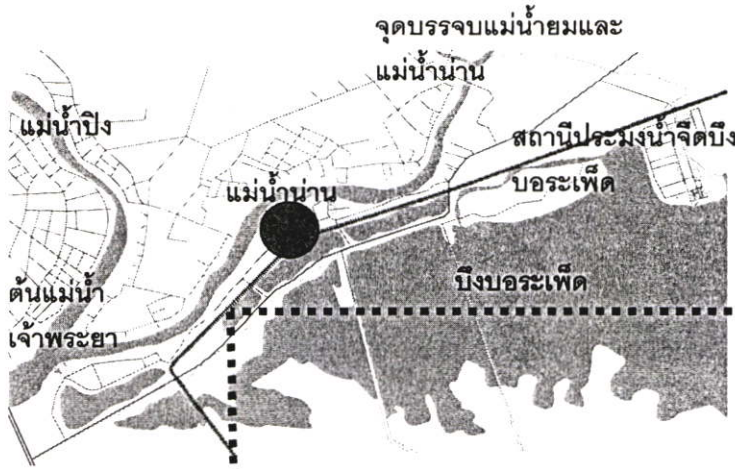

มณฑปโบราณ

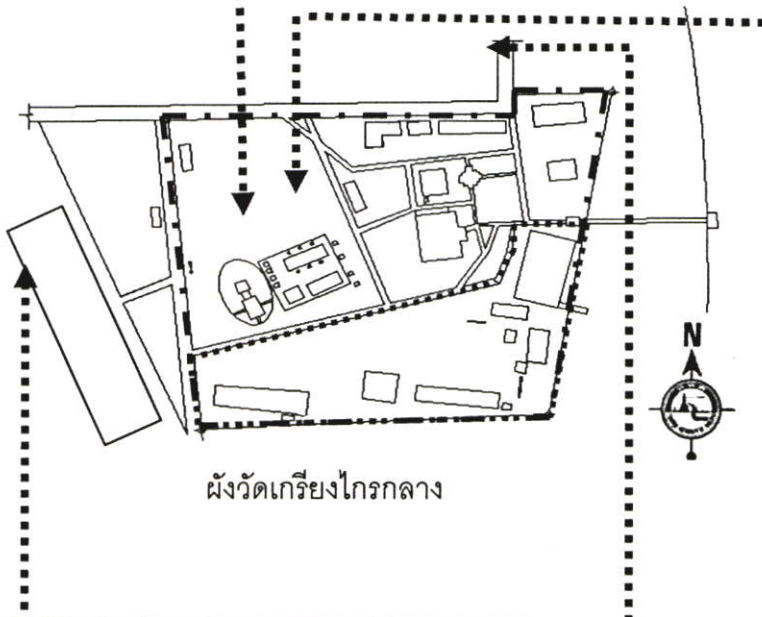
ภาพที่ 4.6 แสดงผังและภาพบริเวณวัดเกรียงไกรกลาง

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม - เดือนมีนาคม 2549

จุดที่ 3 วัดเกรียงไกรกลาง

ศาลเจ้าแม่

บริเวณที่อาศัยฝูงลิง

บ่อจระเข้

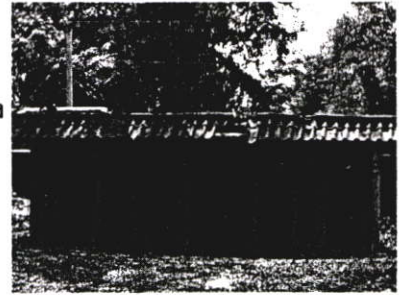
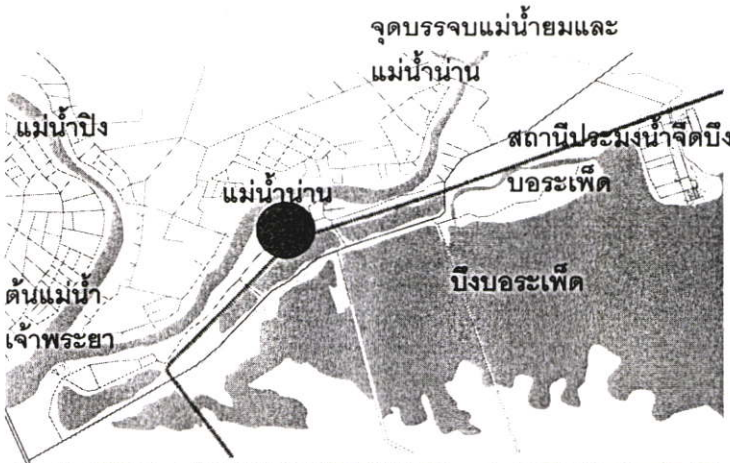

ท่าเทียบเรือวัดเกรียงไกรกลาง(ทางสัญจรทางน้ำ)

ภาพที่ 4.7 แสดงผังและภาพบริเวณวัดเกรียงไกรกลาง

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม – เดือนมีนาคม 2549

จุดที่ 3 วัดเกรียงไกรกลาง

ห้องสุขา

ถนนเข้าวัดเกรียงไกรกลาง(ทางสัญจรทางบก)

ร้านค้า

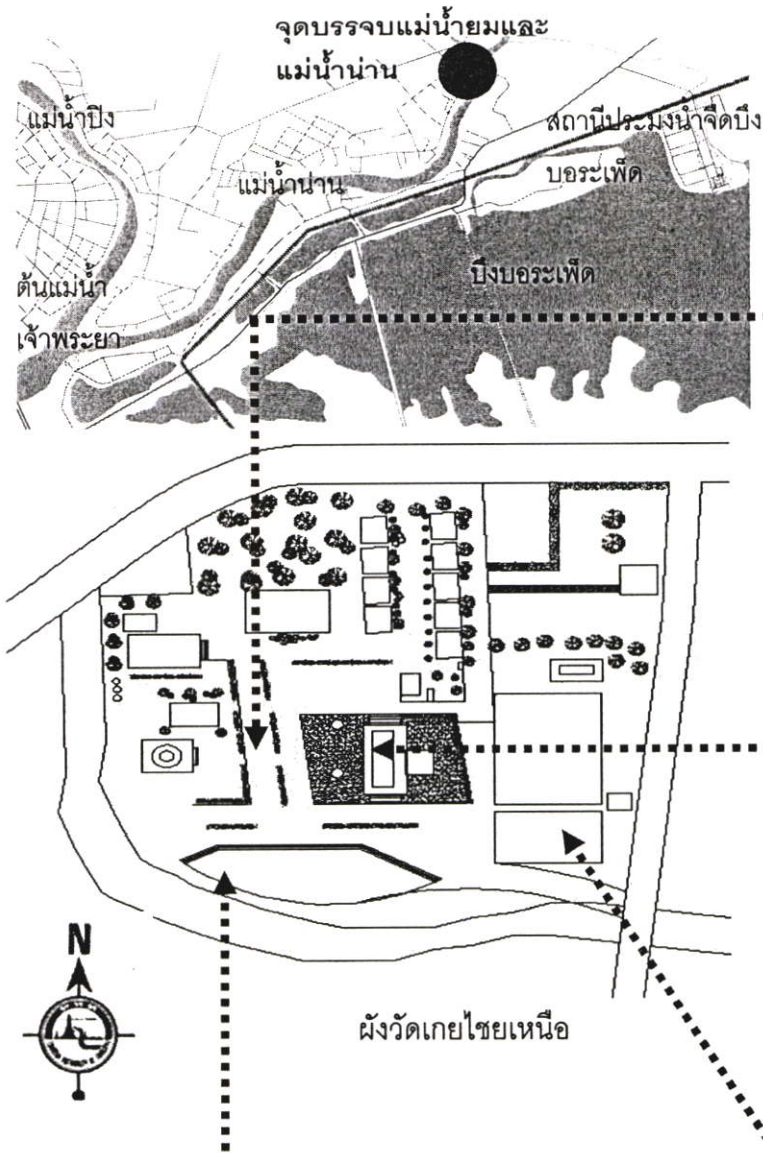

ลานอเนกประสงค์

ภาพที่ 4.8 แสดงผังและภาพบริเวณวัดเกรียงไกรกลาง

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม – เดือนมีนาคม 2549

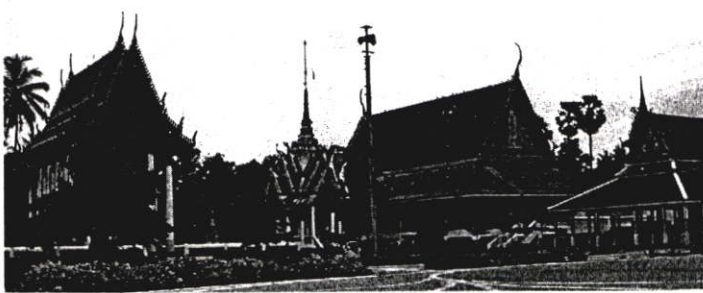
จุดที่ 3 วัดเกษไชยเหนือ

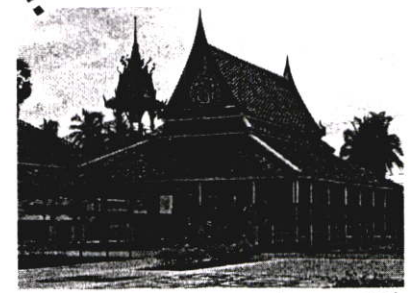
เจดีย์พระบรมธาตุ

อุโบสถ

บริเวณลานเอนกประสงค์

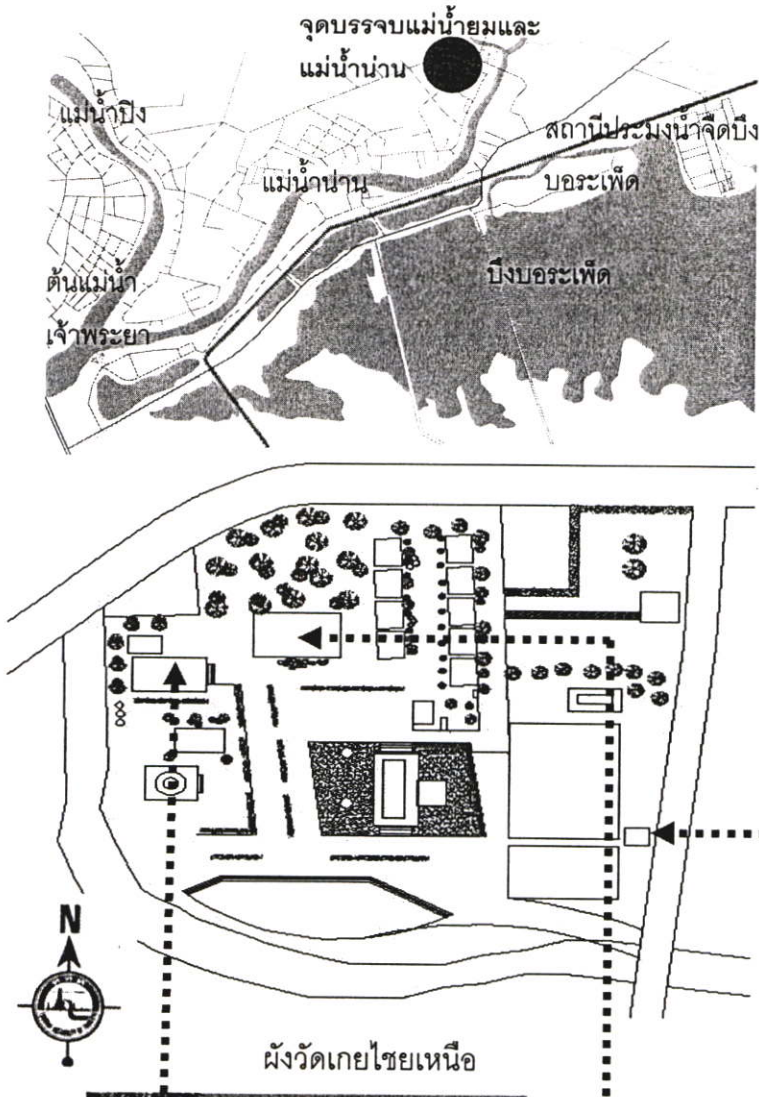

ศาลาประกอบพิธี

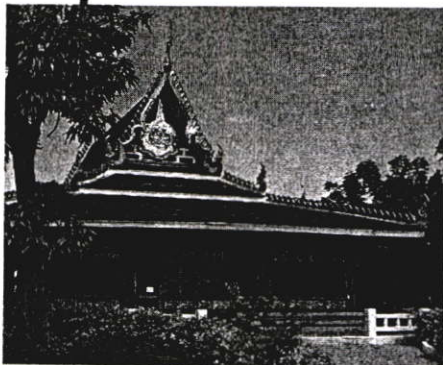
ภาพที่ 4.9 แสดงผังและภาพบริเวณวัดเกษไชยเหนือ

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม – เดือนมีนาคม 2549

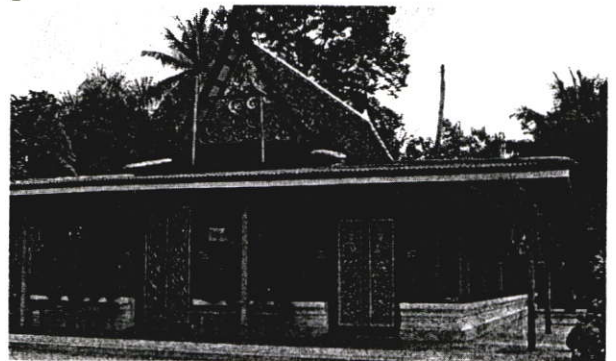
จุดที่ 3 วัดเกษไชโยเหนือ

วิหารหลวงพระทองอยู่

พิพิธภัณฑสถานน้ำ

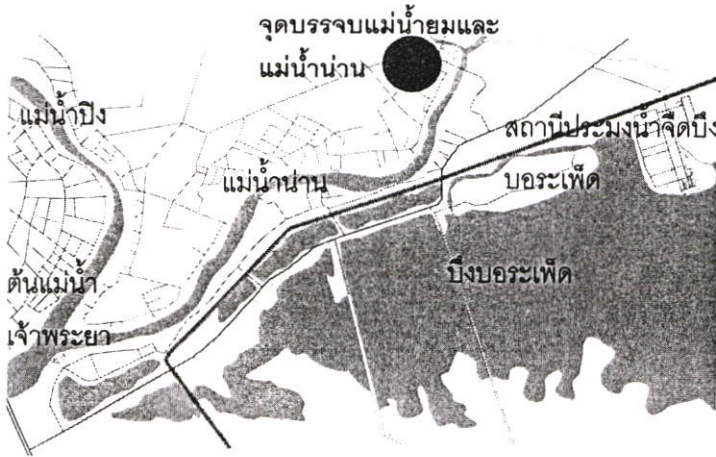

พิพิธภัณฑสถานหลังเดิม

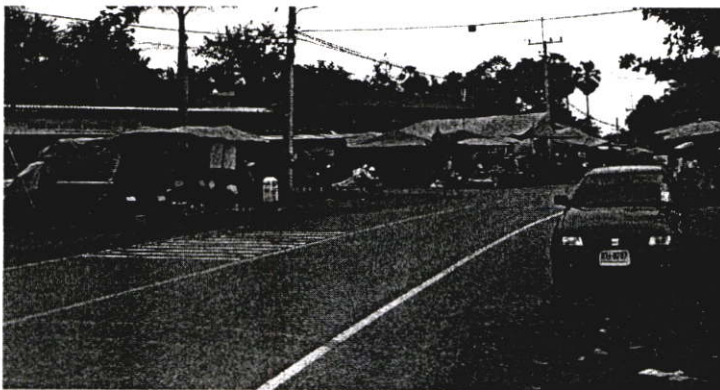
ภาพที่ 4.10 แสดงผังและภาพบริเวณวัดเกษไชโยเหนือ

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม – เดือนมีนาคม 2549

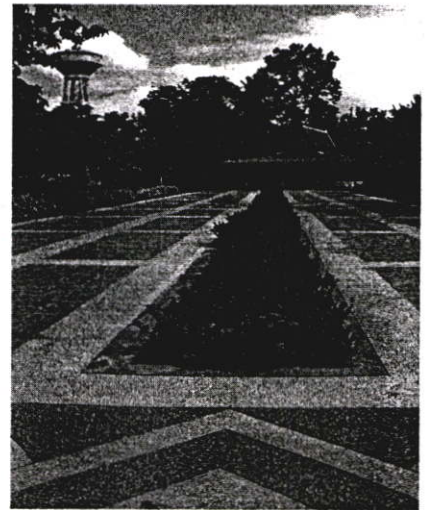
จุดที่ 3 วัดเกษไชยเหนือ

ลานจอด

ถนนหน้าวัดเกษไชยเหนือ(การสัญจรทางบก)

ทางเดินภายในวัด

ท่าเทียบเรือ(การสัญจรทางน้ำ)

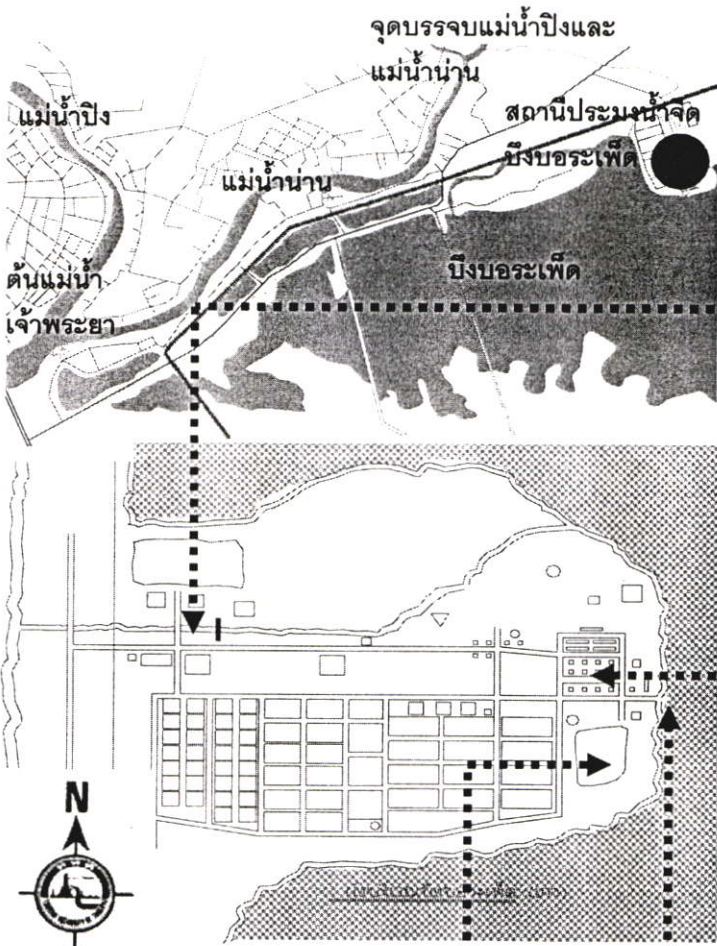

ห้องสุชา

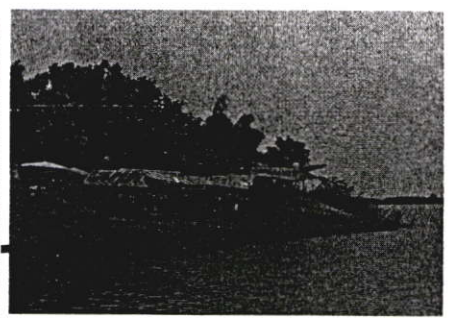
ภาพที่ 4.11 แสดงผังและภาพบริเวณวัดเกษไชยเหนือ

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม – เดือนมีนาคม 2549

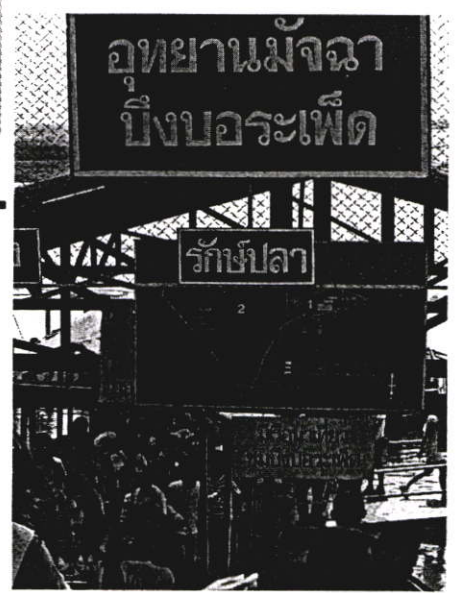
จุดที่ 5 ศูนย์ประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด

พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำจืดบึงบอระเพ็ด

บริเวณร้านอาหาร

บริเวณให้อาหารปลา(อุทยานมัจฉาบึงบอระเพ็ด)

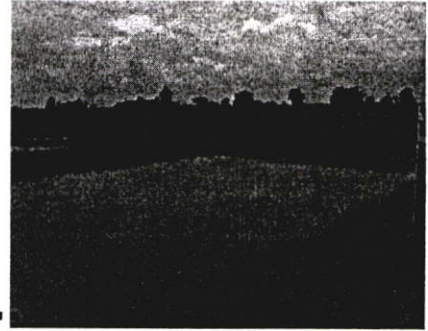
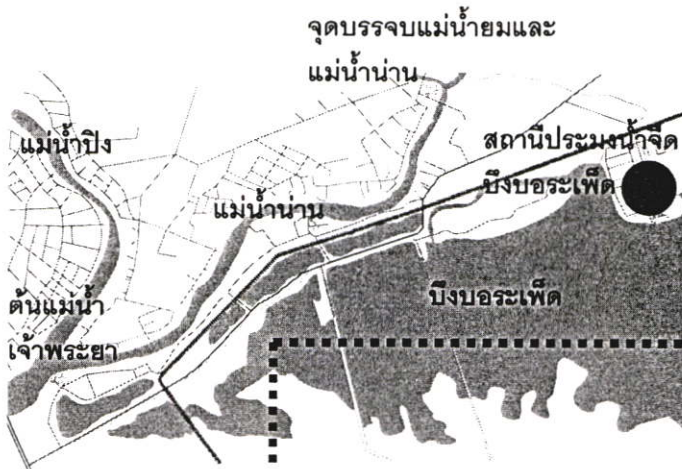

จุดชมทัศนียภาพ

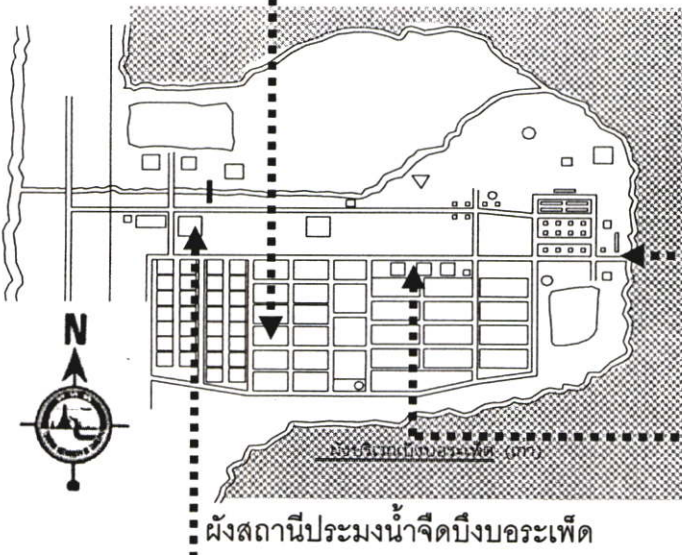
ภาพที่ 4.12 แสดงผังและภาพบริเวณศูนย์ประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม – เดือนมีนาคม 2549

จุดที่ 5 ศูนย์ประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด

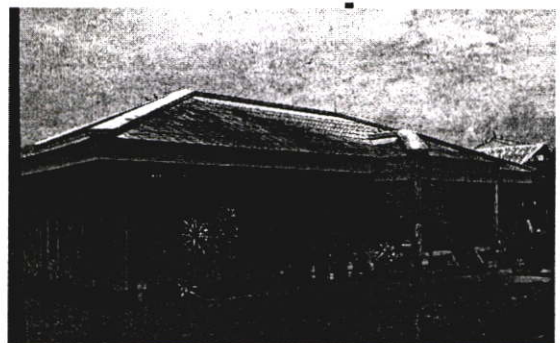
บ่อเลี้ยงปลา

โรงเพาะพันธุ์ปลา

หน่วยป้องกันปราบปรามการประมง

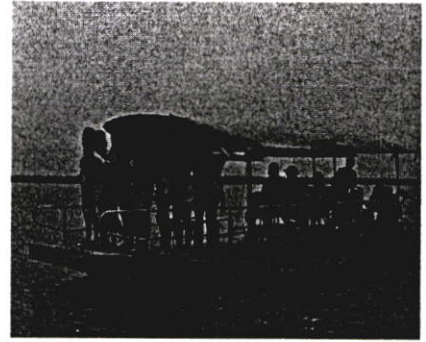

อาคารวิจัยพันธุ์ปลา

ภาพที่ 4.13 แสดงผังและภาพบริเวณศูนย์ประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม - เดือนมีนาคม 2549

จุดที่ 5 ศูนย์ประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด

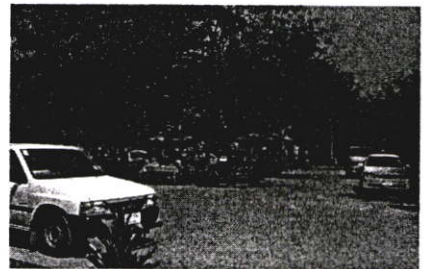
เรื่อนำเที่ยวบึงบอระเพ็ด

ถนนทางเข้าโครงการ(ทางสัญจรทางบก)

ร้านค้า

พื้นที่จอดรถ

ท่าเทียบเรือ(ทางสัญจรทางน้ำ)

ลานประติมากรรม

ภาพที่ 4.14 แสดงผังและภาพบริเวณศูนย์ประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม – เดือนมีนาคม 2549

4.2.2 การวิเคราะห์ศักยภาพและข้อจำกัดในการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวลุ่มน้ำ แม่น้ำน่านจังหวัดนครสวรรค์

4.2.2.1 ศักยภาพในการพัฒนาลุ่มน้ำแม่น้ำน่านจังหวัดนครสวรรค์

บริเวณลุ่มน้ำแม่น้ำน่านจังหวัดนครสวรรค์ มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีลักษณะ
กลมกลืนกัน ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม ธรรมชาติ และกิจกรรมทาง
วัฒนธรรม วิถีชีวิต ที่สามารถเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวอื่น ๆ ตามนโยบาย ของการท่องเที่ยวแห่ง
ประเทศไทย

ตารางที่ 4.10 แสดงแหล่งท่องเที่ยวบริเวณลุ่มน้ำแม่น้ำน่านจังหวัดนครสวรรค์

สถานที่ท่องเที่ยว	ความสำคัญ/กิจกรรม
1. ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ เจ้าแม่ทับทิม	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นที่เคารพสักการะ และจุดรวมน้ำใจของชาวบ้านรวมทั้งผู้ สัญจรทางน้ำ ที่ผ่าน ไป-มา - บริเวณทำน่าน้ำศาล เป็นจุดชมต้นแม่น้ำเจ้าพระยาได้ดีที่สุด - เป็นศาลที่ชาวจีนให้ความนับถือเป็นเทพประจำท้องถิ่น เป็น เทพแห่งความศักดิ์สิทธิ์ มีชื่อเสียงขจรขยาย ทั่ว ทั้งหลัง มีความสวยงาม - ตัวอาคารเป็นลักษณะอาคารทางสถาปัตยกรรมของชาวจีน เป็นอาคารครึ่งตึกครึ่งไม้ รูปทรงมีลักษณะเป็นเก๋งจีน สีแดง ทั้งหลัง มีความสวยงาม - เป็นสถานที่ให้ประกอบกิจกรรม และประเพณีของชาวจีน ในช่วงเทศกาลตรุษจีน (พิธีอัญเชิญร่างทรงเจ้าพ่อ-เจ้าแม่)
2. เรือนแพริม 2 ฝั่งลุ่มน้ำ แม่น้ำน่านจังหวัดนครสวรรค์	<ul style="list-style-type: none"> - รูปแบบของเรือนแพลักษณะต่าง ๆ ที่มีอายุค่อนข้างมากเป็น สถาปัตยกรรมที่มีเหลือน้อย ในปัจจุบัน - นั่งเรือชมวิถีชีวิตของชาวเรือนแพ เช่นการจับสัตว์น้ำ ด้วยวิธี ต่าง ๆ และวิธีการเลี้ยงปลาในกระชัง - ชมพรรณพืช และสัตว์ต่าง ๆ บริเวณริมแม่น้ำ
3. วัดเกรียงไกรกลาง	<ul style="list-style-type: none"> - สร้างสมัยอยุธยา สมเด็จพระเจ้าปราสาททองเป็นงาน สถาปัตยกรรมที่สืบเนื่องมาจากศิลปะสุโขทัย - ภายในวัดมีพระพุทธรูปและศิลปะสมัยสุโขทัยที่มีอายุกว่า ร้อยปีให้ศึกษา และเที่ยวชมนมัสการหลวงพ่อดมฤทธิ์

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

สถานที่ท่องเที่ยว	ความสำคัญ/กิจกรรม
3.วัดเกรียงไกรกลาง (ต่อ)	<ul style="list-style-type: none"> - ชมจิตรกรรมฝาผนังเป็นพุทธชาดก เล่าเรื่องราวของศาสนา - บริเวณหน้าวัดมีฝูงลิงเป็นจำนวนมาก มีร้านค้าให้นักท่องเที่ยวซื้ออาหารให้ลิงกิน - เทียวชมฟาร์มจระเข้ และสวนสัตว์ บริเวณด้านหน้าวัด
4.วัดเกษไชโยเหนือ และ ชุมชนบ้านเกษไชโย	<ul style="list-style-type: none"> - สร้างในสมัยสมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 8 หรือพระเจ้าเสือแห่งกรุงศรีอยุธยา - ชมพระเจดีย์และนัมัสการ องค์เจดีย์บรรจุพระบรมธาตุ มีรูปทรงสวยงาม ทรงลังกา มีฐานเป็นแปดเหลี่ยม - พระอุโบสถหลังเก่าที่ความงามทางด้านสถาปัตยกรรมที่งดงาม สร้างในสมัยรัชการที่ 3 - ชมพิพิธภัณฑ์ต้นน้ำ ที่มีความสวยงามมาก ตัวอาคารตกแต่งด้วยเสาไม้ตาลทั้งหลัง เป็นสถานที่เก็บ และรวบรวมของโบราณประเภทพื้นบ้านโดยเฉพาะเครื่องถ้วยชามสมัยอยุธยา - ชมการขึ้นตาล การเก็บตาล และการทำน้ำตาลสด จากตาลโตนด การเคี้ยวตาล และเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากตาลโตนดของชุมชน
5. สถานีประมงน้ำจืด บึงบอระเพ็ด	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นบึงน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มีสัตว์และพืชพันธุ์น้ำอยู่มากมาย มีพันธุ์สัตว์ที่หายาก ได้แก่ นกเจ้าฟ้าสิรินธร และปลาเสือตอ - ชมทัศนียภาพที่สวยงามในเทศกาล“ดอกบัวบาน” ในช่วงเดือนพฤศจิกายน - กิจกรรมการศึกษาปฏิบัติ วิธีการใช้กล้องดูนก - ชมบ่อเพาะพันธุ์จระเข้ พิพิธภัณฑ์ปลาน้ำจืด - นั่งเรือชมบึงบอระเพ็ด โดยเรือนำเที่ยวของบึง - ให้อาหารปลาบริเวณลานกิจกรรมของสถานีประมง - รับประทานอาหารพื้นเมืองที่มีชื่อเสียง เช่น ห่อหมกใบบัว น้ำพริกลงเรือ ส้มตำไหลบัว - เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของชุมชน เช่นปลาช่อนตากแห้ง ปลาสดตากแห้ง สินค้าเกษตรจากบึง

4.2.2.2 ปัญหาที่เกิดขึ้นบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวลุ่มน้ำแม่ น้ำน่านจังหวัดนครสวรรค์

1) ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม

ในช่วงเทศกาลตรุษจีนจะมีประชาชนและนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากมาสักการบูชาเจ้าพ่อ-เจ้าแม่และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายในศาลเนื่องจากศาลแห่งนี้เป็นที่ประกอบกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่สำคัญเช่นพิธีการอัญเชิญร่างทรงของเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ทำให้เกิดความแออัดเป็นปัญหาต่อนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก

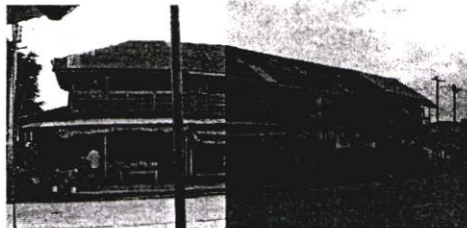
นอกจากนี้พื้นที่ศาลเจ้ามีประชาชนบางกลุ่มพากันมาจับจองบุกรุกพื้นที่ที่อยู่อาศัยทำให้เกิดเป็นแหล่งเสื่อมโทรม และไม่ปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวที่เดินมาสักการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ซึ่งมีตลอดทั้งปี อีกทั้งยังขาดสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว เช่น ร้านค้า ห้องน้ำ-ส้วม บริเวณพักผ่อน และสิ่งจำเป็นอื่น ๆ โดยทางจังหวัด และผู้เกี่ยวข้องยังไม่มีแนวทางการพัฒนาพื้นที่ ที่ชัดเจน ให้เหมาะสมกับศักยภาพของสถานที่

ท่าเทียบเรือ

ร้านอาหาร

ร้านค้า

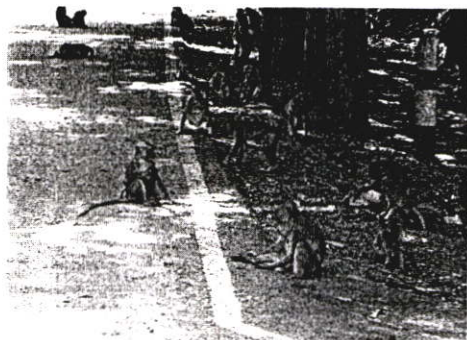
ซุ้มทางเข้าและลานจอดรถ

ภาพที่ 4.15 แสดงปัญหาที่เกิดขึ้น ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม

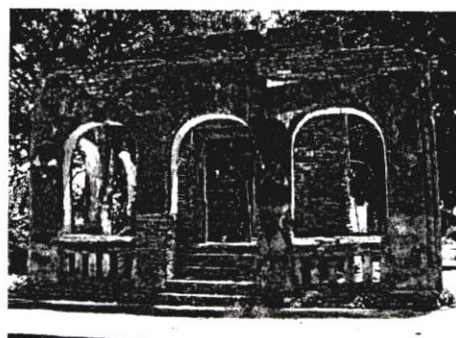
ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม – เดือนมีนาคม 2549

2) วัดเกรียงไกรกลาง และวัดเกยไชยเหนือ

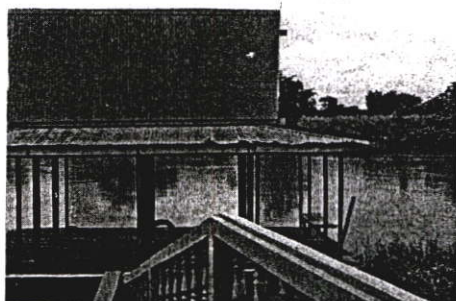
การเดินทางเข้าถึง โดยเส้นทางน้ำยังไม่สะดวก สภาพปะทะเทียบเรือที่ใช้ขึ้นลงบริเวณวัด ตลอดจนถึงได้มีสภาพไม่แข็งแรง และทิ้งหลาย ซึ่งมีสภาพทรุดโทรม มีขนาดเล็กและแคบมาก สิ่งอำนวยความสะดวกยังมีอยู่น้อย และไม่ได้มาตรฐาน เช่น ร้านค้า ลานเดินของวัด ขาดแสงสว่าง และการรักษาความสะอาด อีกทั้งด้านภูมิสถาปัตยกรรม ขาดการดูแล และตกแต่งให้สวยงาม ปล่อยให้รกร้าง และเกิดแหล่งเสื่อมโทรม

ลานให้อาหารลิง

โบราณสถาน

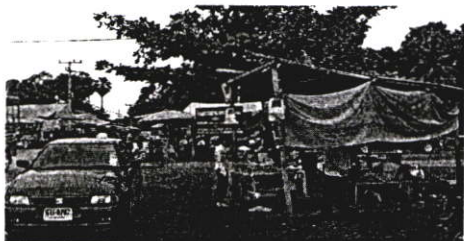
ท่าเทียบเรือ

บ่อจระเข้

ภาพที่ 4.16 แสดงถึงสภาพปัญหาของวัดเกรียงไกรกลาง

ที่มา: จากการสำรวจเดือนมกราคม – เดือนมีนาคม 2549

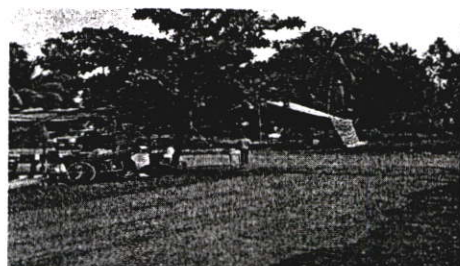
ร้านค้า

ภูมิทัศน์โดยรอบ

ลานจอดรถ

บริเวณทางเข้าวัดเกษไชยเหนือ

ภาพที่ 4.17 แสดงถึงสภาพปัญหาของวัดเกษไชยเหนือ

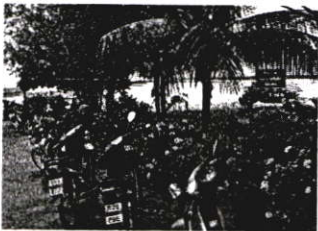
ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม – เดือนมีนาคม 2549

3) สถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด

สถานีประมงแห่งนี้ตั้งอยู่บริเวณริมบึงบอระเพ็ด ในปัจจุบันทางหน่วยงานของจังหวัดมโนรมาย หรือ แนวทางในการพัฒนาบึงบอระเพ็ดด้านการท่องเที่ยว แต่มีข้อจำกัดในด้านการพัฒนา เนื่องจากอยู่กับการรับผิดชอบของกรมประมง จึงทำให้มีบางเรื่องเป็นข้อขัดแย้ง ในด้านนโยบาย และการพัฒนา จึงทำให้การพัฒนาเป็นไปค่อนข้างช้า และเนิ่นนาน สิ่งก่อสร้างบางอย่างยังสร้างไม่เสร็จเรียบร้อย ก็ต้องหยุดสร้าง เพื่อรอกงบประมาณจึงก่อให้เกิดสภาพเสื่อมโทรมอีกทั้ง การใช้งานของพื้นที่ขาดการวางผังที่เหมาะสม ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ร้านค้าที่มีอยู่บ้าง แต่ก็ไม่ได้มาตรฐาน ที่จอดรถ ห้องน้ำ และอื่น ๆ โดยเฉพาะพิพิธภัณฑ์ ประมงน้ำจืด และฟาร์มจระเข้มีสภาพแวดล้อมทรุดโทรมอาคารขาดการดูแลทำให้เกิดทัศนียภาพที่ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยขาดความสวยงามทั้งที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัด

ห้องน้ำส้วมเดิม

ลานจอดรถมอเตอร์ไซด์

ขาดการรักษาความสะอาด

ลานจอด

บริเวณร้านค้า

ภาพที่ 4.18 แสดงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นของสถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม – เดือนมีนาคม 2549

4.2.2.3 สรุปปัญหาและข้อจำกัดในการพัฒนาลุ่มน้ำแม่น้ำน่านจังหวัดนครสวรรค์ จากการศึกษาสภาพทั่วไปของพื้นที่ สามารถสรุปปัญหา และข้อจำกัด ได้ดังนี้

- 1) การเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว บางพื้นที่ยังไม่สะดวก
- 2) นักท่องเที่ยวขาดข้อมูลไม่เข้าใจรูปแบบการท่องเที่ยวทางน้ำ ทำให้ขาดความสนใจ
- 3) ทางเข้าของสถานที่ ไม่ดึงดูดสายตา ไม่น่าสนใจขาดการดูแลทำให้ไม่สะดวก
- 4) จุดรองรับนักท่องเที่ยวไม่เด่นชัด และไม่เพียงพอเมื่อนักท่องเที่ยวมีปริมาณมาก บางสถานที่ไม่มีความปลอดภัย
- 5) ภูมิทัศน์โดยรวม และอาคารที่มีความสำคัญทางศาสนา ขาดการออกแบบ ตกแต่ง และขาดการบำรุงรักษา ทำให้มีความเสื่อมโทรม
- 6) ทำเทียบเรือของนักท่องเที่ยวไม่เหมาะสม และไม่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก
- 7) การบริการ การท่องเที่ยวยังไม่พร้อมเท่าที่ควร เช่น เรือนั่งชมธรรมชาติ รวมถึงบุคลากรไม่เพียงพอ เช่นมัคคุเทศก์ที่มีทักษะด้านการสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศ ซึ่งมีความจำเป็นมาก รวมทั้งมัคคุเทศก์ อาสาที่เป็นคนหรือเยาวชนของชุมชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในรูปแบบของการท่องเที่ยว
- 8) กิจกรรมของนักท่องเที่ยวมีน้อย ระยะเวลาในการทำกิจกรรมแต่ละกิจกรรมห่างเกินไป และมีเวลาในแต่ละกิจกรรมค่อนข้างจำกัด อีกทั้งโปรแกรมการท่องเที่ยวไม่แน่นอน ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว
- 9) ขาดจุดพักผ่อนหย่อนใจสำหรับนักท่องเที่ยว
- 10) สภาพธรรมชาติของพื้นที่ขาดการอนุรักษ์ และปรับปรุง เช่นลานสำหรับให้อาหารสัตว์ หรือลานกิจกรรมอื่น ๆ
- 11) ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยวอีกหลายอย่าง

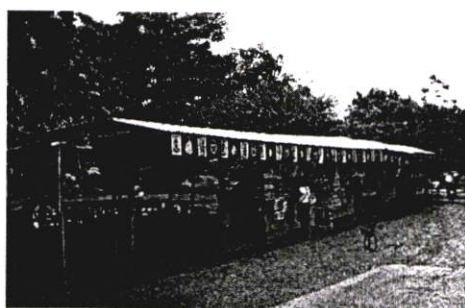
บ่อจระเข้วัดเกรียงไกรกลาง

ท่าเทียบเรือศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม

โบราณสถานวัดเกรียงไกรกลาง

ร้านอาหารสถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด

ร้านค้าวัดเกรียงไกรกลาง

ขาดการดูแลรักษาความสะอาด
ที่ศูนย์ประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด

ทางเข้าวัดเกรียงไกร

ภาพที่ 4.19 แสดงปัญหาและข้อจำกัดในการพัฒนาลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน จังหวัดนครสวรรค์

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม – เดือนมีนาคม 2549

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อศึกษา สภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพ ของบริเวณลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยว ในพื้นที่ที่มีจุดเด่น และมีศักยภาพ สำหรับเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ที่เหมาะสม

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน เพื่อการท่องเที่ยว จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยขอเสนอขั้นตอนการศึกษาโดยสรุป ดังนี้

5.1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพบริเวณลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน จังหวัดนครสวรรค์ ที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยว
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวบริเวณลุ่มน้ำแม่ น้ำ่านจังหวัดนครสวรรค์

5.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรประกอบด้วย

1. ประชาชนที่อาศัยบริเวณพื้นที่ศึกษา 5 ชุมชน ในพื้นที่รวมทั้งสิ้น 5,750 คน เหลือ 1,280 หลังคาเรือน
2. นักท่องเที่ยว คือนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์จำนวน 1,096 คนต่อวันกลุ่มตัวอย่าง
  1. ประชาชนที่อาศัยบริเวณพื้นที่ศึกษา 5 ชุมชน ผู้วิจัยศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 98 คน
  2. นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวภายในจังหวัด ผู้วิจัยศึกษากลุ่มตัวอย่าง 94 คน

5.1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ และบันทึกคำตอบเป็นสัมภาษณ์แบบมีคำถามแน่นอน (Structured Interview) ได้แก่

1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์
2) ความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยว เกี่ยวกับพฤติกรรม กิจกรรม ปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยว

3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยว

2. การสำรวจ (Survey) โดยใช้เครื่องมือในการสำรวจ คือกล้องถ่ายรูป และวีดีโอเทป เครื่องมือวัดระยะทาง ได้แก่

1) การสำรวจสภาพปัจจุบันด้านกายภาพของพื้นที่
2) การสำรวจปัญหาของพื้นที่ที่ศึกษา
3) การสำรวจศักยภาพที่น่าสนับสนุนเพื่อพัฒนา
4) การสำรวจเกี่ยวกับการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยว

5.1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอให้งานบัณฑิตศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อขอความร่วมมือในการอนุเคราะห์ข้อมูลและสัมภาษณ์ประชาชน และนักท่องเที่ยว

2. ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ทางภาคสนาม ตามกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ และจดบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

3. ผู้วิจัยลงพื้นที่ เพื่อเก็บข้อมูลโดยการสำรวจ (Survey) โดยใช้เครื่องมือ ได้แก่ กล้องถ่ายรูป/วีดีโอเทป เครื่องมือวัดระยะทาง สำรวจทางภาคสนาม

5.1.5 ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการท่องเที่ยว บริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน จังหวัดนครสวรรค์โดยคำนึงถึง

5.1.5.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพปัจจุบันที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวบริเวณลุ่มน้ำแม่น้ำน่านจังหวัดนครสวรรค์ดังนี้

1) ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม บริเวณสถานที่แห่งนี้ ควรส่งเสริมให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวประเภทศาสนสถาน ทางศิลปวัฒนธรรม เนื่องจากมีกิจกรรมที่แสดงถึงขนบธรรมเนียมประเพณีของคนไทยเชื้อสายจีน โดยเฉพาะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สำคัญ ภายในศาลแห่งนี้เป็นที่สักการะบูชาของประชาชน และนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ อีกทั้งยังสามารถ

เป็นจุดเชื่อมต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในพื้นที่ใกล้เคียงได้สะดวกขึ้นด้วย

2) เรือนแพฝั่งลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน จังหวัดนครสวรรค์ ควรมีการอนุรักษ์ให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เนื่องจากสภาพของพื้นที่จะมีทัศนียภาพที่สวยงาม มีรูปแบบสถาปัตยกรรมของเรือนแพประเภทต่าง ๆ บางหลังมีอายุเกือบ 100 ปี บริเวณสองฝั่งริมแม่น้ำยังคงมีให้เห็นถึงวิถีการดำรงชีวิตของผู้ที่อาศัยเรือนแพ การคมนาคมทางน้ำ การจับสัตว์น้ำ ด้วยวิธี และเครื่องมือแบบต่าง ๆ การเลี้ยงปลา และปลูกพืชพันธุ์ไม้ในกระชัง ซึ่งเป็นเสน่ห์ในการดึงดูดนักท่องเที่ยว และหาตู้ได้ยากมากในปัจจุบัน

3) วัดเกรียงไกรกลาง เป็นวัดเก่าแก่ สร้างในสมัยอยุธยาเป็นงานศิลปะที่สืบเนื่องมาจากสมัยสุโขทัย สมควรที่จะมีการส่งเสริมให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และสถาปัตยกรรม ภายในวัดมีเจดีย์ โบสถ์ และภาพจิตรกรรมฝาผนังเกี่ยวกับเรื่องราวพุทธชาดก มีความสวยงามเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งบริเวณหน้าวัดยังมีฝูงลิงอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก มีฟาร์มจระเข้เป็นสิ่งดึงดูดที่สำคัญ สำหรับนักท่องเที่ยว

4) วัดเกยไชยเหนือ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และสถาปัตยกรรมที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของลุ่มน้ำ แม่น้ำน่าน บริเวณหน้าวัดจะเป็นจุดรวมของแม่น้ำยมและแม่น้ำน่าน ก่อนที่จะไหลไปรวมกันที่ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา ภายในบริเวณวัดมีองค์เจดีย์บรรจุพระบรมธาตุรูปทรงฐานแปดเหลี่ยมแบบลังกา มีความงดงามทางด้านศิลปกรรม และสถาปัตยกรรม อีกทั้งยังมีพิพิธภัณฑ์จัดแสดงเครื่องใช้ประจำวันสมัยโบราณของอยุธยา ส่งเสริมให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวประเภทศาสนสถาน และการศึกษา ของบริเวณลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน จังหวัดนครสวรรค์

5) สถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด มีโอกาสและศักยภาพที่ควรส่งเสริมในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีทิวทัศน์ทางธรรมชาติ เป็นบึงน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุด มีธรรมชาติที่สมบูรณ์ บริเวณในบึงคงจะมีพืชพันธุ์ไม้ประเภทต่าง ๆ นกนานาชนิด และสัตว์น้ำชนิดต่าง ๆ มากมาย มีความน่าสนใจ เหมาะแก่ทัศนศึกษาทางธรรมชาติ และจัดให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับประชาชน และนักท่องเที่ยวทั่วไป

5.1.5.2 กิจกรรมที่กำหนดเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน จังหวัดนครสวรรค์ จากการศึกษาข้อมูล แบบสัมภาษณ์ การสำรวจและการสังเกต สรุปผลการศึกษาเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาส่งเสริมกิจกรรมตา

1) ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม กิจกรรมหลักคือ การบูชาสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ ในศาลเจ้า กิจกรรมเสริมอื่น ๆ มีดังนี้

1) ปรับปรุงบริเวณลานจอดรถและทางสัญจรให้มีความสะดวก ปลอดภัย ไม่สับสนวุ่นวาย มีลานกว้าง ไว้สำหรับจำนวนนักท่องเที่ยว ขึ้นลงรถโดยสาร พร้อม ๆ กันคราวละมาก ๆ จากบริเวณลานจอดรถนักท่องเที่ยวสามารถเดินสู่อื่น ๆ ได้ โดยสะดวกและปลอดภัย

2. อาคารศูนย์บริการข้อมูล สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการติดต่อสอบถามข้อมูล เอกสารแนะนำ หรือแผนผังของบริเวณชมนิทรรศการ ห้องแสดงงาน และรับคำแนะนำในการท่องเที่ยวพร้อมทั้งมีบริการแลกเปลี่ยนเงินสกุลต่าง ๆ สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ

3. ลานประติมากรรม เป็นจุดดึงดูด และสื่อที่หมายตา กำหนดทิศทางให้นักท่องเที่ยว แสดงงานศิลปะของชาวจีนที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ใช้เป็นจุดถ่ายภาพสำหรับนักท่องเที่ยว

4. ศาลาพักผ่อน-ให้อาหารปลา สำหรับนักท่องเที่ยวได้นั่งพักคอย หรือพักผ่อน นั่งเล่น และให้อาหารปลาในบ่อพร้อมทั้งนั่งชมทัศนียภาพของต้นแม่น้ำเจ้าพระยา

5. ร้านอาหาร ใช้เป็นที่นั่งพัก และขายอาหารเครื่องดื่ม บริการแก่นักท่องเที่ยวสามารถนั่งชมทัศนียภาพและวิถีชีวิตของชาวบ้านที่อยู่ริมน้ำ และการสัญจรทางน้ำรูปแบบต่าง ๆ

6. ร้านค้า บริการขายของเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่นักท่องเที่ยวต้องใช้ เช่น फिल्मถ่ายรูป โปสการ์ด หนังสือแนะนำเที่ยว แผนที่ ให้นักท่องเที่ยวได้จัดซื้อตามความสะดวก

7. จุดชมวิว เป็นจุดดึงดูดสายตา และเป็นเอกลักษณ์ของสถานที่ เป็นอาคารที่ให้นักท่องเที่ยวได้ขึ้นไปชมทัศนียภาพของเมืองนครสวรรค์และบริเวณต้นแม่น้ำเจ้าพระยา

8. ศาลาทำน้ำ นักท่องเที่ยวที่มาทางเรือ สามารถใช้นั่งเล่นพักผ่อนก่อนทำกิจกรรมอื่น ๆ ส่วนนักท่องเที่ยวที่มาทางรถสามารถใช้เป็นที่นั่งพักผ่อนชมทัศนียภาพของเมืองและบริเวณต้นแม่น้ำเจ้าพระยา

9. ลานกิจกรรมบริเวณหน้าศาลเจ้า เป็นลานที่ใช้ทำกิจกรรมทางประเพณีวัฒนธรรม ของชุมชนเมืองนครสวรรค์ เช่นประเพณีเชิญร่างทรงเจ้าแม่ในเทศกาลตรุษจีน และใช้เป็นลานพักผ่อนสำหรับประชาชนทั่วไปในเวลาที่ไม่ได้ประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในช่วงเทศกาล

10. ท่าเทียบเรือ เป็นจุดที่นักท่องเที่ยวใช้ขึ้น-ลง เพื่อโดยสารเรือ นำเที่ยวไปยังสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่เชื่อมโยงกัน บริเวณลุ่มน้ำแม่น้ำจังหวัดนครสวรรค์

2) วัดเกรียงไกรกลาง กิจกรรมหลักคือการสักการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายในวัด จากศิลปะสมัยสุโขทัย ถึงอยุธยาตอนต้น กิจกรรมเสริมอื่น ๆ มีดังนี้

1. ปรับปรุงท่าเทียบเรือ ให้แข็งแรง และสวยงาม เพื่อความสะดวกและปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวที่ใช้ขึ้น-ลง เพื่อเข้าชมสถานที่ของวัดเกรียงไกรกลาง

2. บริเวณลานกิจกรรม และทางสัญจร จัดเส้นทางเดินให้เอื้ออำนวยแก่นักท่องเที่ยวโดยจัดผังให้เดินชมสถานที่ได้สะดวก ปลอดภัย โดยจัดภูมิทัศน์ บริเวณลานกิจกรรม เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ใช้พักผ่อน และถ่ายภาพเป็นที่ระลึก

3. ร้านค้า เครื่องดื่ม อาหารและผลไม้ สำหรับให้นักท่องเที่ยวมีกิจกรรม การให้อาหารฝูงลิงบริเวณหน้าลานวัด นักท่องเที่ยวสามารถนักพักผ่อนทานอาหารว่าง และขนม หรือซื้อไปรับประทานที่อื่นได้

4. ชุมชายของ เป็นชุมจำหน่ายของเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ให้นักท่องเที่ยวซื้อ ของที่จำเป็นต้องใช้ เช่น फिल्मถ่ายรูป โปสการ์ด หนังสือนำเที่ยวหรือ ของที่ระลึกต่าง ๆ

5. ฟาร์มจระเข้ นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมจระเข้ และซื้ออาหารให้ จระเข้ที่อาศัยอยู่ในบ่อ

3) วัดเกยไชยเหนือ กิจกรรมหลักของการท่องเที่ยว จะเป็นการเที่ยวชมเข้า ประวัติศาสตร์ และสถาปัตยกรรมที่มีความงดงามในสมัยอยุธยา กิจกรรมอื่น ๆ ที่ส่งเสริมมีดังนี้

1. ท่าเทียบเรือ นักท่องเที่ยวได้ใช้ขึ้น-ลงโดยการเดินทางต่อเนื่องมาจาก สถานที่ท่องเที่ยวพื้นที่เดียวกัน

2. ร้านอาหาร จำหน่ายเครื่องดื่ม อาหารว่าง ขนมสำหรับนักท่องเที่ยว สามารถนั่งทาน พักผ่อน หรือซื้อไปรับประทานที่อื่นได้

3. ชุมชายของ เป็นชุมจำหน่ายของเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้นักท่องเที่ยวได้ซื้อ ของที่จำเป็นเช่น फिल्मถ่ายรูป หนังสือนำเที่ยว หรือของที่ระลึกต่าง ๆ

จากวัดเกยไชยเหนือนักท่องเที่ยวที่สนใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตชาวบ้านของ ตำบลเกยไชย สามารถเดินชมหมู่บ้านเกยไชยเหนือ ชมการขึ้นต้นตาล การเคี้ยวน้ำตาล การทำ น้ำตาลสด และเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากตาลโตนดเป็นของฝาก

4) สถานีประมงน้ำจืด บึงบอระเพ็ด กิจกรรมหลักคือการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ ชมทัศนียภาพ นั่งเรือชมสัตว์นานาชนิดภายในบึง

1. อาคารศูนย์บริการข้อมูล ปรับปรุงจากอาคารเดิมคืออาคารหน่วยอนุรักษ์ ทรัพยากร เป็นอาคารที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวด้านข้อมูล มีโถงนิทรรศการ ห้องบรรยาย ฉาย สไลด์ให้ความรู้ แก่นักท่องเที่ยวก่อนเข้าสู่พื้นที่ส่วนอื่น ๆ

2. ปรับปรุงทัศนียภาพ และภูมิทัศน์คลองบอระเพ็ดเดิม เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้พักผ่อน เดินเล่น

3. ปรับปรุงอาคารแสดงพันธุ์ปลาเดิม ให้เป็นอาคารเพื่อการประชุม- สัมมนา สำหรับกรณีที่มีการจัดประชุมสัมมนาของหน่วยงาน

4. ปรับปรุงบ่อจระเข้เดิม และจัดสร้างโรงแสดงจระเข้ให้นักท่องเที่ยว ได้ชมกิจกรรมการแสดงของจระเข้

5. ศาลาพักผ่อน นักท่องเที่ยวสามารถไวนั่งพักผ่อน หรือนั่งคุยกันชม ทัศนียภาพของบึงออกแบบให้มีขนาดใหญ่เพียงพอกับการรองรับนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาล

นักท่องเที่ยว สามารถมองเห็นธรรมชาติ มองเห็นกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ การล่องเรือ ชมนก และสัตว์น้ำภายในบึง

6. ลานกิจกรรม ชายของที่ระลึก อาหาร เครื่องดื่ม นักท่องเที่ยวสามารถใช้ลานกิจกรรมพักผ่อน ทานอาหารว่าง ชมทัศนียภาพมีพื้นที่กว้างขวางออกแบบให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวช่วงเทศกาลได้อย่างเพียงพอ

5.2 อภิปรายผล

จากผลการและการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาลุ่มน้ำแม่น้ำน่านเพื่อการท่องเที่ยวจังหวัดนครสวรรค์ เรื่องแนวทางการพัฒนาลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน เพื่อการท่องเที่ยว จังหวัดนครสวรรค์ โดยการศึกษาสภาพปัจจุบัน ด้านกายภาพที่มีผลต่อการท่องเที่ยว และนำเสนอการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นเพื่อเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวบริเวณลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน จังหวัดนครสวรรค์ พบว่ามีประเด็นสำคัญดังนี้

5.2.1 สภาพปัจจุบันทางด้านกายภาพที่มีผลต่อการท่องเที่ยวบริเวณลุ่มน้ำแม่น้ำน่านจังหวัดนครสวรรค์

จากการศึกษาสภาพแวดล้อมของพื้นที่พบว่าลุ่มน้ำแม่น้ำน่านที่ไหลผ่านจังหวัดนครสวรรค์ มีระยะทางยาว 18 กิโลเมตร โดยเริ่มต้นที่ตำบลเกยไชยเหนือ อำเภอชุมแสง จนถึงบริเวณที่ไหลมาบรรจบกับแม่น้ำปิง ที่บริเวณต้นแม่น้ำเจ้าพระยา ตำบลสองแคว อำเภอเมืองไหลมารวมกับแม่น้ำเจ้าพระยา ที่บริเวณหน้าศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม พื้นที่สองฝั่งของลุ่มน้ำ เป็นที่ลุ่มอุดมสมบูรณ์มีบ้านพักอาศัยและเรือนแพพักอาศัยตลอดสองฝั่ง อยู่ในเขตความรับผิดชอบของกรมชลประทาน ลักษณะของลุ่มน้ำ แคบ เรียว ยาว มีความสูงจากระดับน้ำทะเล โดยเฉลี่ยตั้งแต่ 27 ถึงมากกว่า 220 เมตร เป็นลุ่มน้ำที่มีน้ำไหลตลอดปี การใช้ที่ดินมีทั้งที่เป็นที่ตั้งของชุมชนเขตเทศบาลนครนครสวรรค์ และเขตเทศบาลชุมแสง มีความสำคัญคือ เป็นที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด ทั้ง 4 ประเภท คือ

1. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
2. แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถานประวัติศาสตร์
3. งานประเพณี และวัฒนธรรม
4. แหล่งสินค้าพื้นเมือง

และที่สำคัญแหล่งท่องเที่ยวของบริเวณพื้นที่ดังกล่าวได้ถูกกำหนดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางการท่องเที่ยว เส้นทางที่ 1 คือ การท่องเที่ยวทางน้ำสายนครสวรรค์-ชุมแสง ตามนโยบายการท่องเที่ยวของจังหวัด (สำนักงานเลขาธิการพัฒนาจังหวัด จังหวัดนครสวรรค์ 2545 : 97) โดยมีจุดขายอยู่ที่ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม และบึงบอระเพ็ด ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ มีศักยภาพในการท่องเที่ยว

จากการศึกษา และสำรวจ พบว่า ในสภาพปัจจุบัน แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ และมีความสำคัญของพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำ แม่น้ำน่าน ยังมีปัญหาหลายอย่าง เนื่องจากขาดการพัฒนา และขาดการบริหารจัดการที่ถูกต้อง ทำให้แหล่งท่องเที่ยวขาดความน่าสนใจ และบางแห่งเกิดปัญหากลายเป็นแหล่งเสื่อมโทรม อีกทั้ง สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวมีข้อจำกัดทั้งทางด้านจำนวน และคุณภาพ สาธารณูปโภคต่าง ๆ เช่น ห้องน้ำ ที่จอดรถ ศูนย์บริการข้อมูล ทำให้การดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวค่อนข้างตกต่ำ และชบเซา ไม่มีศักยภาพเท่าที่ควร

5.2.2 แนวทางการใช้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว บริเวณลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน จังหวัดนครสวรรค์

จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ทางด้านกายภาพของพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ศักยภาพของพื้นที่ ที่ยังไม่ได้รับการพัฒนา และส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยว แบ่งเป็น 4 แห่งดังนี้

1) ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม ตั้งอยู่บริเวณชุมชนชาวปากน้ำโพ ริมฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา ศาลแห่งนี้เป็นเคารพสักการะ และเป็นจุดรวมน้ำใจของชาวบ้าน รวมทั้งผู้สัญจรทางน้ำที่ผ่านไปมา ตัวศาลตั้งอยู่บริเวณต้นแม่น้ำเจ้าพระยา ฝั่งแม่น้ำน่าน หันหน้าลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตรงข้ามเป็นตลาดปากน้ำโพ เป็นอาคารตึกครึ่งไม้ สีแดง รูปทรงมีลักษณะเป็นแก่งจีน มีหลังคาประดับด้วยมังกร คู่ชูลูกแก้วปลายสันหลังคาที่ทอดยาวลงมาสร้างเป็นหัวมังกร หายภายในศาลประดิษฐานเทพปิ่น โถงกวางอยู่ตรงกลาง เทพกวณอุ อยู่ด้านขวา และเจ้าแม่ทับทิมอยู่ด้านซ้าย ศาลเจ้าแห่งนี้ไม่ปรากฏหลักฐานว่าสร้างขึ้นในยุคสมัยใดแต่ที่ทราบคือสร้างก่อนปี พ.ศ. 2413 อย่างแน่นอน ตัวอาคารศาลเจ้าเมื่อมองจากฝั่งตลาดปากน้ำโพจะดูโดดเด่น และสวยงามมาก ถ้ายืนอยู่ที่ทำน่าน้ำศาลเจ้าจะสามารถเห็นแหลมยมจุดบรรจบของแม่น้ำปิง และแม่น้ำน่าน ได้อย่างชัดเจน และจะเห็นความแตกต่างของสีน้ำ โดยสีของแม่น้ำปิงค่อนข้างเขียวใส สำหรับสีของแม่น้ำน่านจะไปทางแดงขุ่น ซึ่งถือว่าเป็นต้นกำเนิดแม่น้ำเจ้าพระยา

ในสภาพปัจจุบันสถานที่แห่งนี้ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญทางด้านประเพณี วัฒนธรรมซึ่งเป็นของชาวจีน แต่ยังขาดการพัฒนา เกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับนักท่องเที่ยวหลายอย่างโดยเฉพาะช่วงเวลาที่สำคัญเทศกาลตรุษจีนจะมีประชาชนและนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากมาสักการะบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ไม่สะดวก และสร้างปัญหา แก่นักท่องเที่ยวเป็นอย่างยิ่ง

2) วัดเกรียงไกรกลาง

วัดเกรียงไกรกลางเป็นวัดเก่าแก่สมัยสุโขทัย เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ตั้งอยู่ บริเวณริมแม่น้ำน่าน ภายในวัดมีพระพุทธรูปปางมารศรีวิชัย ศิลปะสมัยสุโขทัย และมีวิหารเก่าอายุนับ

ร้อยปี มีรอยพระพุทธรูปจำลอง อยู่ภายใน มีจิตรกรรมฝาผนัง ภาพพุทธชาดก ที่มีความสวยงาม เป็นอย่างมาก บริเวณด้านหน้าวัด ฟาร์มจระเข้ และฝูงล่อง เป็นจำนวนมาก เป็นสิ่งดึงดูดที่สำคัญ สำหรับนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก

จากการศึกษาและสำรวจในสภาพปัจจุบัน ที่พบเห็นปัญหาของวัดแห่งนี้ คือ สภาพแวดล้อม และสิ่งก่อสร้างที่สำคัญ ขาดการดูแลการพัฒนา ก่อให้เกิดปัญหาเชื้อโอมการ สูญเสียงานศิลปะที่มีคุณค่า อีกทั้งสิ่งอำนวยความสะดวก ที่มีอยู่ขาดมาตรฐาน และมีอยู่จำนวนน้อย จึงต้อง มีการพัฒนาปรับปรุงฟื้นฟู ให้มีสภาพเหมาะสม เหมาะสำหรับเป็นสถานที่ท่องเที่ยว

3) วัดเกษไชโยเหนือ

วัดเกษไชโยเหนือ เป็นวัดเก่าแก่ของอำเภอชุมแสง ตั้งอยู่บริเวณจุดบรรจบของแม่น้ำ ยม และแม่น้ำน่าน วัดนี้มีองค์เจดีย์บรรจุพระบรมธาตุทรงลังกา ฐานแปดเหลี่ยม ตามตำนานพื้น ถิ่นที่เล่าสืบต่อกัน สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าเสือ แห่งกรุงศรีอยุธยา มีพระอุโบสถหลัง เก่าที่มีสถาปัตยกรรมที่งดงาม สร้างในสมัยรัชการที่ 3 ตั้งอยู่ริมแม่น้ำน่าน นอกจากนี้ บริเวณนี้ยัง เป็นต้นกำเนิดของตำนานของ จระเข้ยักษ์ที่ชื่อไฉ่ต่างเกษไชโยอีกด้วย

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดเกษไชโยเหนือ ก่อตั้งขึ้นราวปี 2540 โดยความร่วมมือระหว่าง วัดเกษไชโยเหนือ โรงเรียนวัดเกษไชโยเหนือ องค์การบริหารส่วนตำบล และชาวบ้าน ของที่จัดแสดง ได้แก่ ของใช้เจ้าอาวาสองค์เดิม ของส่วนตัวที่ชาวบ้านมาถวายหรือของที่ชาวบ้านงมได้จากกัน แม่น้ำน่านที่อยู่หน้าวัด

ปัจจุบันชุมชนเกษไชโยเหนือ ได้ระดมความคิดเพื่อปรับปรุงการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์ ที่ตอนนี้เป็นเพียงการนำของมาจัดวางโดยยังไม่มีคำอธิบาย หรือทราบที่มาที่ไปของข้าวของแต่ละ ชิ้น รวมถึงการเชื่อมโยงเรื่องราวของสิ่งของเหล่านั้นกับวิถีชีวิต ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของบ้านเกษไชโย ชุมชนจึงพยายามจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ก้าวออกไป ไม่ว่าจะเป็นการไปดูงาน พิพิธภัณฑ์อื่น ๆ ในจังหวัดลพบุรี และนครสวรรค์ และการจัดกิจกรรมประกวดภาพถ่ายเก่า นอก จากนี้ทางโรงเรียนวัดเกษไชโยเหนือยังเข้ามาช่วยในการนำเด็กนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 1-3 มาฝึกเป็น มัคคุเทศก์น้อย

จากการศึกษาและสำรวจพบว่า วัดเกษไชโยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพค่อนข้าง สูง แต่ปัจจุบันยังขาดการดูแล การรักษา และการอนุรักษ์ สถานที่พบว่าถูกปล่อยให้สภาพค่อนข้าง เสื่อมโทรม อีกทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญต่อการท่องเที่ยวยังมีไม่ครบและสมบูรณ์ ควรมี การส่งเสริม และพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่าง เหมาะสม

4) สถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด

สถานีประมงน้ำจืดแห่งนี้ ตั้งอยู่ริมบึงบอระเพ็ด ภายในสถานีประมงได้จัดทำบ่อเพาะพันธุ์ปลาหลายบ่อ บ่อเพาะพันธุ์จระเข้ ให้นักท่องเที่ยวและประชาชนได้เข้าชมเข้าศึกษา มีพิพิธภัณฑ์ประมงน้ำจืด และบ่อเลี้ยงจระเข้ มีกิจกรรมการล่องเรือชมทัศนียภาพตลอดปี ในปัจจุบันกรมประมงมีโครงการพัฒนา โดยจะทำการขุดลอก ปรับปรุงภายในบึง ก่อสร้างสถานีประมงใหม่ให้ทันสมัย ตลอดจนสร้างถนนรอบบึงโดยตลอด ซึ่งถ้าโครงการเหล่านี้เสร็จสิ้นแล้ว สถานีประมงน้ำจืด และแหล่งท่องเที่ยวรอบบึง จะได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

ในสภาพปัจจุบันบริเวณสถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด ยังคงมีสภาพค่อนข้างทรุดโทรม เพื่อกำลักรอการปรับปรุงจากหน่วยงานราชการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สภาพของบึงค่อนข้างตื้นเขิน เนื่องจากวัชพืชที่ทับถมมากมาย ทำให้กิจกรรมที่รองรับนักท่องเที่ยว เช่น การนั่งเรือเที่ยวชมบึงตามจุดต่างๆ ค่อนข้างลำบาก อีกทั้งยังขาดการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมในการรองรับนักท่องเที่ยว จึงสมควรให้มีการพัฒนาเพื่อให้เกิดความดึงดูดดึงดูดที่สวยงามและจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้พร้อมเพื่อจูงใจนักท่องเที่ยว พร้อมทั้งจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมที่ น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

5.2.3 การออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อกำหนดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว บริเวณลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน จังหวัดนครสวรรค์

1) ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่สักการบูชาของประชาชน และนักท่องเที่ยวทั่วไป เพื่อให้สถานที่แห่งนี้ได้พัฒนาให้แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางวัฒนธรรม ประเพณี จึงมีแนวทางการกำหนดกิจกรรมนักท่องเที่ยวดังนี้

1. ลานจอดรถ จัดวางผังให้มีความสะดวกสบาย ปลอดภัยเป็นส่วนที่สามารถนำสู่การเชื่อมโยงสู่ส่วนอื่น ๆ สำหรับนักท่องเที่ยว

2. อาคารศูนย์บริการข้อมูล เป็นจุดบริการให้ข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยวก่อนเข้าชมอาคารอื่น ๆ

3. ลานประติมากรรม เป็นจุดดึงดูดสิ่งที่น่าสนใจ กำหนดทิศทางให้นักท่องเที่ยวใช้เป็นจุดถ่ายภาพสำหรับนักท่องเที่ยว

4. ศาลาพักผ่อน นักท่องเที่ยวนั่งเล่น พักคอย พักผ่อน มีกิจกรรมคือการให้อาหารปลาในบ่อ ชมทัศนียภาพของต้นแม่น้ำเจ้าพระยา และเมืองปากน้ำโพฝั่งตรงข้าม

5. ร้านอาหาร บริการอาหาร-เครื่องดื่ม นักท่องเที่ยวรับประทานอาหารชมทัศนียภาพและวิถีชีวิต การสัญจรทางน้ำของชาวบ้าน บริเวณลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน

6. จุดชมวิว นักท่องเที่ยวและประชาชนชมทัศนียภาพของเมือง ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา และสภาพแวดล้อมของลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน เป็นจุดที่มีมุมมองที่เหมาะสมมากที่สุด

7. ศาลาทำน้ำ นั่งเล่นพักผ่อน ชมทัศนียภาพสำหรับประชาชน และนักท่องเที่ยว

8. ลานกิจกรรม เป็นพื้นที่จัดแสดงงานตรุษจีน ช่วงเวลาเทศกาลและเป็นลาน
อเนกประสงค์ ประกอบกิจกรรมอื่น ๆ สำหรับชุมชน

9. ทำเทียบเรือ สำหรับนักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไปใช้ขึ้น-ลง เพื่อโดยสารเรือ
สำหรับการสัญจรปกติของประชาชน และเพื่อให้นักท่องเที่ยวใช้เป็นจุดเปลี่ยนการเดินทางเพื่อ
เชื่อมโยงสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ บริเวณลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน

2) วัดเกรียงไกรกลาง เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงต่อจากศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-
เจ้าแม่ทับทิม บริเวณลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์มีงานศิลปะและพระพุทธรูปสมัยสุโขทัย
อายุเก่าแก่กว่าร้อยปี บริเวณด้านในมีฝูงลิงและฟาร์มจระเข้ให้เที่ยวชม สภาพปัจจุบันค่อนข้าง
เสื่อมโทรมเพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพได้กำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อส่งเสริม
กิจกรรมการท่องเที่ยวดังนี้

1. ทำเทียบเรือ ให้นักท่องเที่ยวใช้ขึ้น-ลง เพื่อเดินทางเข้าชามสถานที่ของวัด
เกรียงไกรกลาง

2. ลานกิจกรรม ใช้เป็นทางสัญจร เป็นจุดถ่ายภาพที่ระลึก และเป็นลาน
อเนกประสงค์ของชุมชนชาวบ้าน ในเทศกาลประเพณีต่าง ๆ

3. ร้านค้า จำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม สำหรับนักท่องเที่ยวนั่งพักผ่อน ทานอาหาร
ว่าง หรือซื้อไปรับประทาน

4. ชุมชายของ จำหน่ายของเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้นักท่องเที่ยวที่จำเป็นต้องใช้ เช่น
ฟิล์มถ่ายรูป ของที่ระลึก หนังสือนำเที่ยว

5. ฟาร์มจระเข้ , ลานให้อาหารลิง เดินชมจระเข้ ให้อาหารลิงบริเวณที่อาศัย
ของลิงบริเวณลานวัด

3) วัดเกยไชยเหนือ เป็นวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เป็นสถานที่ท่องเที่ยว
ประเภทศาสนสถาน มีพระบรมธาตุเจดีย์สมัยอยุธยาที่มีความงดงามมาก และยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยว
ที่สำคัญของจังหวัด มีแนวทางการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว
ดังนี้

1. ทำเทียบเรือ นักท่องเที่ยวใช้ ขึ้น-ลง โดยสารที่เชื่อมต่อมาจากวัดเกรียงไกรกลาง

2. ร้านอาหาร จำหน่ายอาหารว่าง เครื่องดื่ม สำหรับให้นักท่องเที่ยวนั่งทานหรือ
ซื้อไปรับประทานที่อื่น

3. ชุมชายของ จำหน่ายสินค้าเล็ก ๆ น้อย ๆ แก่นักท่องเที่ยว เช่นฟิล์มถ่ายรูป
หนังสือนำเที่ยว ของที่ระลึก

จากวัดเกษไชโยเหนือ นักท่องเที่ยวที่สนใจวิถีชีวิต และอาชีพของชุมชน เช่น การปั้นตาล การทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จากต้นตาลโตนด และนักท่องเที่ยวสามารถเลือกซื้อของที่ระลึกและผลิตภัณฑ์จากชุมชนบ้านเกษไชโยเป็นของฝากจากการชมภายในหมู่บ้านเกษไชโยเหนือได้อีกด้วย

4) สถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด ภายในศูนย์ประมง มีพิพิธภัณฑ์ปลาน้ำจืด บ่อเพาะพันธุ์ปลาน้ำจืดขนาดใหญ่ มีฟาร์มจระเข้ ให้เที่ยวชม อีกทั้งมีกิจกรรมการล่องเรือชมนกที่นาสนใจเป็นอย่างยิ่ง จึงส่งเสริมให้มีการเพิ่มเติม เกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในการช่วยส่งเสริมและพัฒนาให้มีศักยภาพนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้นดังนี้

1. อาคารศูนย์บริการข้อมูล ให้บริการนักท่องเที่ยวด้านข้อมูลการท่องเที่ยวก่อนเข้าสู่พื้นที่ มีห้องบรรยาย ฉายสไลด์ แจกเอกสารข้อมูล
2. ปรับปรุงบ่อจระเข้เดิม เพิ่มลานจัดแสดงจระเข้เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ชมการแสดงของจระเข้
3. ศาลาพักผ่อน นักท่องเที่ยวได้พักผ่อน นั่งเล่นชมทัศนียภาพ และกิจกรรมของนักท่องเที่ยวอื่น ๆ ล่องเรือ ชมนก และสัตว์น้ำภายในบึง
4. ลานกิจกรรม เป็นบริเวณพักผ่อน ชายของที่ระลึก อาหารว่าง เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้นั่งพักผ่อน ชมทัศนียภาพ และถ่ายภาพที่ระลึก
5. อาคารแสดงพันธุ์ปลาน้ำจืด เปิดให้นักท่องเที่ยวชม และศึกษาพันธุ์สัตว์น้ำประเภทต่าง ๆ
6. ท่าเทียบเรือ สำหรับให้นักท่องเที่ยวใช้โดยสารขึ้น-ลง โดยสารเรือนำเที่ยวชมนก ชมพืชพันธุ์สัตว์น้ำภายในบึง
7. จุดชมวิว เป็นจุดให้นักท่องเที่ยวได้ชมทัศนียภาพของบึงบอระเพ็ด และถือว่าเป็นจุดหมายตาของพื้นที่
8. ลานกิจกรรมสำหรับเด็กได้เล่นเครื่องเล่น ในพื้นที่ที่ปลอดภัย
9. บ้านพักรับรอง สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักค้างคืน เพื่อจะได้ชมทัศนียภาพที่สวยงามของบึงบอระเพ็ดยามเช้า

5.2.4 แนวทางการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

จากการศึกษาข้อจำกัด และโอกาสในการพัฒนา พร้อมทั้งนโยบายของแผนการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด สามารถวางแนวทางการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว โดยจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวที่มีสัมพันธ์กับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ซึ่งสามารถจัดตามช่วงเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวเป็น 3 โปรแกรมดังนี้

1. กำหนดโปรแกรมที่ 1 เวลา 3.30 ชั่วโมงตามเส้นทางท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งถือว่าแหล่งท่องเที่ยวบริเวณลุ่มน้ำ แม่น้ำน่าน จังหวัดนครสวรรค์

เป็นจุดแวะพักจากการศึกษาข้อมูลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในภาคเหนือ พบว่า ผู้ที่มาเที่ยวใน Trip นี้ส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวชาวเอเชีย เช่น ญี่ปุ่น จีน มาเลเซีย สิงคโปร์ และเป็นนักธุรกิจ ส่วนใหญ่ ใช้เวลาในการท่องเที่ยวสั้นๆ และเป็นทางผ่านไปสู่อื่นๆ ดังนั้นระยะเวลาในการท่องเที่ยว 1 Trip ต้องให้สอดคล้องกับระยะเวลาของนักท่องเที่ยว ดังนั้นภายใน 1 Trip เทียบกับตารางการท่องเที่ยว ท.ท.ท.เหลือเวลาประมาณ 3.00 - 3.30 ชม. เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ไปส่วนอื่นของจังหวัดต่อไป

1. โปรแกรม ที่ 1 (ใช้เวลา 4 ชั่วโมง 30 นาที)

06.00 น. ออกเดินทางจากกรุงเทพมหานคร

09.00 น. ถึงศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม ทำภารกิจส่วนตัว ทานอาหารเช้า สักการะบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ที่วัดชมสถานี่ตามอรัญญิก

10.00 น. นั่งเรือชมวิถีชีวิตชาวเรือแพ การจับสัตว์น้ำโดยวิธีต่าง ๆ

(ลงเรือหน้าศาลเจ้า)

10.30 น. ชมรอยพระพุทธรูปท้าวจำลอง และจิตรกรรมฝาผนังในวิหารเก่าให้อาหารลิง และจระเข้ ที่วัดเกรียงไกรกลาง

11.30 น. ชมพิพิธภัณฑ์ปลาน้ำจืดบึงบอระเพ็ดที่สถานีประมงน้ำจืด และการให้อาหารจระเข้ การแสดงของจระเข้ พร้อมทั้งรับประทานอาหาร

นักท่องเที่ยวสามารถลงเรือชมทัศนียภาพ ในบึงบอระเพ็ด ชมนกนานาชนิด และพืชพันธุ์ไม้น้ำ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง เหมารถราคา 400/ลำ สามารถรับประทานอาหารบนเรือได้

13.30 น. เดินทางไปชม องค์เจดีย์บรรจุพระบรมธาตุเก่าแก่ และเที่ยวชมพิพิธภัณฑ์ต้นน้ำที่วัดเกษไชโยเหนือ ชมน้ำตาลสดชมการขึ้นตาล การเคี้ยวตาล การหยอดน้ำตาล ปีกที่บ้านเกษไชโย ชื่อของฝาก

14.30 น. เดินทางต่อไปยังจังหวัดอื่น ๆ ตามเส้นทางท่องเที่ยว

2. โปรแกรม ที่ 2 (ไปเช้า-เย็นกลับ)

06.30 น. ออกเดินทางจากกรุงเทพมหานคร

09.30 น. พร้อมกันที่ถนนริมเขื่อน แม่น้ำเจ้าพระยา ออกเดินทางไปศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ที่วัดชมสถานี่พักผ่อนชมทัศนียภาพตามอรัญญิก

11.00 น. ลงเรือที่ทำเรือศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม ล่องไปตามแม่น้ำน่าน รับประทานอาหารกลางวันแบบบุฟเฟ่ต์ พร้อมชมทัศนียภาพ วิถีชีวิตของชาวเรือแพ การเลี้ยงปลาในกระชัง การจับสัตว์น้ำ โดยใช้เครื่องมือพื้นบ้าน

12.00 น. ขึ้นจากเรือที่วัดเกรียงไกรกลาง ชมรอยพระพุทธบาทจำลอง และจิตรกรรมฝาผนังในวิหาร ให้อาหารลิง และจระเข้

13.00 น. ล่องเรือไปวัดเกษไชโยเหนือ ชมองค์เจดีย์บรมจุพระบรมธาตุ เก้าแคว เทียบชมพิพิธภัณฑสถานน้ำ ชมวิถีชีวิตการขึ้นตาล การเคียวตาล การหยอดน้ำตาลปึก ที่บ้านเกษไชโย (รถไปรอรับที่วัด)

14.20 น. เดินทางโดยรถไปชมการให้อาหารจระเข้ และชมพิพิธภัณฑสถานน้ำจืดที่สถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด นักท่องเที่ยวสามารถลงเรือชมทัศนียภาพ ในบึงบอระเพ็ด ชมนกนานาชนิด และพืชพันธุ์ไม้น้ำใช้เวลา 1 ชั่วโมง เหมารถราคา 400 บาท/ลำ สามารถนำอาหารว่างไปรับประทานบนเรือได้

17.00 น. เดินทางกลับ

3. โปรแกรมที่ 3 (ใช้เวลา 2 วัน 1 คืน) ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ดูนกน้ำบึงบอระเพ็ด

วันแรก

8.00 น. ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ ไปจังหวัดนครสวรรค์

11.30 น. ถึงจังหวัดนครสวรรค์ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม สักการะบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ รับประทานอาหาร เทียบชมสถานที่ชมทัศนียภาพ พักผ่อนตามอัธยาศัย

13.30 น. ขึ้นเรือหน้าศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม ล่องเรือชมวิถีชีวิตของชาวบ้านริมลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน และขึ้นชมจิตรกรรมฝาผนังให้อาหารลิง และจระเข้ที่วัดเกรียงไกรกลาง (รถไปรอรับที่วัด)

15.30 น. ชมพิพิธภัณฑสถานน้ำจืดบึงบอระเพ็ด ที่สถานีประมงน้ำจืด ชมฟาร์มจระเข้ การแสดงจระเข้ การให้อาหารจระเข้ ทำกิจกรรมบริเวณลานกิจกรรมให้อาหาร พักผ่อน ชมทัศนียภาพ

17.30 น. เข้าที่พัก ณ สถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด (บ้านรับรอง และกางเต็นท์)

18.00 น. รับประทานอาหารเย็น

19.00 น. เรียนรู้วิธีการใช้กล้องดูนก และรู้จักพันธุ์นกชนิดต่าง ๆ กับชมรมดูนกบึงบอระเพ็ด

21.00 น. เข้าที่พักนอน

วันที่สอง

06.30 น. ล่องเรือชมดอกบัวบานยามเช้า และฝึกภาคปฏิบัติ วิธีการใช้กล้องชมนกนานาชนิด ขณะออกหากินในยามเช้าในบึงบอระเพ็ด

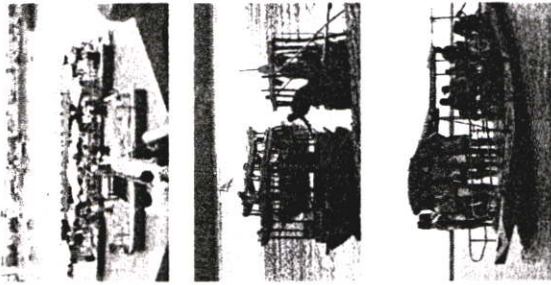
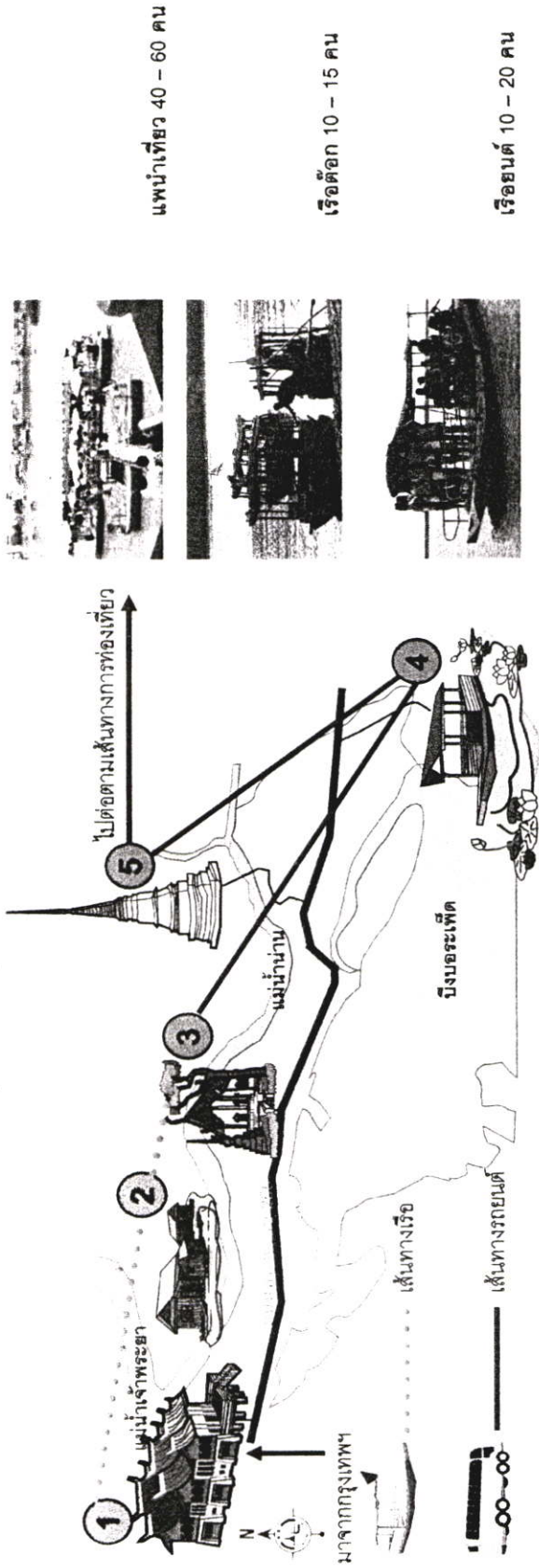
08.30 น. รับประทานอาหารเช้า เก็บสัมภาระเพื่อเดินทางต่อ

10.00 น. เดินทางไปวัดเกษไชโยเหนือชมองค์เจดีย์บรมจุพระบรมธาตุ
เก่าแก่เที่ยวชมพิพิธภัณฑ์ต้นน้ำ ชิมน้ำตาลสด ชมการขึ้นตาล การเคียวตาล การหยอดน้ำตาลปึก
ที่บ้านเกษไชโย ชื้อของฝากกลับบ้าน

12.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน

13.30 น. ออกเดินทางกลับ โดยสวัสดิภาพ

แผนผังการเดินทางท่องเที่ยว PROGRAM ที่ 1 (4:30 ชั่วโมง)

แพน้ำเที่ยว 40 - 60 คน

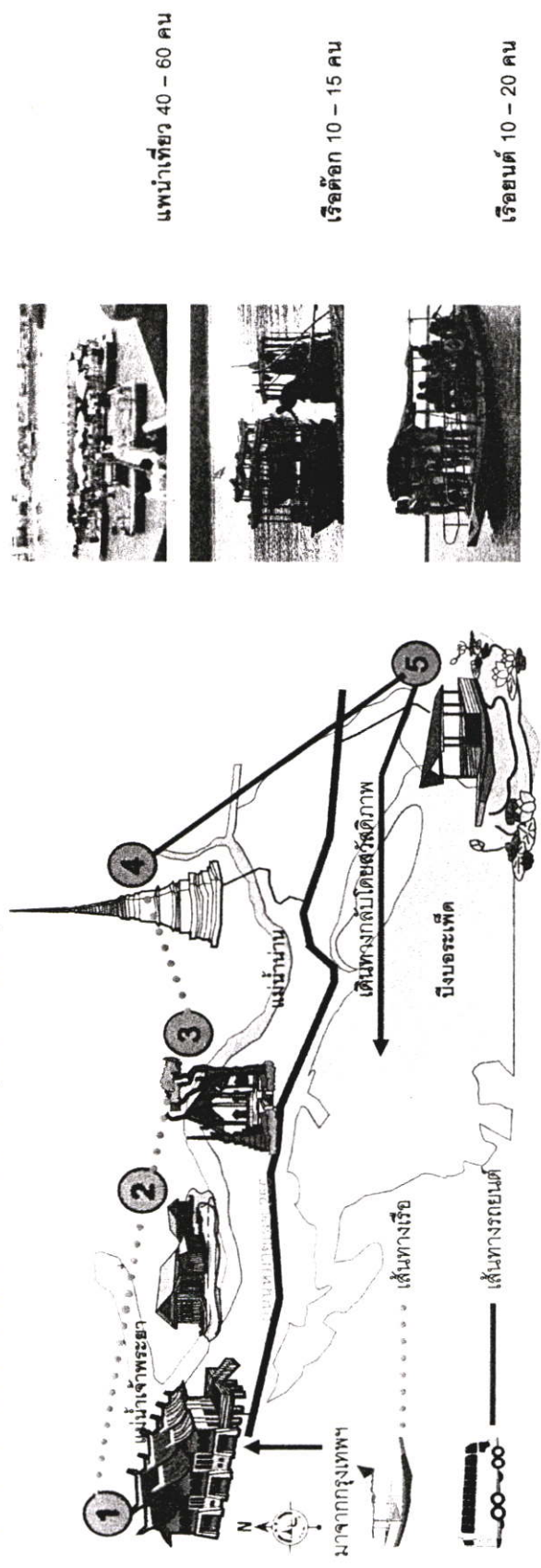
เรือตอก 10 - 15 คน

เรือยนต์ 10 - 20 คน

1 ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม	3 วัดกรวยไทรเหนือ	4 วัดเกษไชโยเหนือ
ชมทัศนียภาพต้นแม่น้ำเจ้าพระยา สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์	พระพุทธรูปจำลอง ชมโบราณสถานภายในวัด	นมัสการเจดีย์พระธาตุ พิพิธภัณฑ์ต้นน้ำ
2 ชุมชนเรือนแพลุ่มน้ำแม่บ้าน	5 ชุมชนอาหารสุ่งสิง	5 สถานีประมงน้ำจืดบึงกระเทียม
ชมวิถีชีวิตชุมชนเรือนแพ	ให้อาหารแสดงจระเข้ ชมและให้อาหารฝูงลิง	ชมการทำน้ำตาลดิบ ตองเรือชมแม่น้ำ

ภาพที่ 5.1 แสดงแผนผังการเดินทางท่องเที่ยว PROGRAM ที่ 1

แผนผังการเดินทางท่องเที่ยว PROGRAM ที่ 2 (เข้าไปเย็นกลับ)

แพน้ำเที่ยว 40 - 60 คน

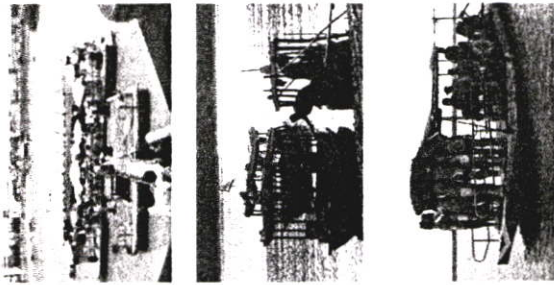
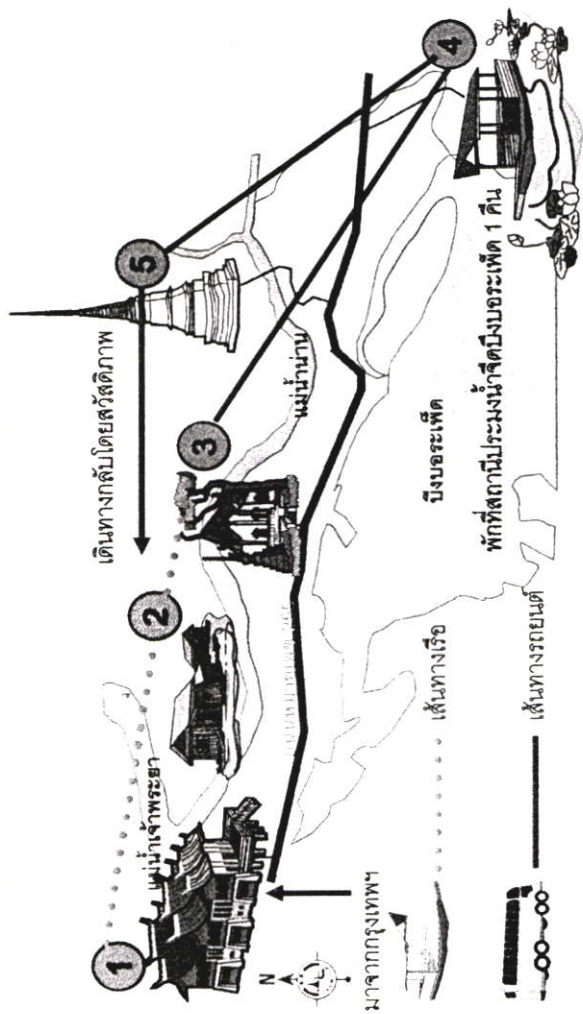
เรือต็อก 10 - 15 คน

เรือยนต์ 10 - 20 คน

1 ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม ชมทัศนียภาพต้นแม่น้ำเจ้าพระยา สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 2 ชุมชนเรือนแพ ชมวิถีชีวิตชุมชนเรือนแพ	3 วัดเกี้ยวไกรกลาง พระพุทธรูปจำลอง ชมโบราณสถานภายในวัด ให้อาหารแสดงจระเข้ ชมและให้อาหารฝูงลิง	4 วัดเกษไชโยเหนือ นมัสการเจดีย์พระธาตุ สถานีประมงน้ำจืดบึงจระเข้	5 บ้านน้ำ ชมพิพิธภัณฑ์บ้านน้ำ ชมการแสดงจระเข้ ส่งเรือชมบัวสองก่อดงนกน้ำ

ภาพที่ 5.2 แสดงแผนผังการเดินทางท่องเที่ยว PROGRAM ที่ 2

แผนผังการเดินทางท่องเที่ยว PROGRAM ที่ 3 (2วัน 1คืน)

แพน้ำเที่ยว 40 - 60 คน

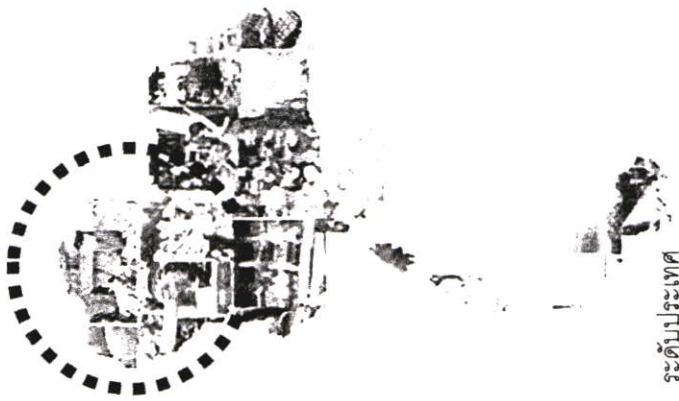
เรือต็อก 10 - 15 คน

เรือยนต์ 10 - 20 คน

1 ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม ชมทัศนียภาพต้นแม่น้ำเจ้าพระยา สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ชุมชนเรือนแพลุ่มน้ำแม่บ้าน ชมวิถีชีวิตชุมชนเรือนแพ	2 บ้านเจ้าพระยา หมู่บ้าน บึงบอระเพ็ด พักที่สถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด 1 คืน เส้นทางเรือ มาจากรุงเทพฯ	3 วัดเกรียงไกรกลาง พระพุทธรูปจำลอง ให้อาหารแสดงจระเข้ ชมนิทรรศสถานภายในวัด ชมวิถีชีวิตชุมชนเรือนแพ	4 สถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด ชมพิพิธภัณฑ์ปลาน้ำจืด ชมการแสดงจระเข้ ชมการชมนกน้ำ ชมการทำน้ำตาลดิบ	5 วัดเกษไชยเหนือ นมัสการเจดีย์พระธาตุ พิพิธภัณฑ์ดินเผา ชมการทำน้ำตาลดิบ

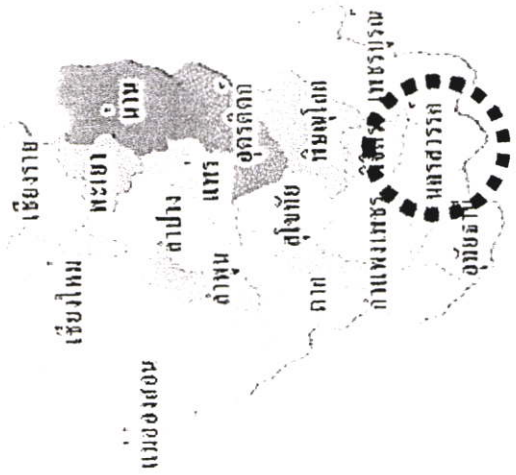
ภาพที่ 5.3 แสดงแผนผังการเดินทางท่องเที่ยว PROGRAM ที่ 3

แสดงแผนที่ในระดับต่างๆ ของประเทศ

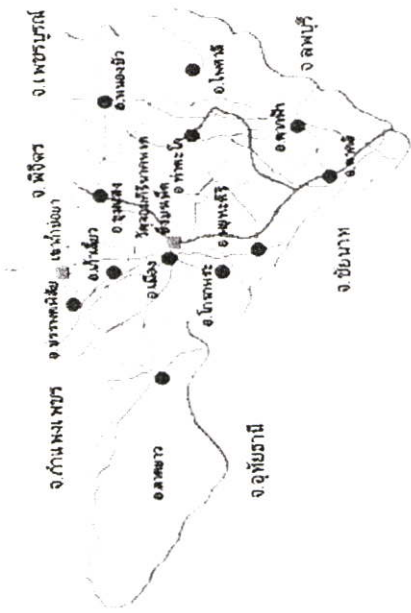
ระดับประเทศ

จังหวัดนครสวรรค์มีทำเลที่ตั้งเป็นประตูสู่ภาคเหนือระยะทางจากกรุงเทพฯ ถึงนครสวรรค์ 273 กิโลเมตรเป็นจุดแวะพักการเดินทางในการเดินทางไปยังภาคเหนือมีเส้นทางคมนาคมเชื่อมโย่งสู่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระดับภูมิภาค

การพัฒนาการท่องเที่ยวระดับภาคเหนือตอนล่าง ได้กำหนดให้จังหวัดนครสวรรค์เป็นพื้นที่การท่องเที่ยวระดับชาติบทบาทสำคัญคือ การเป็นประตูสู่ภาคเหนือและประเทศเพื่อนบ้าน โดยรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เดินทางจากภาคกลางต่อไปทางภาคเหนือตอนบนและตอนล่างกำหนดเป็นจุดแวะพักกลางทางระหว่างการเดินทางเป็นเมืองศูนย์กลางด้านธุรกิจการค้าและการท่องเที่ยวในอนาคต

ระดับจังหวัด

การพัฒนาการท่องเที่ยวควบคู่กับสาขาเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัด เน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวเกี่ยวกับกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการรักษาภาพพจน์ที่ดีของท้องถิ่น พัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ซึ่งสามารถเชื่อมต่อกับพื้นที่ภายนอก โดยใช้เส้นทางบก และ เส้นทางน้ำมีแนวพัฒนาโดยรวมคือให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติและวัฒนธรรม

ภาพที่ 5.4 แสดงแผนที่ในระดับต่างๆ ของประเทศ

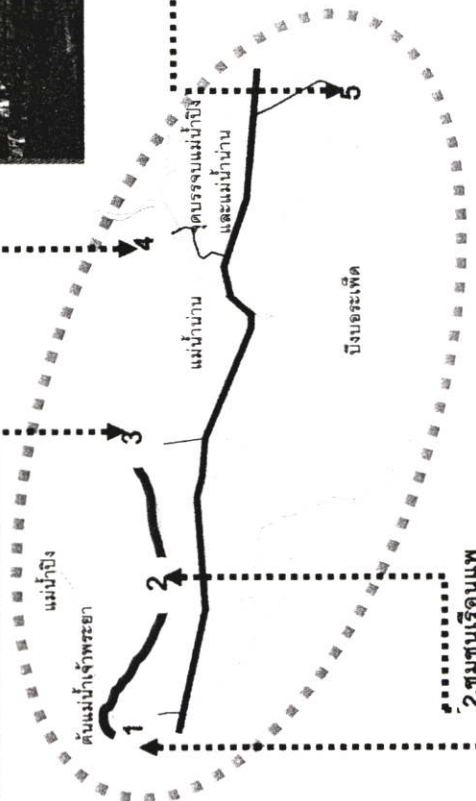

แนวความคิดในการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวลุ่มน้ำแม่บ้าน จังหวัดนครสวรรค์

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน(สิ่งอำนวยความสะดวก)เพื่อการท่องเที่ยวพิจารณาตามความเหมาะสมของเกณฑ์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

3. วัดเกวียนไภรกลาง และ 4. วัดเกษไชโยเหนือ ปรับปรุงและซ่อมแซมพัฒนาให้เป็นแหล่งเสื่อมโทรม ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเพิ่มศักยภาพของพื้นที่ให้เป็นที่ดึงดูดและเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมและงานสถาปัตยกรรม

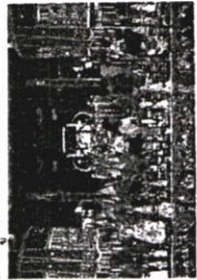

5. สถานีประมงน้ำจืดบึงอระเห็ด ส่งเสริมรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้มีความสนุกเพลิดเพลินและความรู้ควบคู่กับการอนุรักษ์ธรรมชาติโดยพิจารณาจากความเหมาะสมและการใช้ประโยชน์พื้นที่ตามข้อกำหนดของกรมประมง

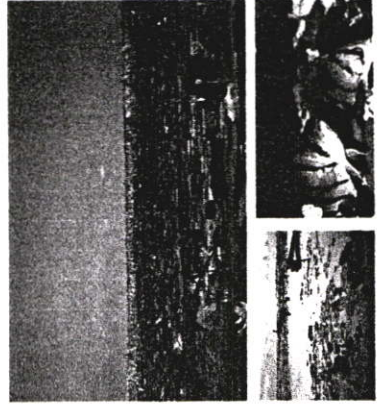
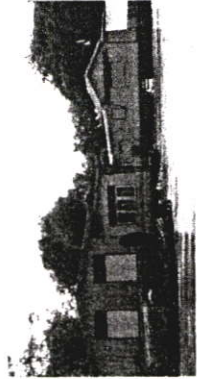
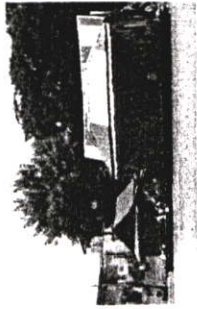
1. ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม

พัฒนาให้สอดคล้องกับรูปแบบการท่องเที่ยว ประเพณีและวัฒนธรรมในรูปแบบและเอกลักษณ์ของกิจกรรมและรูปทรงอาคารให้มีลักษณะโดดเด่นดึงดูด

นักท่องเที่ยวคงไว้ซึ่งสถาปัตยกรรมดั้งเดิม

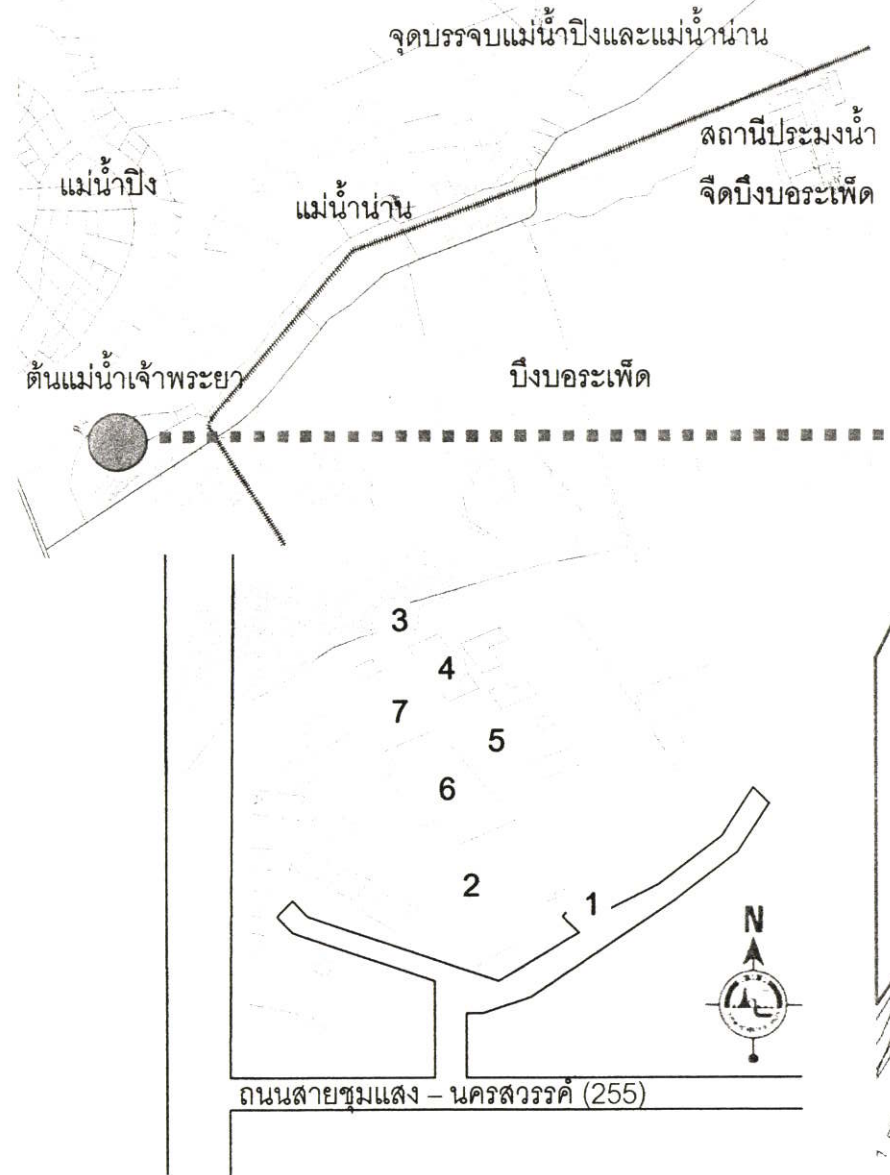

รูปแบบกิจกรรมการนั่งเรือชมทัศนียภาพและวิถีชีวิตของชาวบ้าน การจับสัตว์น้ำด้วยเครื่องมือพื้นบ้านมีเสน่ห์ดึงดูดใจความน่าสนใจที่นำไปประทับใจก่อนจะขึ้นไปเที่ยวชมสถานที่อื่นต่อไป

ภาพที่ 5.7 แสดงแนวความคิดในการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวลุ่มน้ำแม่บ้าน จังหวัดนครสวรรค์

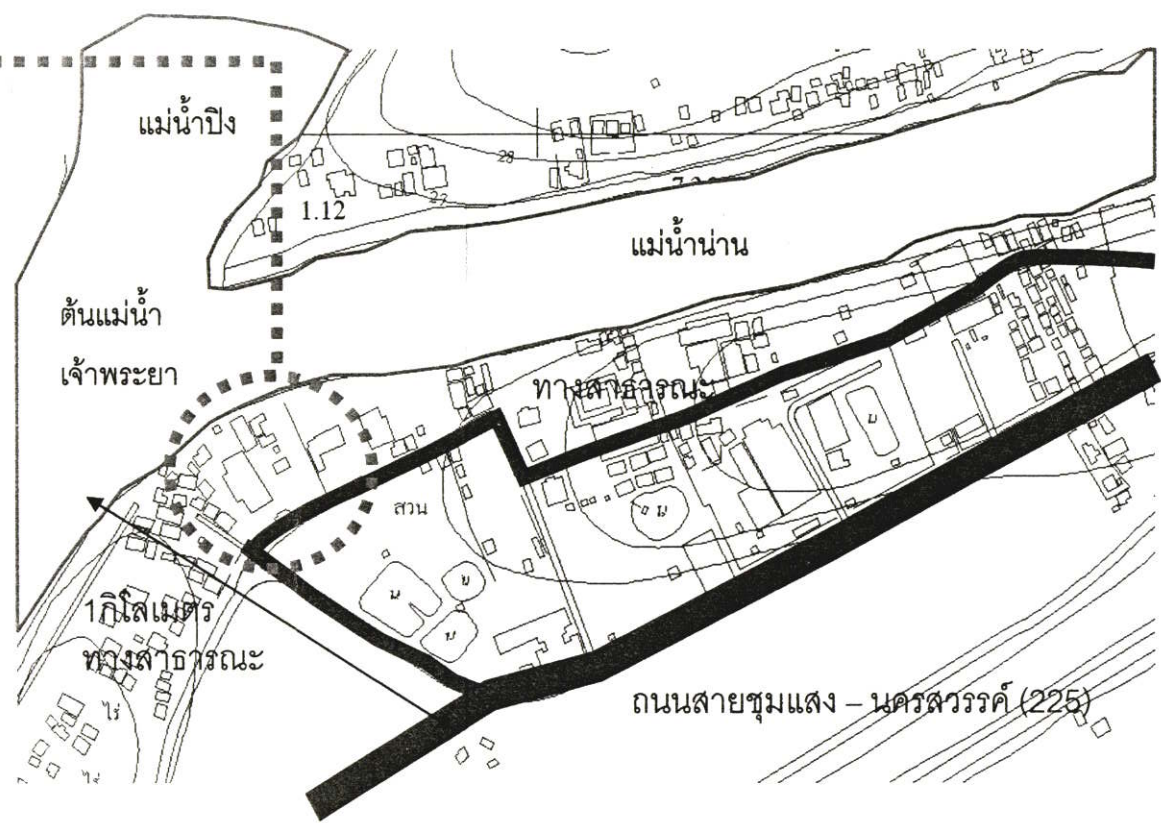
สภาพปัจจุบันของบริเวณศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม

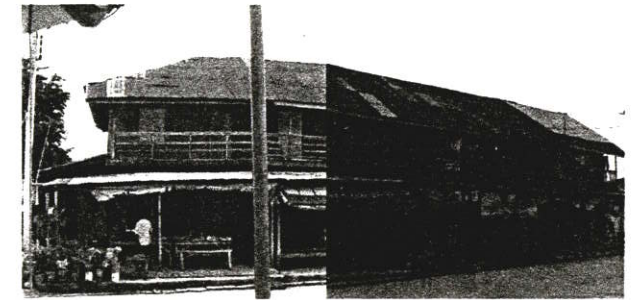
1. บริเวณซุ้มทางเข้า

2. บริเวณลานจอดรถ

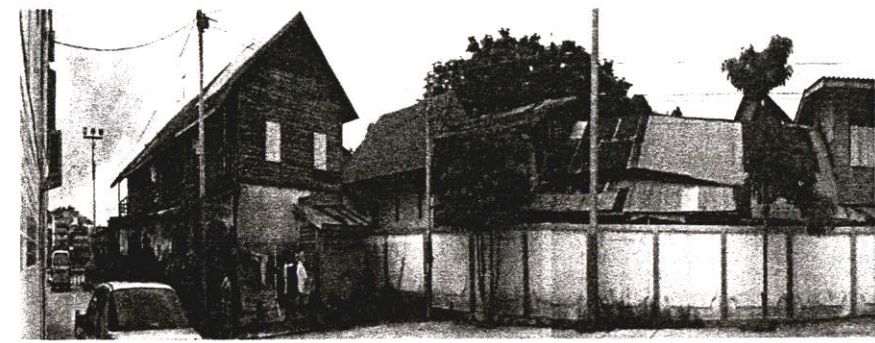

3. บริเวณท่าเทียบเรือ

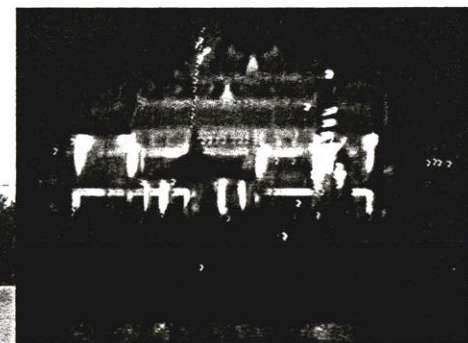
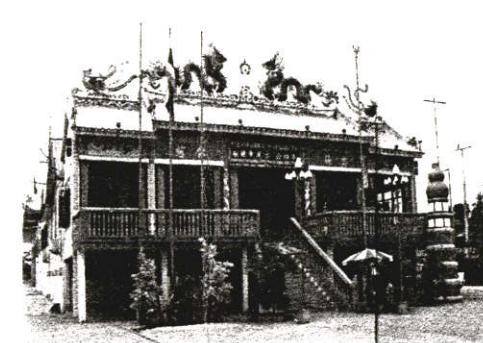

4 บริเวณร้านค้า และร้านอาหาร

แสดงผังบริเวณศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม

5. บริเวณทางด้านข้างศาลเจ้า

6. บริเวณศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม

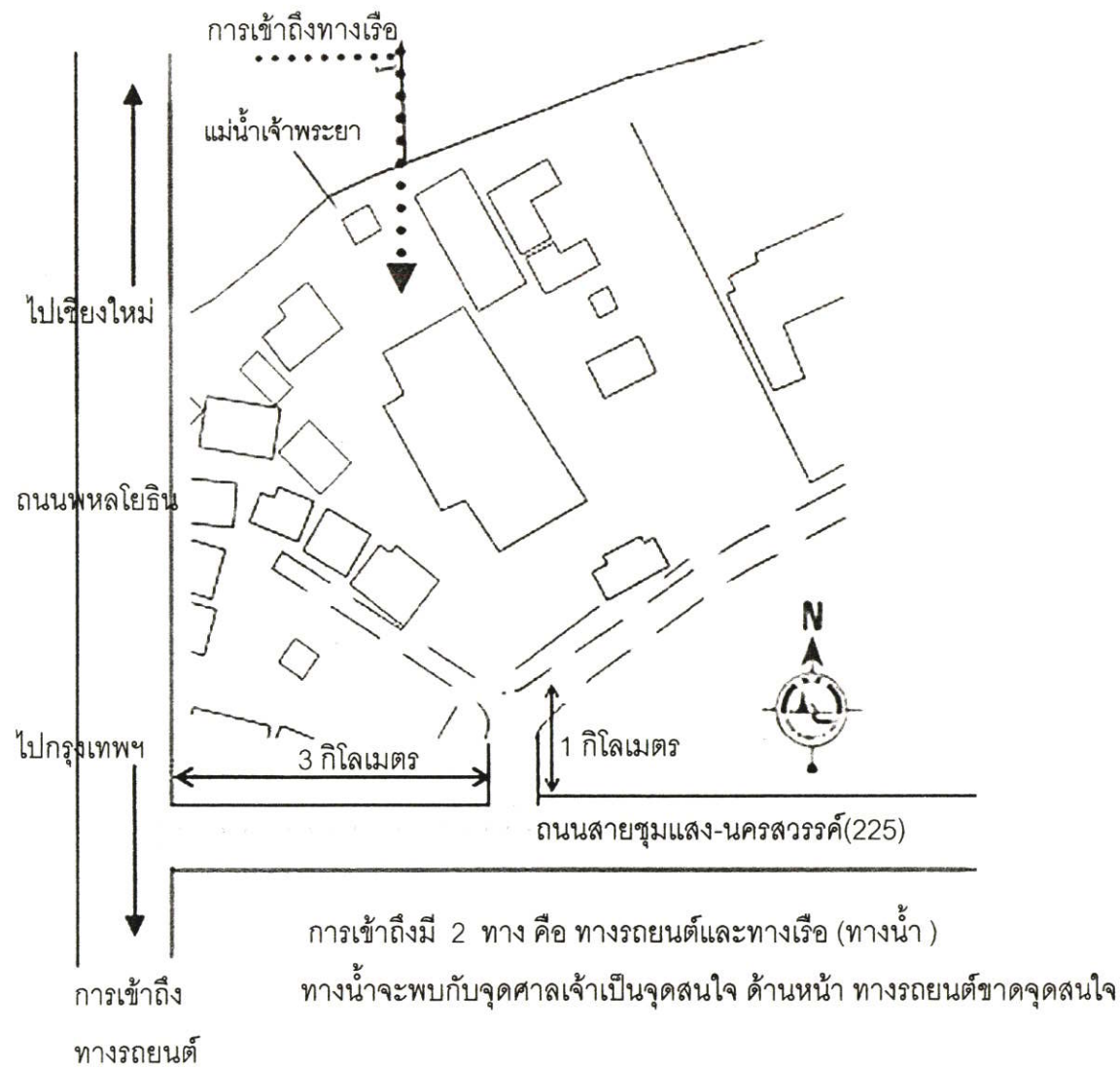

7 บริเวณด้านหน้าลานกิจกรรม

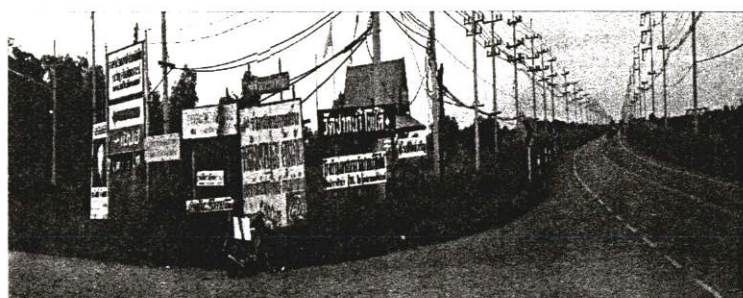
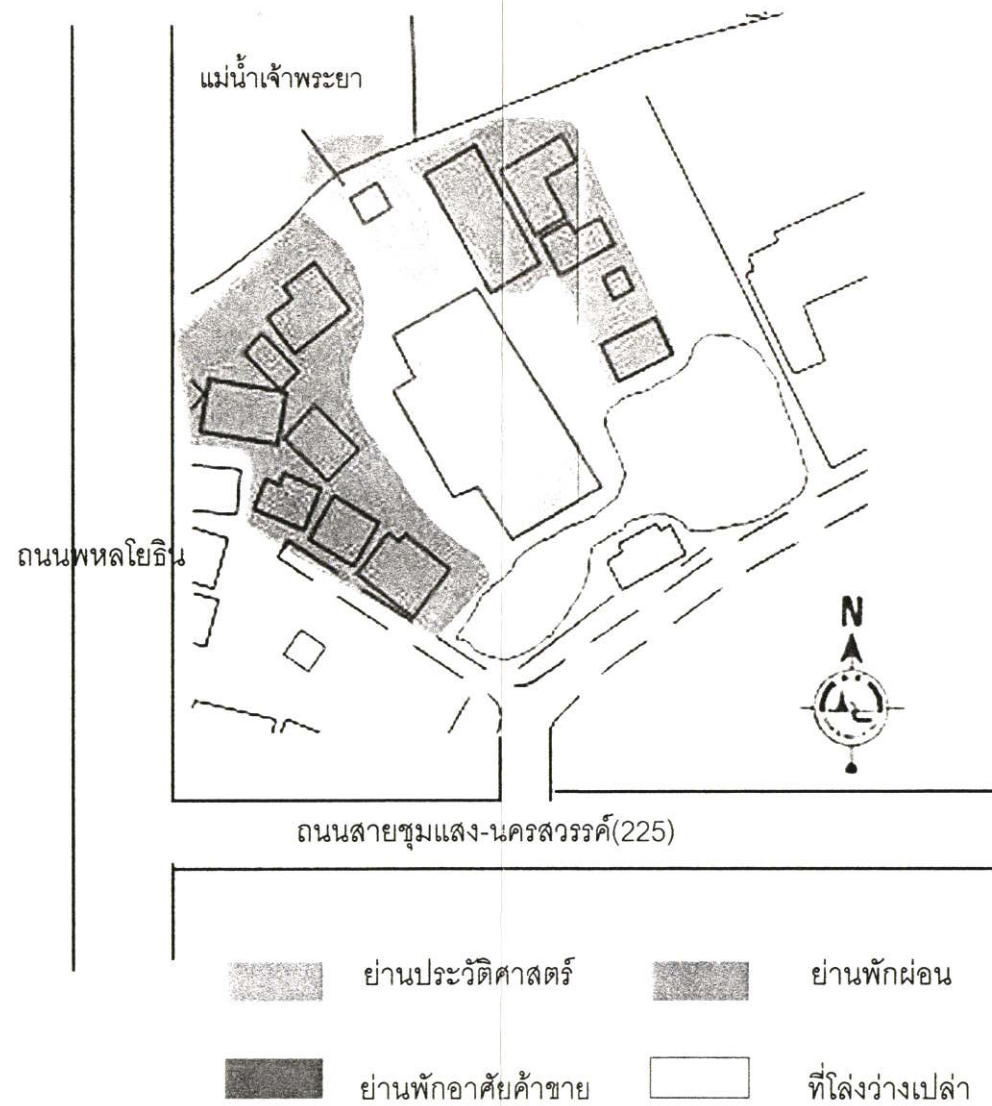
ภาพที่ 5.8 แสดงสภาพปัจจุบันของพื้นที่ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม

สภาพปัจจุบันของบริเวณศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม

เส้นทางสัญจร

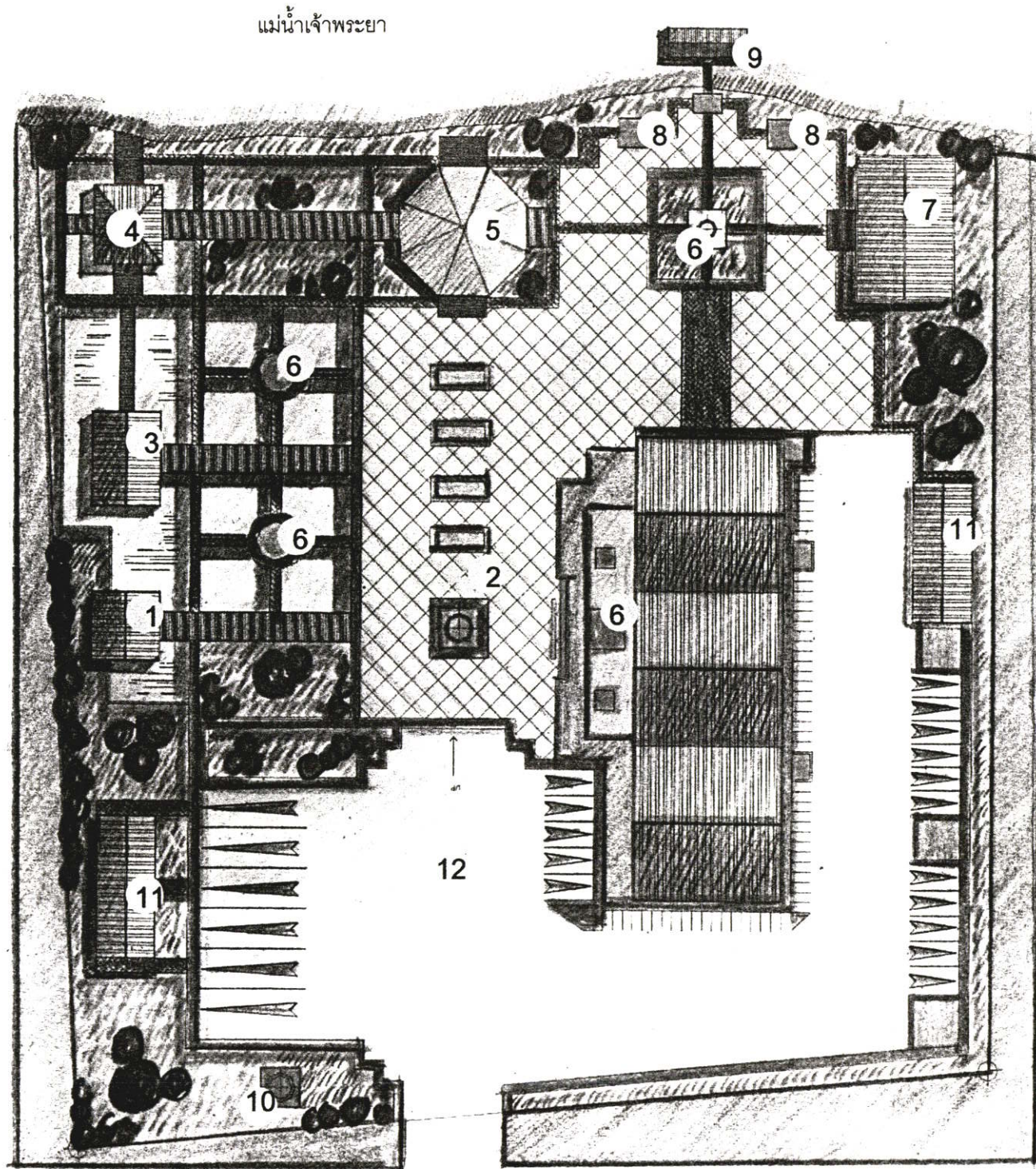

การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ภาพที่ 5.9 แสดงการสัญจรและประโยชน์การใช้ที่ดินปัจจุบันของศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์- เจ้าแม่ทับทิม

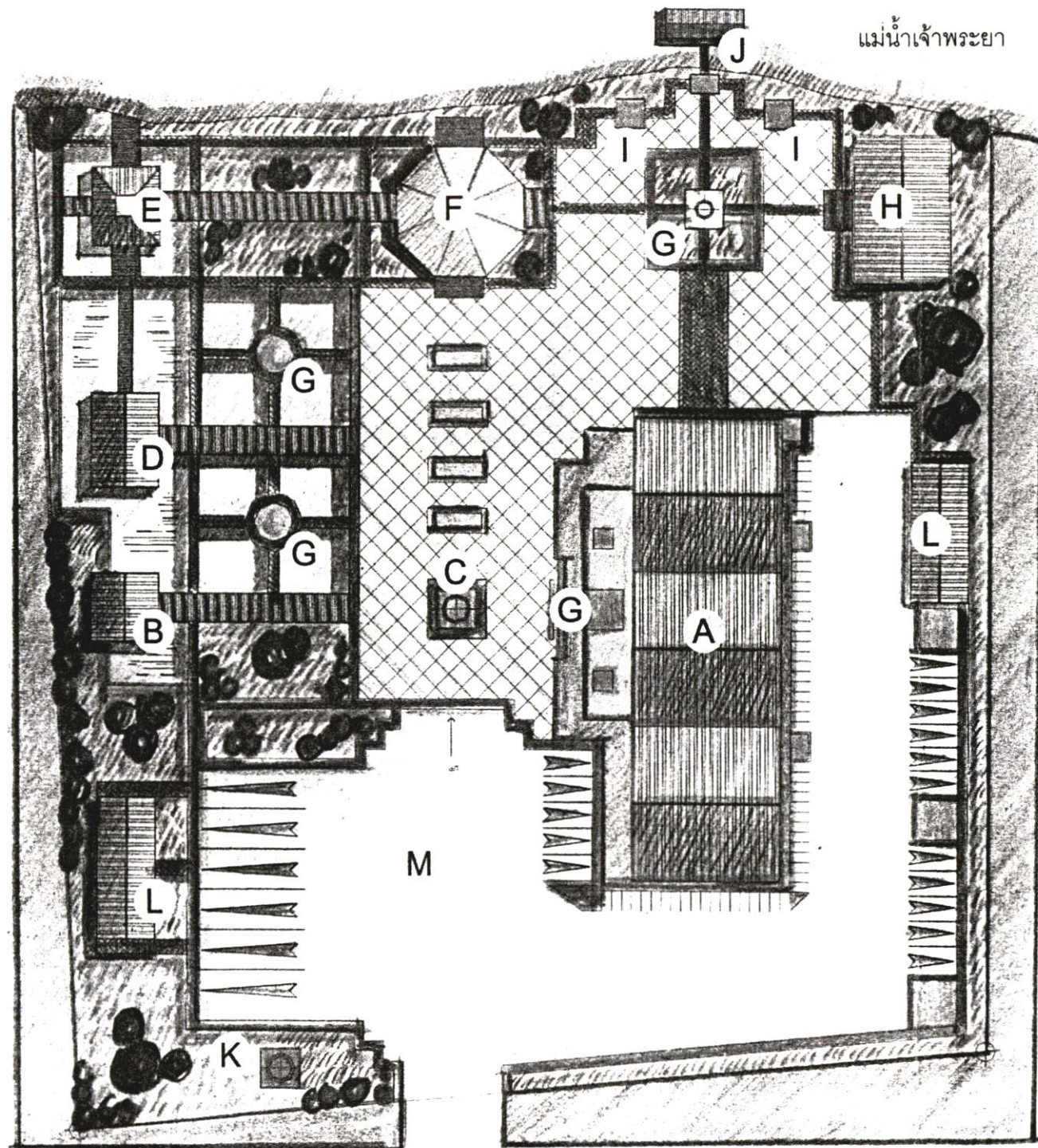
โครงการในอนาคต แนวทางการปรับปรุง กิจกรรมที่เพิ่มขึ้น

- 1 ศูนย์บริการข้อมูล: บริเวณข้อมูล โถงนิทรรศการ สำนักงานของเจ้าหน้าที่ ห้องเก็บวัสดุ ห้องสุขา-ชายหญิง
- 2 ลานประติมากรรม ลานกิจกรรม : ลานเชื่อมกิจกรรม เป็นทางเข้าหลัก มี 2 ทาง เป็นตัวเชื่อมกิจกรรม เข้าด้วยกันมีบางส่วน ให้เป็นลานพักผ่อน นั่งเล่น ชมวิว
- 3 ร้านค้า : ขายของทานเล่นเบา ๆ และของใช้บางส่วน
- 4 ศาลาพักผ่อน : ใช้สำหรับนั่งเล่น พักผ่อน ชมวิว และให้อาหารปลาบริเวณบ่อปลารอบ ๆ
- 5 หอชมวิวจุดชมวิว ที่หมายตา ชายของที่ระลึก : เป็นที่หมายตาระดับย่าน เป็นจุดเชื่อมกิจกรรม จุดชมวิวมือง และที่สำคัญเป็นจุดชมวิวด้านแม่น้ำเจ้าพระยา ที่เป็น จุดสำคัญ ของแม่น้ำสำคัญ ทั้ง 2 สาย ที่ไหลมาบรรจบกัน
- 6 ลานประติมากรรม
- 7 อาคารศูนย์อาหาร - ร้านค้า ให้เป็นได้ทั้งที่นั่งพักผ่อน และขายอาหาร - เครื่องดื่ม
- 8 ศาลาพักผ่อนทำน้ำ : ใช้สำหรับนั่งเล่น พักผ่อน ชมทัศนียภาพ
- 9 ท่าเรือ : ใช้สำหรับขึ้นลงพื้นที่จากแม่น้ำ สูศาลเจ้า อีกทั้งใช้สำหรับการเชื่อมต่อพื้นที่ต่อเนื่องในบริเวณ ลุ่มแม่น้ำน่าน และพื้นที่เชื่อมโยง
- 10 ลานประติมากรรม
- 11 ห้องน้ำสาธารณะ : มีบริการ 2 จุด บริเวณลานจอดรถ และด้านร้านอาหารมีการออกแบบให้มีจำนวน เพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยวช่วงเทศกาล
- 12 ลานจอดรถ : เป็นพื้นที่ราบ เนื้อที่กว้างอยู่ใกล้จุดกิจกรรม ที่จอดรถแยกประเภท มีพื้นที่สามารถขยายตัว เพื่อรองรับระหว่างเทศกาลหรือกิจกรรมอื่นๆของจังหวัด

ภาพที่ 5.10 แสดงผังบริเวณ ทัศนียภาพบริเวณศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม (ปรับปรุง)

แบบแสดงองค์ประกอบของโครงการ ปรับปรุงศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม (ทั้งหมด)

A ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม

B ศูนย์บริการข้อมูล

C ลานประติมากรรม

D ร้านค้า

E ศาลาพักผ่อน

G ลานประติมากรรม

F หอชมวิว

H อาคารศูนย์อาหาร

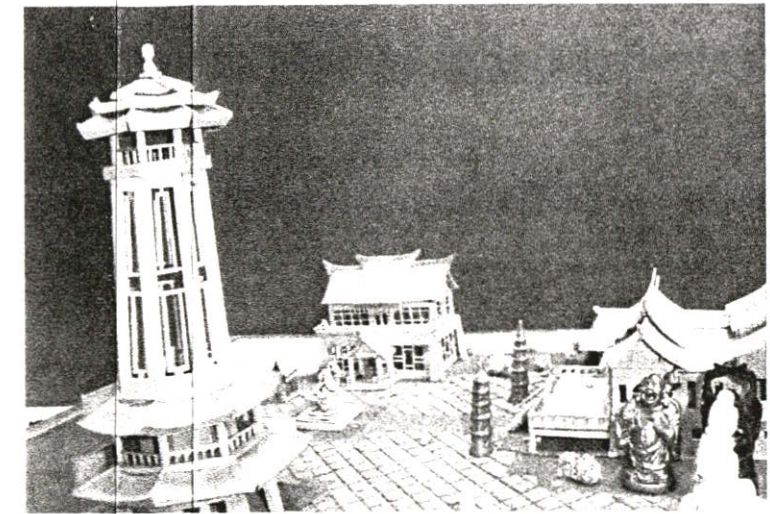
I ศาลาพักผ่อนทำน้ำ

J ท่าเรือ

K งานประติมากรรม

L ห้องน้ำสาธารณะ

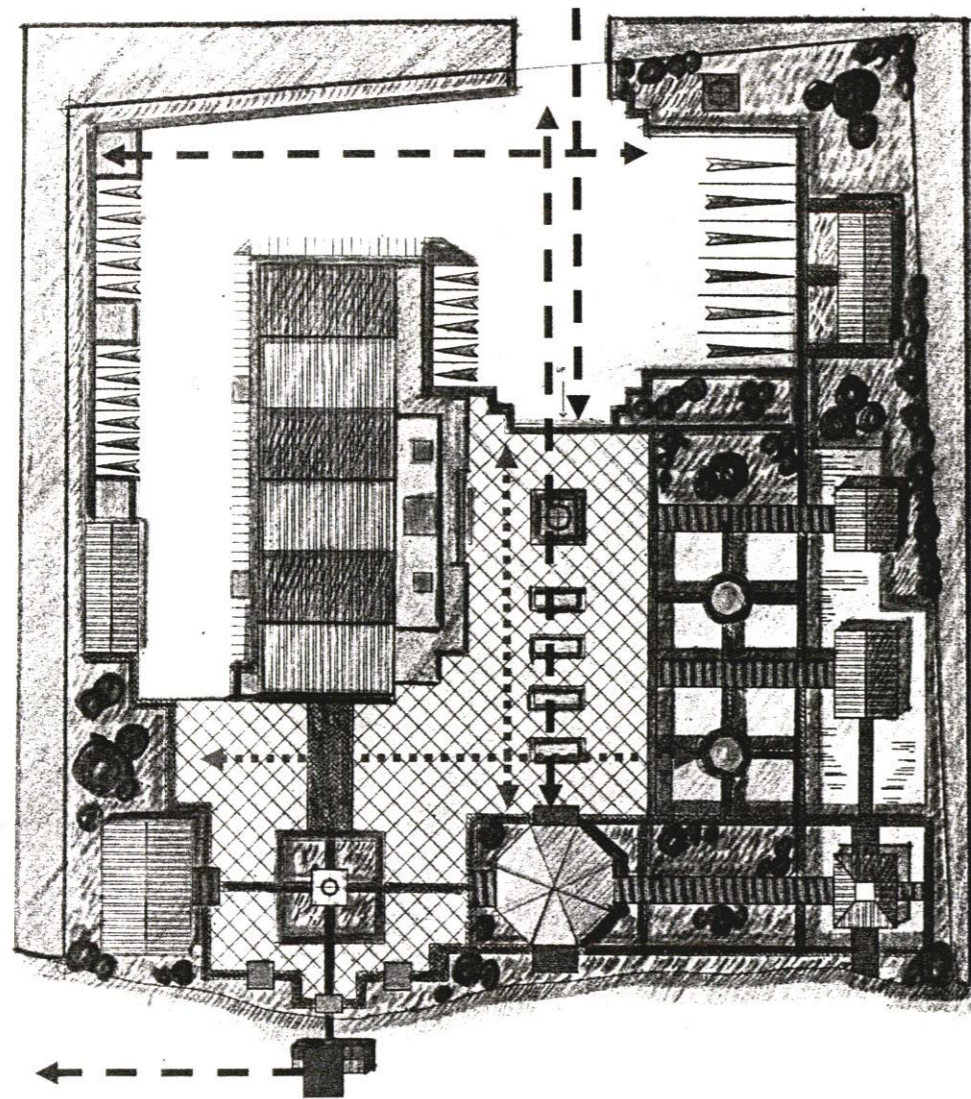
M ลานจอดรถ

ภาพที่ 5.11 แสดงผังบริเวณโครงการปรับปรุงศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม

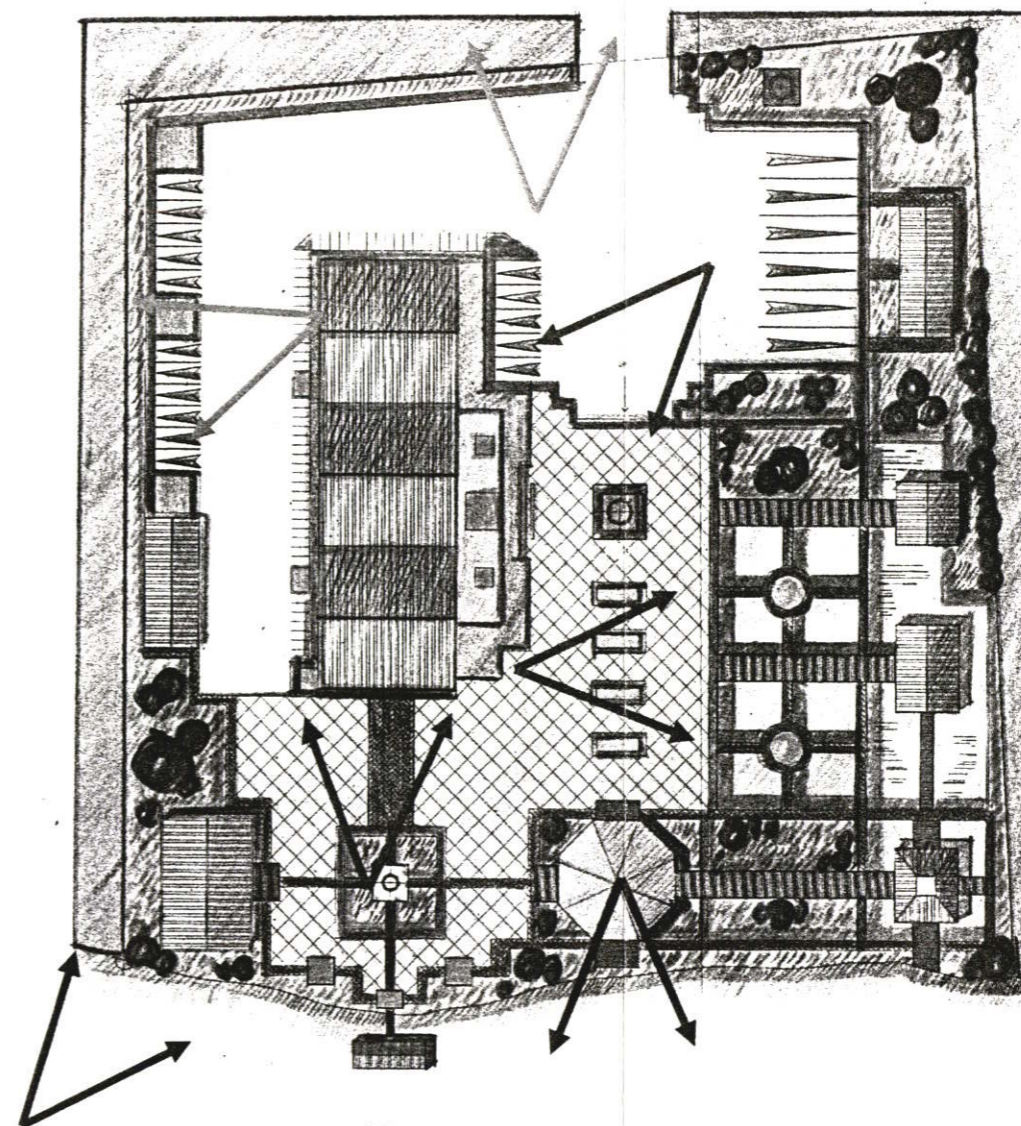
แบบแสดงองค์ประกอบของโครงการ ปรับปรุงศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม

ทางสัญจรของนักท่องเที่ยว

- - - - -> ทางสัญจรเดียว
- ← - - - -> ทางสัญจรสองทาง
- ⋯⋯⋯> การสัญจรคนเดิน
- - - - -> การสัญจรทางเรือท่องเที่ยว

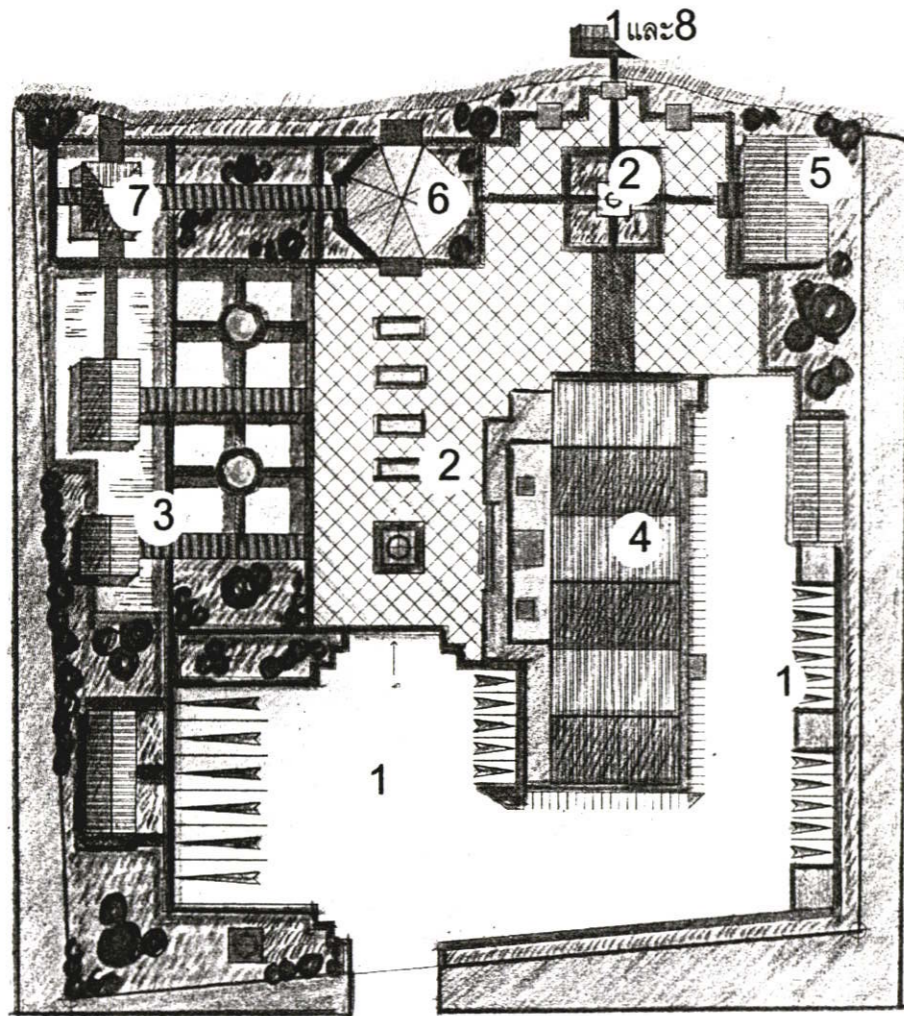
มุมมองภายในโครงการ

- ↘ ↗ มุมมองดีมาก
- ↘ ↗ มุมมองดีปานกลาง
- ↘ ↗ มุมมองดีน้อย

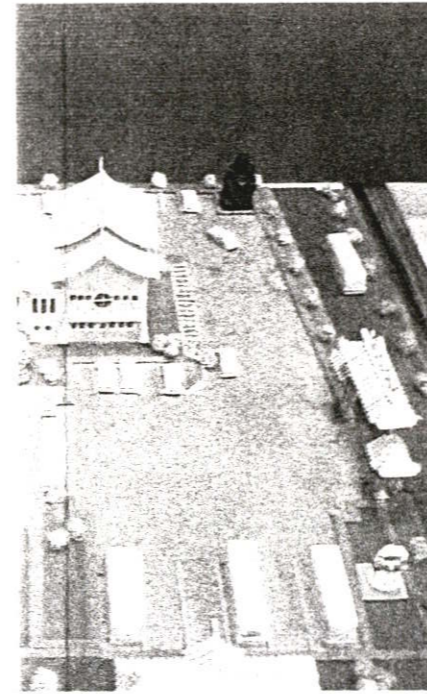
ภาพที่ 5.12 แสดงเส้นทางการสัญจรของนักท่องเที่ยวและมุมมองภายในพื้นที่ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม

ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม

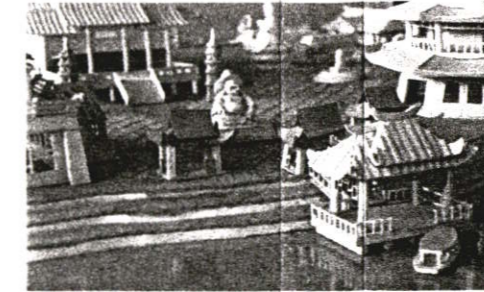

พฤติกรรมประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยว

- 1.ลานจอดรถ สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมารถยนต์ส่วนตัว รถนำเที่ยว ทำภารกิจส่วนตัวเช่นเข้าห้องน้ำ
- 2.เดินต่อไปยังลานประดิษฐานรูปปั้น ถ่ายภาพ
- 3.เดินต่อไปยังจุดบริการนักท่องเที่ยว เพื่อหาข้อมูลการท่องเที่ยว
- 4.เข้าไปภายในศาลเจ้าสักการะเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิมและสิ่งศักดิ์สิทธิ์
- 5.บางส่วนจะไปร้านอาหารเพื่อรับประทานอาหาร
- 6.ไปยังจุดชมวิว เพื่อชมทัศนียภาพต้นแม่น้ำเจ้าพระยา และลงมาซื้อของที่ระลึก
- 7.แวะให้อาหารปลาที่ศาลา บางส่วนไปยังศาลาพักผ่อน
- 8.ลงไปยังท่าเทียบเรือ เพื่อเดินทางไปจุดต่อไป

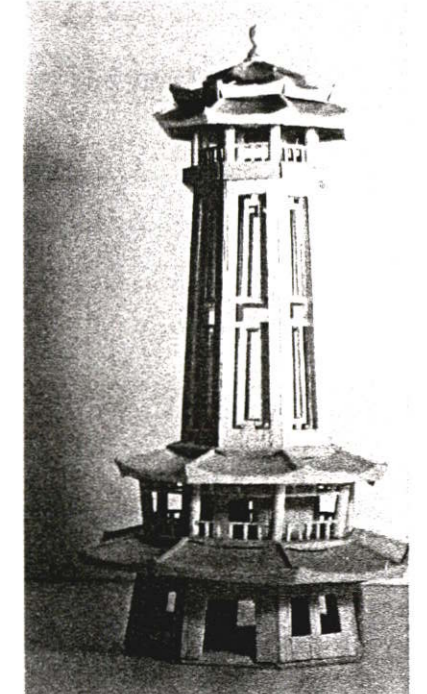
1. ลานจอดรถ

1. และ 8. ท่าเทียบเรือ

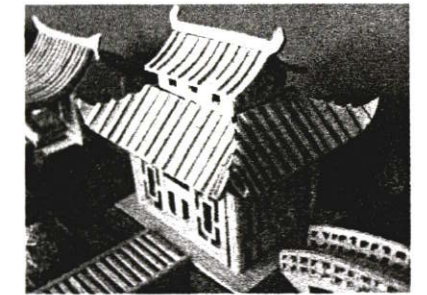
5. ร้านอาหาร

6. จุดชมวิว

2. ลานประดิษฐานรูปปั้น

7. ให้อาหารปลา

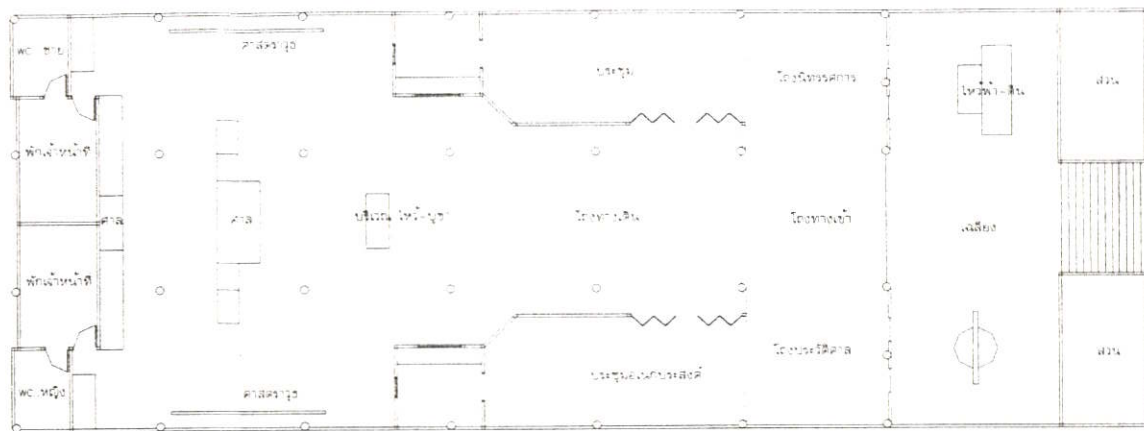
3. ศูนย์บริการข้อมูล

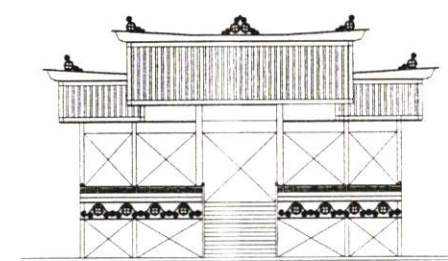
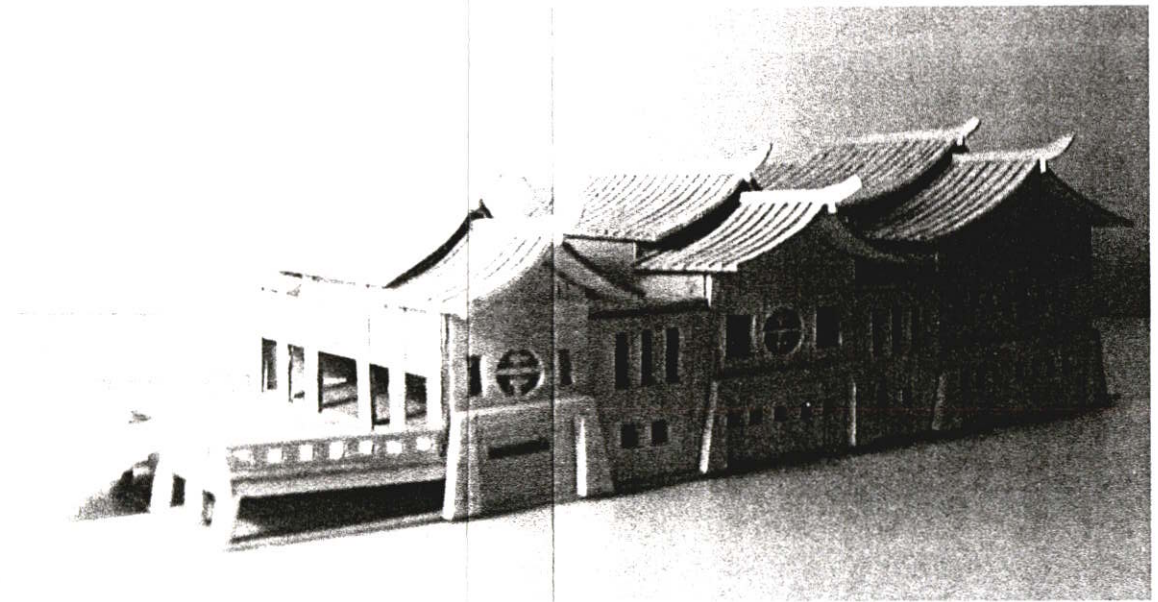
4. ศาลศาลพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม

*หมายเหตุ: สำหรับนักท่องเที่ยวมาทางเรือจะประกอบกิจกรรมจากท่าเทียบเรือแล้วไปยังลานประดิษฐานรูปปั้นจากนั้นก็เหมือนนักท่องเที่ยวที่เดินทางจากรถยนต์

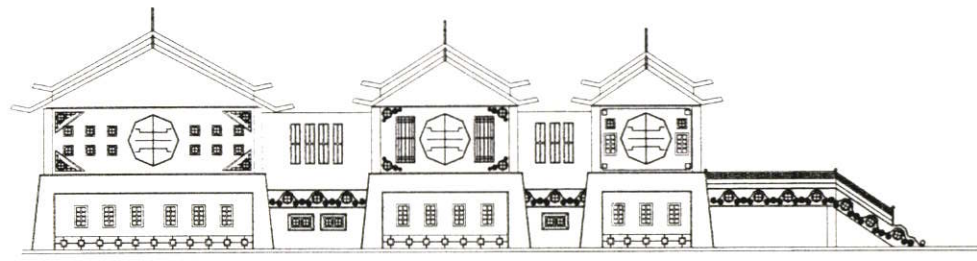
ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม

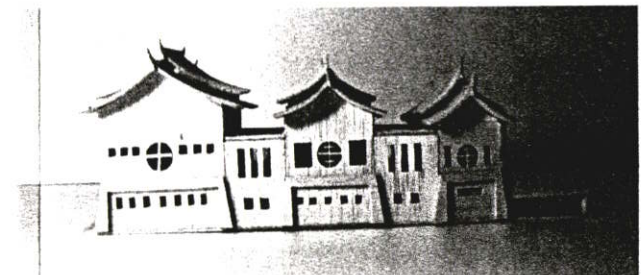
แบบแสดงผังพื้นศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม

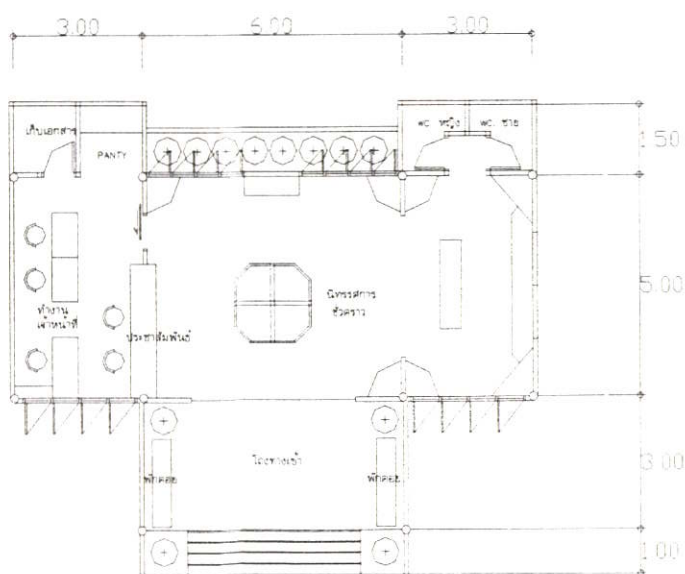
รูปด้านหน้า

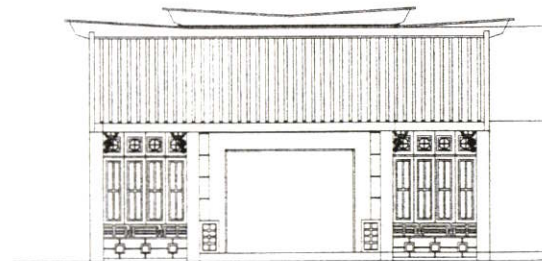
รูปด้านข้าง

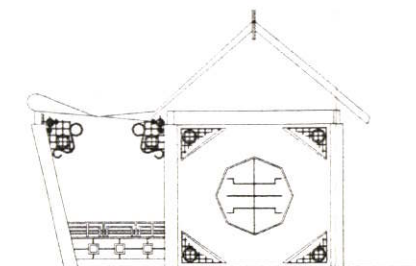
ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม

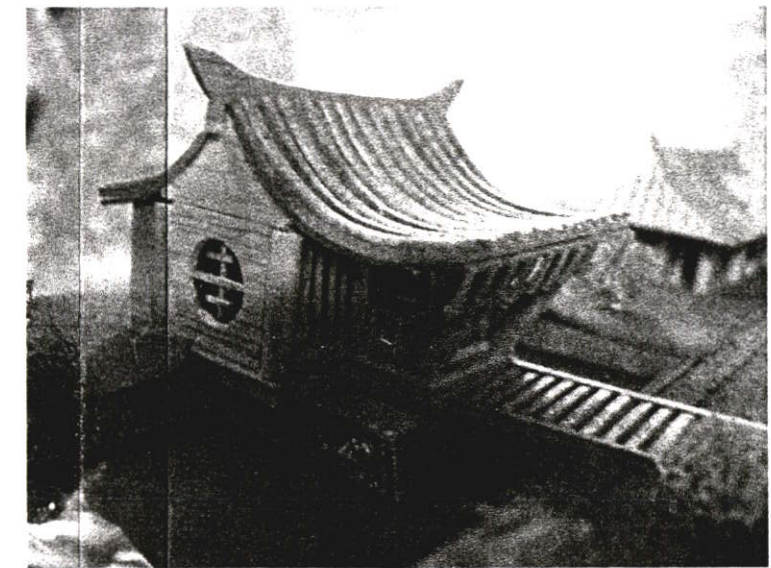
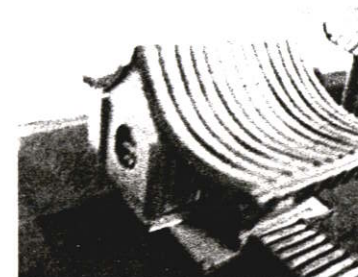
แบบแสดงผังพื้นศูนย์บริการข้อมูล

รูปด้านหน้า

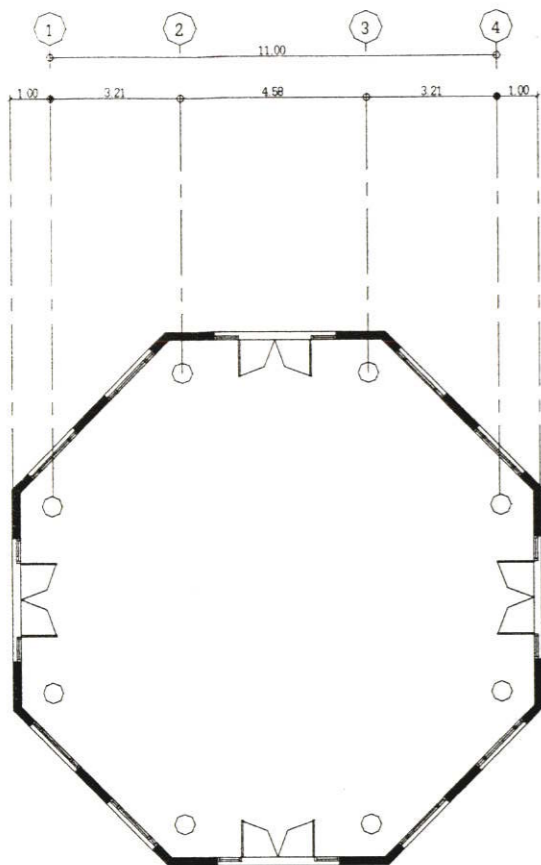
รูปด้านข้าง

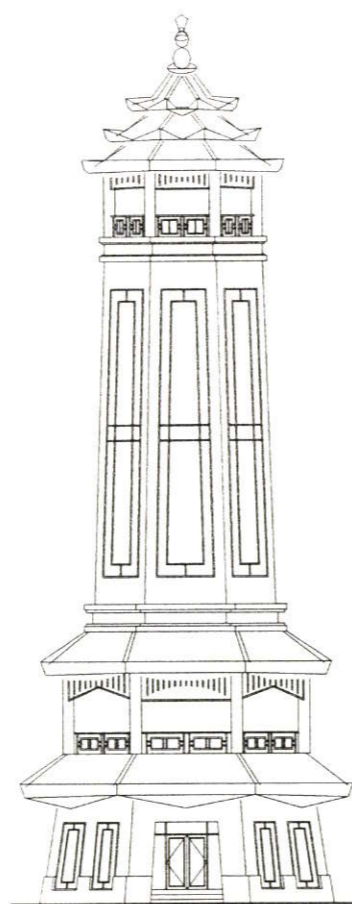
ศูนย์บริการข้อมูล

ภาพที่ 5.14 แสดงแบบการปรับปรุงศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิมและศูนย์บริการข้อมูล

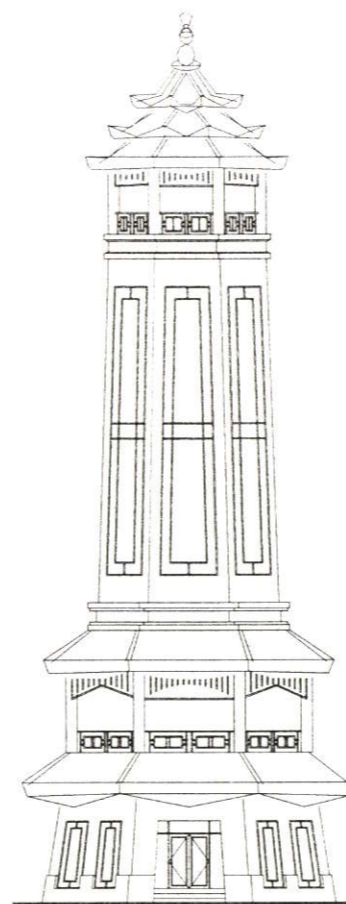
ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม

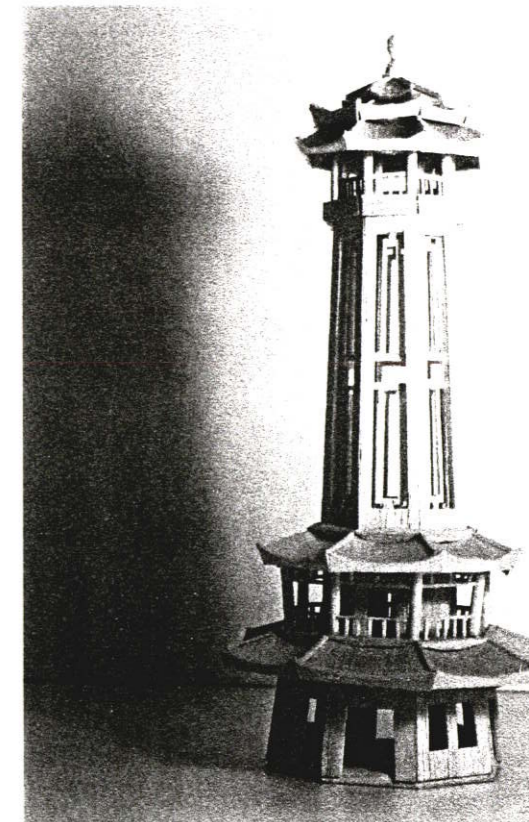
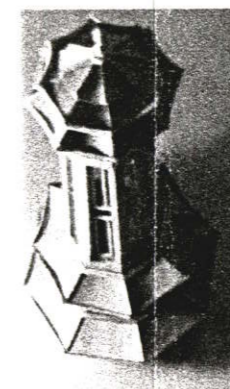
แบบแสดงผังพื้นอาคารหอชมวิว

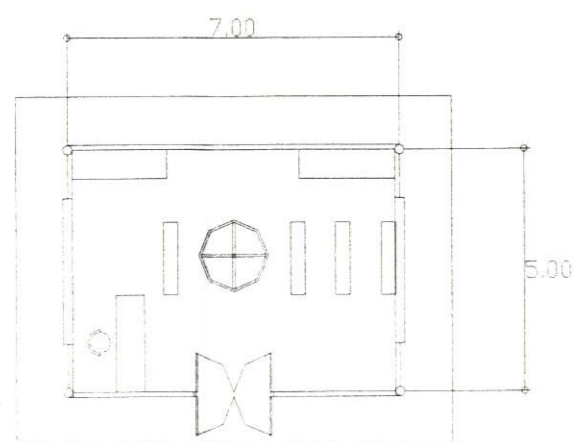
รูปด้านหน้า

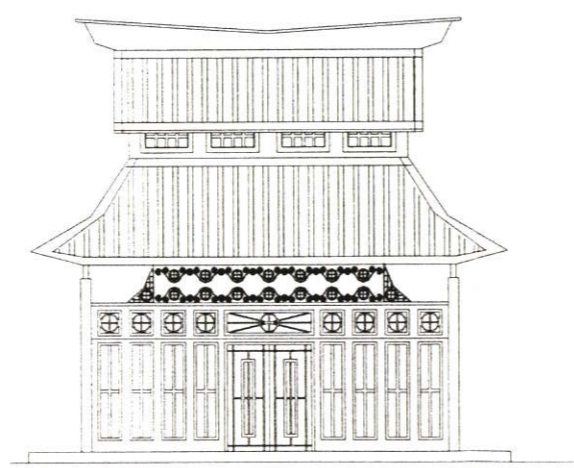
รูปด้านข้าง

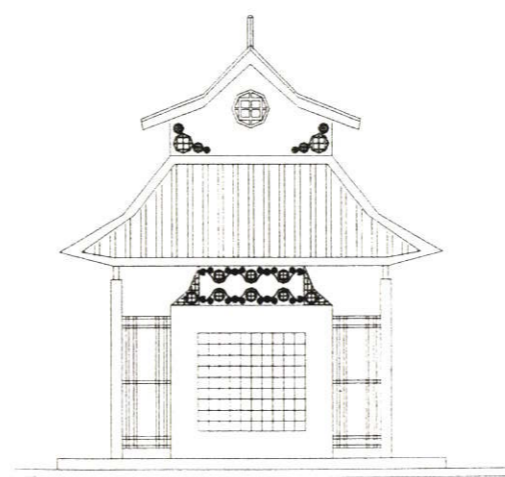
อาคารหอชมวิว

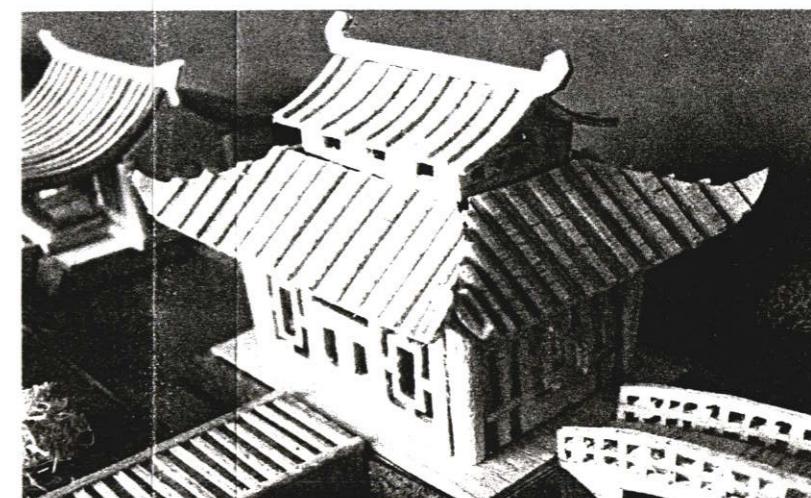
แบบแสดงแปลนพื้นร้านค้า

รูปด้านหน้า

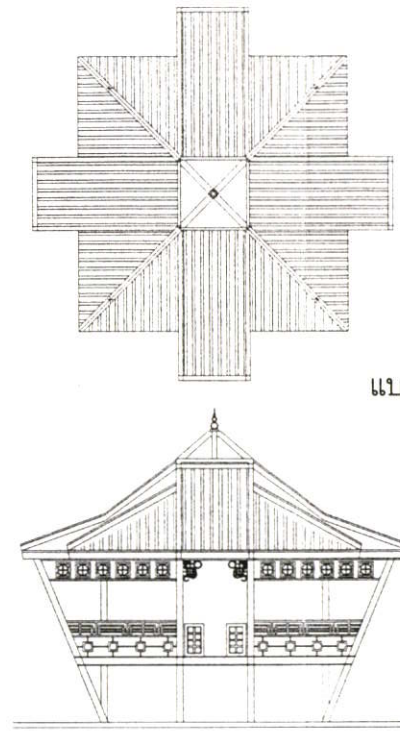
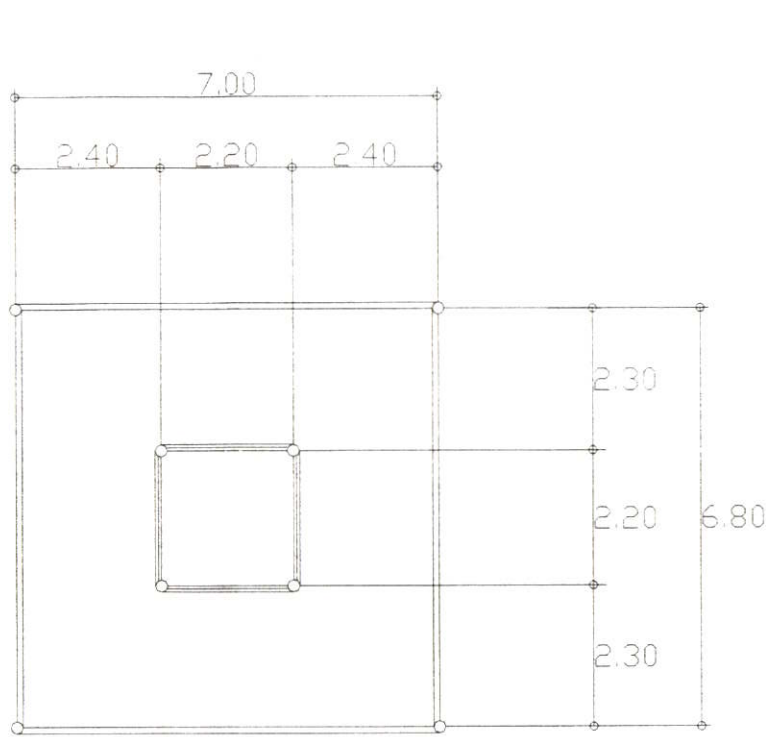
รูปด้านข้าง

อาคารร้านค้า

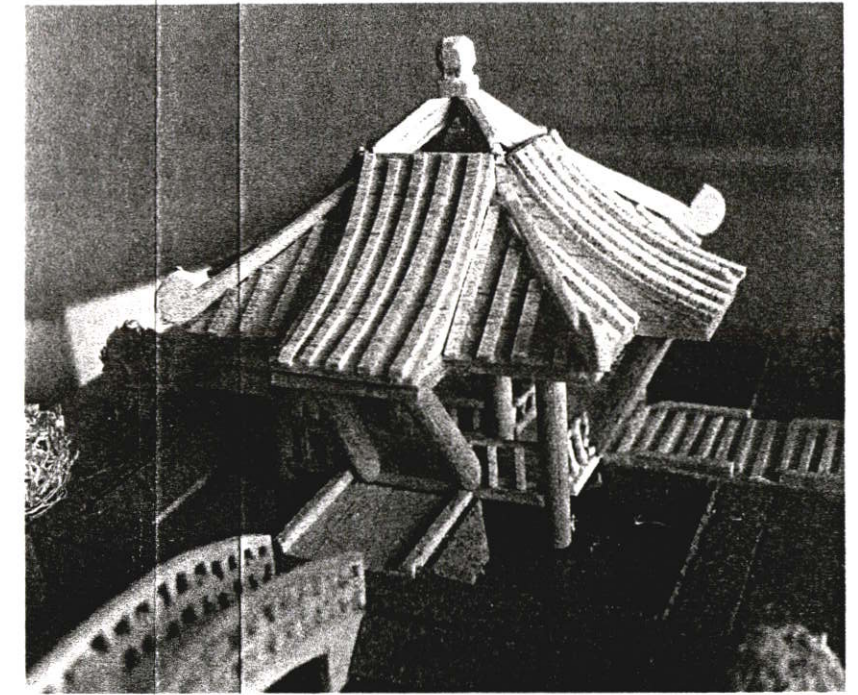
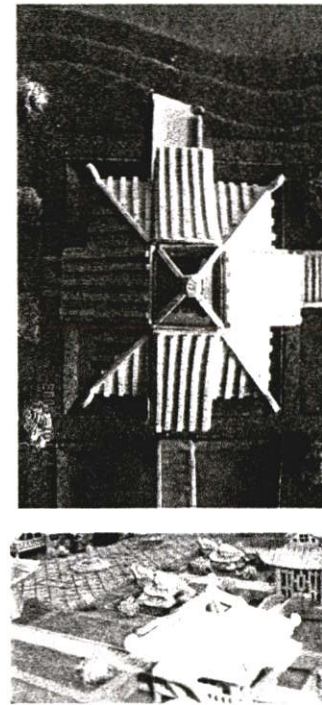
ภาพที่ 5.15 แสดงแบบอาคารหอชมวิวและร้านค้า

ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม

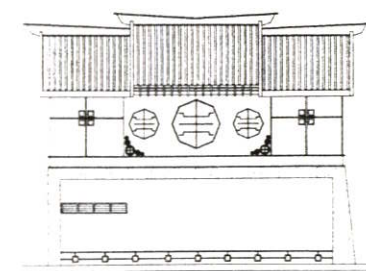
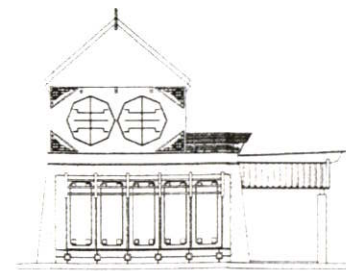
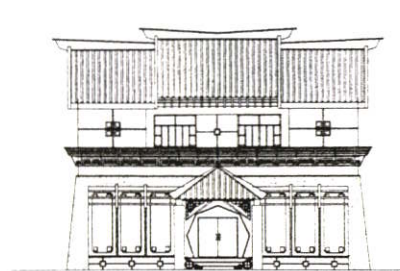
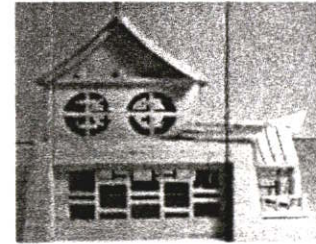
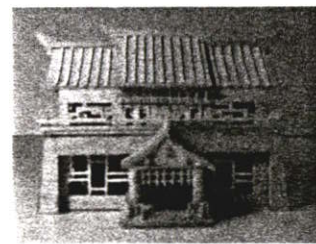
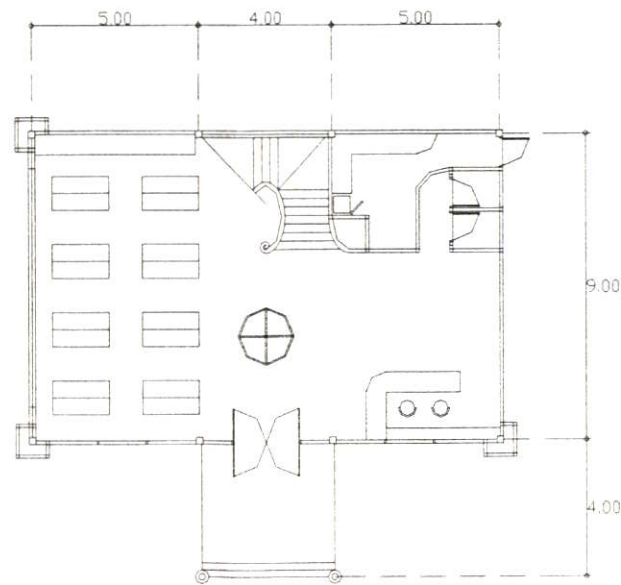

แบบแปลนหลังคา

รูปด้านหน้า

แบบแสดงแปลนพื้นศาลาพักผ่อน - ให้อาหารปลา

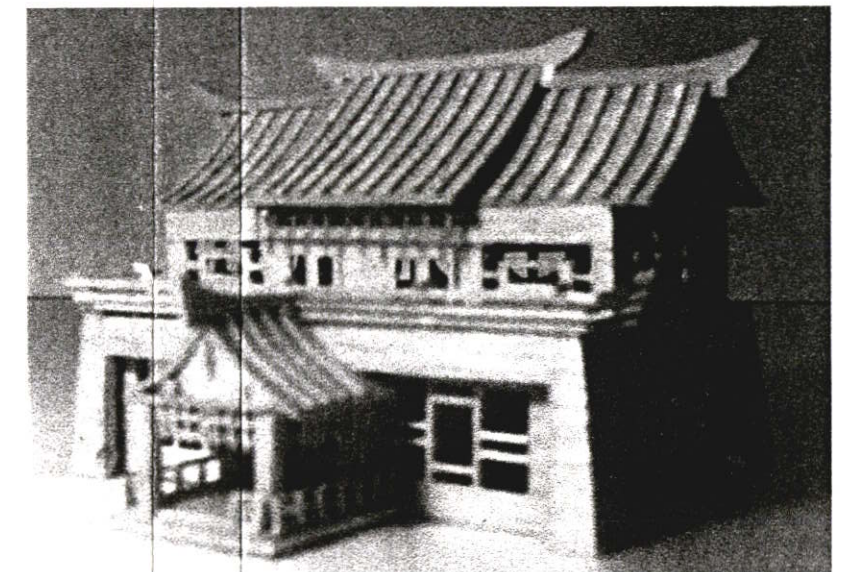

รูปด้านหน้า

รูปด้านข้าง

รูปด้านหลัง

แบบแสดงผังพื้นร้านอาหาร-ชายของที่ระลึก

ศาลาพักผ่อน - ให้อาหารปลา

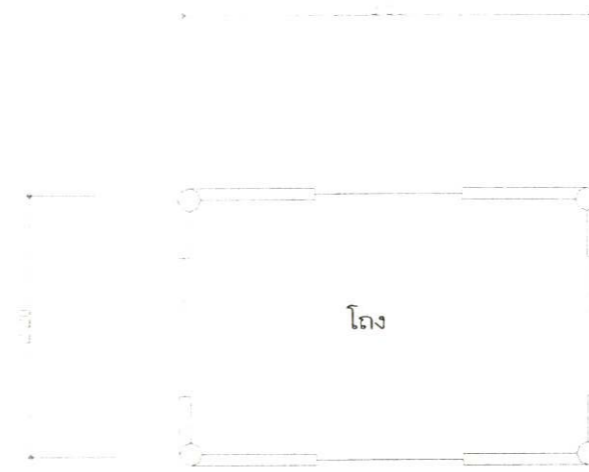
ร้านอาหาร-ชายของที่ระลึก

ภาพที่ 5.16 แสดงแบบอาคารศาลาพักผ่อน - ให้อาหารปลาและร้านอาหาร - ชายของที่ระลึก

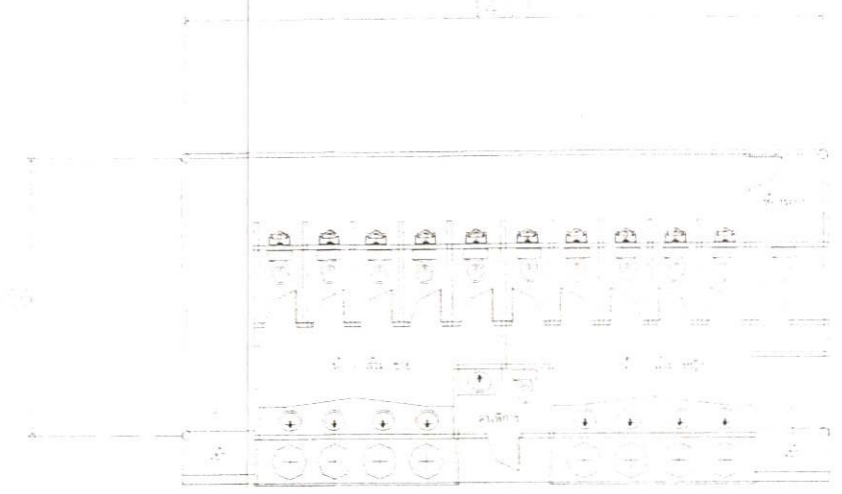
ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม

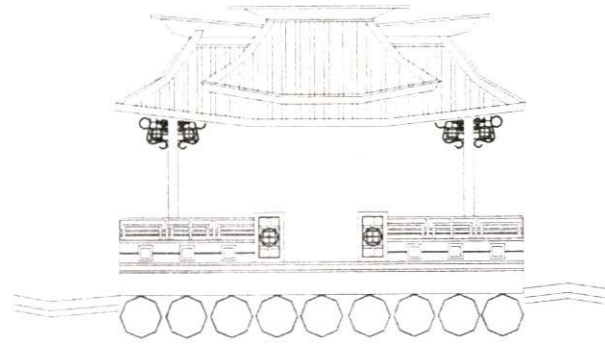
แบบแสดงแปลนพื้นที่เทียบเรือ

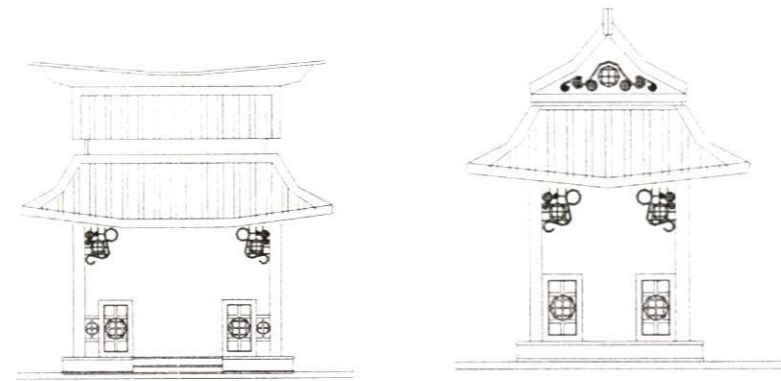
แบบแสดงแปลนพื้นที่ศาลาท่าน้ำ

แบบแสดงแปลนพื้นที่ห้องสุขา

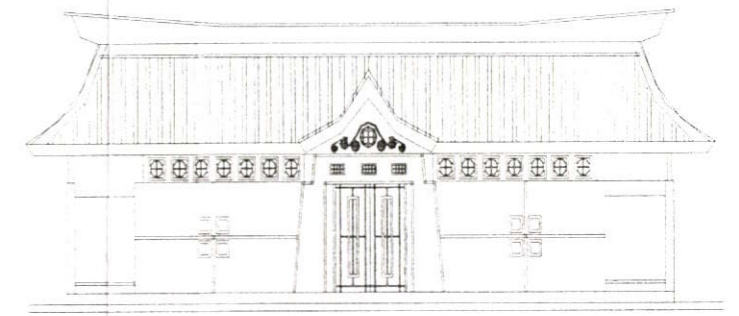

รูปด้านหน้า

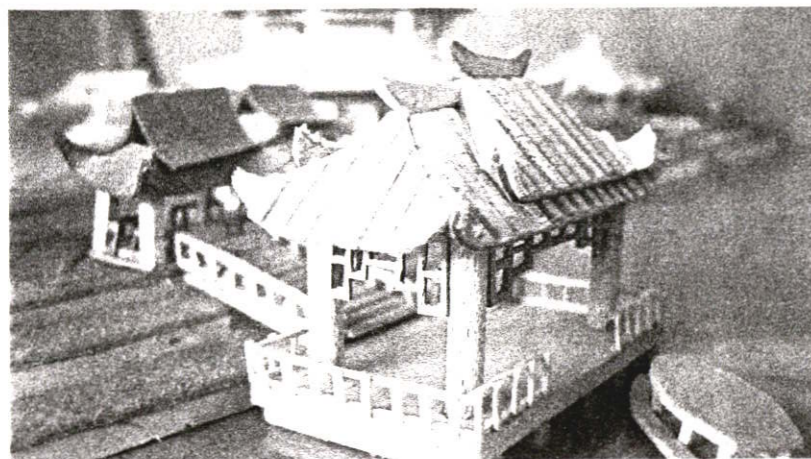

รูปด้านหน้า

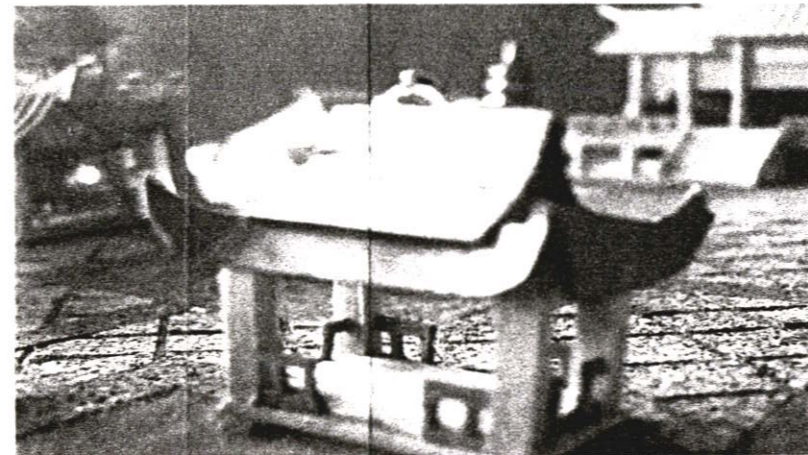
รูปด้านข้าง

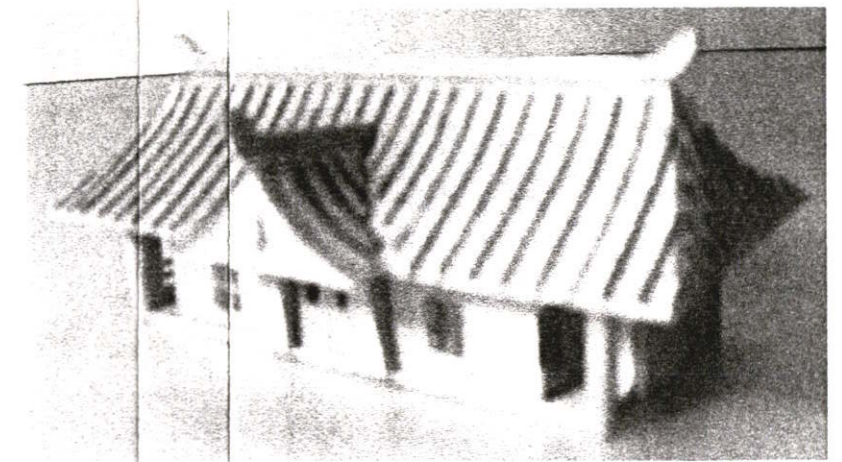
รูปด้านหน้า

ท่าเทียบเรือ

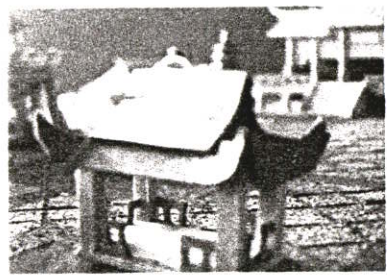
ศาลาท่าน้ำ

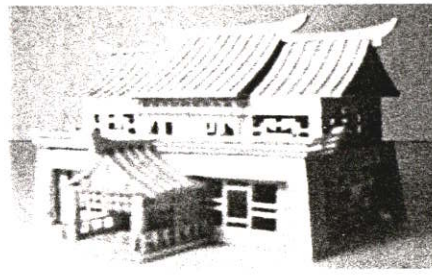
ห้องสุขา

ภาพที่ 5.17 แสดงแบบท่าเรือ ศาลาท่าน้ำและห้องสุขา

แบบแสดงองค์ประกอบของโครงการ ปรับปรุงศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม

ศาลา

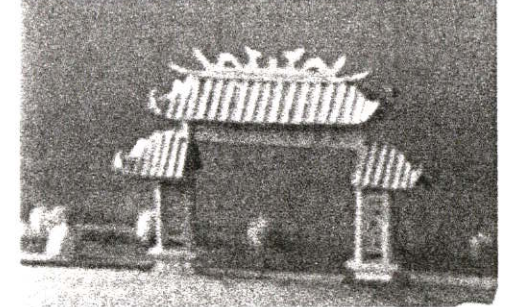
ร้านอาหาร

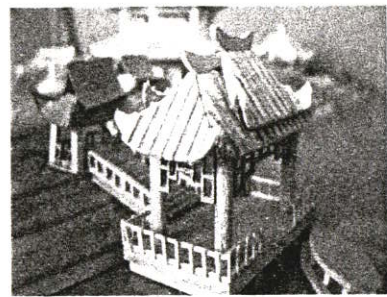
ห้องน้ำ-ส้วม

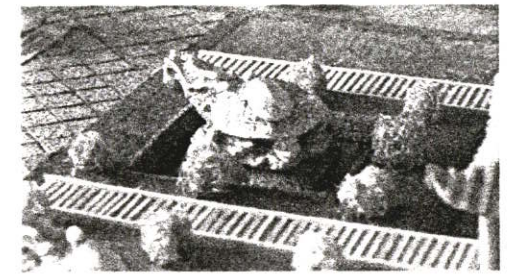
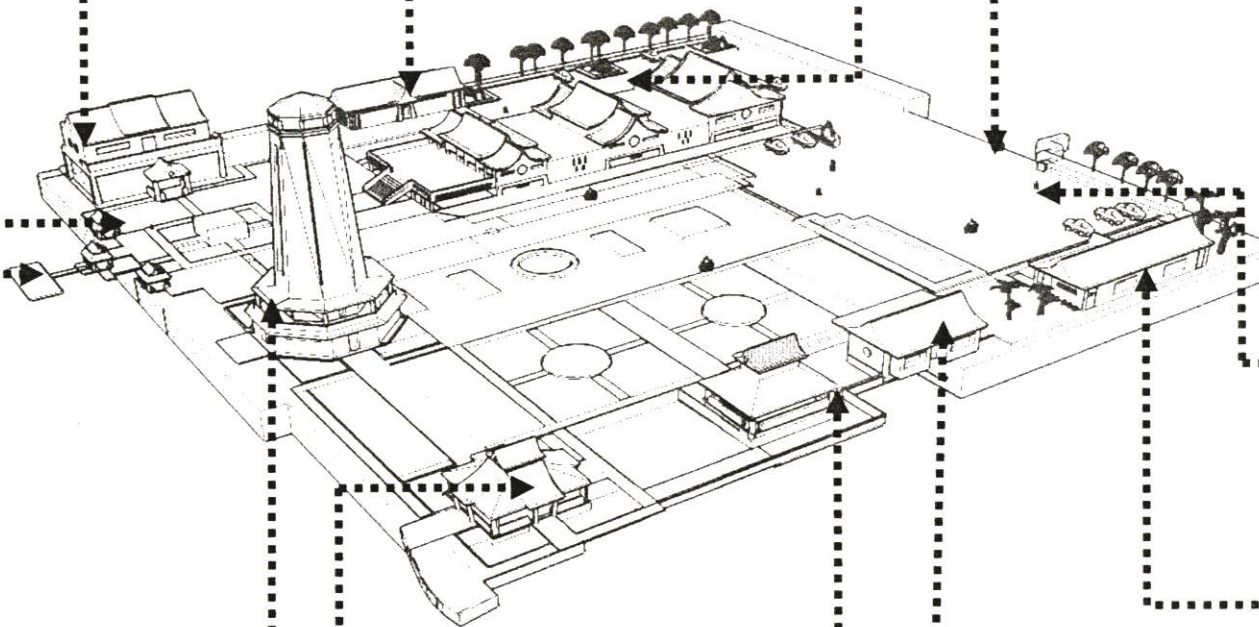
ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม

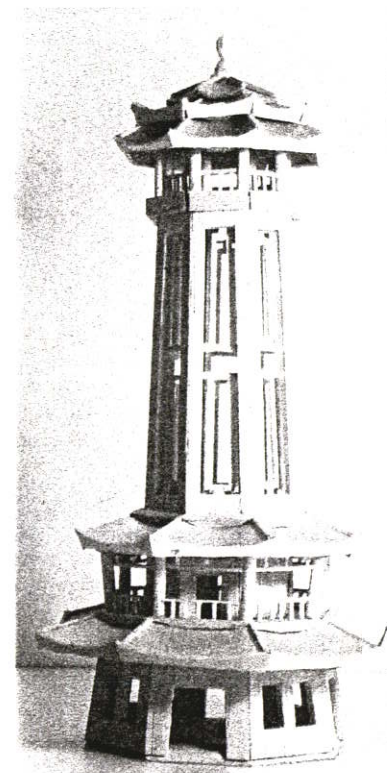
ซุ้มประตูทางเข้า

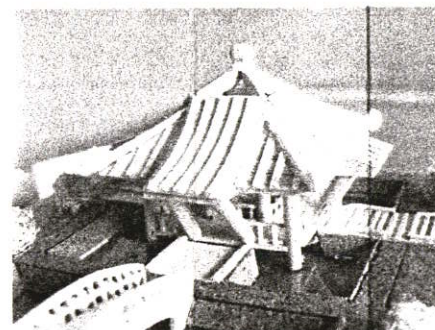
ท่าเทียบเรือ

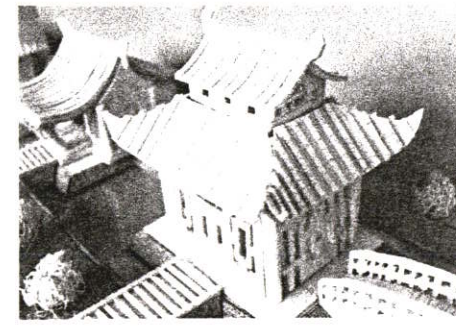
ลานประติมากรรม

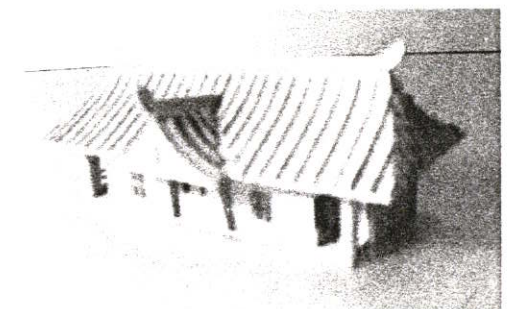
หอชมวิว

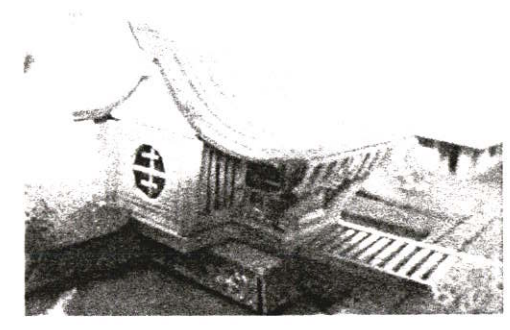
ศาลาให้อาหารปลา

ร้านค้า

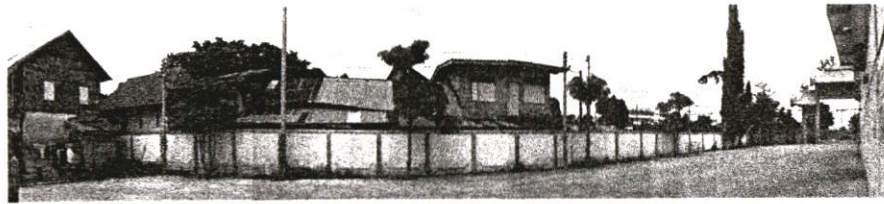
ห้องน้ำ-ส้วม

ศูนย์บริการข้อมูล

ภาพที่ 5.18 แสดงอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในพื้นที่ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่

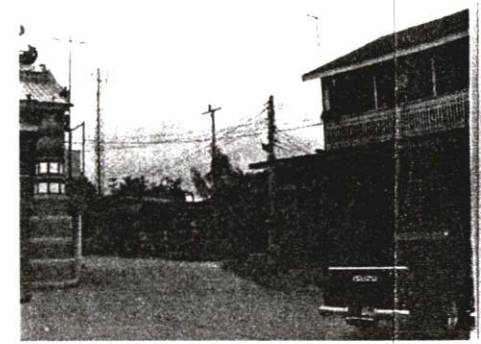
แบบแสดงรายละเอียดการปรับปรุงสิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม

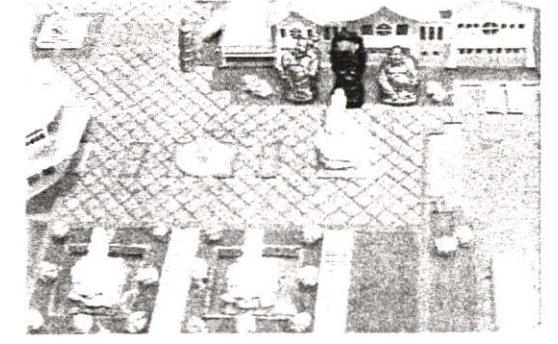
ที่จอดรถก่อนปรับปรุง

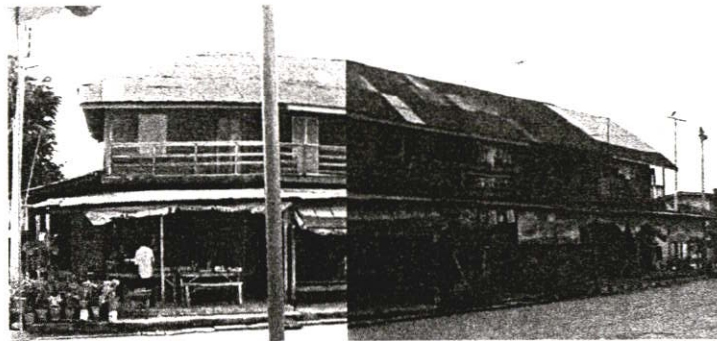
ที่จอดรถหลังปรับปรุง

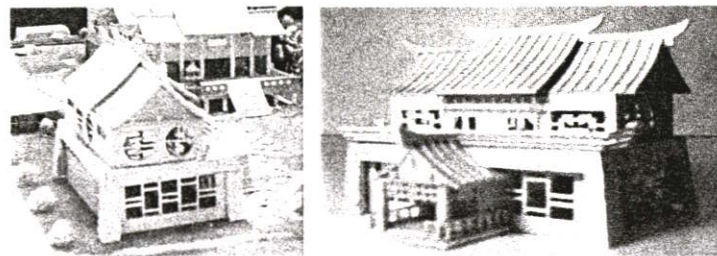
พื้นที่ลานประติมากรรมก่อนปรับปรุง

พื้นที่ลานประติมากรรมหลังปรับปรุง

ร้านอาหารก่อนปรับปรุง

ร้านอาหารหลังปรับปรุง

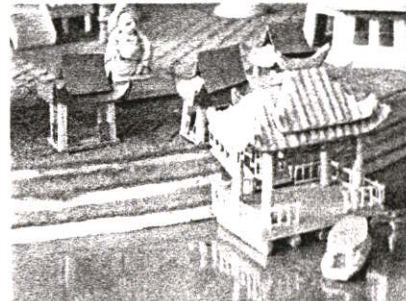
ร้านค้าก่อนปรับปรุง

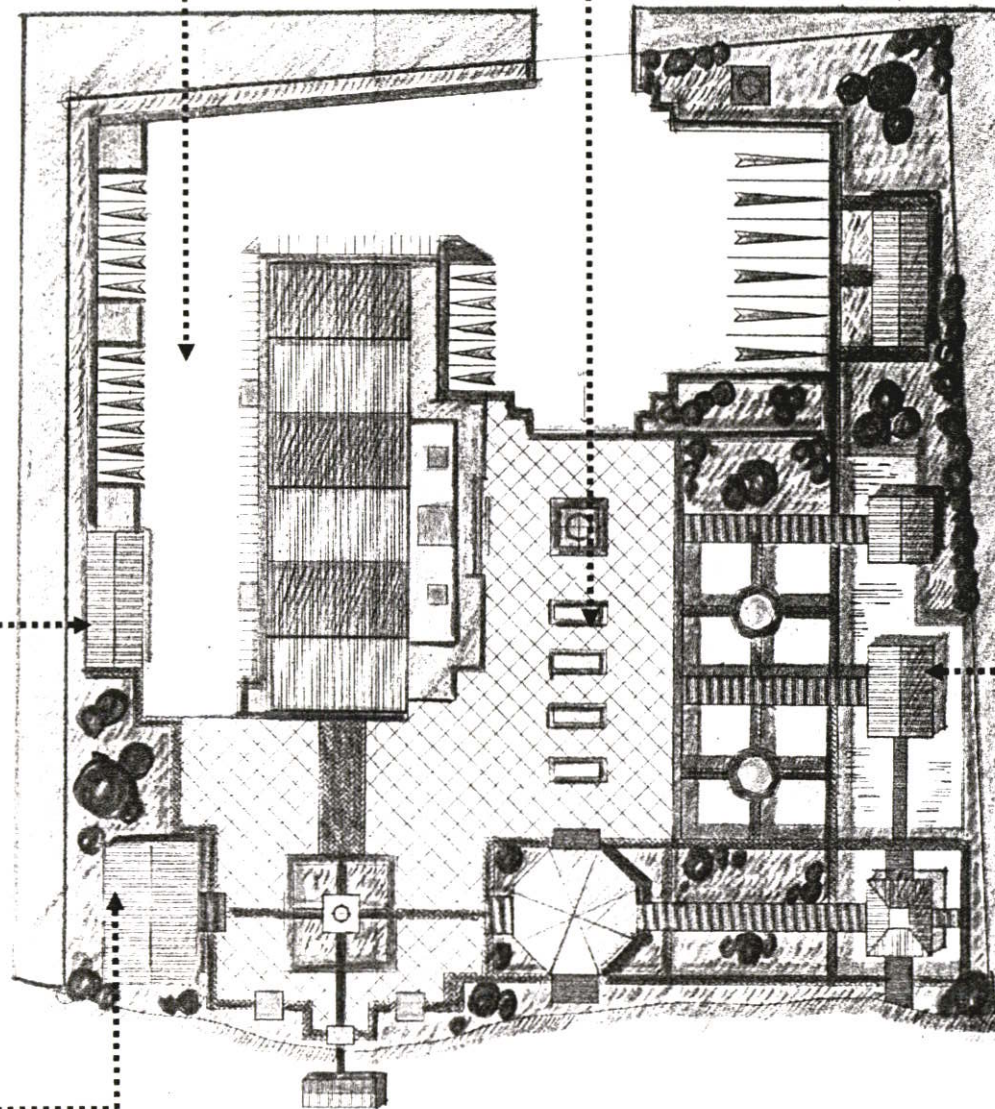
ร้านค้าหลังปรับปรุง

ท่าเทียบเรือก่อนปรับปรุง

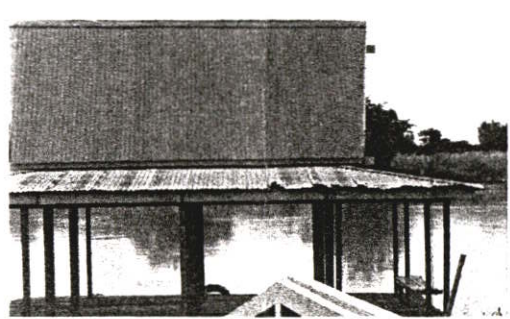
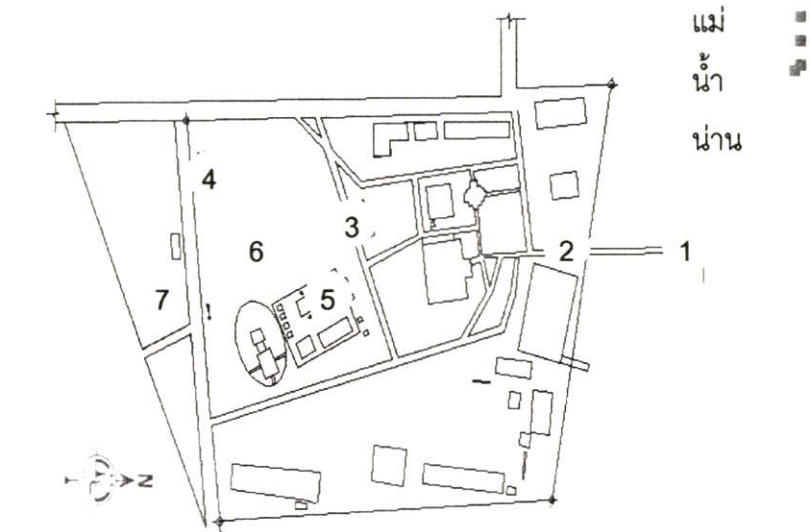
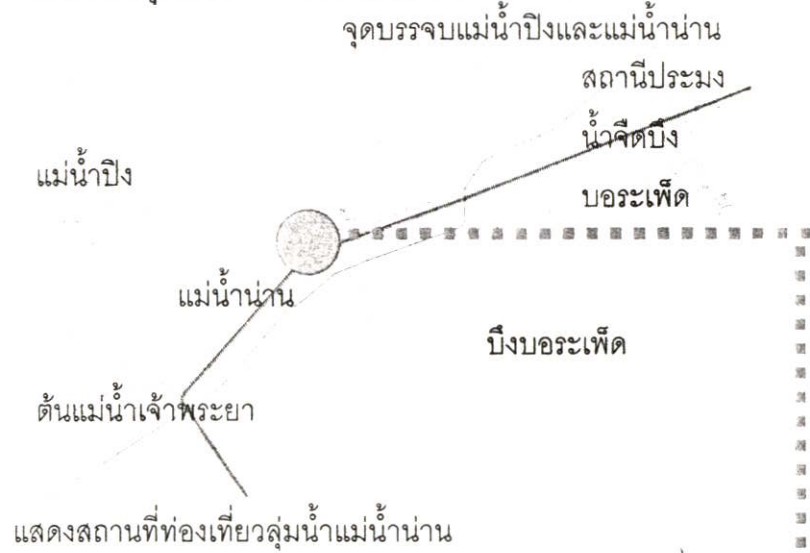

ท่าเทียบเรือหลังปรับปรุง

ภาพที่ 5.19 แสดงรายละเอียดการปรับปรุงสิ่งก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวกศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม

สภาพปัจจุบันของบริเวณวัดเกรียงไกรกลาง

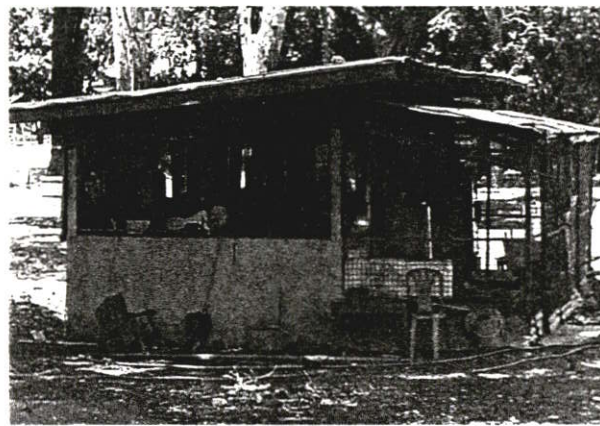
1. ศาลาทำเทียบเรือ

2. ป้ายทางเข้าวัด

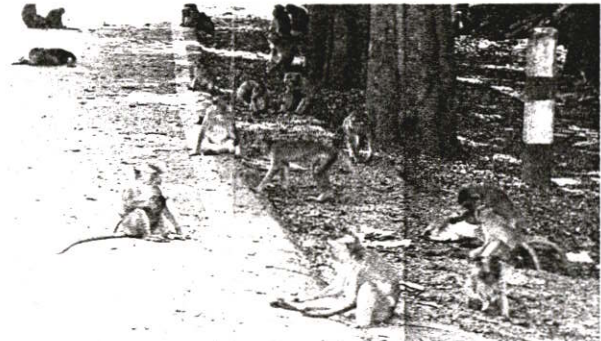
3. ศาลาพักผ่อน

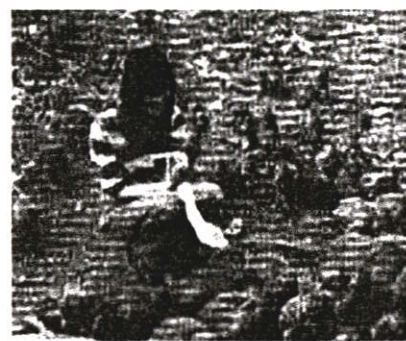
4. ร้านค้า

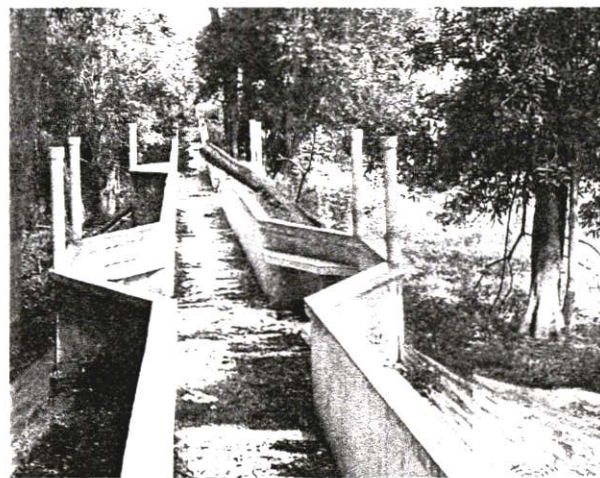
5. บริเวณพระอุโบสถ

6. ลานให้อาหารลิง

6. ลานให้อาหารลิง

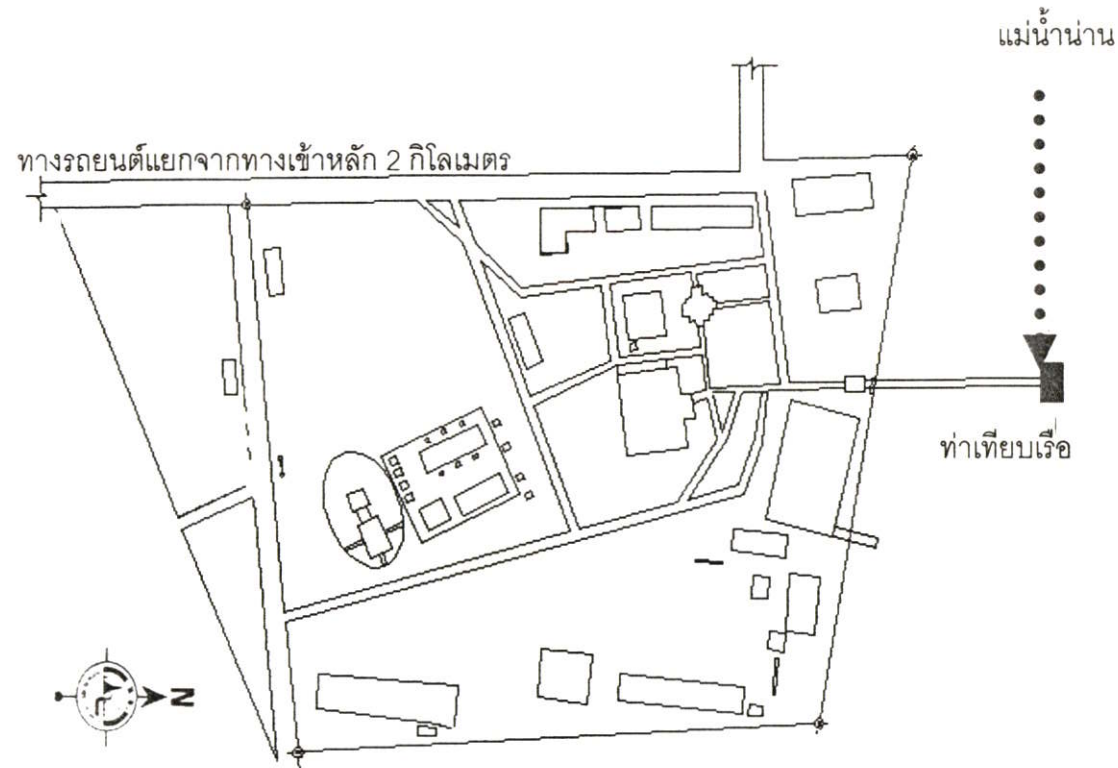

7. ทางเดินชมบ่อจระเข้

ภาพที่ 5.20 แสดงสภาพปัจจุบันของพื้นที่วัดเกรียงไกรกลาง

สภาพปัจจุบันของบริเวณวัดเกรียงไกรกลาง

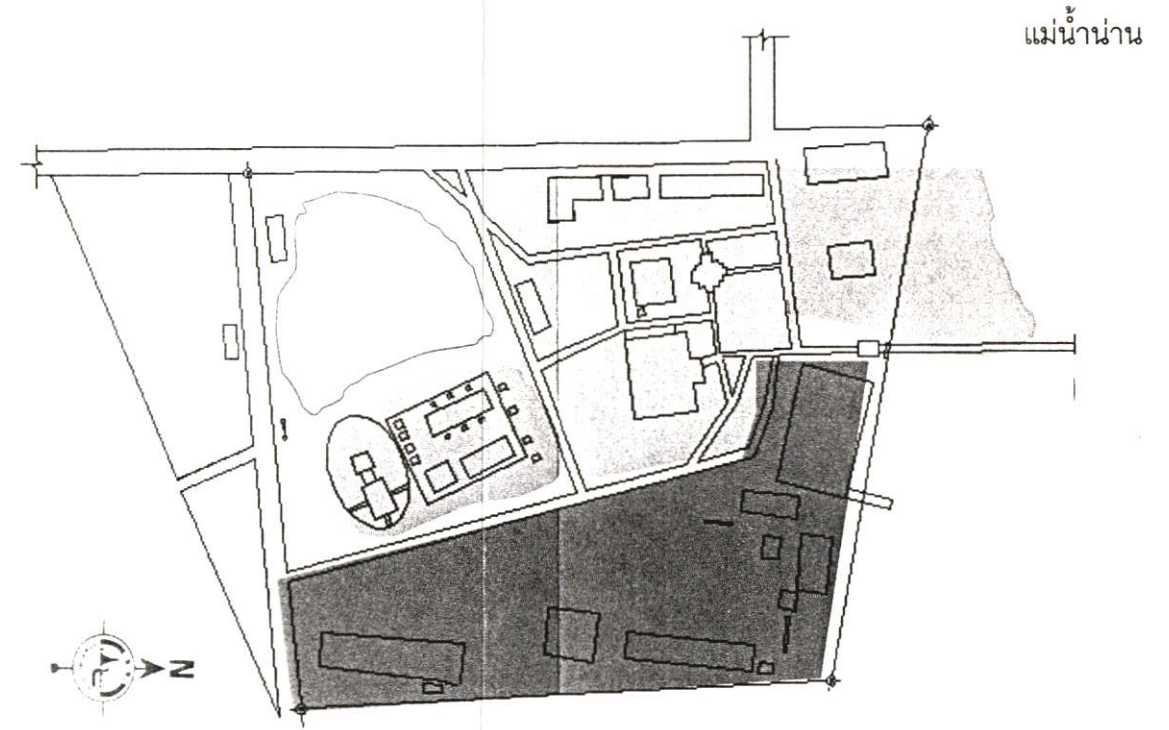
เส้นทางสัญจร

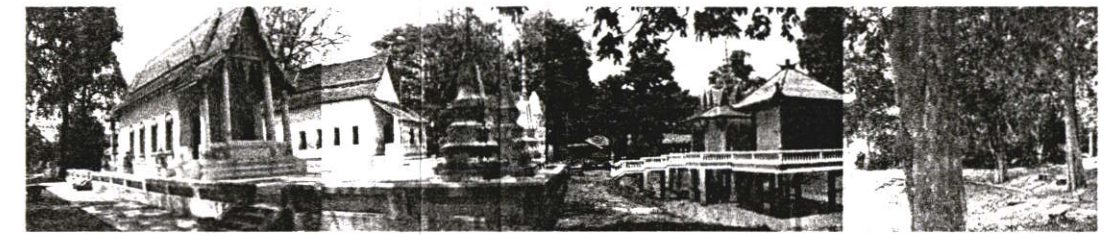
การเข้าถึงมี 2 ทางคือ ทางรถยนต์และทางเรือ (ทางน้ำ) ทางน้ำจะพบกับป้ายทางเข้าวัดเกรียงไกร เป็นจุดเด่นด้านหน้า ทางรถยนต์ขาดจุดสนใจ

การใช้ประโยชน์ที่ดิน

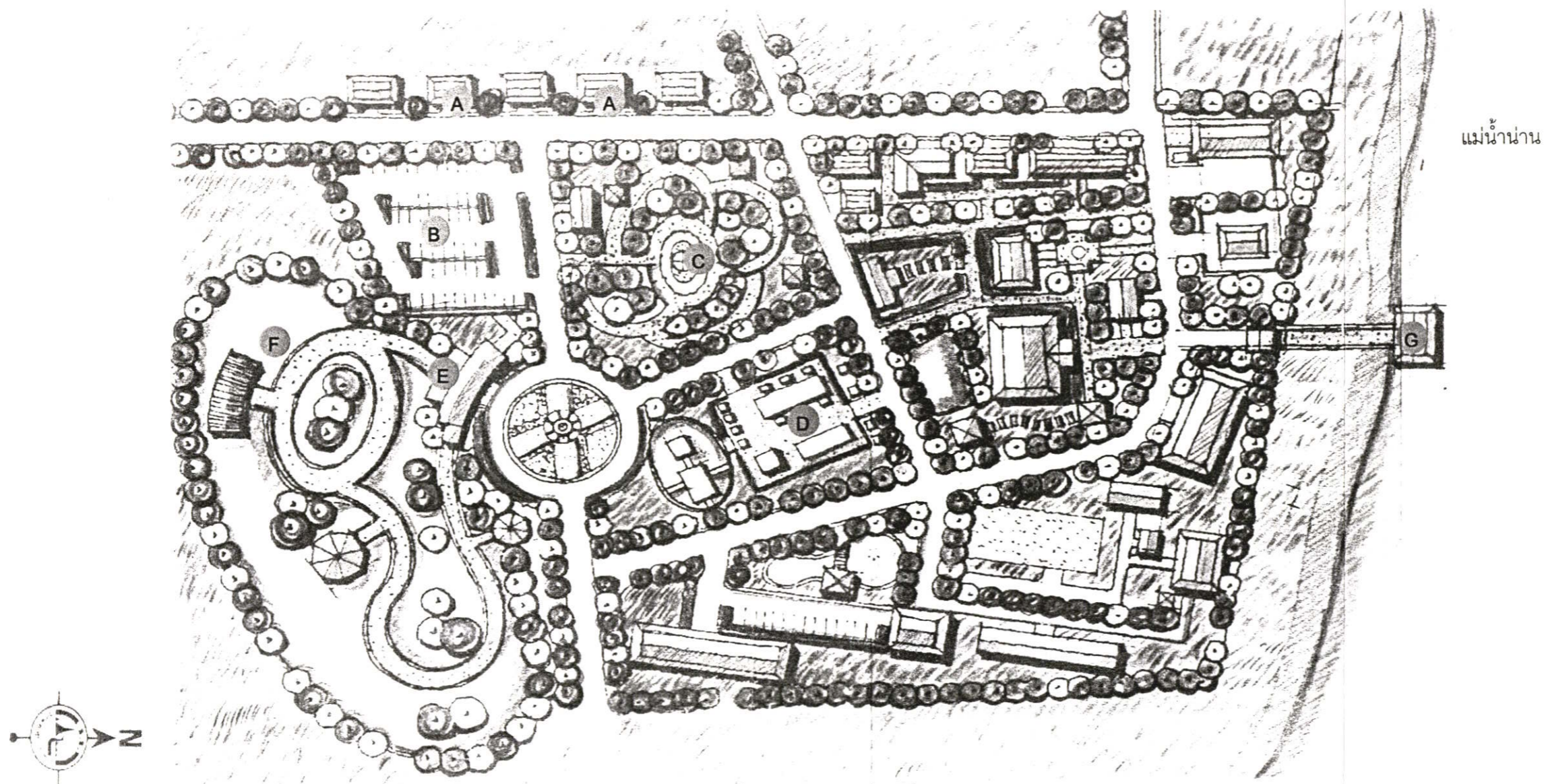

- เขตของสงฆ์
- เขตโรงเรียน
- ย่านอนุรักษประวัติศาสตร์
- ย่านพักผ่อน
- ย่านกิจกรรม
- ที่โล่งว่างเปล่า

ภาพที่ 5.21 แสดงการสัญจรและการใช้ประโยชน์ที่ดินปัจจุบันของวัดเกรียงไกรกลาง

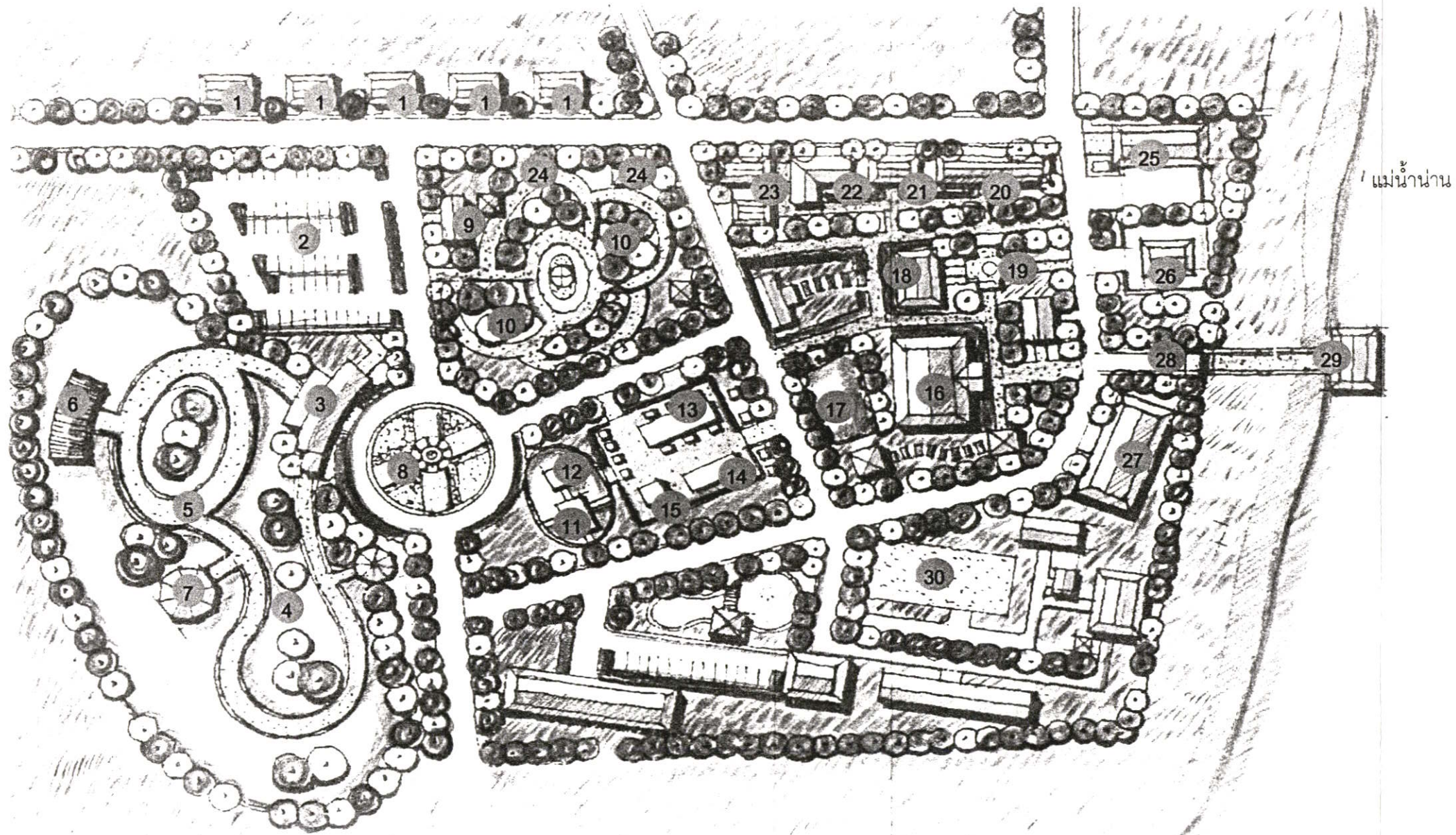
แนวทางการปรับปรุงกิจกรรมที่เพิ่มขึ้น

- A) ร้านค้าขายอาหาร - ของที่ระลึก สำหรับนักท่องเที่ยวซื้อของเด็กๆน้อยๆที่ต้องใช้เช่น फिल्मกล้องถ่ายรูป ขนมหรือน้ำดื่ม
- B) ลานจอดรถ เพิ่มความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาทางรถยนต์
- C) สวนป่าขมลิง จัดให้มีลานให้อาหารลิงเพื่อเพิ่มกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว
- D) ปรับปรุงทัศนียภาพ บริเวณพระอุโบสถ สำหรับเป็นจุดถ่ายรูปและเที่ยวชมประกอบการพักผ่อนและศึกษาสถาปัตยกรรม
- E) อาคารต้อนรับ บริการข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยว
- F) บริเวณบ่อจระเข้ ปรับปรุงให้สะดวกสบายและปลอดภัย เพิ่มกิจกรรมการให้อาหารแก่จระเข้
- G) ศาลาทำน้ำ พักผ่อน นั่งเล่น ชมทัศนียภาพโดยรอบ

ภาพที่ 5.22 แสดงแนวทางการปรับปรุงกิจกรรมบริเวณวัดเกรียงไกรกลาง

แบบแสดงองค์ประกอบของโครงการ ปรับปรุงวัดเกรียงไกรกลาง

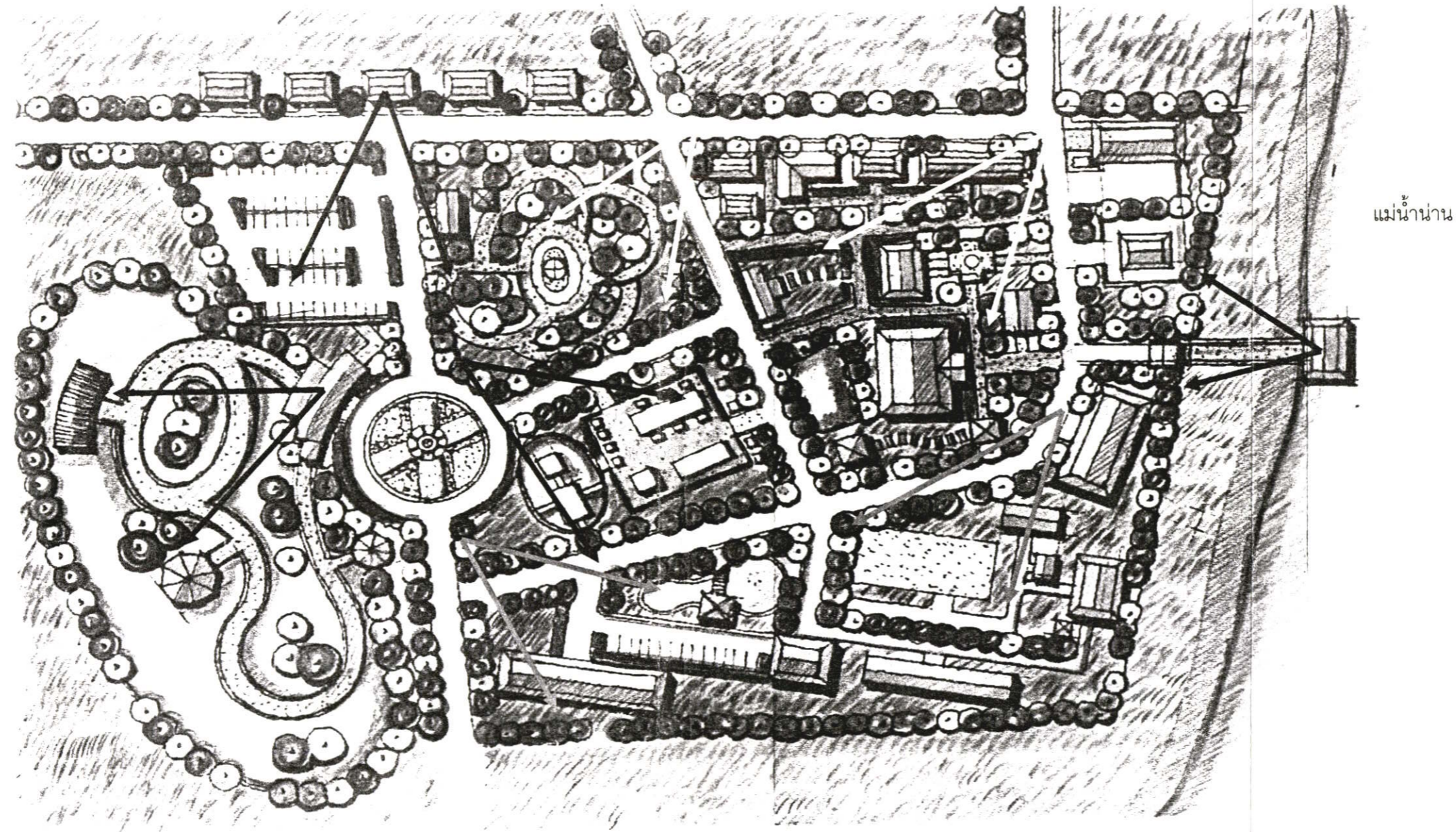

- 1) ร้านค้าขายอาหาร - ของที่ระลึก(ใหม่)
- 2) บริเวณลานจอดรถ(ใหม่)
- 3) อาคารต้อนรับ
- 4) บ่อสระแช่(ปรับปรุง)
- 5) ทางเดินชมสระแช่(ปรับปรุง)
- 6) ศาลาสวนแสดงสระแช่(ปรับปรุง)
- 7) ศาลาพักผ่อน(ปรับปรุง)
- 8) วงเวียนปติมกรรม(ปรับปรุง)
- 9) เจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัย
- 10) สวนป่าขมดิง
- 11) ที่ประดิษฐานรูปอดีตเจ้าอาวาส
- 12) ที่ประดิษฐานรูปอดีตเจ้าแม่กวนอิม
- 13) พระอุโบสถ
- 14) พระวิหาร
- 15) มณฑปสี่เหลี่ยม
- 16) ศาลา(ปรับปรุงจากเดิม)
- 17) บ่อน้ำ(ใหม่)
- 18) อาคารทำการวัด(ใหม่)
- 19) ศาลาหลวงพ่อดมเด็ก
- 20) กุฏิพระ
- 21) กุฏิหลวงพ่อดม
- 22) กุฏิพระ
- 23) โรงครัว
- 24) ศาลาพักผ่อนทำน้ำ
- 25) ศาลาตั้งศพ
- 26) เมรุ
- 27) ศาลาเฉลิมพระเกียรติ
- 28) ศาลาทำน้ำ
- 29) ศาลาลอยน้ำ
- 30) เขตโรงเรียน (ปรับปรุงภูมิทัศน์)

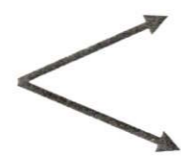
ภาพที่ 5.23 แสดงองค์ประกอบของโครงการปรับปรุงวัดเกรียงไกรกลาง

แสดงมุมมองภายในพื้นที่วัดเกรียงไกรกลาง

แม่น้ำนาน

มุมมองดีมาก

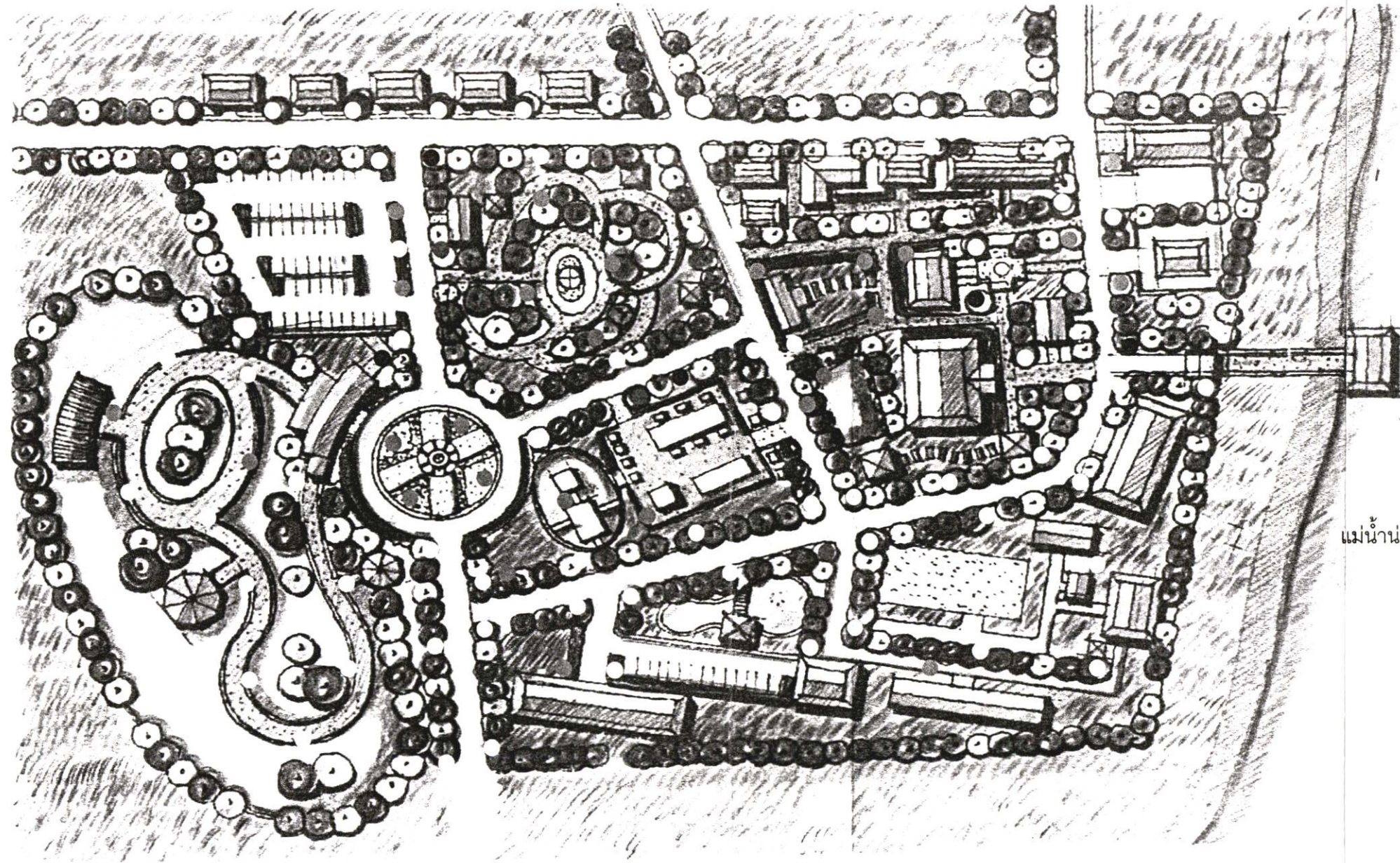
มุมมองดีปานกลาง

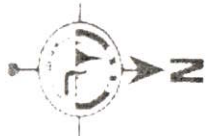
มุมมองดีน้อย

ภาพที่ 5.25 แสดงมุมมองภายในพื้นที่วัดเกรียงไกรกลาง

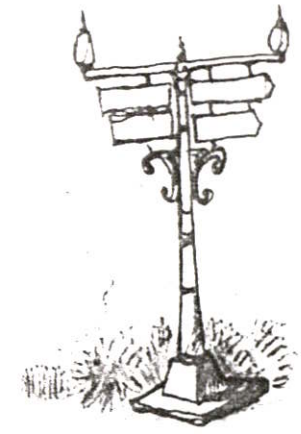
แนวทางการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกวัดเกรียงไกรกลาง 1

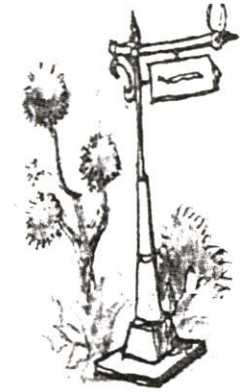
แม่น้ำน่าน

ภาพที่ 5.26 แสดงแนวทางการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกวัดเกรียงไกรกลาง 1

ป้ายบอกทางโคมไฟบริเวณทางแยก

ป้ายบอกทางโคมไฟบริเวณทางตรง

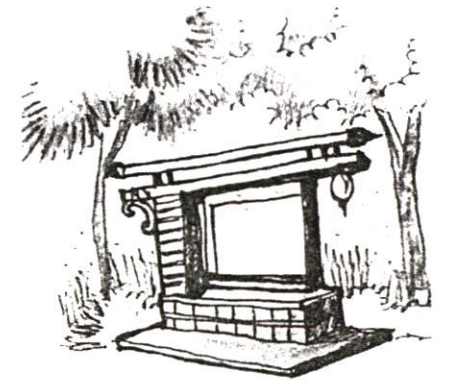
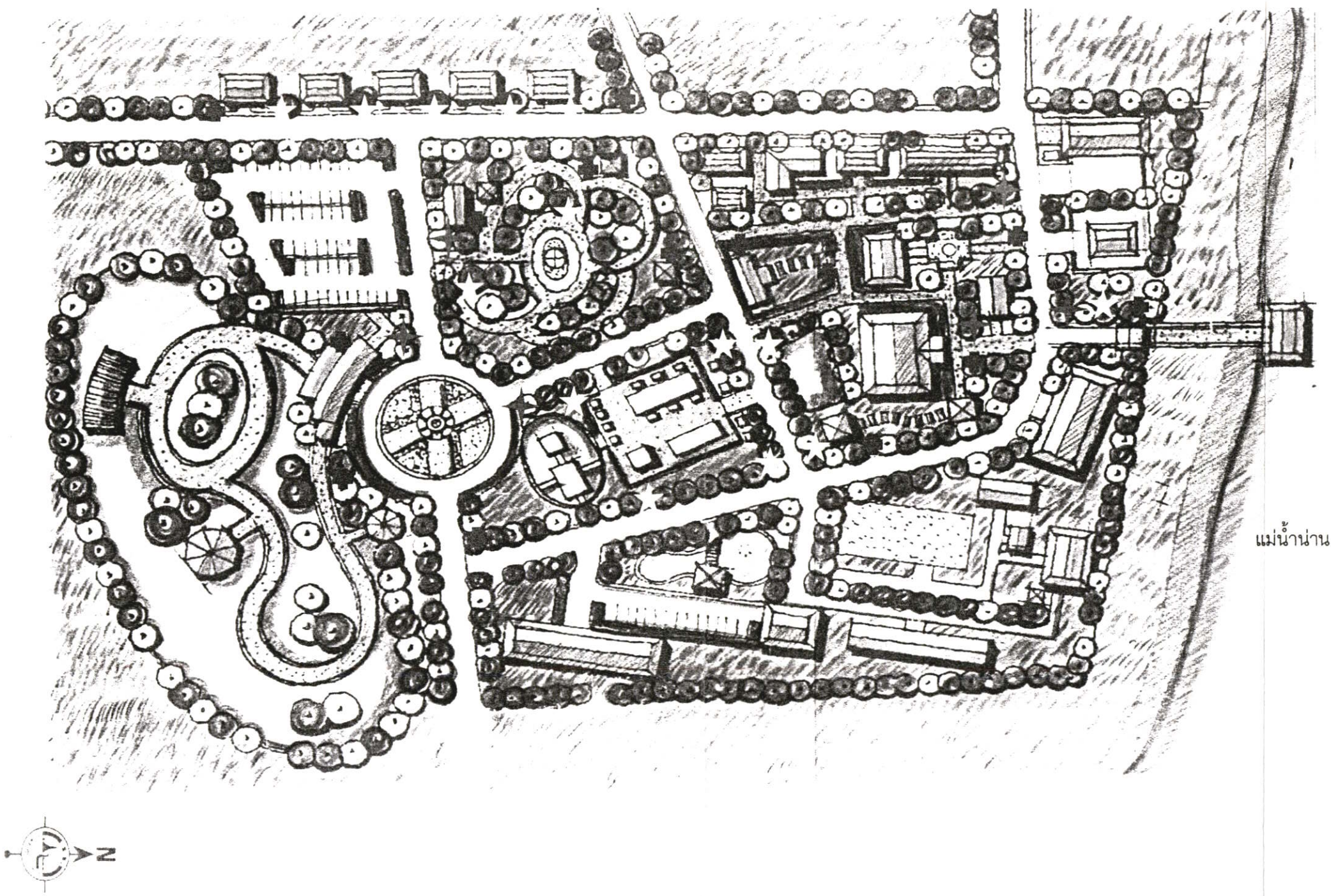

โคมไฟแบบสูง

โคมไฟแบบเตี้ย

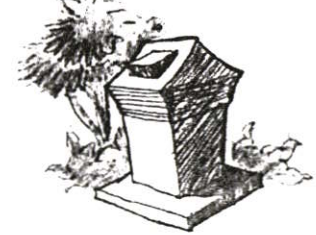
แสดงแนวทางการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกวัดเกรียงไกรกลาง 2

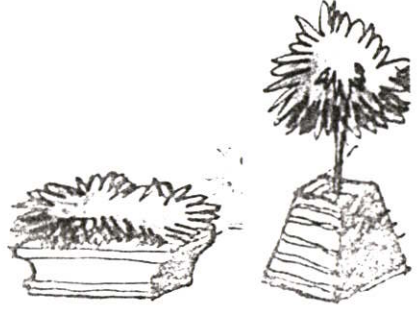
★ ป้ายแผนที่โครงการ

ม้านั่งพักผ่อน.....

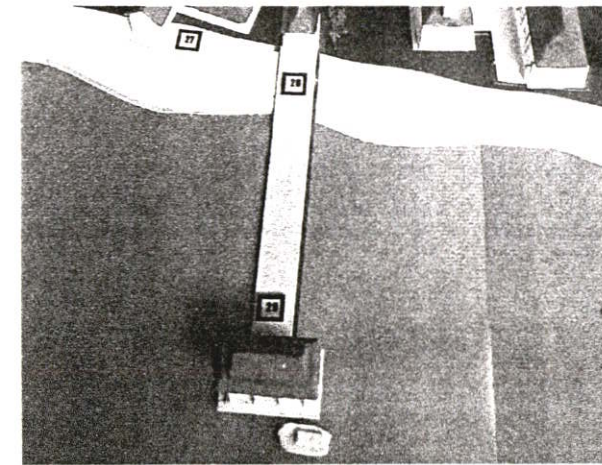
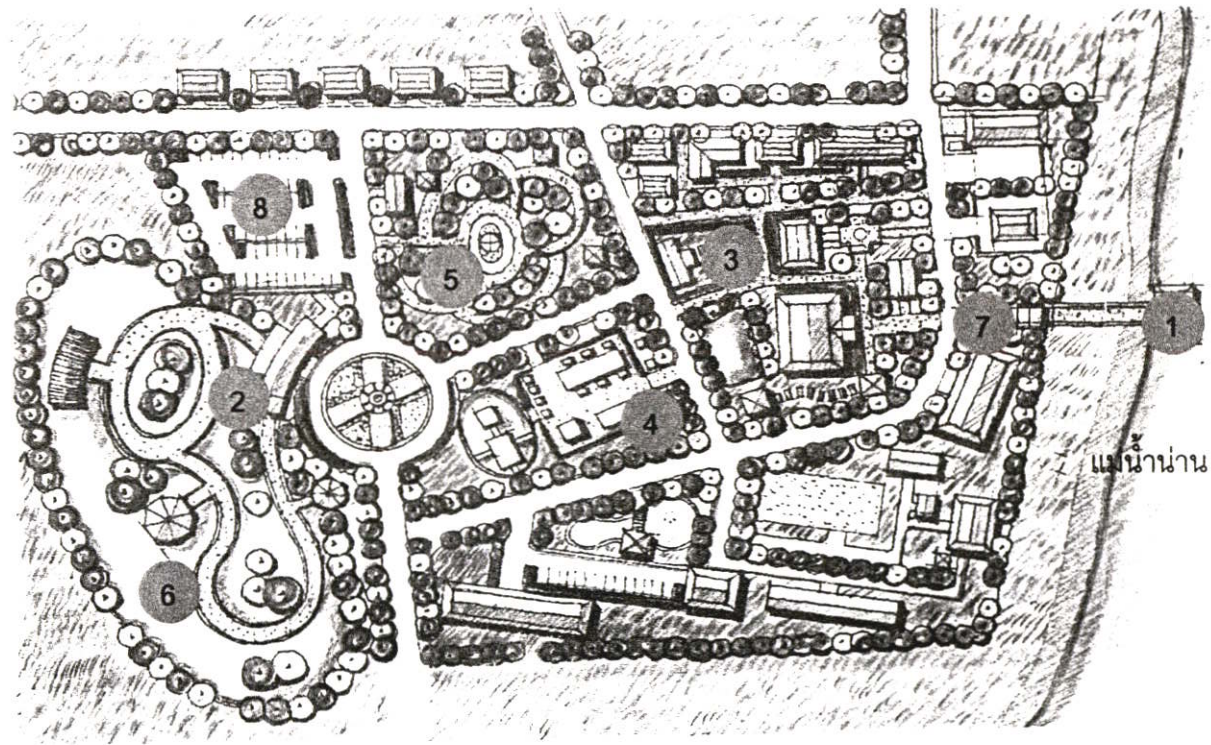
✚ ถังขยะ

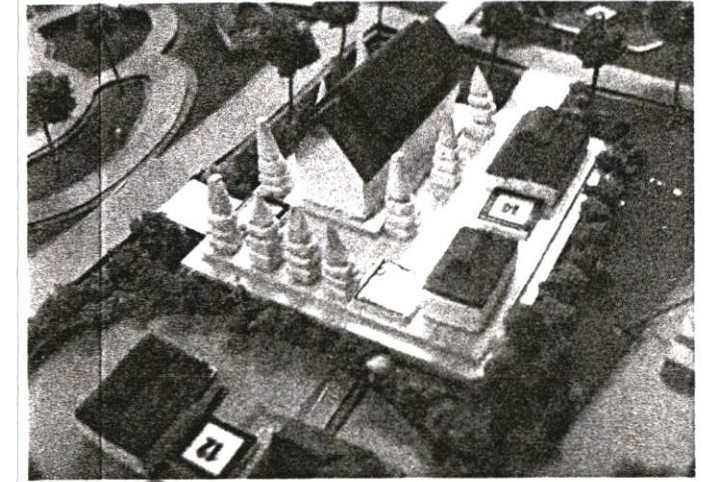
กระถางต้นไม้

ภาพที่ 5.27 แสดงแนวทางการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกวัดเกรียงไกรกลาง 2

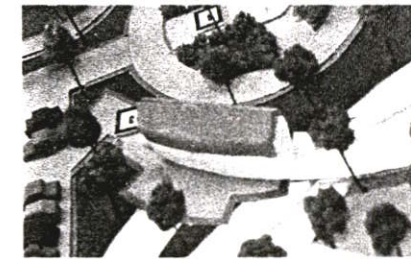
แสดงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

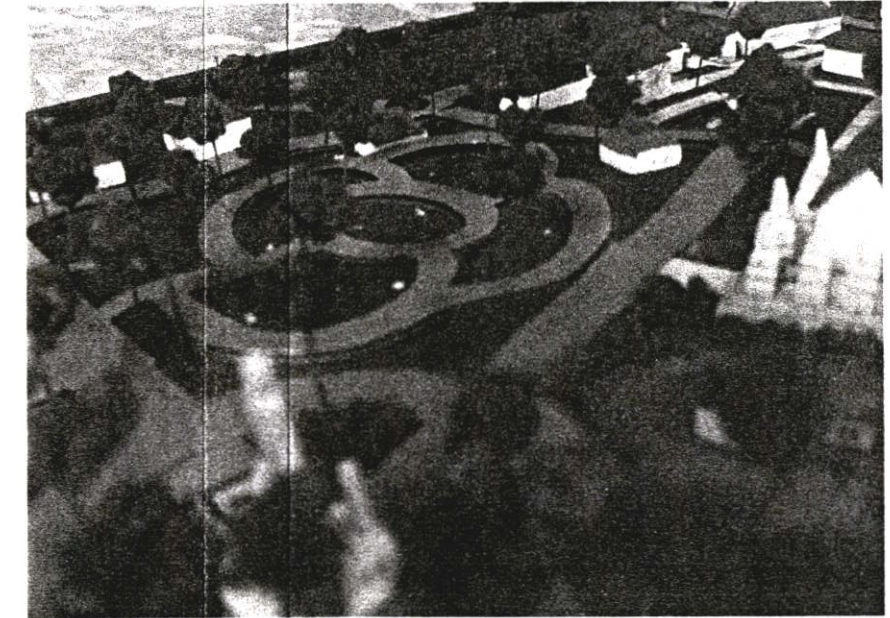
1 ศาลาทำน้ำ(ท่าเทียบเรือ)

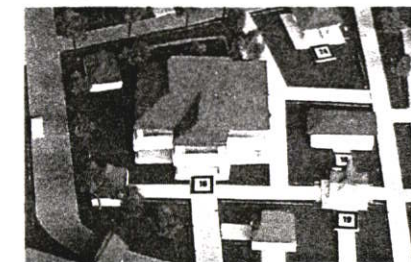
4 ปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณหน้าพระอุโบสถ

2 ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

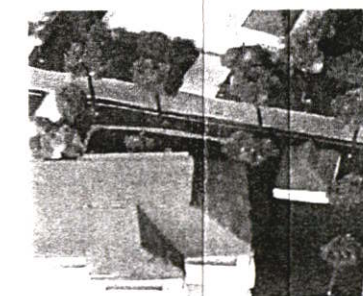
5 สวนป่าขมลิง

3 ศาลาเก๋อนุรักษ

6 ศาลาทางเดินชมบ่อจระเข้

7 ศาลาพักผ่อน

8 ที่จอดรถ

ผังบริเวณวัดเกรียงไกรกลาง

พฤติกรรมประกอบกิจกรรมนักท่องเที่ยว

1. ขึ้นท่าเทียบเรือ หรือ ลานจอดรถทำธุระส่วนตัว
2. ไปยังศูนย์บริการข้อมูล
3. สักการะพระพุทธรูปปางมารวิชัยศิลปะสุโขทัย
4. เดินชมทัศนียภาพและสถาปัตยกรรมภายในวัด
5. ให้อาหารลิงบริเวณลานให้อาหารลิงในสวนป่า
6. เดินชมจระเข้และให้อาหารจระเข้
7. นั่งเล่นพักผ่อนที่ศาลาพักผ่อนตามอัธยาศัย
8. กลับไปที่ท่าเรือหรือลานจอดรถเพื่อเดินทางต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ

ภาพที่ 5.28 แสดงพฤติกรรมและกิจกรรมการท่องเที่ยววัดเกรียงไกรกลาง

แบบแสดงองค์ประกอบของโครงการ ปรับปรุงวัดเกรียงไกรกลาง

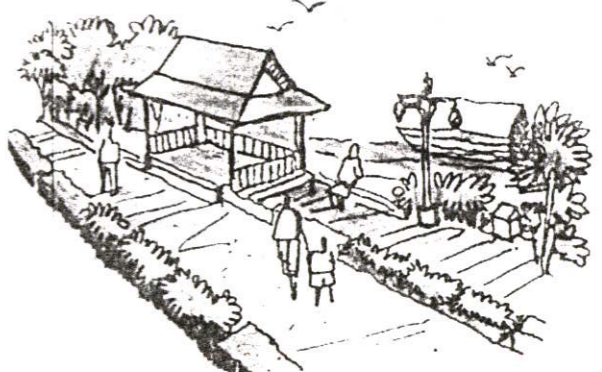
1 ศาลาทางเดินชมบ่อจระเข้

4 สวนป่าขมลิง

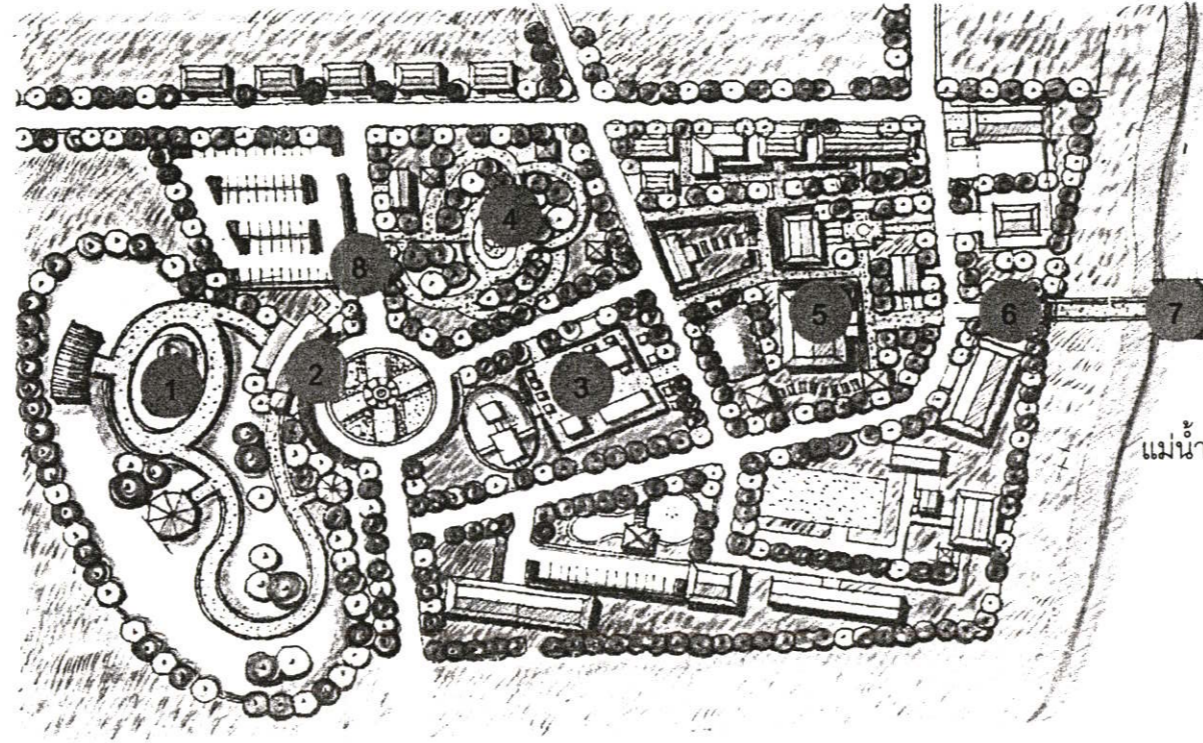
5 ศาลาเก่าอนุรักษ์และปรับปรุง

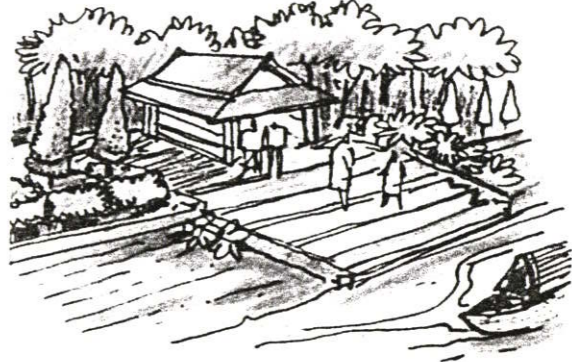
6 ศาลาพักผ่อนทำน้ำ

2 อาคารศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

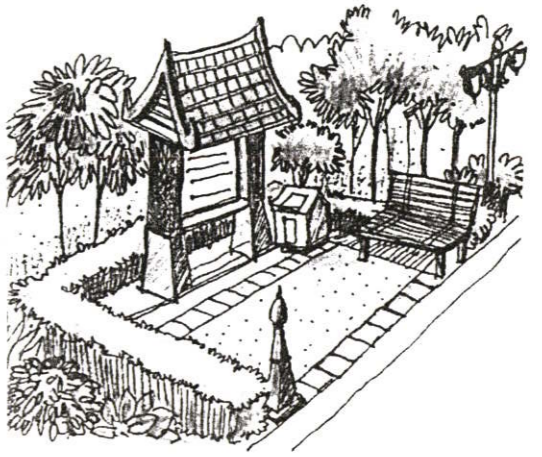
แม่น้ำน่าน

7 ศาลาพักผ่อนทำน้ำ

3 ปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณหน้าพระอุโบสถ

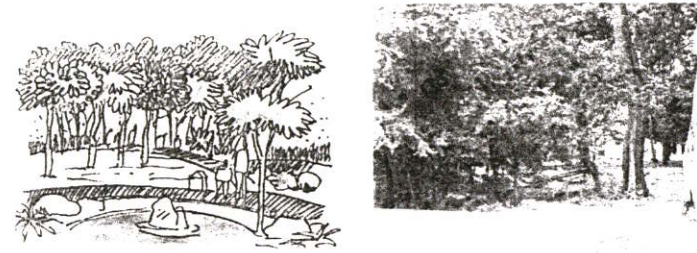
8 ป้ายแสดงผังบริเวณ

ภาพที่ 5.29 แสดงอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่วัดเกรียงไกรกลาง

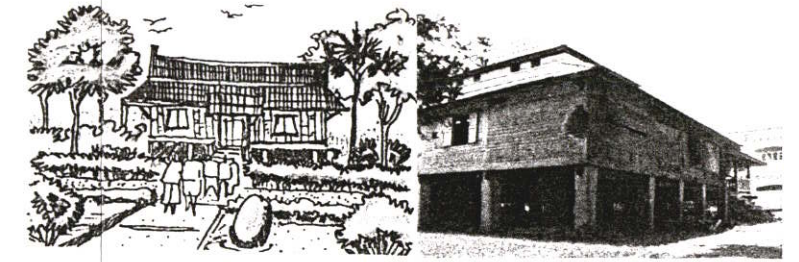
แบบแสดงการปรับปรุงสิ่งก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวกวัดเกรียงไกรกลาง

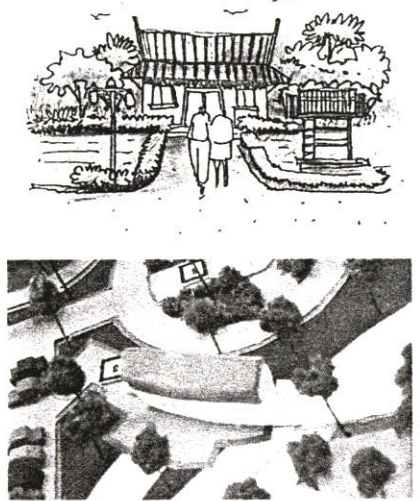
1.ร้านค้า

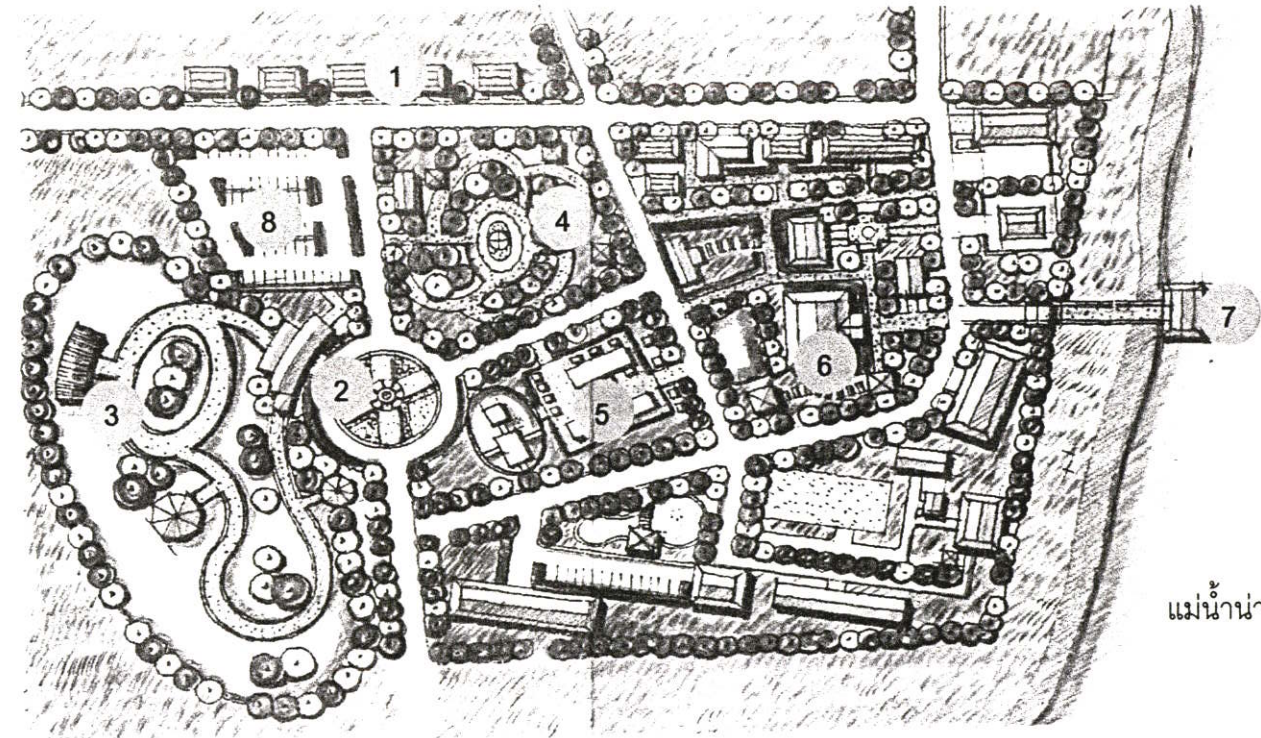
4 สวนปาล์มลิง

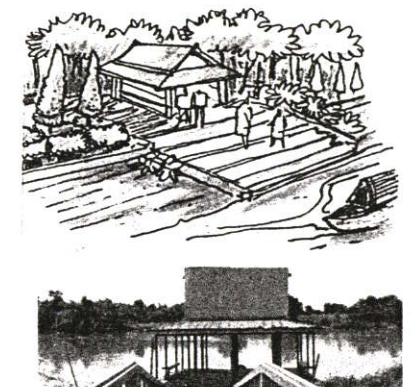
6.ศาลาเก็บของและปรับปรุง

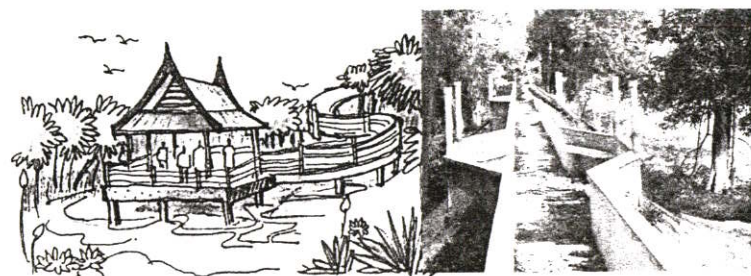
2.อาคารศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

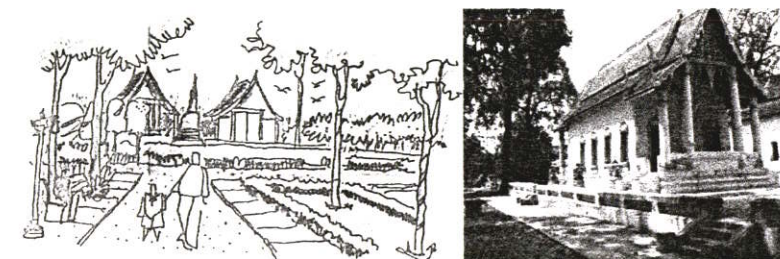
แม่น้ำน่าน

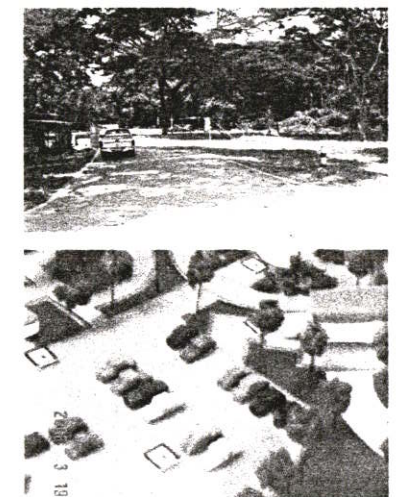
7.ท่าเทียบเรือ

3.ศาลาทางเดินชมบ่อจระเข้

5.ปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณหน้าพระอุโบสถ

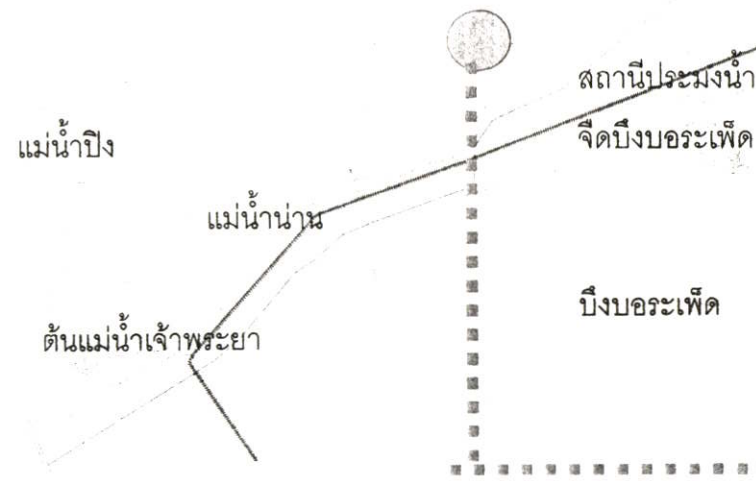

8.ที่จอดรถ

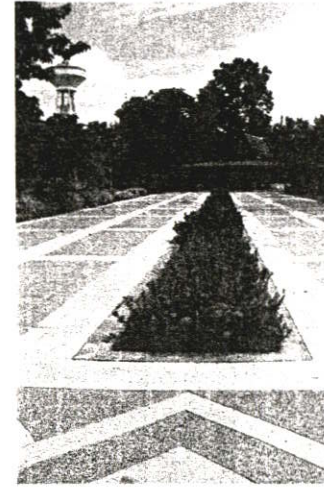
ภาพที่ 5.30 แสดงการปรับปรุงสิ่งก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวกวัดเกรียงไกรกลาง

สภาพปัจจุบันของบริเวณวัดเกษไชโยเหนือ

จุดบรรจบแม่น้ำปิงและแม่น้ำน่าน

1. ศาลาเก่า

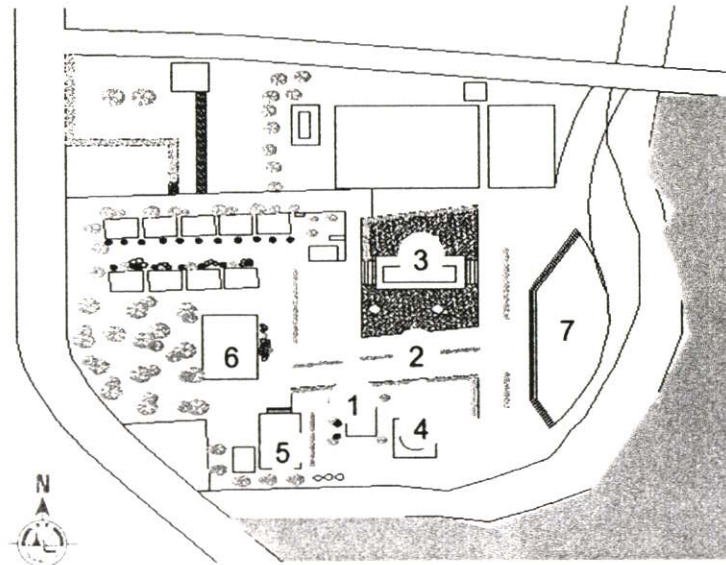
2. บริเวณทางเดิน

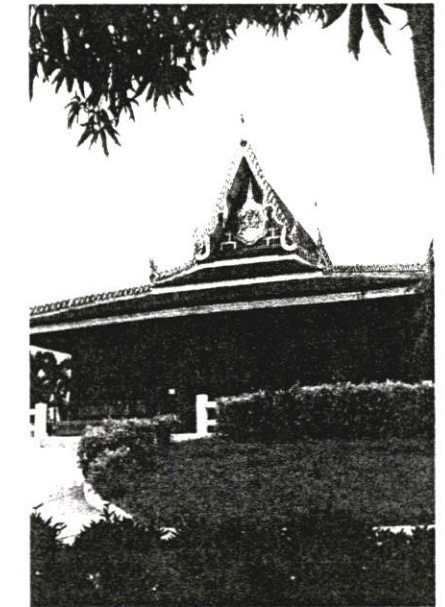
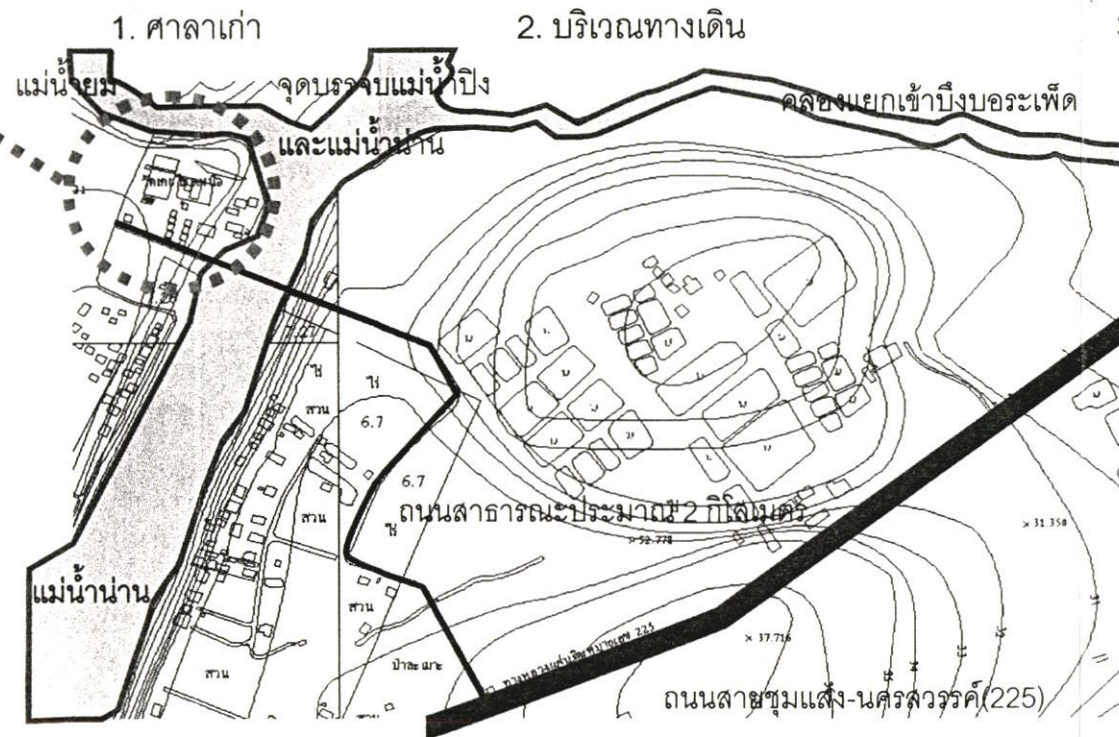
3. โบสถ์

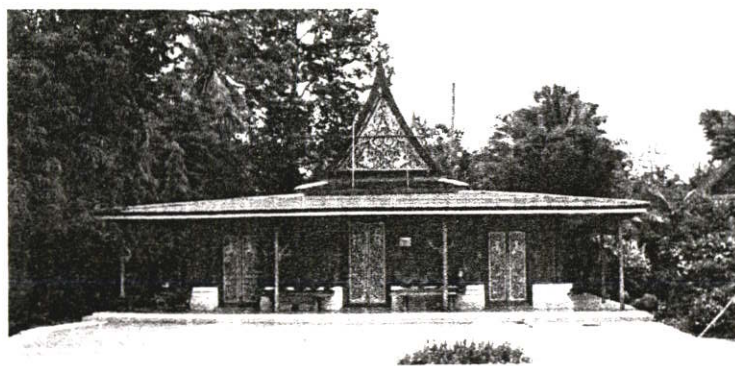
4. เจดีย์พระบรมสารีริกธาตุ

ผังบริเวณวัดเกษไชโยเหนือ

5. พิพิธภัณฑสถาน

6. พิพิธภัณฑสถาน

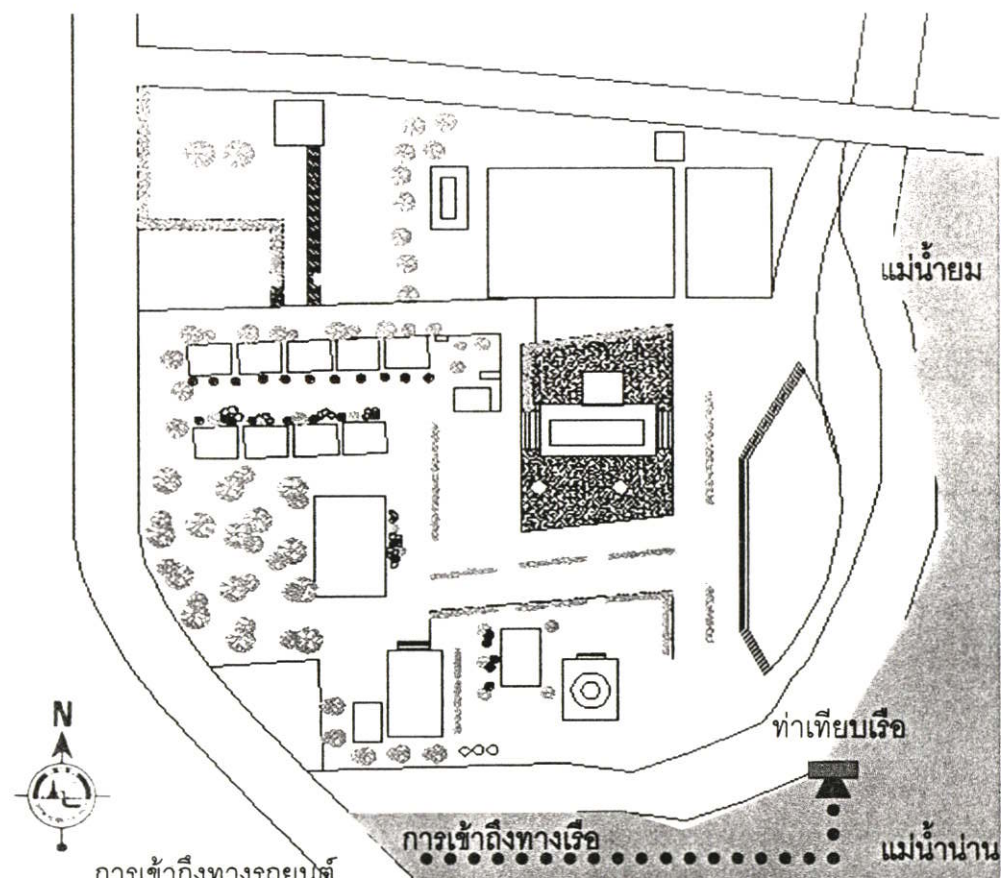

7. บริเวณลานกิจกรรม

ภาพที่ 5.31 แสดงสภาพปัจจุบันของพื้นที่วัดเกษไชโยเหนือ

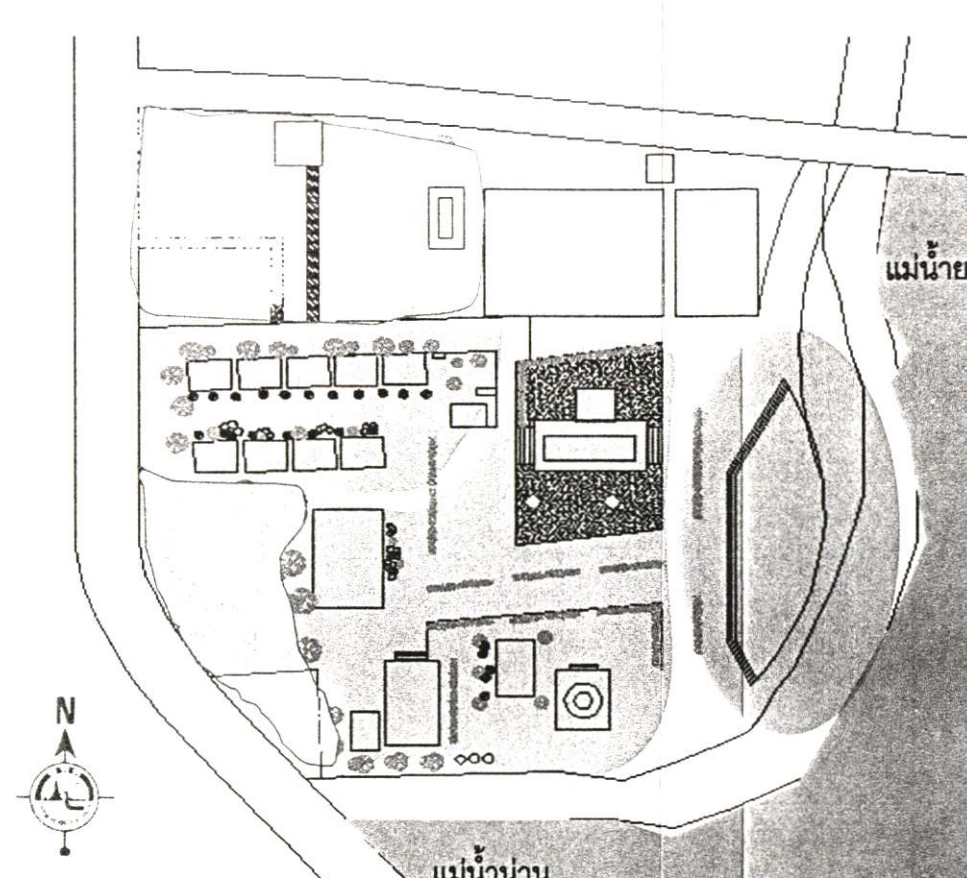
สภาพปัจจุบันของบริเวณวัดเกษไชโยเหนือ

เส้นทางสัญจร

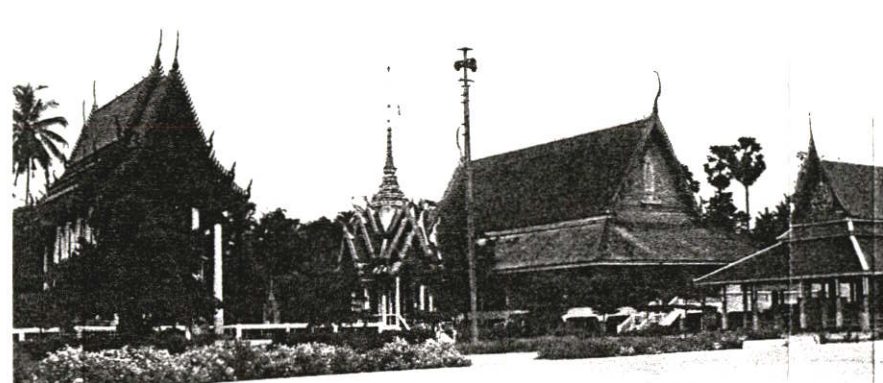
การเข้าถึงทางรถยนต์
แยกจากทางเข้าหลัก 2 กิโลเมตร

การใช้ประโยชน์ที่ดิน

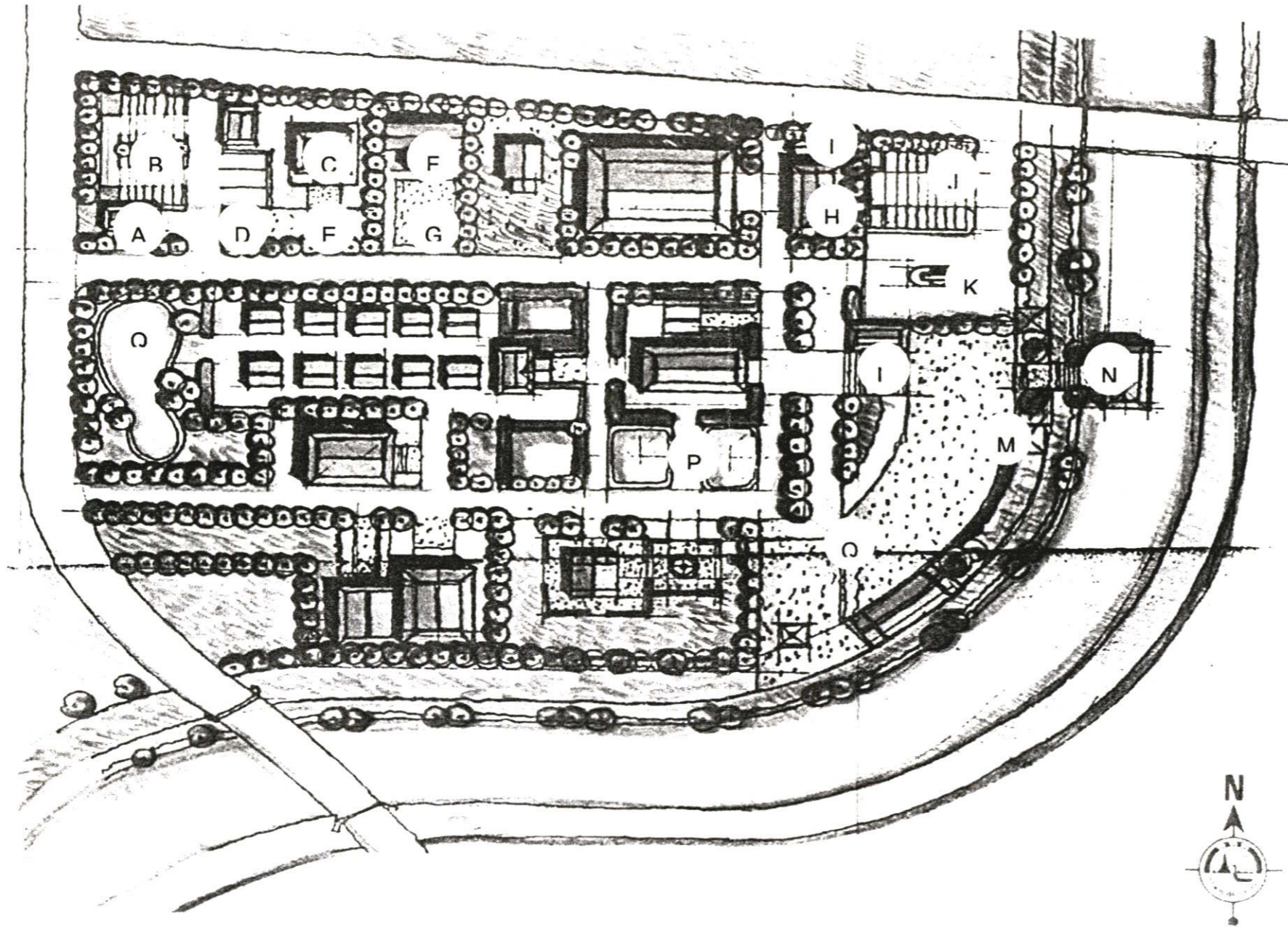
การเข้าถึงมี 2 ทาง คือ ทางรถยนต์และทางเรือ (ทางน้ำ) ทางน้ำจะพบกับเจดีย์บรรจุพระบรม
สารีริกธาตุเป็นจุดสนใจ ด้านหน้า ทางรถยนต์มีร้านค้าที่ไม่เป็นระเบียบทำให้เสียทัศนียภาพ

- ย่านประวัติศาสตร์
- ย่านพักผ่อน
- เขตของสงฆ์
- ที่โล่งว่างเปล่า

ภาพที่ 5.32 แสดงการสัญจรและประโยชน์การใช้ที่ดินปัจจุบันของวัดเกษไชโยเหนือ

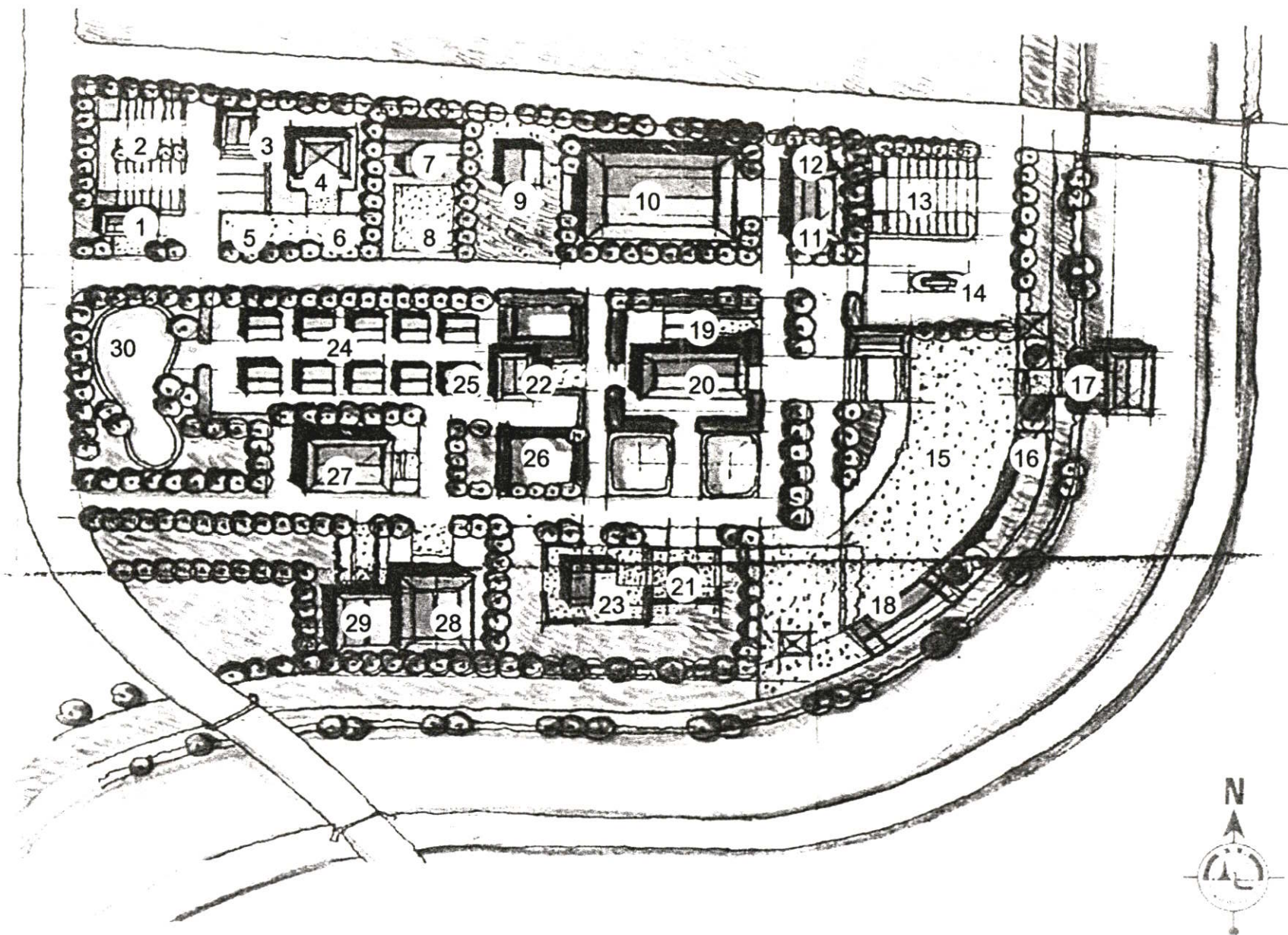
แนวทางการปรับปรุงกิจกรรมที่เพิ่มขึ้น

- A จุดบริการนักท่องเที่ยวและศูนย์บริการข้อมูล
- B ที่จอดรถสาธารณะ
- C ศาลากลางน้ำ
- D ลานป้ายผังบริเวณ
- E ลานเอนกประสงค์
- F ศาลาธรรมสังเวช
- G ลานโล่งเอนกประสงค์
- H ร้านค้าขายอาหาร
- I ห้องน้ำสาธารณะ
- J ที่จอดรถ
- K วงเวียนประติมากรรม
- L ลานกิจกรรมกลางแจ้ง
- M ศาลาพักผ่อน จุดชมวิว
- N ท่าเทียบเรือ
- O ร้านขายของที่ระลึก
- P สวนพักผ่อน
- Q สถานที่พักผ่อน เขตอภัยทาน (บ่อปลา)

ภาพที่ 5.33 แสดงโครงการในอนาคตแนวทางการปรับปรุงกิจกรรมที่เพิ่มขึ้นวัดเกยไชยเหนือ

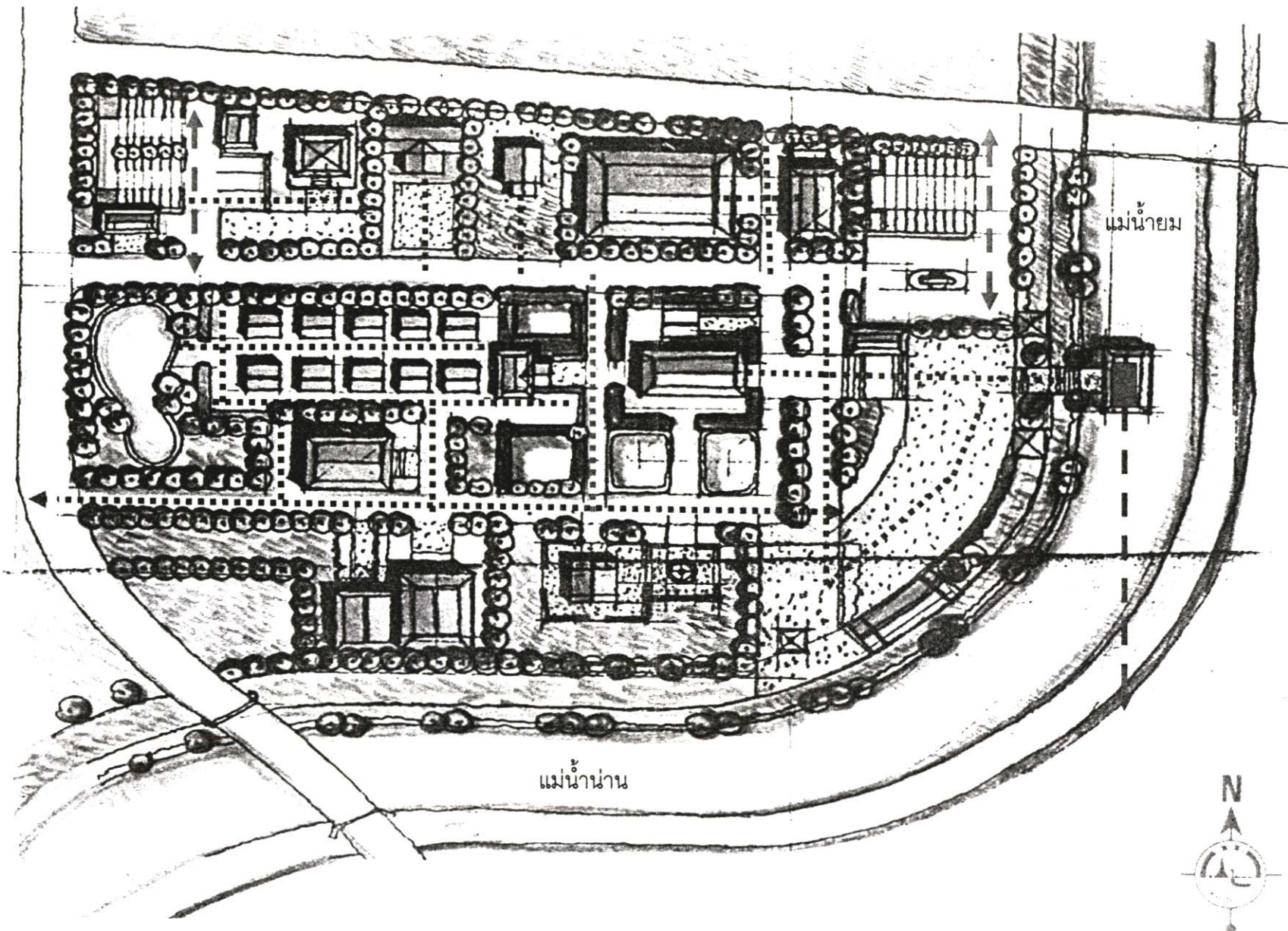
แบบแสดงองค์ประกอบของโครงการ ปรับปรุงวัดเกษไชยเหนือ

1. จุดบริการนักท่องเที่ยวและศูนย์บริการข้อมูล
2. ที่จอดรถสาธารณะ
3. ห้องน้ำสาธารณะ
4. ศาลากลางน้ำ
5. ลานป้ายผังบริเวณ
6. ลานเอนกประสงค์
7. ศาลาธรรมสังเวช
8. ลานโล่งเอนกประสงค์
9. เมรุเผาศพ
10. ศาลาเอนกประสงค์
11. ร้านค้าขายอาหาร
12. ห้องน้ำสาธารณะ
13. ที่จอดรถ
14. วงเวียนประติมากรรม
15. ลานกิจกรรมกลางแจ้ง
16. ศาลาพักผ่อน จุดชมวิว
17. ท่าเทียบเรือ
18. ร้านขายของที่ระลึก
19. หอพระเดิม
20. โบสถ์
21. เจดีย์พระบรมสารีริกธาตุ
22. สำนักงานสงฆ์
23. โบสถ์เก่า
24. กุฏิพระสงฆ์
25. กุฏิเจ้าอาวาส
26. สวนพักผ่อน
27. พิพิธภัณฑ
28. พิพิธภัณฑต้นน้ำ
29. ศาลาเดิม
30. สถานที่พักผ่อนเขตอภัยทาน(บ่อปลา)

ภาพที่ 5.34 แสดงองค์ประกอบของโครงการปรับปรุงวัดเกษไชยเหนือ

แบบแสดงองค์ประกอบของโครงการ ปรับปรุงวัดเกษไชยเหนือ
ทางสัญจรของนักท่องเที่ยว

- ทางสัญจรเดี่ยว
← - - - - - →
- ทางสัญจรสองทาง
← ··········· →
- การสัญจรคนเดิน
← - - - - - →
- การสัญจรทางน้ำ
■ - - - - - →

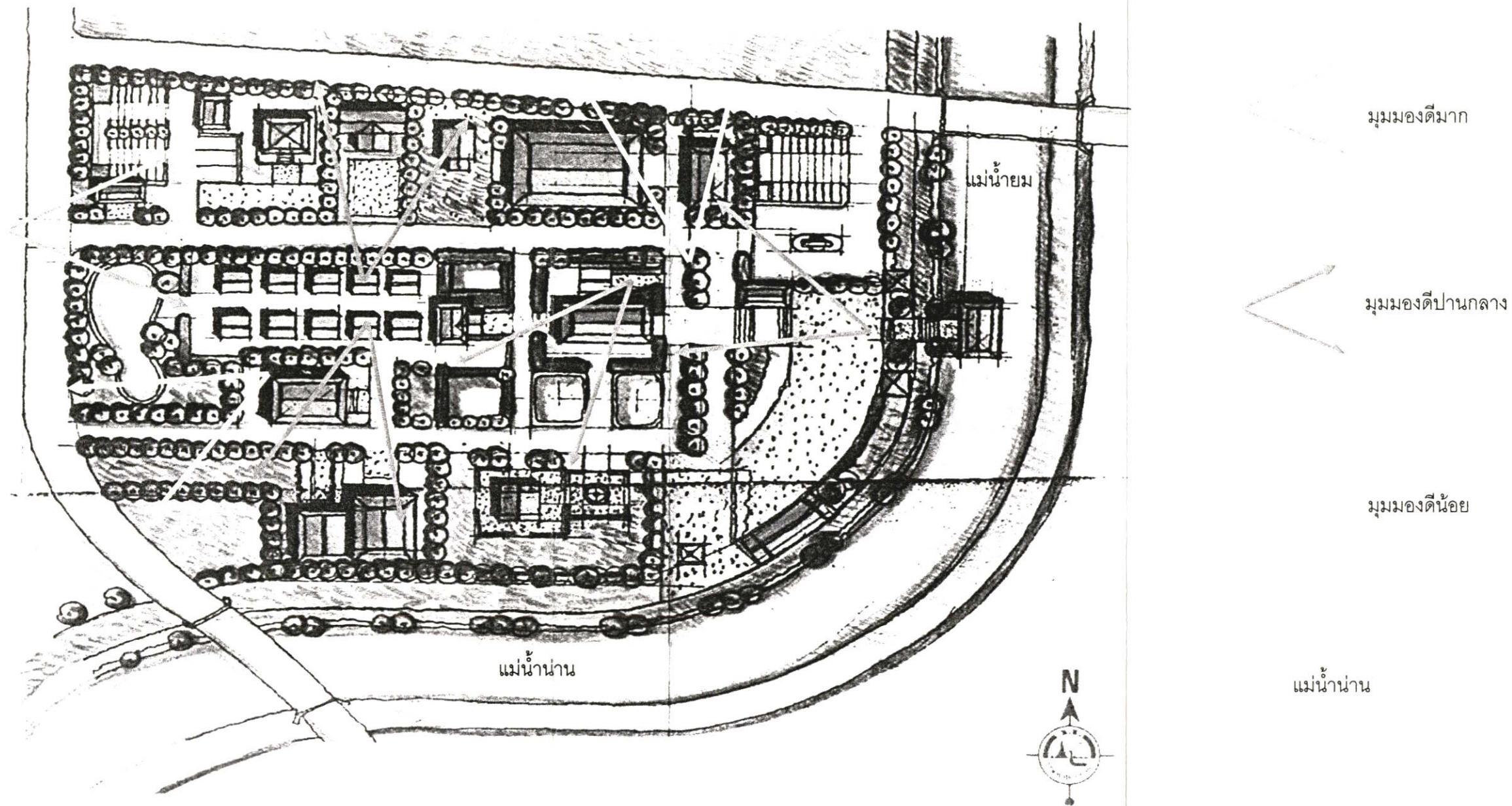
แม่น้ำน่าน

คลองแยกเข้าบึงบอระเพ็ด

ภาพที่ 5.35 แสดงเส้นทางการสัญจรของนักท่องเที่ยววัดเกษไชยเหนือ

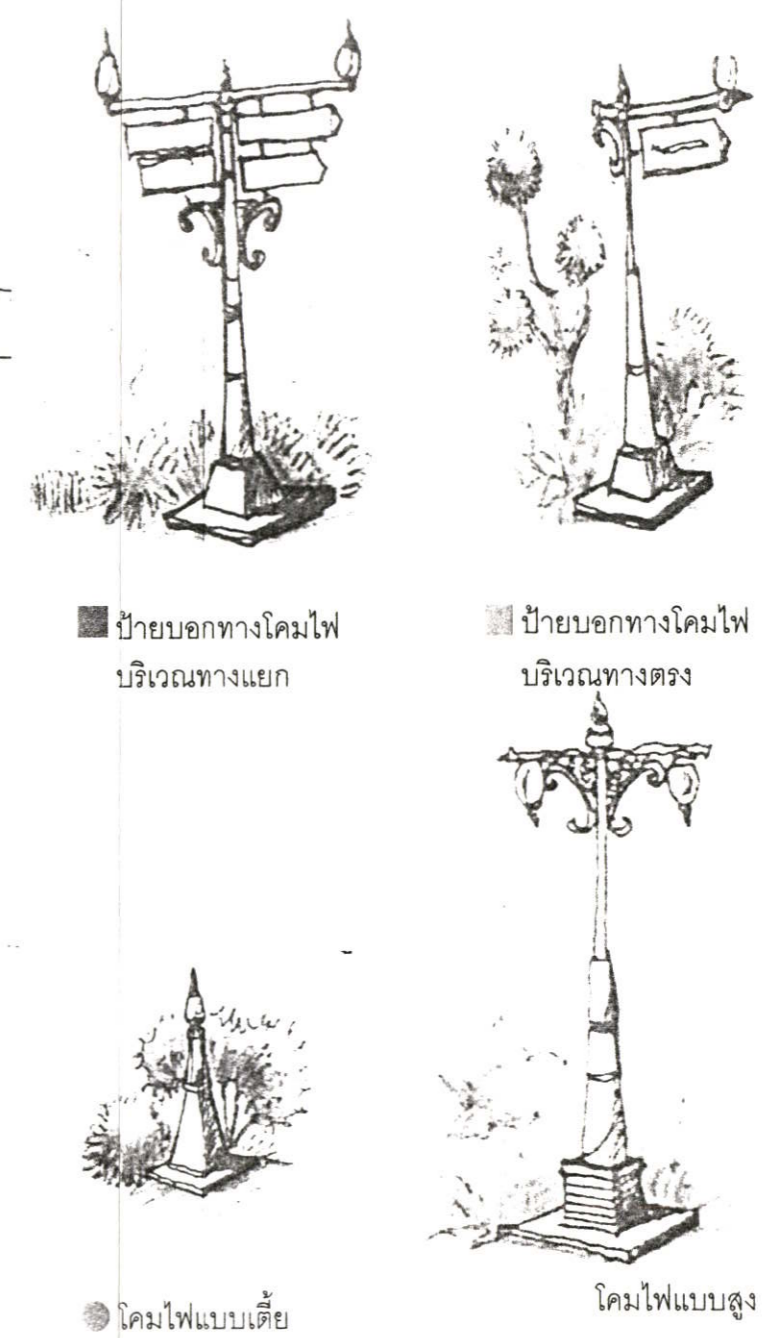
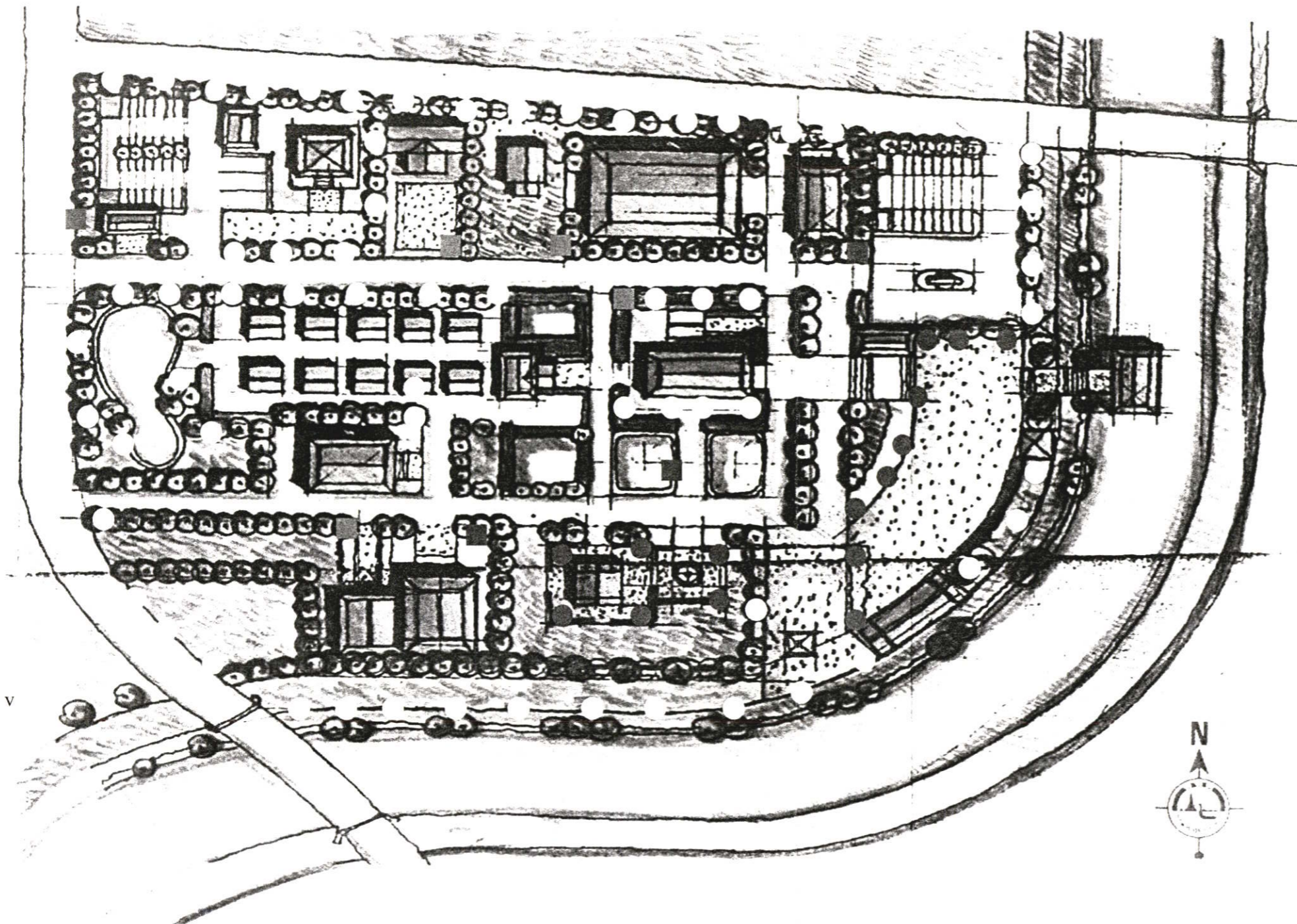
แบบแสดงองค์ประกอบของโครงการ ปรับปรุงวัดเกษไชยเหนือ

มุมมองภายในพื้นที่วัดเกษไชยเหนือ

ภาพที่ 5.36 แสดงมุมมองภายในพื้นที่วัดเกษไชยเหนือ

แนวทางการ ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกวัดเกษไชโยเหนือ 1

■ ป้ายบอกทางโคมไฟ บริเวณทางแยก

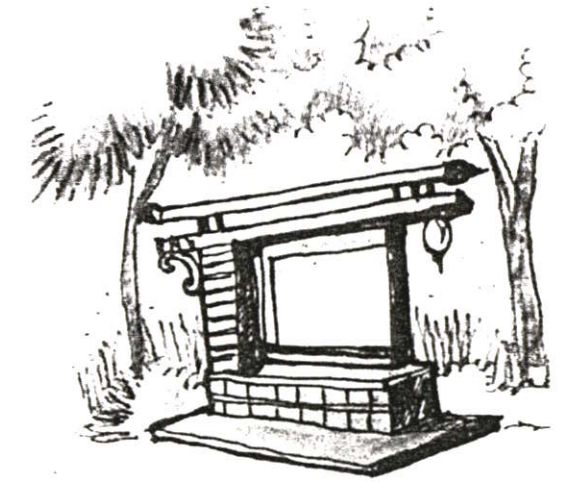
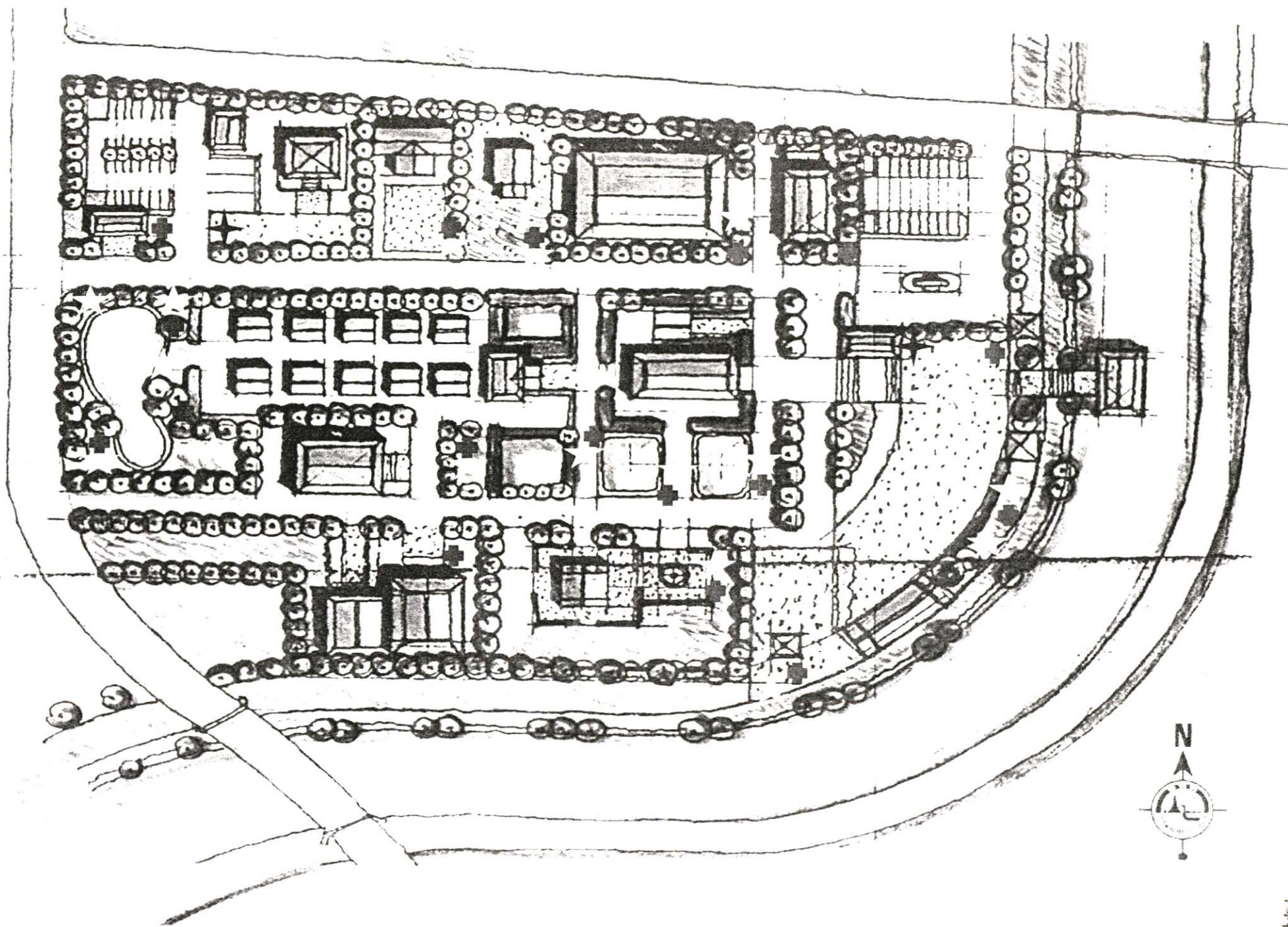
■ ป้ายบอกทางโคมไฟ บริเวณทางตรง

● โคมไฟแบบเตี้ย

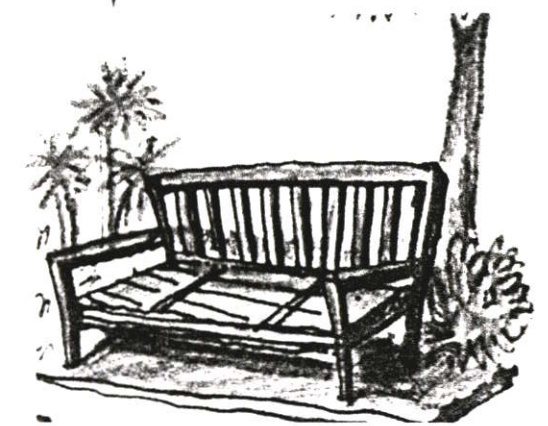
โคมไฟแบบสูง

ภาพที่ 5.37 แสดงแนวทางการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกวัดเกษไชโยเหนือ 1

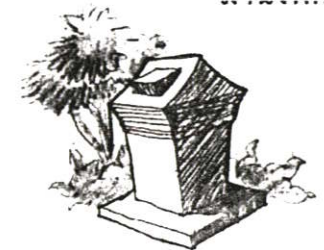
แนวทางการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกวัดเกษไชโยเหนือ 2

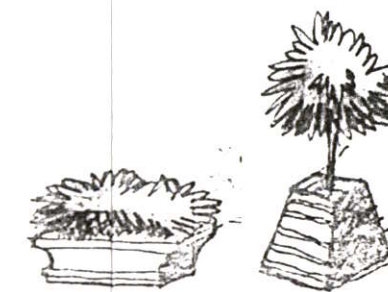
ป้ายแผนที่โครงการ

ม้านั่งพักผ่อน

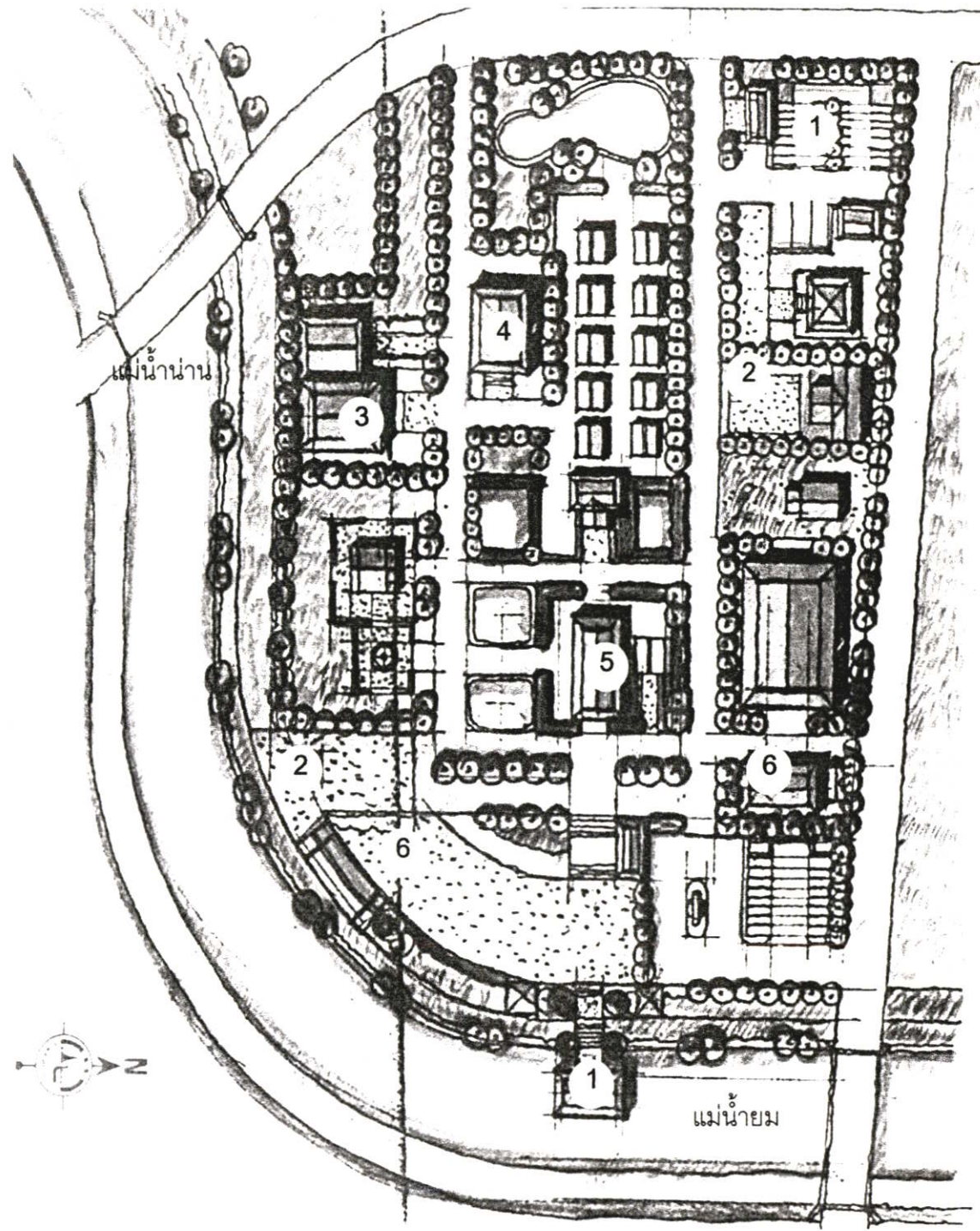
ถังขยะ

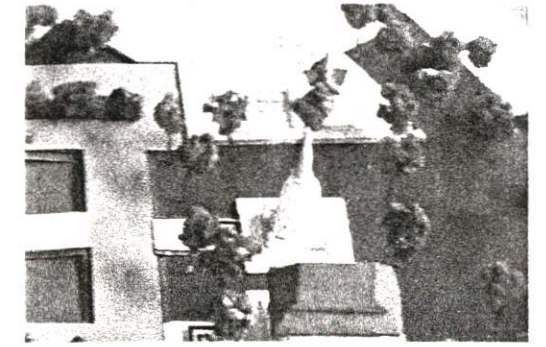
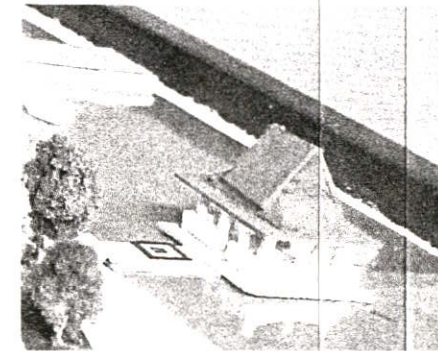
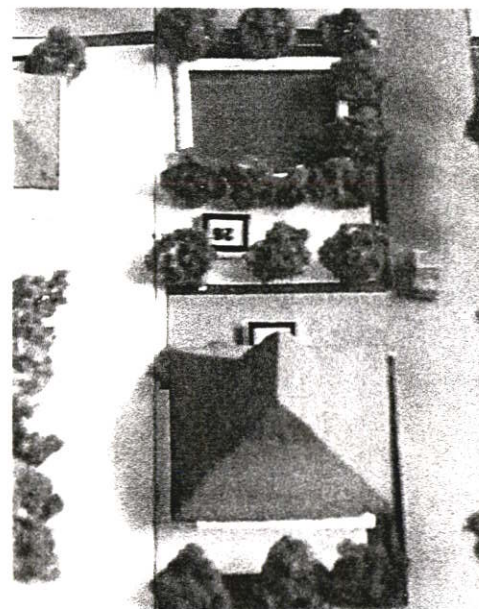
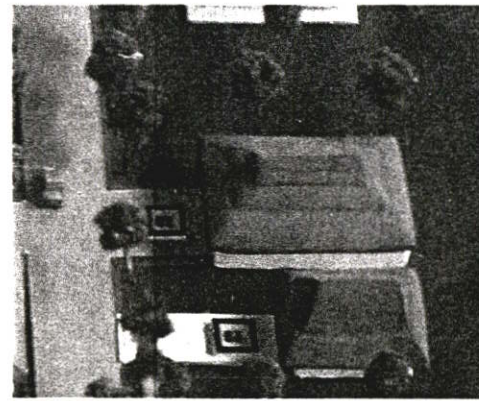
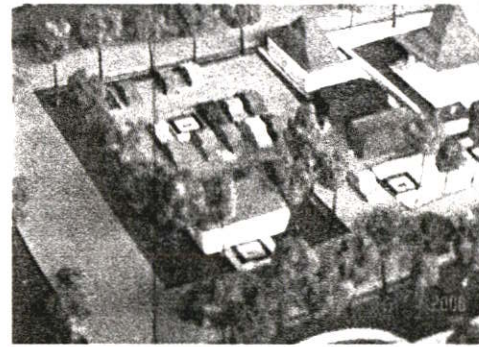
กระถางต้นไม้ต่างๆ

ภาพที่ 5.38 แสดงแนวทางการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกวัดเกษไชโยเหนือ 2

แสดงพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

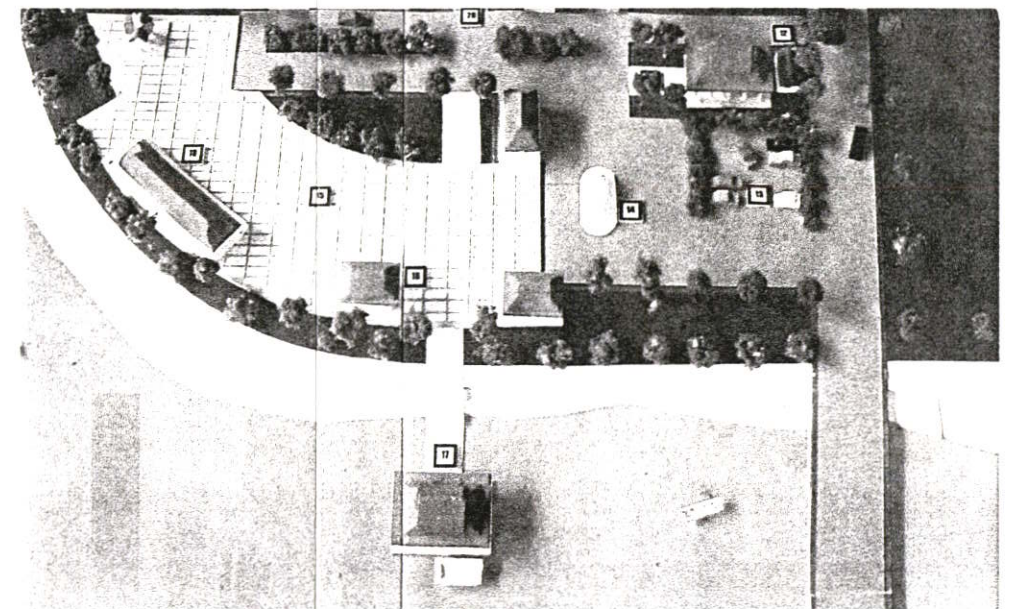

ผังบริเวณวัดเกษไชโยเหนือ

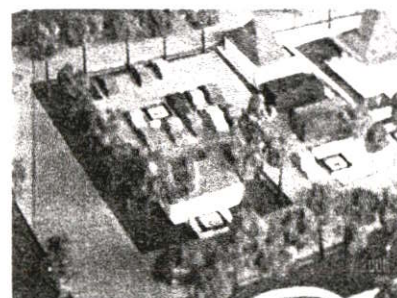
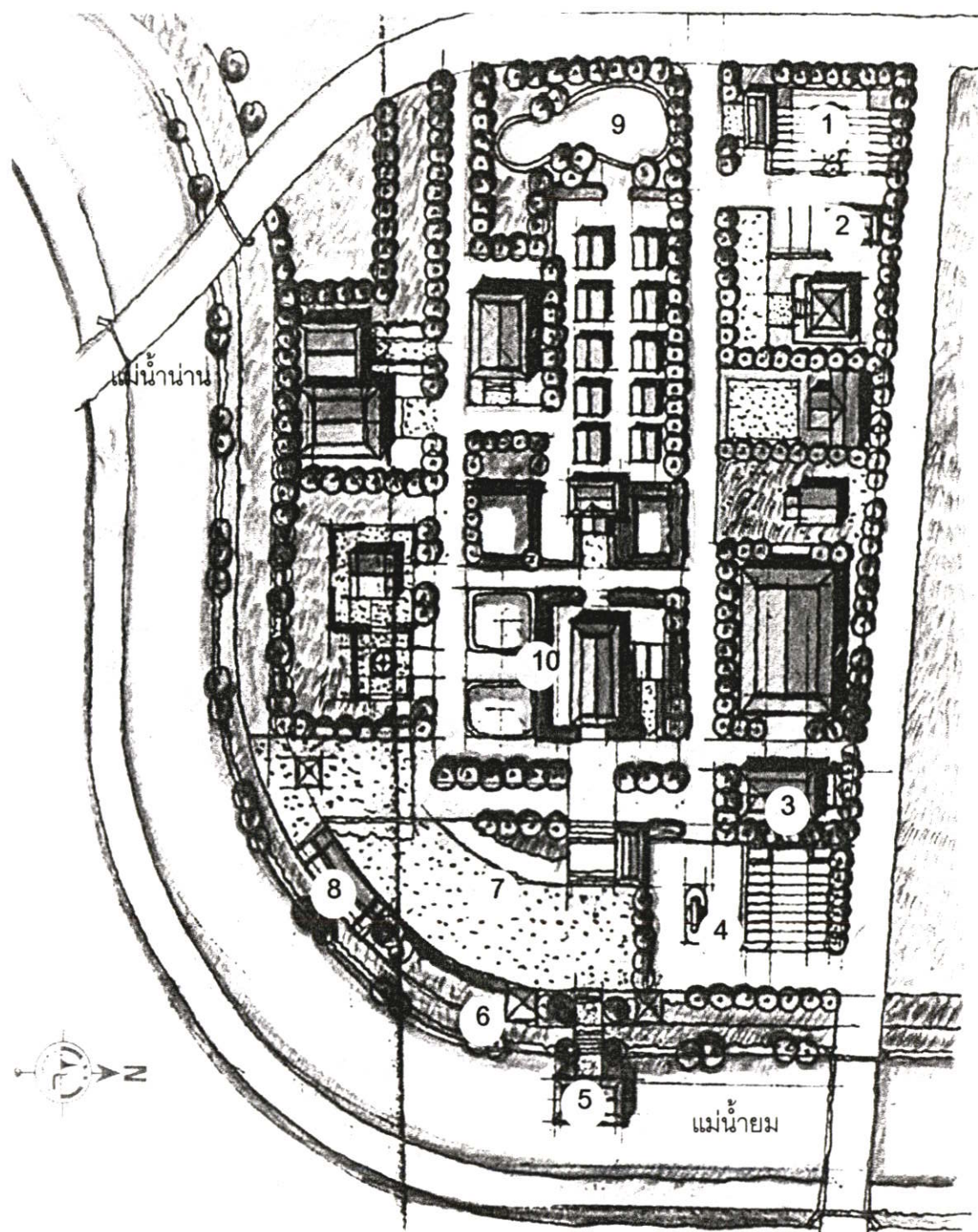
พฤติกรรมประกอบกิจกรรมนักท่องเที่ยว

1. ขึ้นท่าเทียบเรือหรือลานจอดรถทำธุระส่วนตัวและต่อไปยังศูนย์บริการข้อมูล
2. สักการะเจดีย์พระบรมสารีริกธาตุ
3. เข้าชมพิพิธภัณฑ์ต้นน้ำ
4. เข้าชมพิพิธภัณฑ์เดิม
5. เดินชมทัศนียภาพและสถาปัตยกรรมภายในวัด
6. ทานอาหาร ซื้อของที่ระลึก นั่งเล่นพักผ่อนที่ศาลาพักผ่อนตามอัธยาศัย
7. กลับไปที่ท่าเรือหรือลานจอดรถเพื่อเดินทางต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ

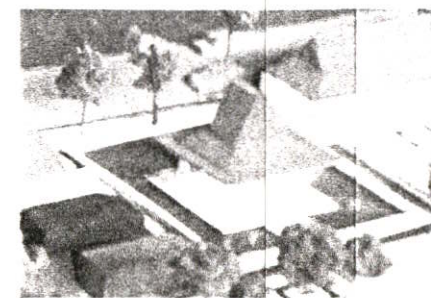

ภาพที่ 5.39 แสดงพฤติกรรมและกิจกรรมการท่องเที่ยววัดเกษไชโยเหนือ

แบบแสดงองค์ประกอบของโครงการ ปรับปรุงวัดเกษไชยเหนือ

1. ที่จอดรถ

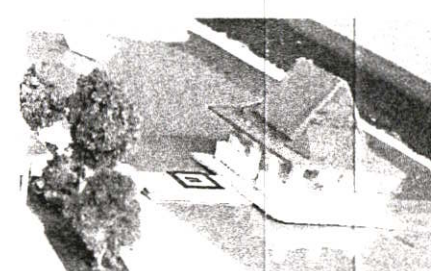
2. ศาลากลางน้ำ

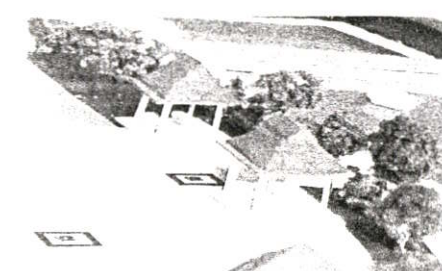
3. ร้านอาหาร

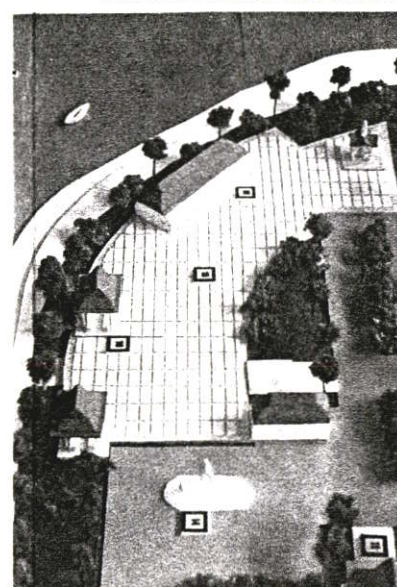
4. ที่จอดรถและประติมากรรม

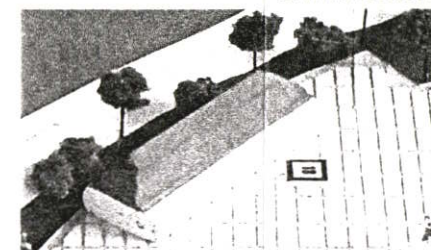
5. ท่าเทียบเรือ

6. ศาลาพักผ่อน จุฑมวิ

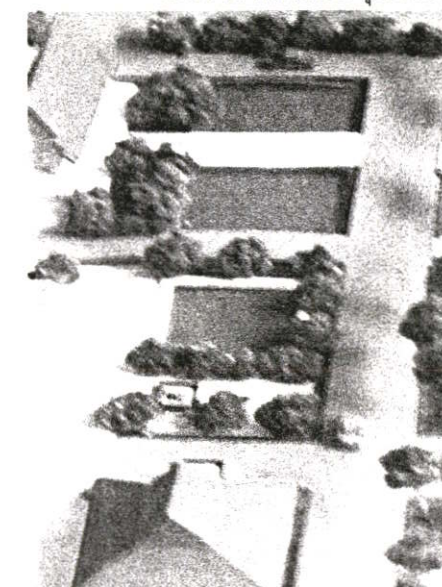
7. ลานเอนกประสงค์

8. ร้านค้า

9. สวนพักผ่อน(เชตอภัยทาน)

10. สระน้ำบริเวณทางเดิน

ภาพที่ 5.40 แสดงอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นที่วัดเกษไชยเหนือ

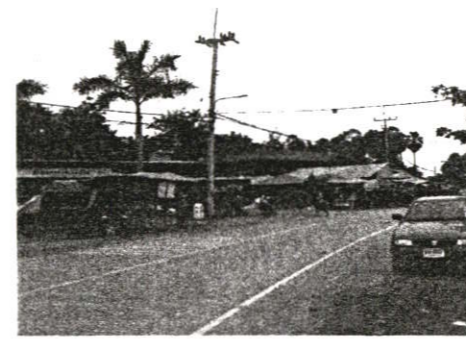
แบบแสดงองค์ประกอบวัดเกษไชยเหนือ

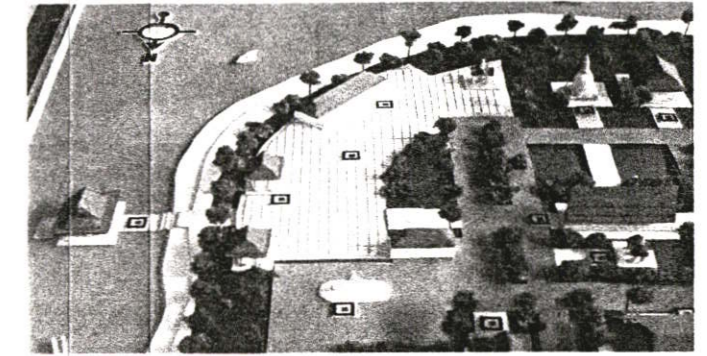
ที่จอดรถเดิม

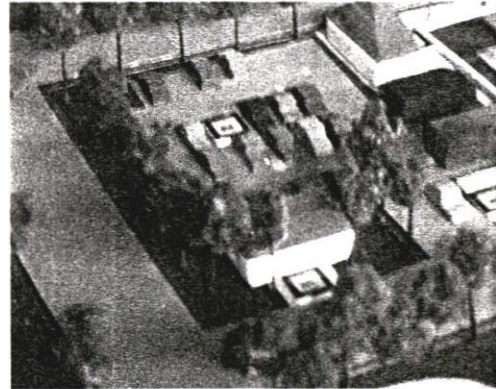
ลานอเนกประสงค์

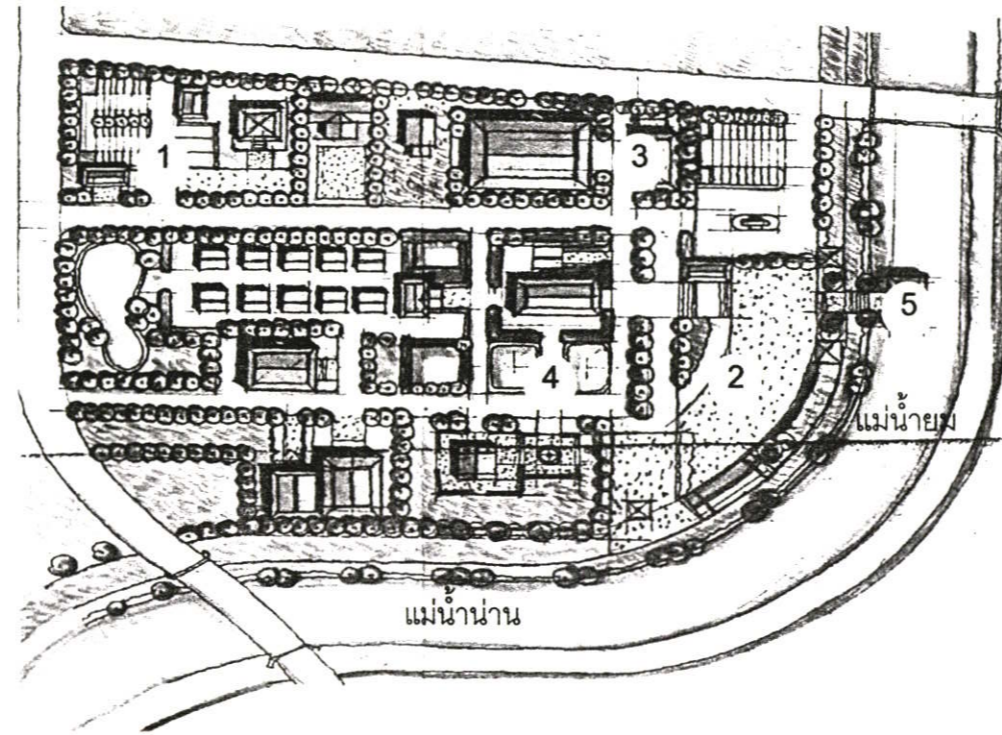
ร้านค้า

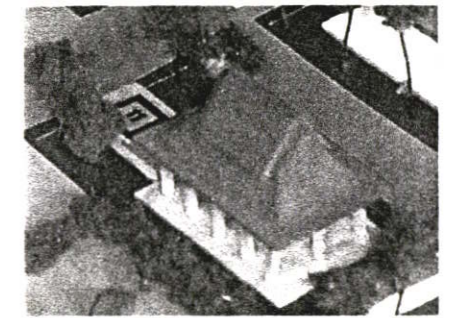
2. ลานอเนกประสงค์และร้านขายของที่ระลึก

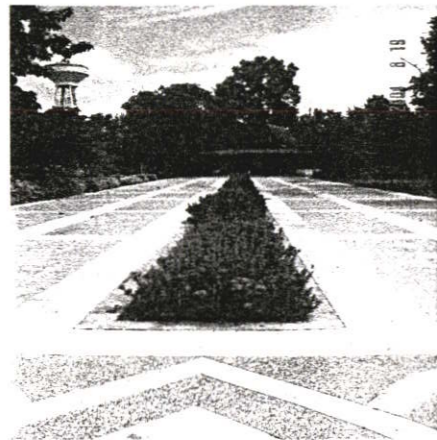
1. ที่จอดรถและศูนย์บริการข้อมูล

ร้านขายอาหาร

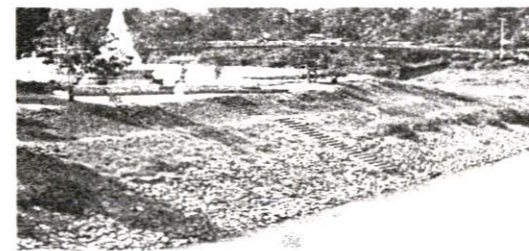
3. ร้านอาหาร

ทางสัญจรภายในวัดเกษไชยเหนือ

4. ทางสัญจรภายในวัดเกษไชยเหนือ

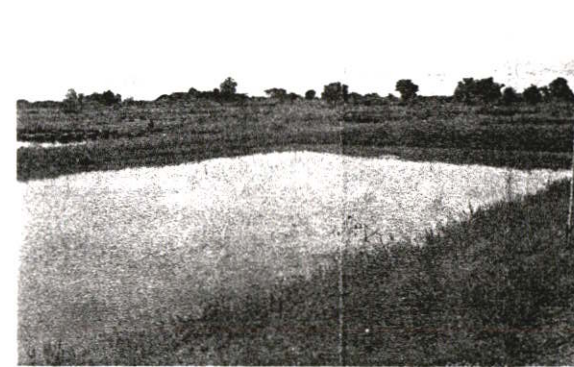
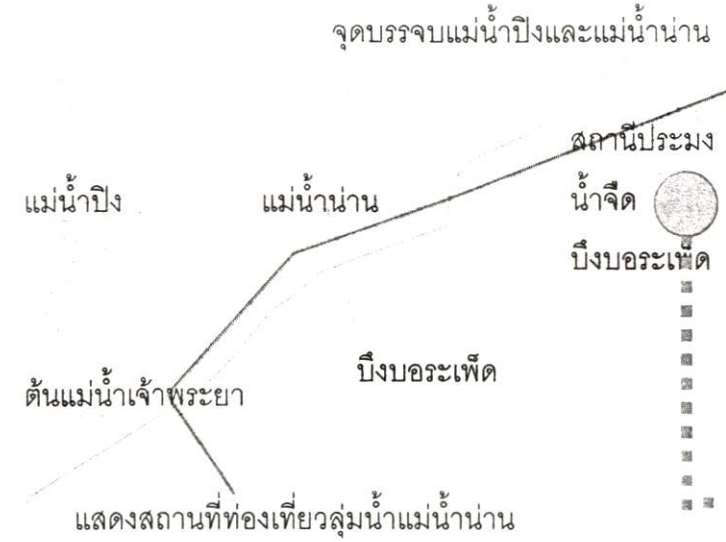
ท่าเทียบเรือ

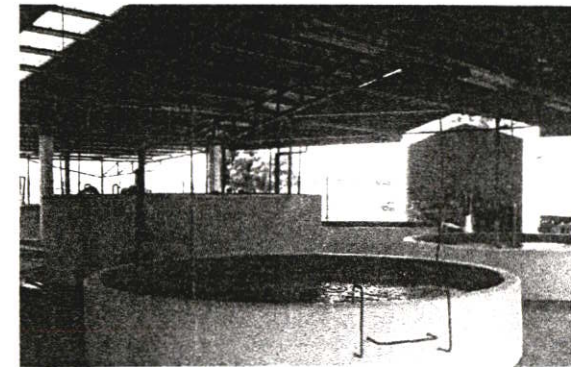
5. ท่าเทียบเรือและศาลาพักผ่อน

ภาพที่ 5.41 แสดงการปรับปรุงสิ่งก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวกวัดเกษไชยเหนือ

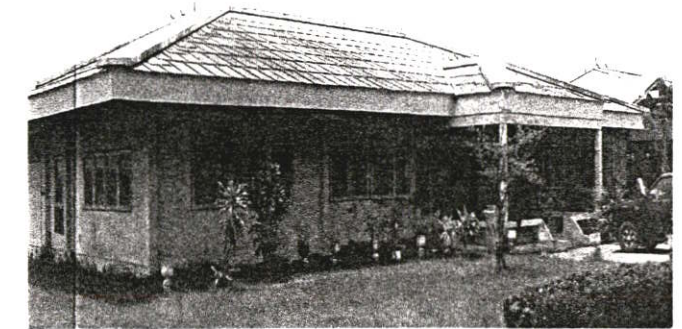
สภาพปัจจุบันของบริเวณสถานีประมงน้ำจืด

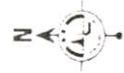
1. บ่อเลี้ยงปลา

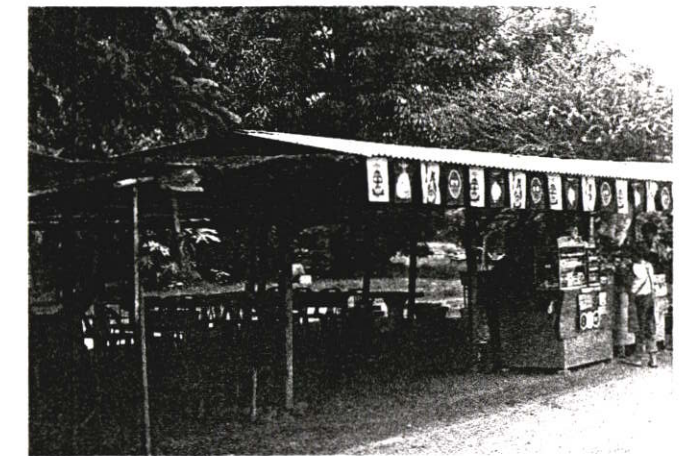
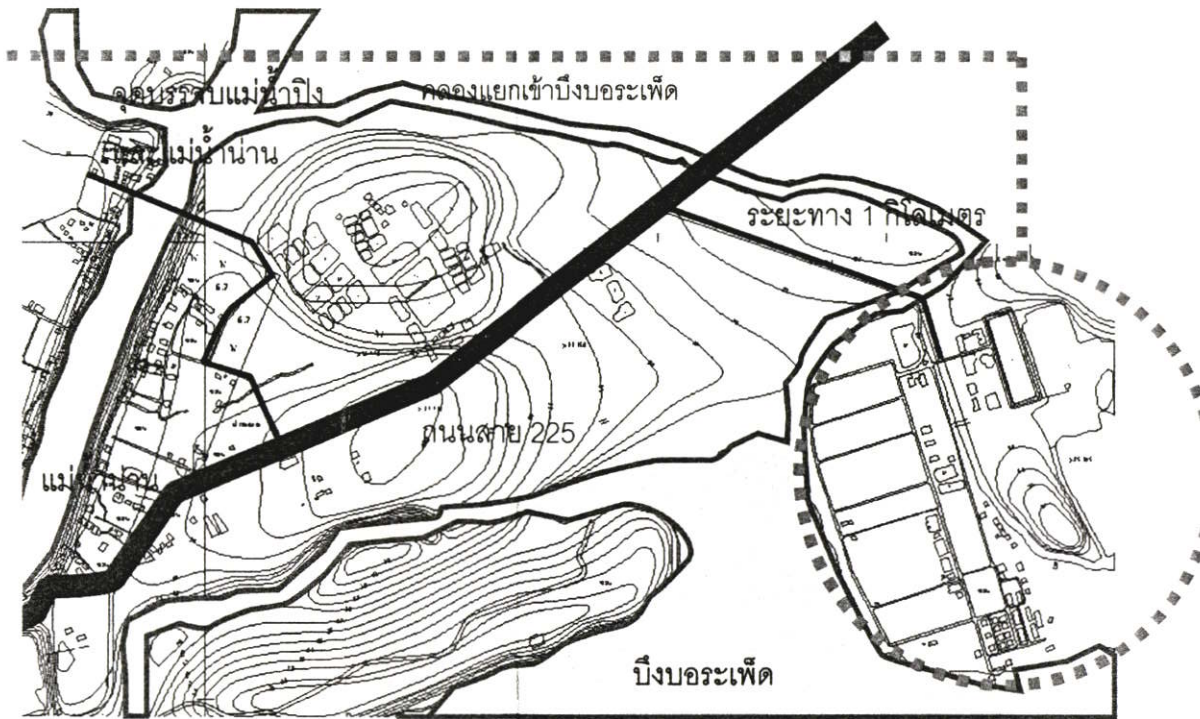
2. โรงเพาะพันธุ์ปลา

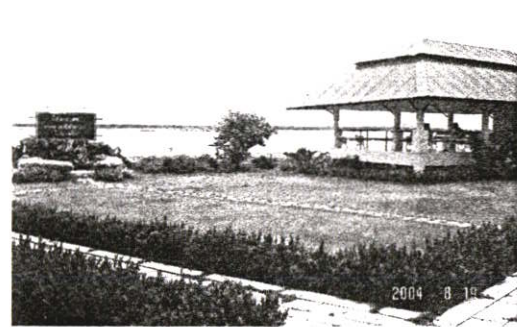
3. อาคารวิจัยพันธุ์ปลา

ผังบริเวณสถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ดปัจจุบัน

4. บริเวณร้านค้า

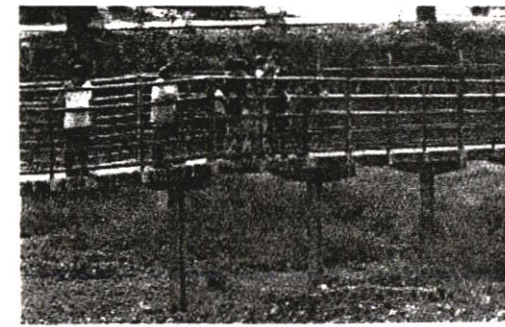
5. จุดชมทัศนียภาพ

6. บริเวณให้อาหารปลา

7. พิพิธภัณฑ์

8. บ่อเลี้ยงจระเข้

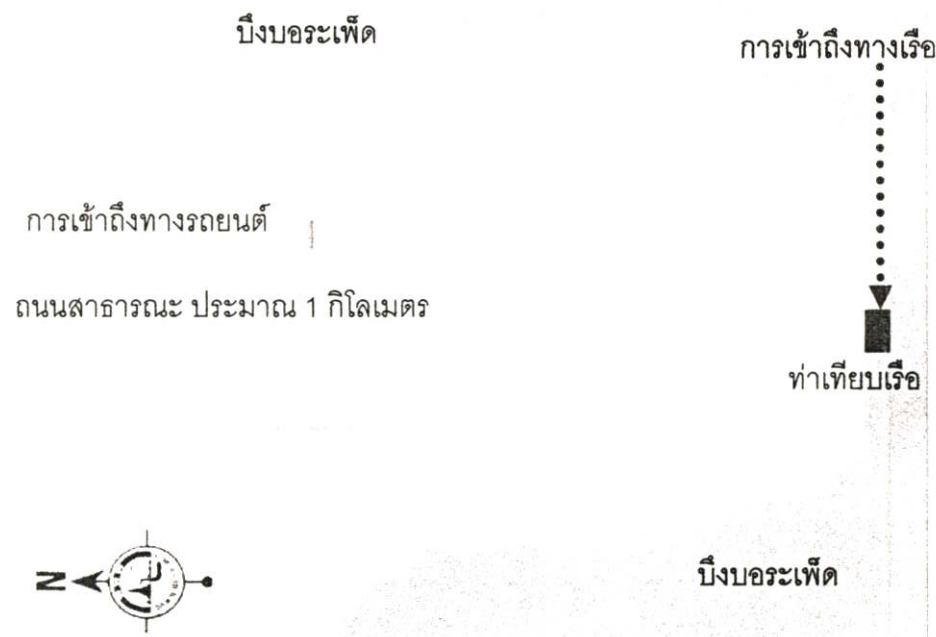

9. หน่วยป้องกันปราบปรามการประมง

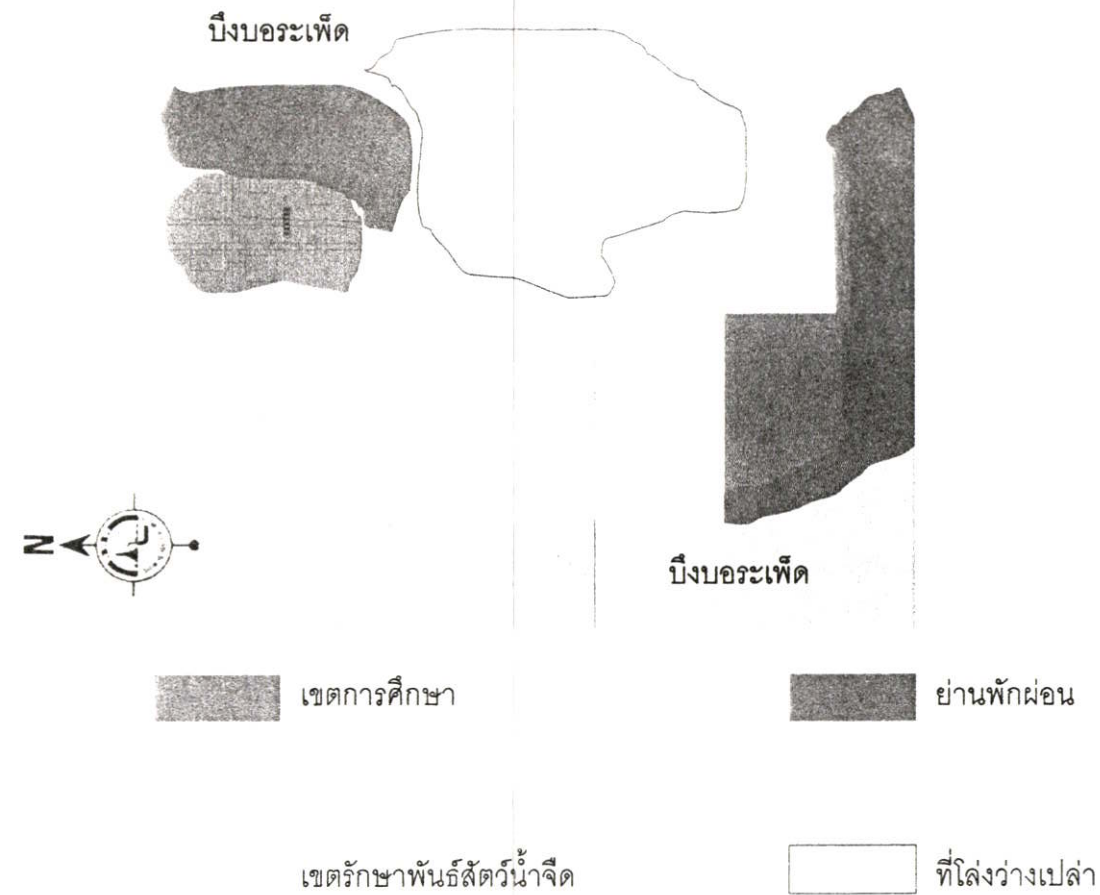
ภาพที่ 5.42 แสดงสภาพปัจจุบันของพื้นที่สถานีประมงน้ำจืด บึงบอระเพ็ด

สภาพปัจจุบันของบริเวณบึงบอระเพ็ด

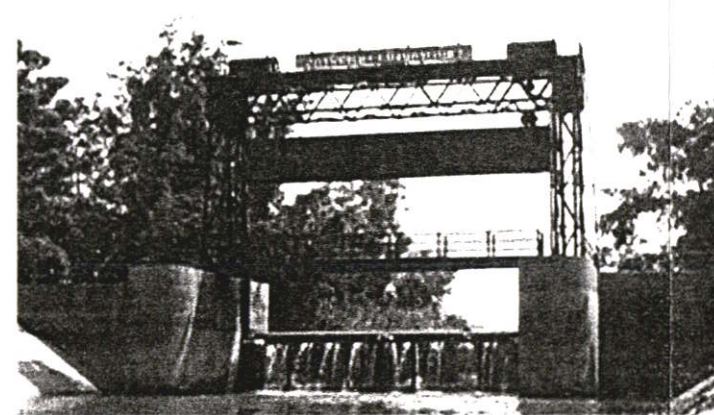
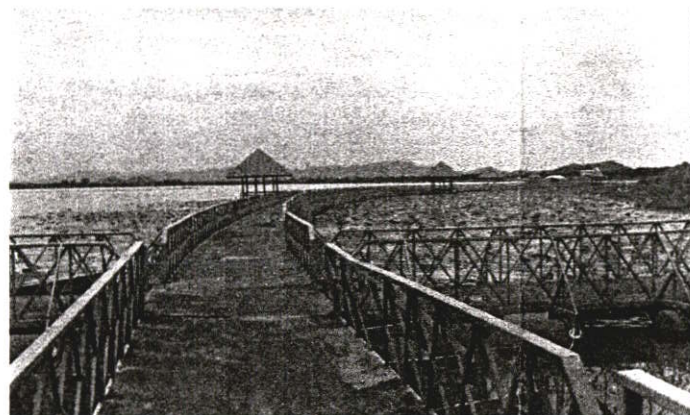
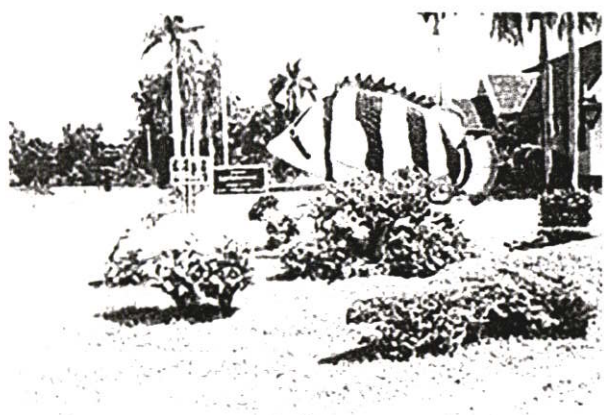
เส้นทางสัญจร

การใช้ประโยชน์ที่ดิน

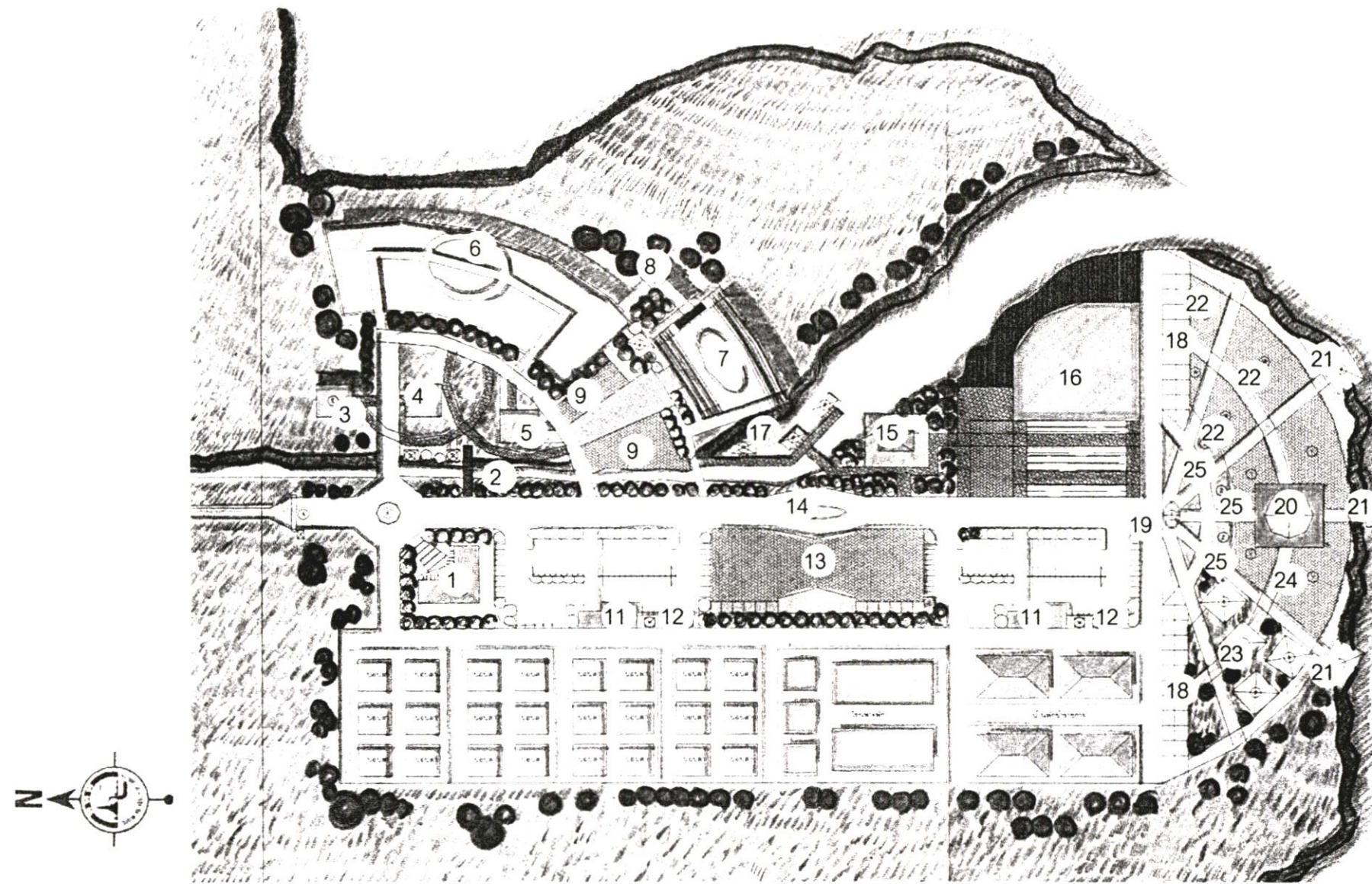

การเข้าถึงมี 2 ทาง คือ ทางรถยนต์และทางเรือ (ทางน้ำ) ทางน้ำจะพบกับบริเวณที่ให้อาหาปลาเป็นจุดสนใจ
 ด้านหน้า ทางรถยนต์จุดสนใจอยู่ที่วงเวียนปลาเสือต่อที่ดูโดดเด่น

ภาพที่ 5.43 แสดงการสัญจรและประโยชน์การใช้ที่ดินปัจจุบันของสถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด

แนวทางการปรับปรุงกิจกรรมที่เพิ่มขึ้น

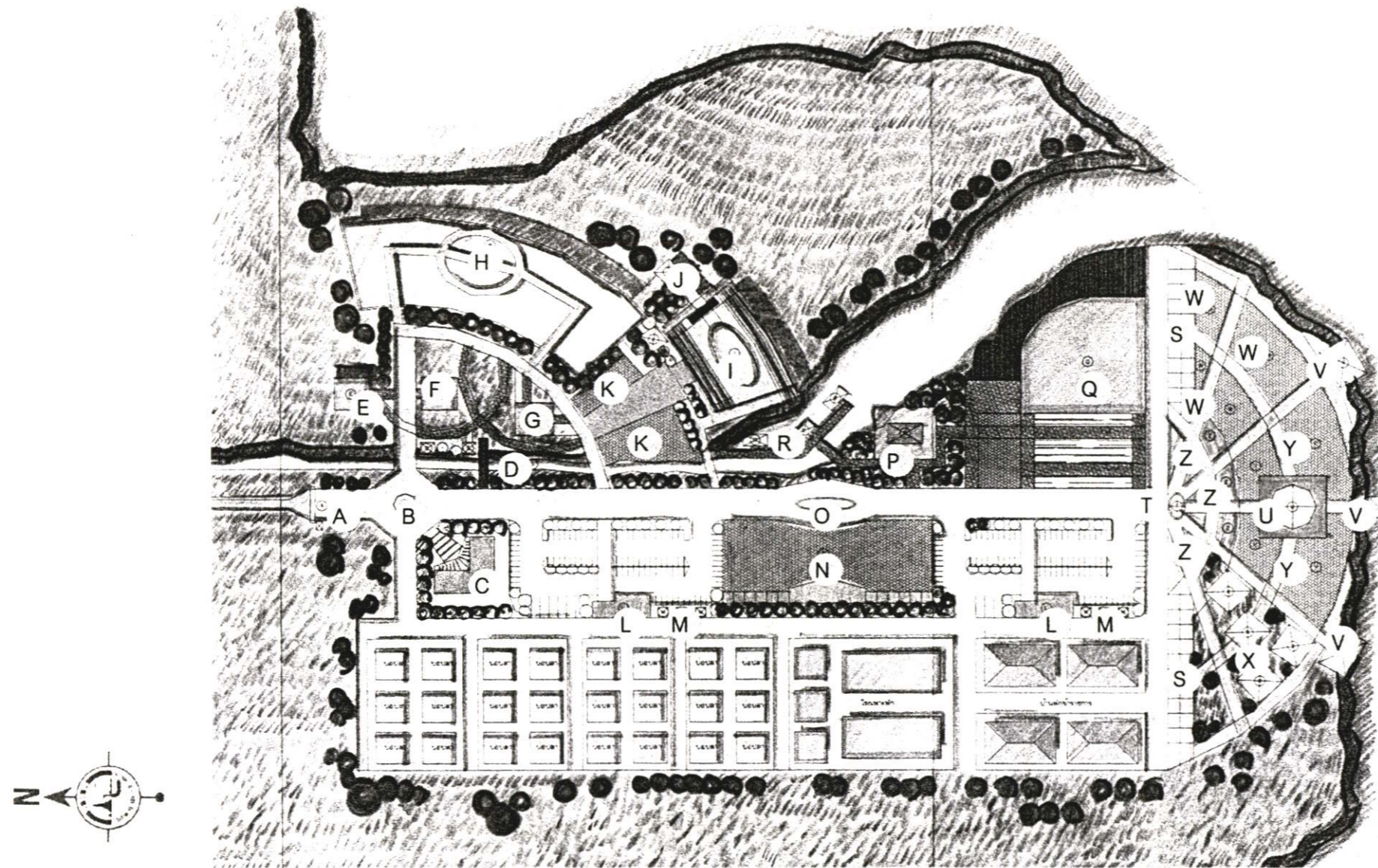
- 1 อาคารหน่วยอนุรักษ์ทรัพยากร ประมง
เดิมปรับปรุงออกแบบเป็นอาคารศูนย์บริการ
ข้อมูลนักท่องเที่ยว
- 2 คลองบอระเพ็ดเดิม
(ปรับปรุงตลอดแนว)
- 3 อาคารสำนักงานเดิมปรับปรุง
- 4 อาคารแสดงพันธุ์ปลาเดิม
ปรับปรุงเป็นอาคารประชุมสัมมนา
- 5 โรงเพาะจะระเข้เดิมปรับปรุงให้เข้าชม
- 6 บ่อจะระเข้เดิม ปรับปรุงรูปแบบบ่อทางเดิน
ชมภายใน
- 7 โรงแสดงจะระเข้
- 8 พักจะระเข้ - พักเจ้าหน้าที่จัดแสดง
- 9 ลานโล่ง
- 11 สุขาชาย - หญิง
- 12 ศาลาพักผ่อน

13 ลานกิจกรรม ชายของที่ระลึก อาหาร เครื่องดื่ม	17 บริเวณให้อาหารปลา	21 ท่าเทียบเรือ
15 ศาลเจ้าแม่หมอนทองเดิมปรับปรุง	18 ร้านอาหารและเครื่องดื่ม - สุขาชาย-หญิง	22 บริเวณทานอาหาร
16 อาคารแสดงพันธุ์ปลาน้ำจืด	19 ลานประดิษฐาน	23 บ้านพักเจ้าหน้าที่ปรับปรุงเป็นบ้านพักรับรอง
14 ลานประดิษฐานกลางถนน	20 จุดชมทัศนียภาพ	24 ลานชมทัศนียภาพ
		25 ลานกิจกรรมเด็ก เครื่องเล่น

ภาพที่ 5.44 แสดงแนวทางปรับปรุงกิจกรรมสถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด

แบบแสดงองค์ประกอบของโครงการ ปรับปรุงสถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด (ทั้งหมด)

- A ชุมประตูทางเข้า
- B วงเวียนปลาเสือดอ
- C อาคารหน่วยอนุรักษ์ทรัพยากร ประมงเดิมปรับปรุงออกแบบ เป็นอาคารศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว
- D คลองบอระเพ็ดเดิม(ปรับปรุงตลอดแนว)
- E อาคารสำนักงานเดิมปรับปรุง
- F อาคารแสดงพันธุ์ปลาเดิมปรับปรุงเป็นอาคารประชุมสัมมนา
- G โรงเพาะจะระเข้เดิมปรับปรุงให้เข้าชม
- I โรงแสดงจะระเข้
- J พักจะระเข้ - พักเจ้าหน้าที่จัดแสดง
- K ลานโล่ง
- L สุขาชาย - หญิง
- M ศาลาพักผ่อน
- N ลานกิจกรรม ชายของที่ระลึก อาหาร เครื่องดื่ม

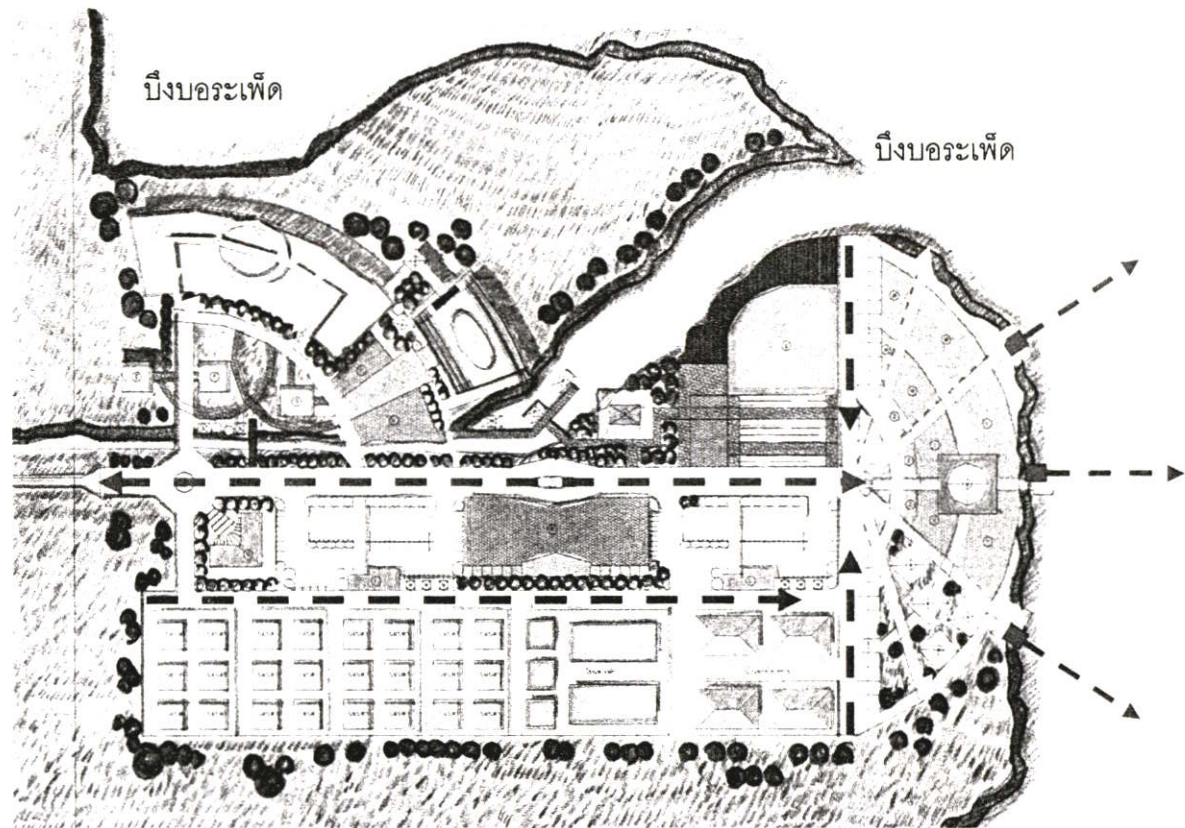
- O ลานปติกรรมกลางถนน
- T ลานประดิกรรม
- X บ้านพักเจ้าหน้าที่ปรับปรุงเป็นบ้านพักรับรอง
- P ศาลเจ้าแม่หมอนทองเดิมปรับปรุง
- U จุดชมทัศนียภาพ
- Y ลานชมทัศนียภาพ
- R บริเวณให้อาหารปลา
- V ท่าเทียบเรือ
- Z ลานกิจกรรมเด็ก เครื่องเล่น
- S ร้านอาหารและเครื่องดื่ม - สุขาชาย-หญิง
- W บริเวณทานอาหาร

ภาพที่ 5.45 แสดงองค์ประกอบของโครงการปรับปรุงประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด

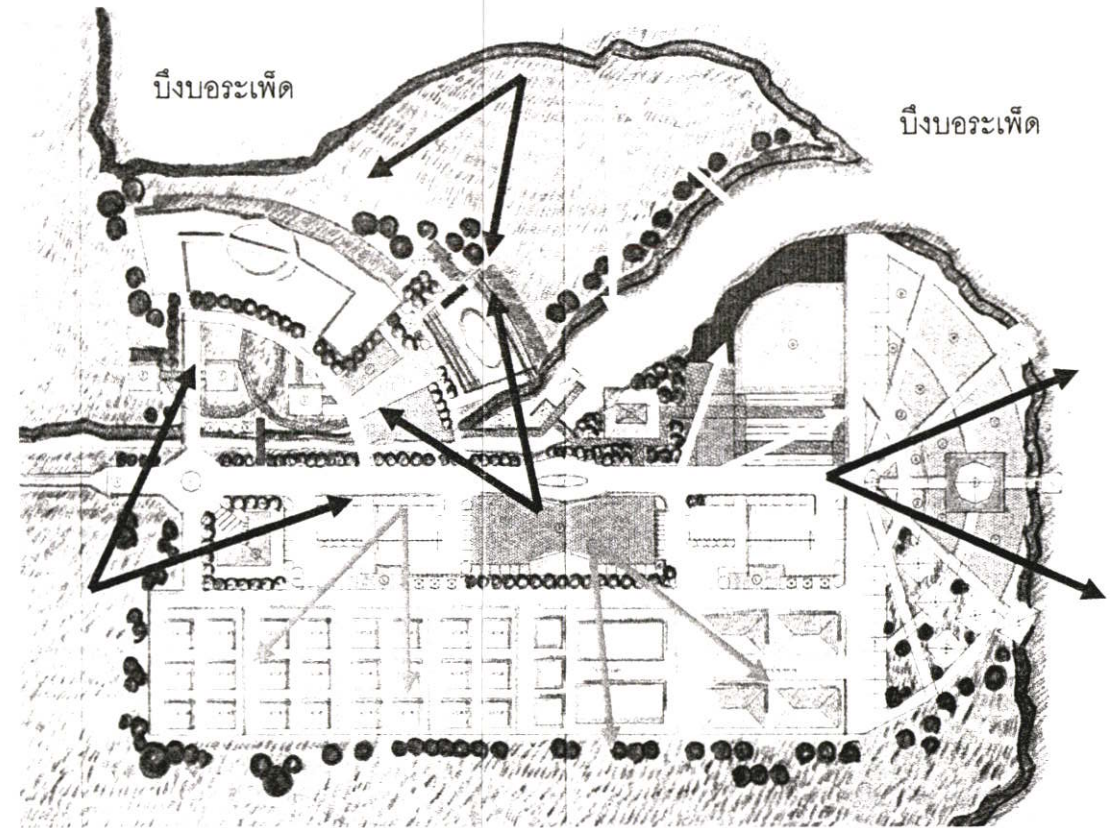

แบบแสดงองค์ประกอบของโครงการ ปรับปรุงสถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด

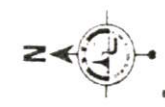
ทางสัญจรของนักท่องเที่ยว

มุมมองภายในโครงการ

183

ทางสัญจรเดียว

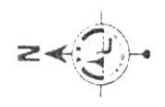

ทางสัญจรสองทาง

การสัญจรคนเดิน

การสัญจรทางเรือท่องเที่ยว

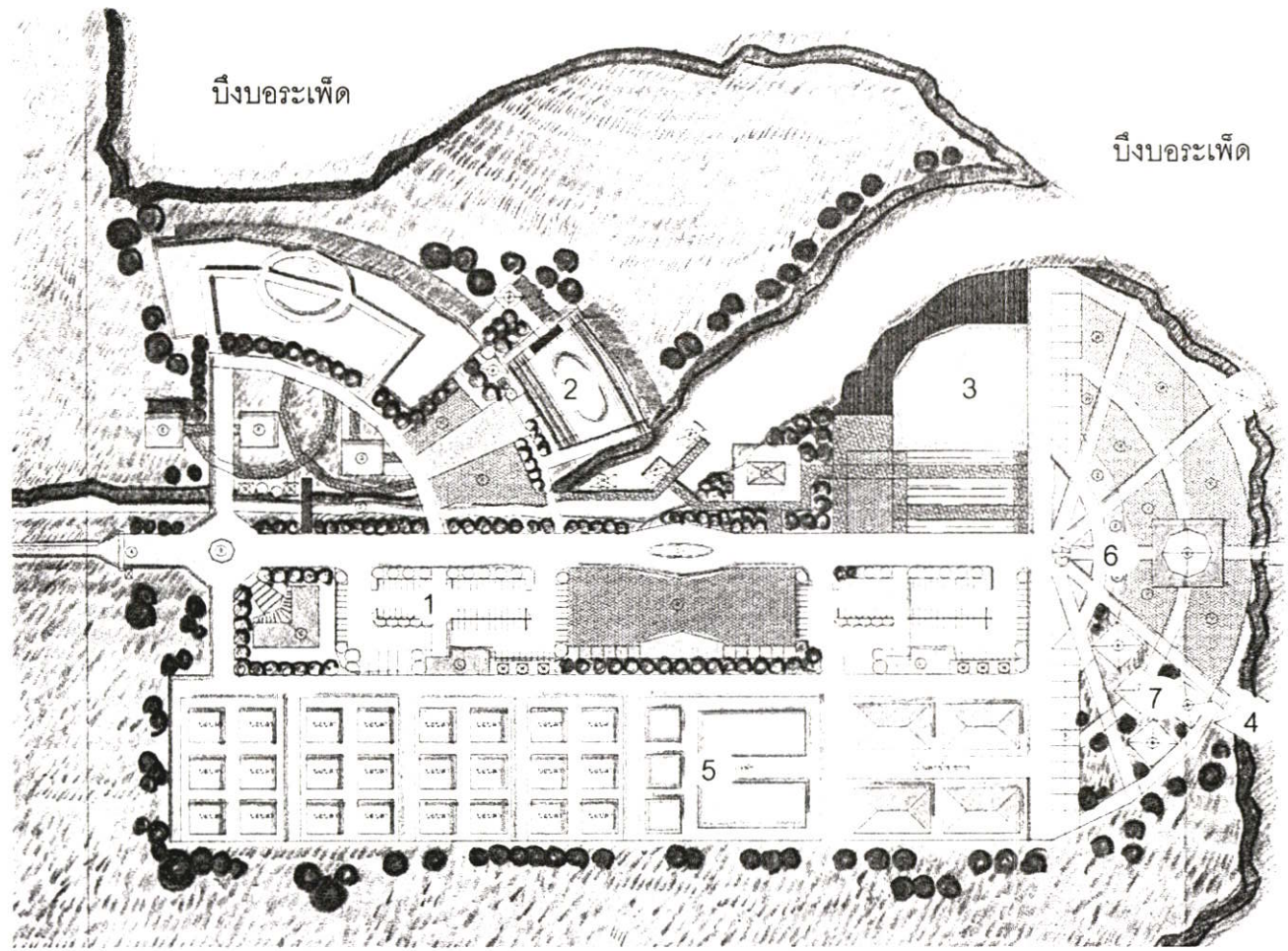
มุมมองดีมาก

มุมมองดีปานกลาง

มุมมองดีน้อย

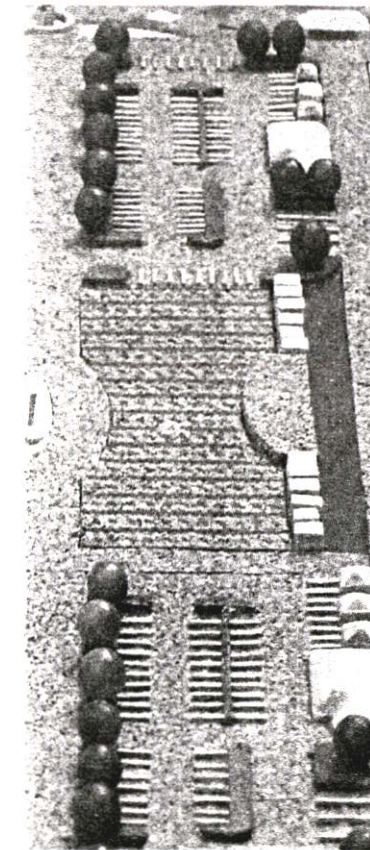
ภาพที่ 5.46 แสดงเส้นทางการสัญจรของนักท่องเที่ยวและมุมมองภายในพื้นที่สถานีประมงน้ำจืด บึงบอระเพ็ด

สถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด

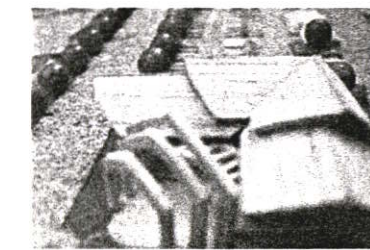

พฤติกรรมประกอบกิจกรรมนักท่องเที่ยว

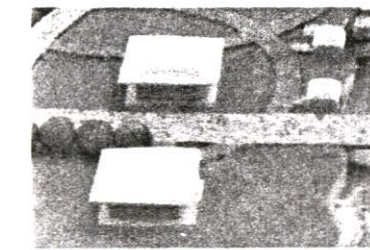
1. ขึ้นท่าเทียบเรือหรือลานจอดรถทำธุระส่วนตัวและต่อไปยังศูนย์บริการข้อมูล
2. ชมการแสดงโชว์จระเข้ที่ลานแสดงจระเข้
3. เข้าชมอาคารแสดงพันธุ์ปลาน้ำจืด
4. ให้อาหารปลาในบึงบอระเพ็ด
5. เดินชมโรงเพาะพันธุ์ปลาน้ำจืด
6. ทานอาหารซื้อของที่ระลึกกล่องเรือหรือนั่งเล่นพักผ่อนที่ศาลาพักผ่อนตามอัธยาศัย
7. กลับไปที่ลานจอดรถเพื่อเดินทางต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆหรือพักค้างคืน

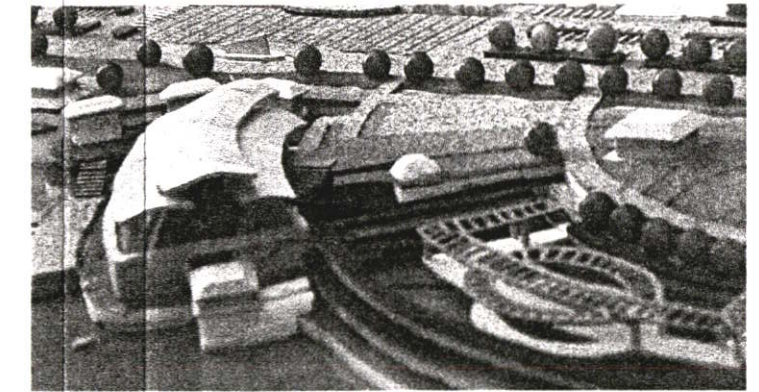
1. ลานจอดรถ

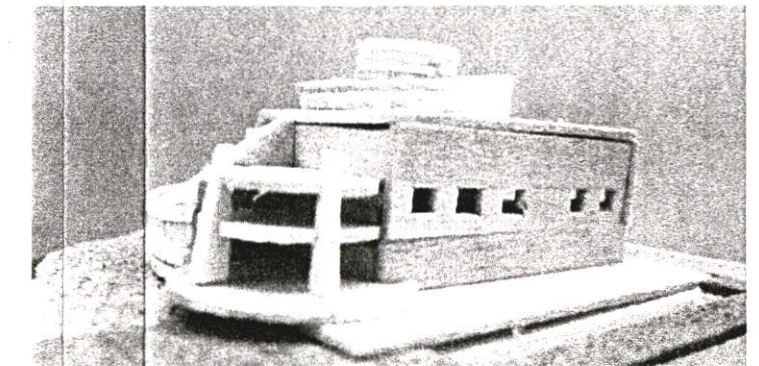
1. อาคารศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว

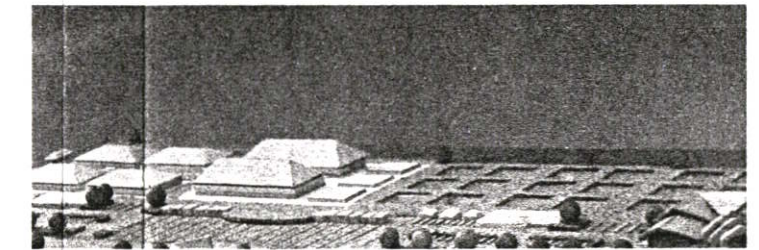
7. อาคารที่พักค้างคืน

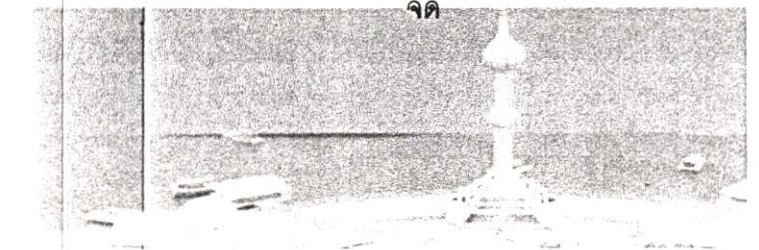
2. ลานแสดงจระเข้

3. อาคารแสดงพันธุ์ปลาน้ำจืด

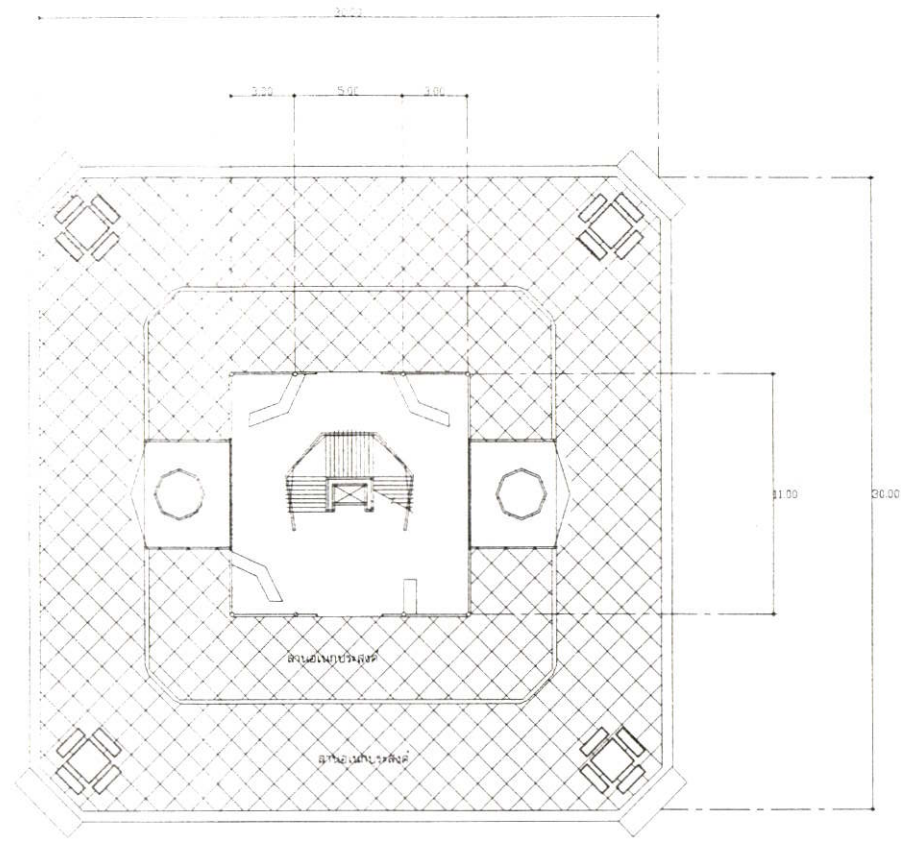

5. โรงเพาะพันธุ์ปลาน้ำจืด

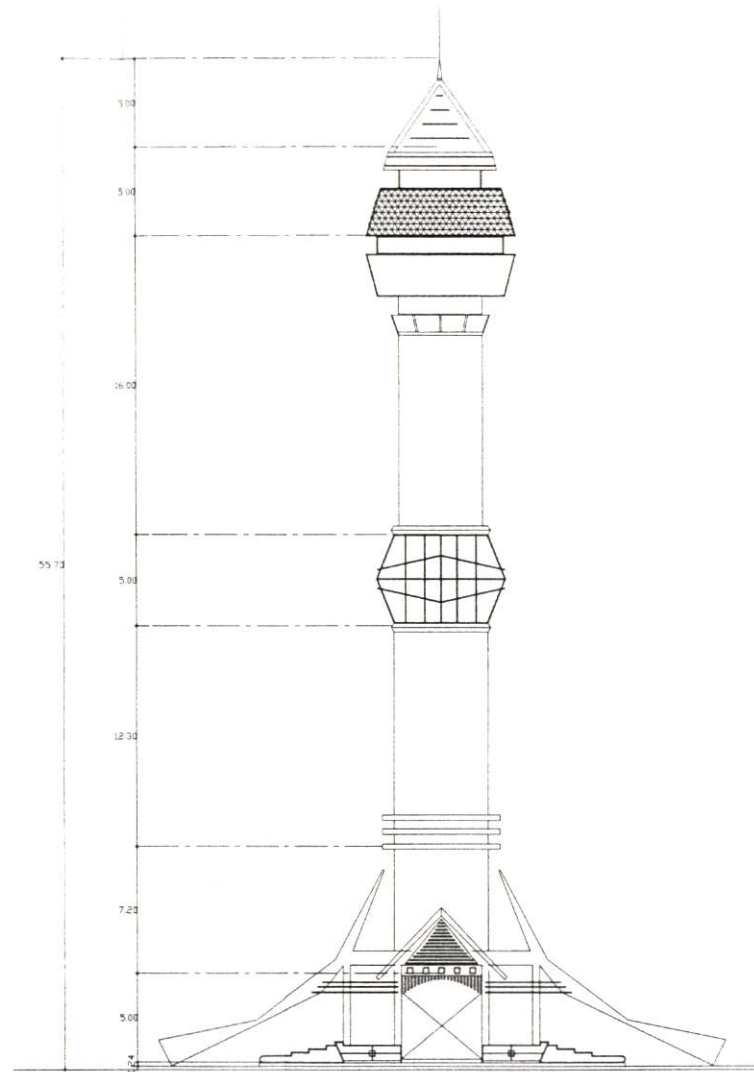

6. บริเวณพื้นที่ขายพร้อมทานอาหารและท่าเรือ

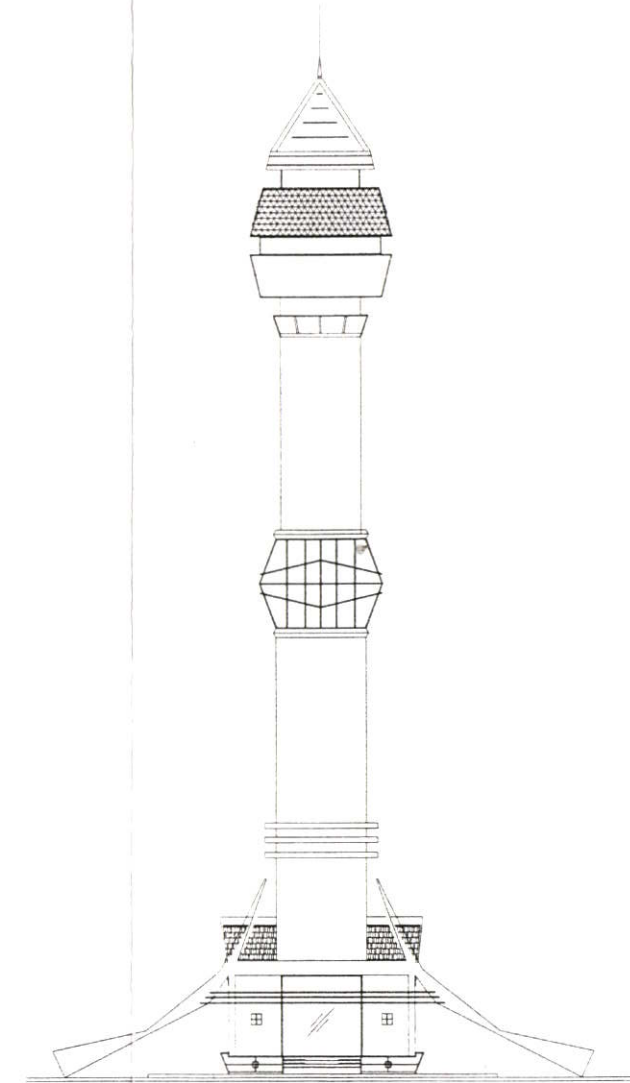
สถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด

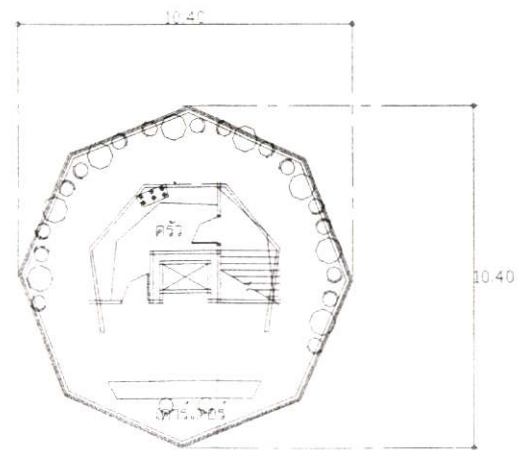
แบบแสดงแปลนอาคารหอคอย

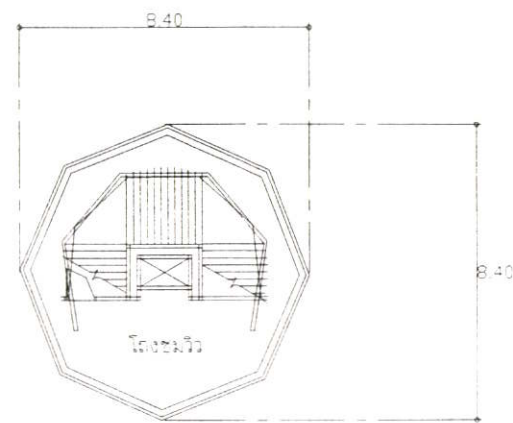
รูปด้านหน้า

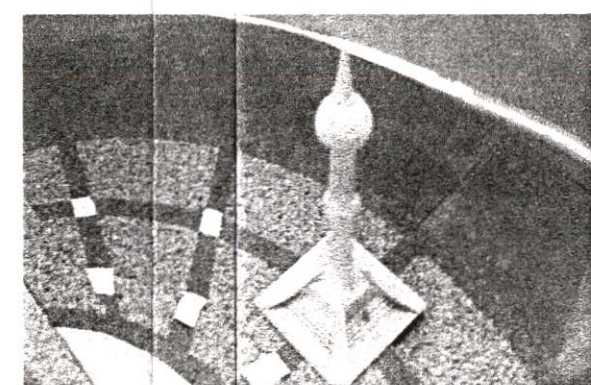
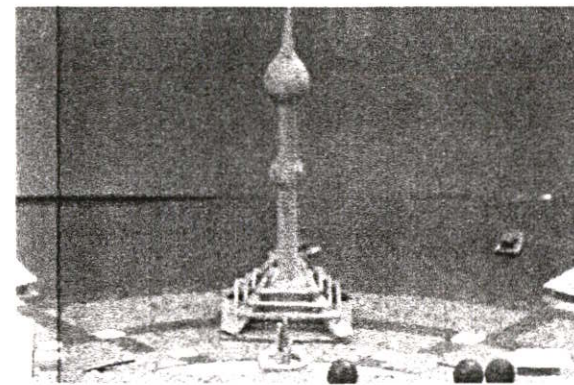
รูปด้านข้าง

แบบแสดงแปลนอาคารหอคอย(ร้านอาหาร)

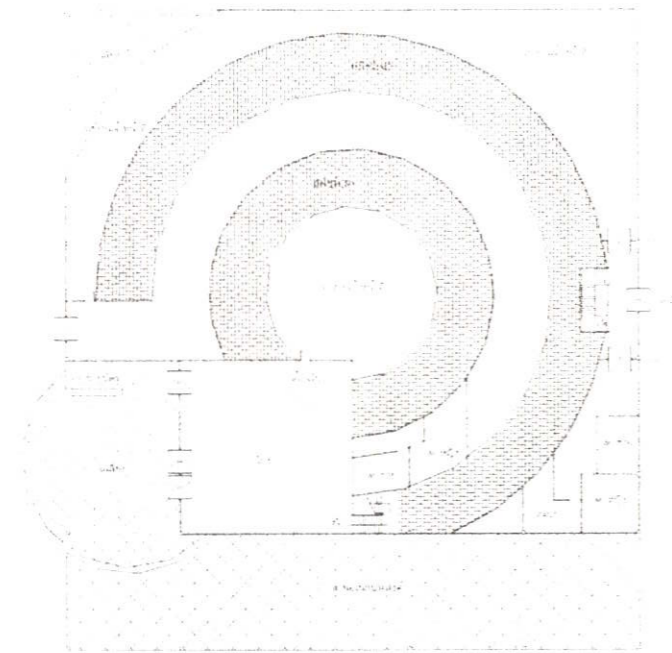
แบบแสดงแปลนอาคารหอคอย(จุดชมวิว)

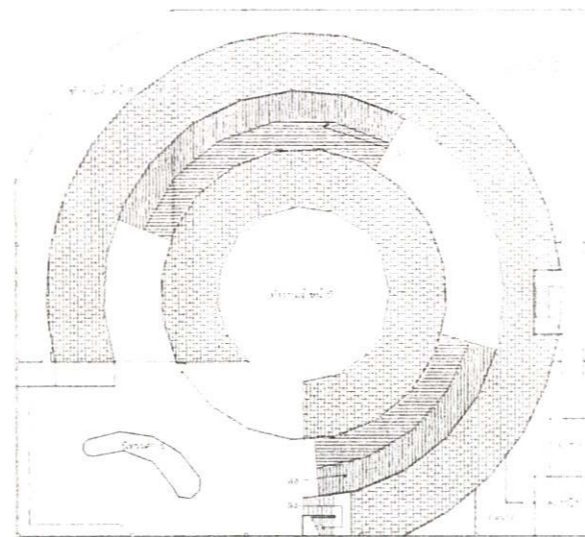
อาคารหอคอย

ภาพที่ 5.48 แสดงแบบอาคารหอคอย

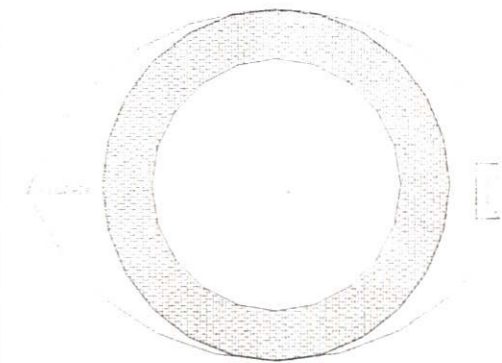
สถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด

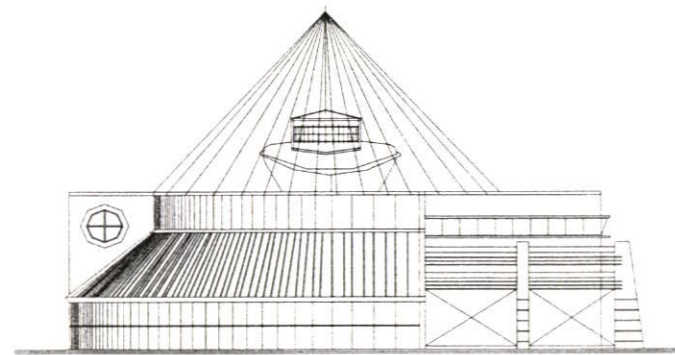
แบบแสดงแปลนชั้น 1 อาคารแสดงพันธุ์ปลาน้ำจืด

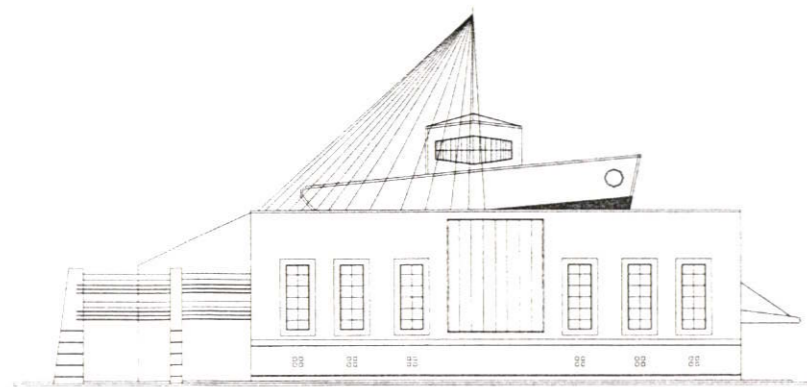
แบบแสดงแปลนชั้น 2 อาคารแสดงพันธุ์ปลาน้ำจืด

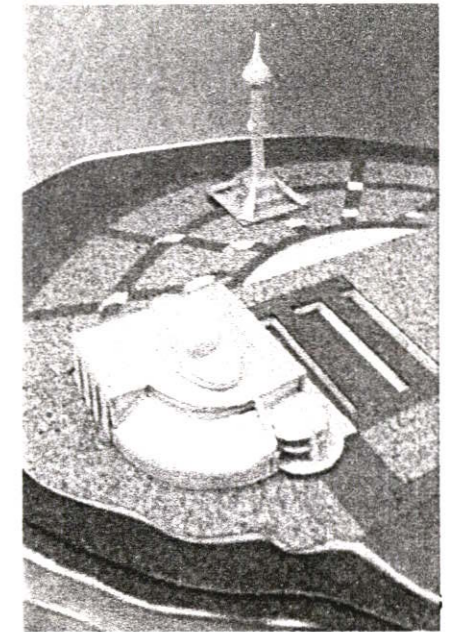
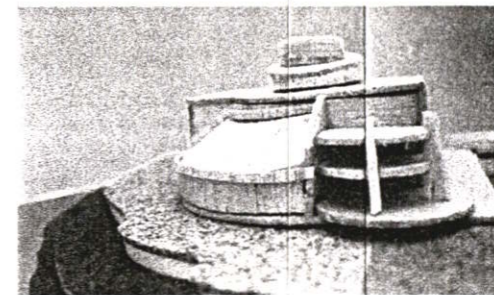
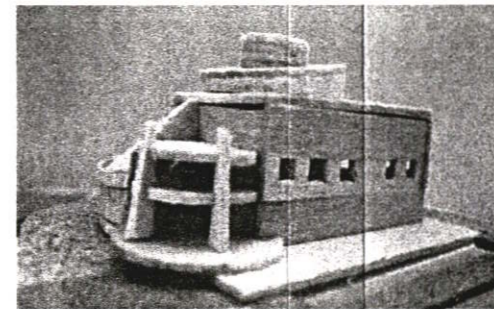
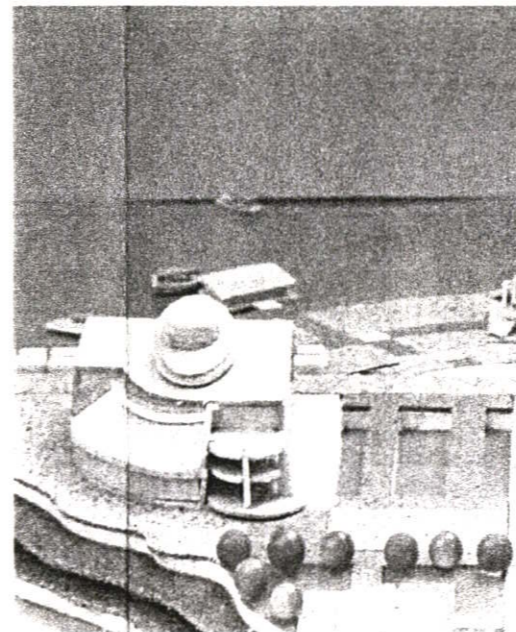
แบบแสดงแปลนชั้น 3 อาคารแสดงพันธุ์ปลาน้ำจืด

รูปด้านหน้า

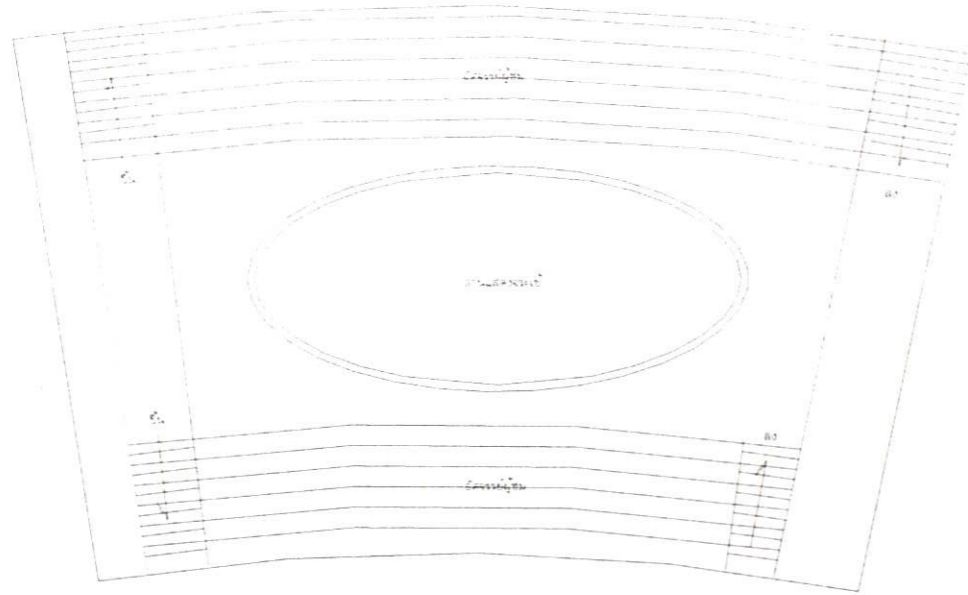
รูปด้านข้าง

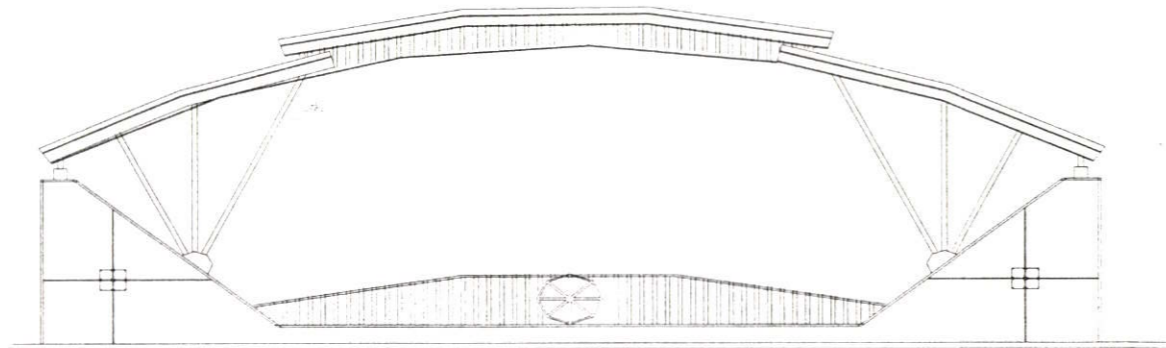
อาคารแสดงพันธุ์ปลาน้ำจืด

ภาพที่ 5.49 แสดงแบบอาคารแสดงพันธุ์ปลาน้ำจืด

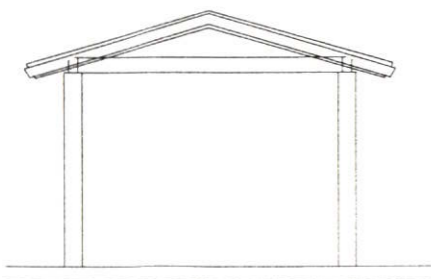
สถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด

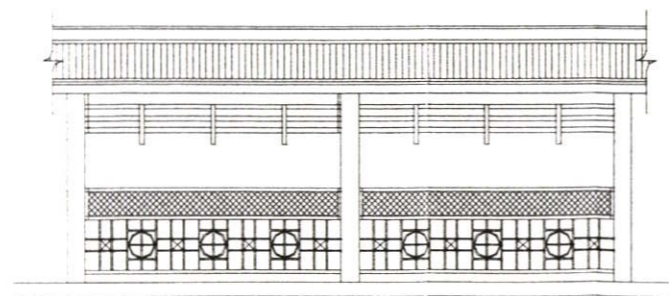
แบบแสดงแปลนหลังคาลานแสดงจระเข้

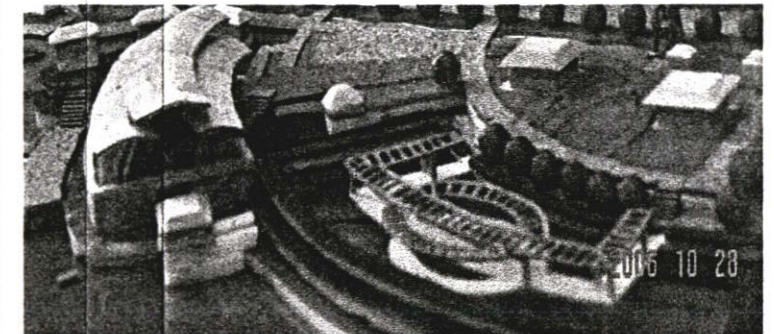
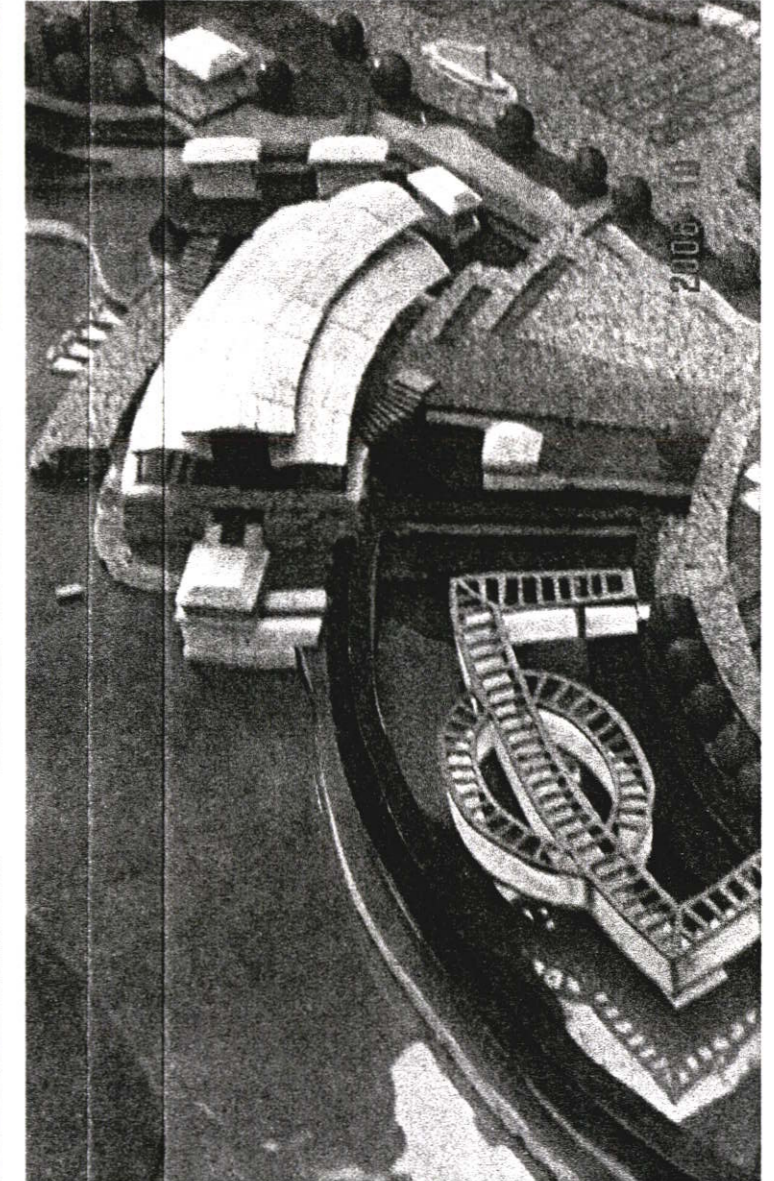
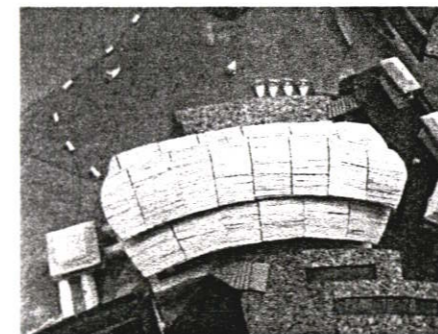
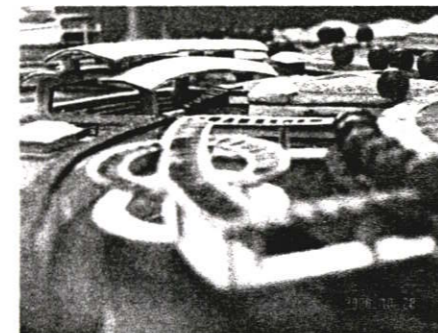
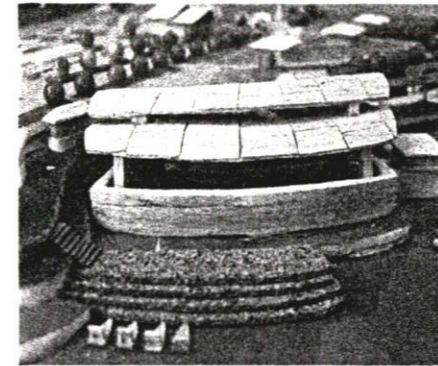
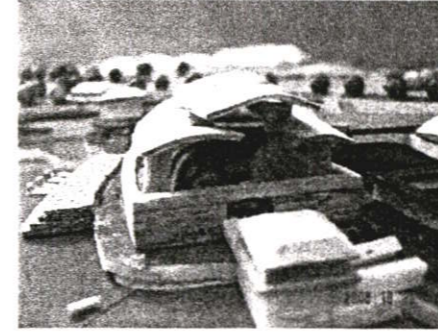
รูปด้านลานแสดงจระเข้

รูปด้านหน้าลานแสดงจระเข้

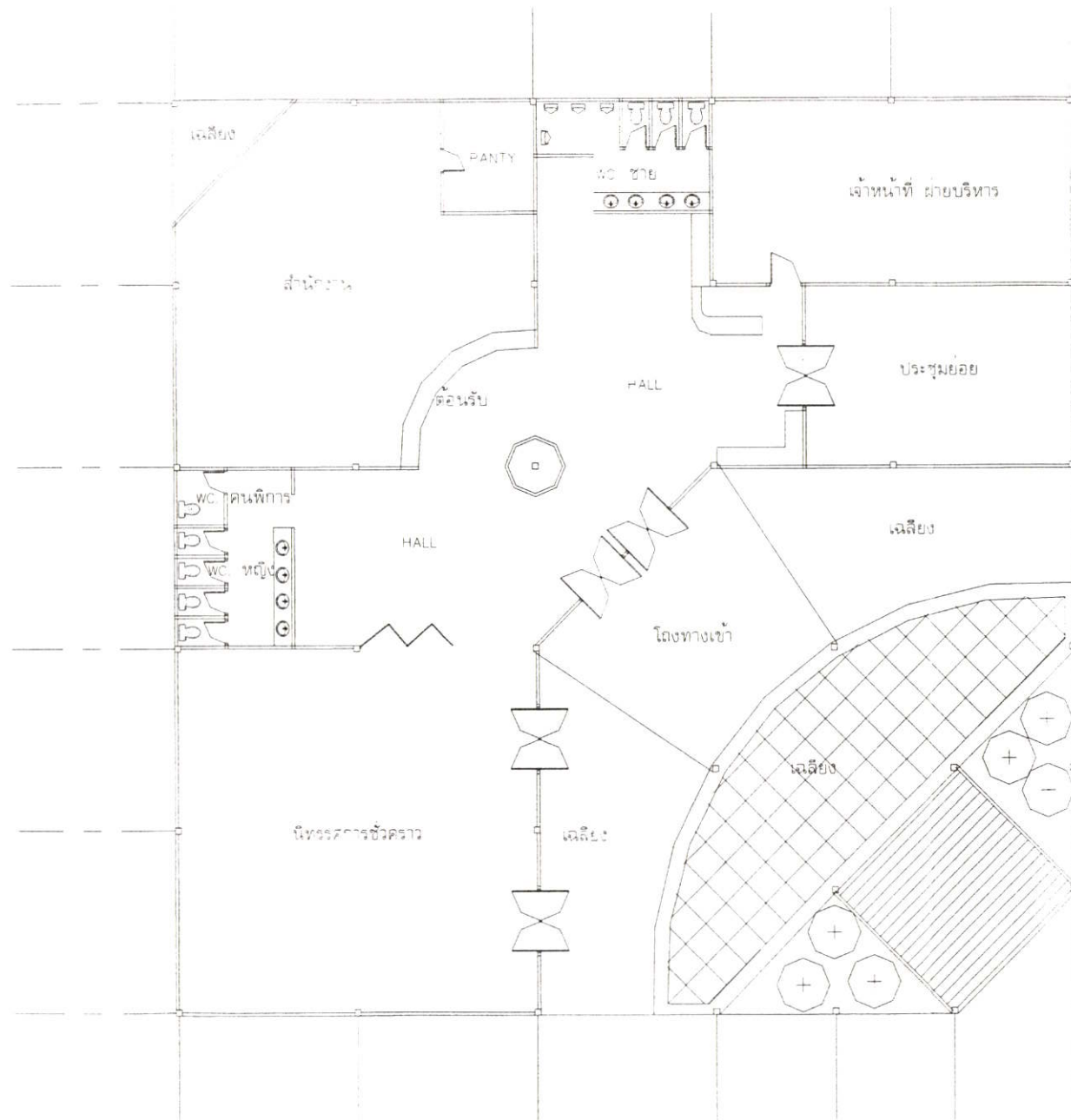
รูปด้านข้างลานแสดงจระเข้

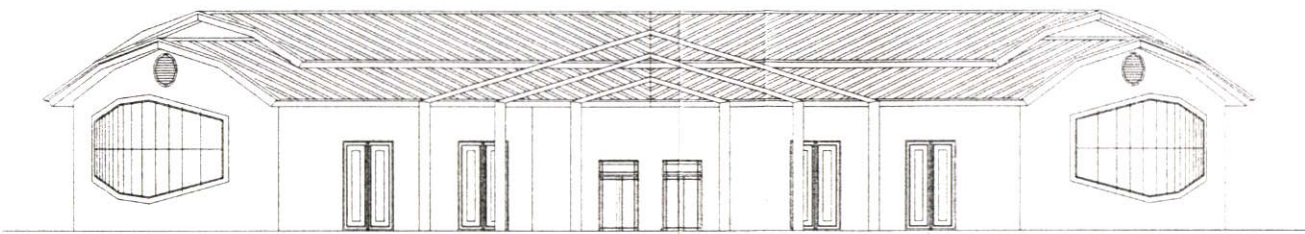
ลานแสดงจระเข้

ภาพที่ 5.50 แสดงแบบลานแสดงจระเข้และศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว

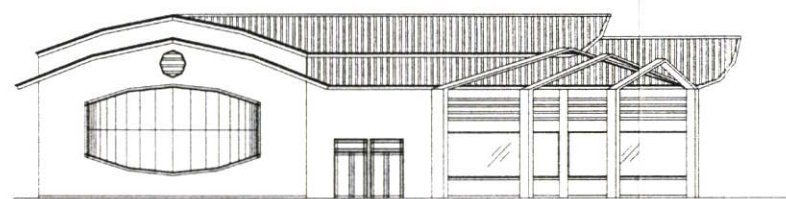
สถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด

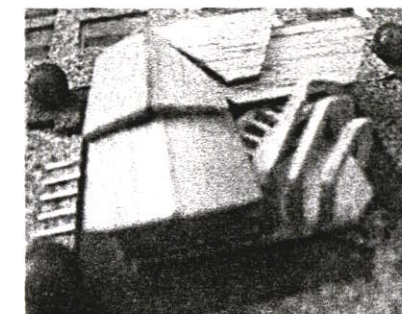
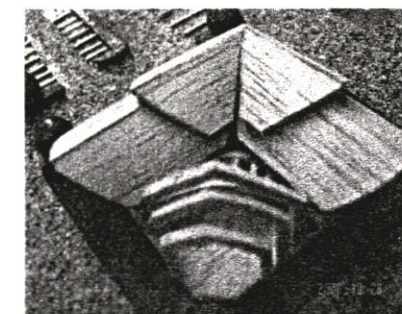
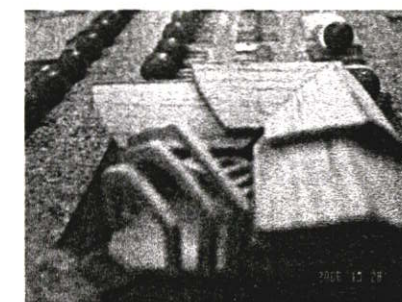
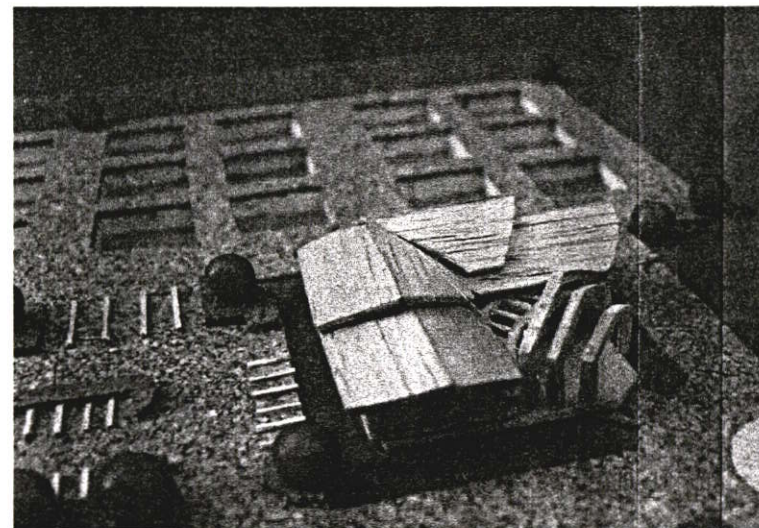
แบบแสดงแปลนอาคารศูนย์บริการ ข้อมูลนักท่องเที่ยว

รูปด้านหน้าอาคารศูนย์บริการ ข้อมูลนักท่องเที่ยว

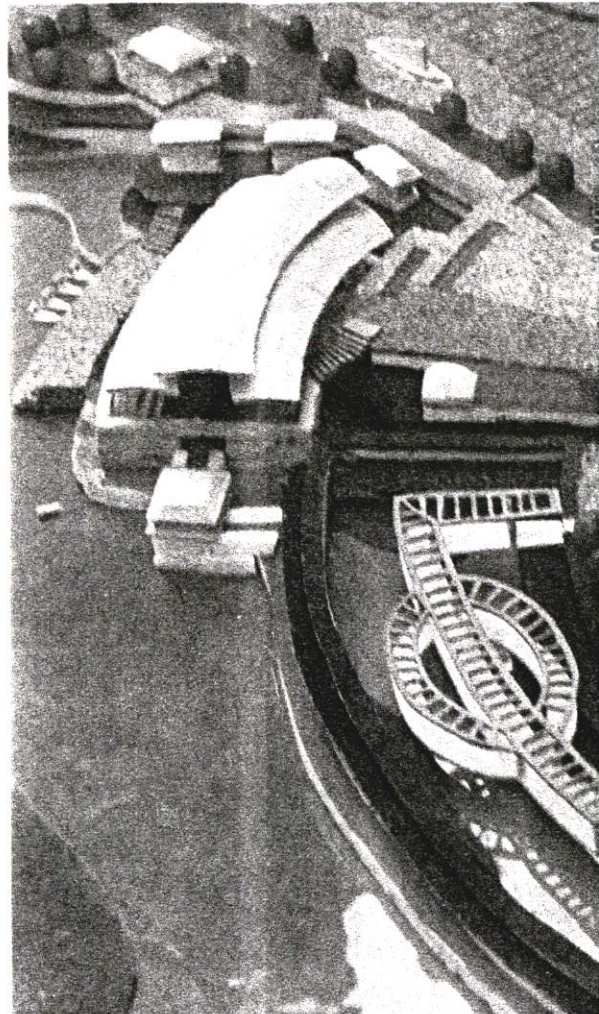
รูปด้านข้างอาคารศูนย์บริการ ข้อมูลนักท่องเที่ยว

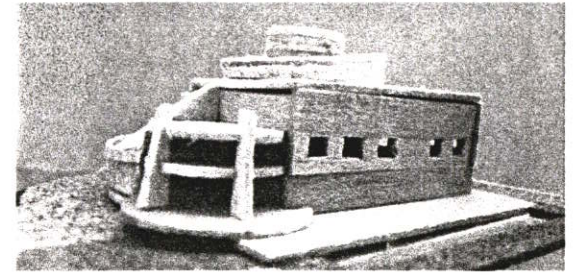
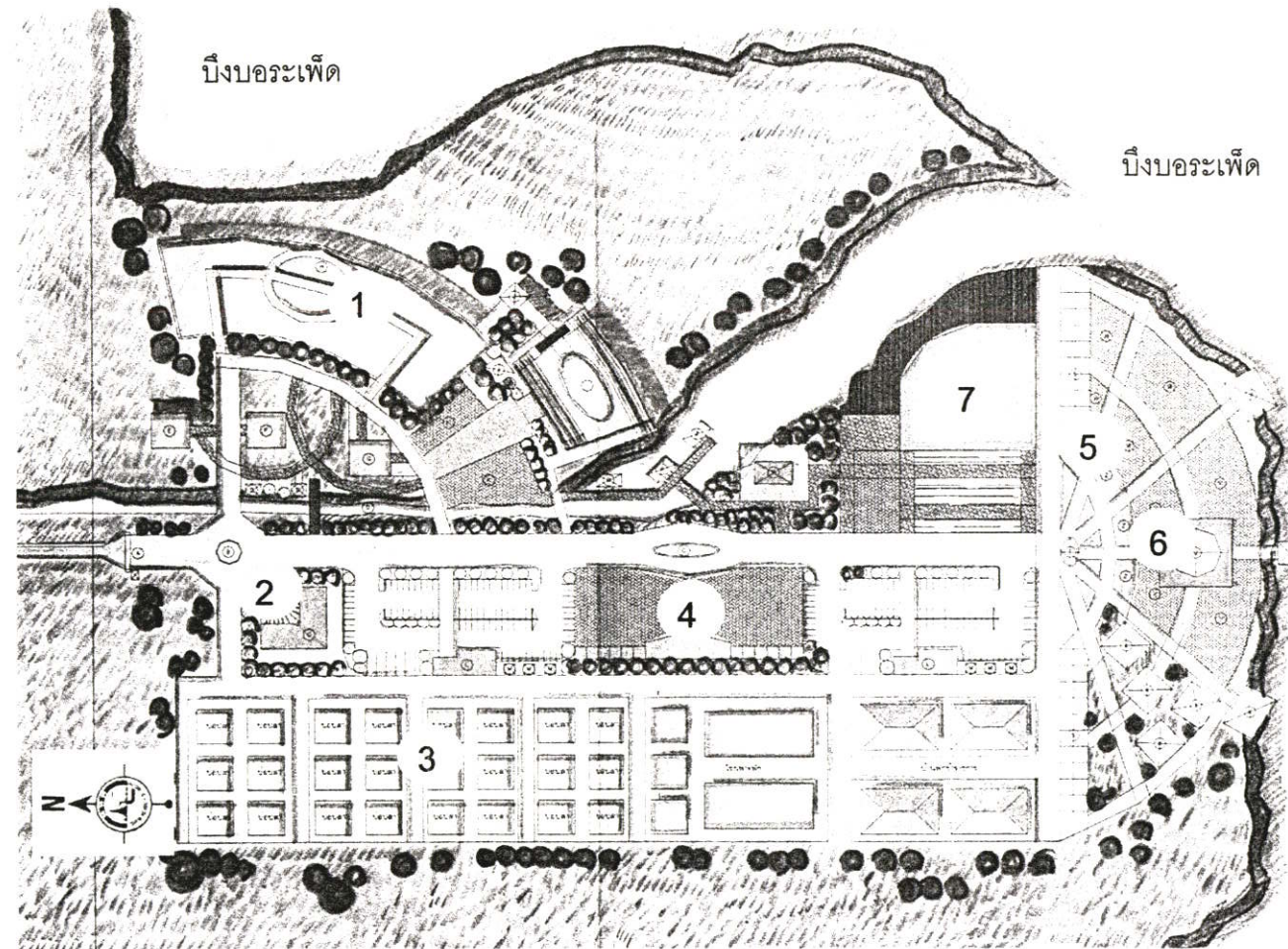
อาคารศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว

ภาพที่ 5.51 แสดงแบบแปลนแสดงจระเข้และศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว

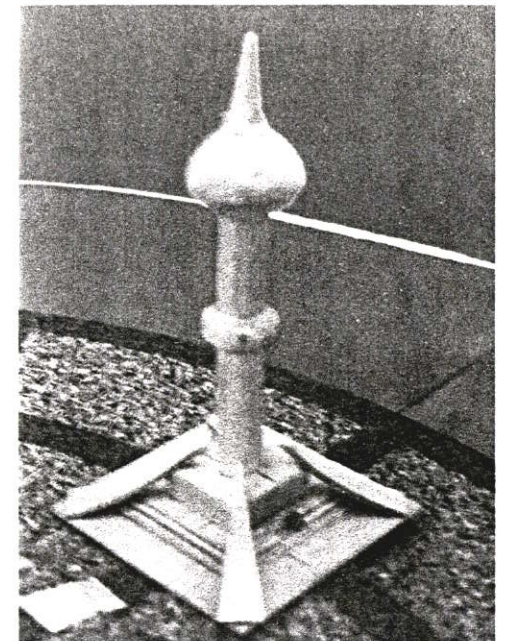
แบบแสดงองค์ประกอบของโครงการ ปรับปรุงสถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด

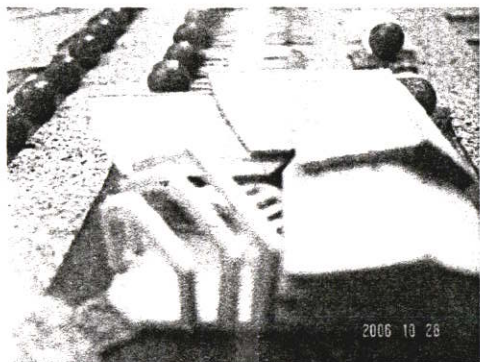
1. ลานแสดงจระเข้

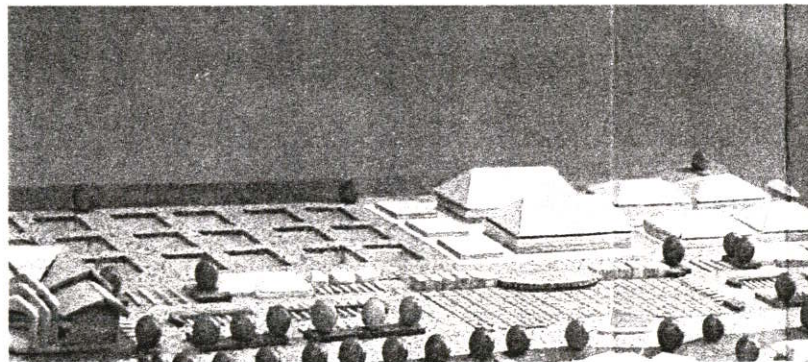
7. อาคารแสดงพันธุ์ปลาน้ำจืด

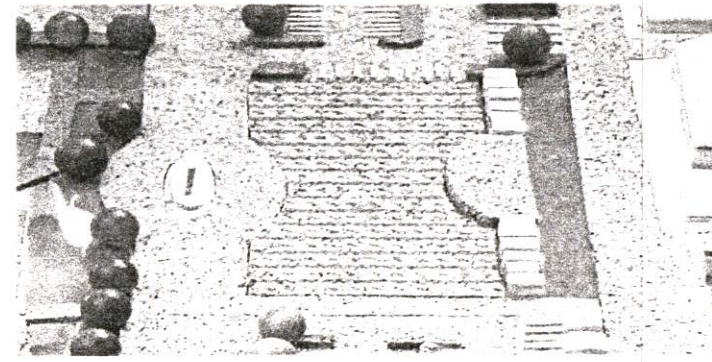
6. อาคารหอคอย

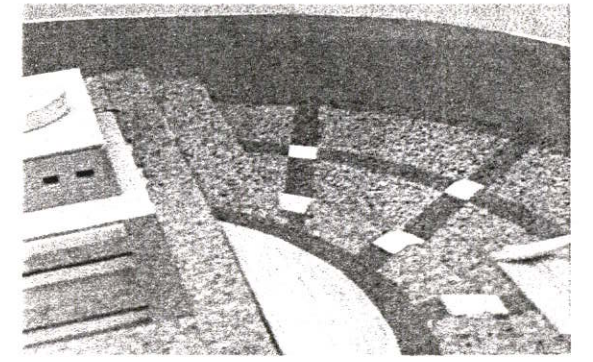
2. อาคารศูนย์บริการ ข้อมูลนักท่องเที่ยว

3. บริเวณบ่อเพาะพันธุ์ปลา

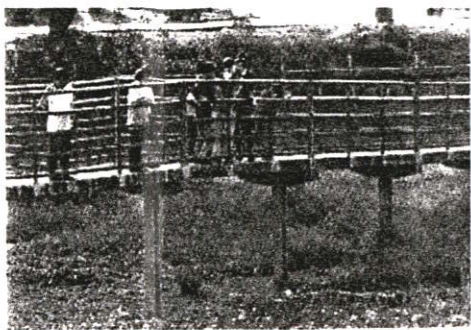
4. ลานปติมกรรมกลางถนน

5. บริเวณพื้นที่ขายและทานอาหาร

ภาพที่ 5.52 แสดงอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในพื้นที่สถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด

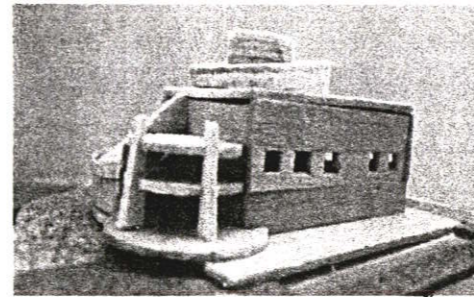
แบบแสดงองค์ประกอบของโครงการ ปรับปรุงสถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด

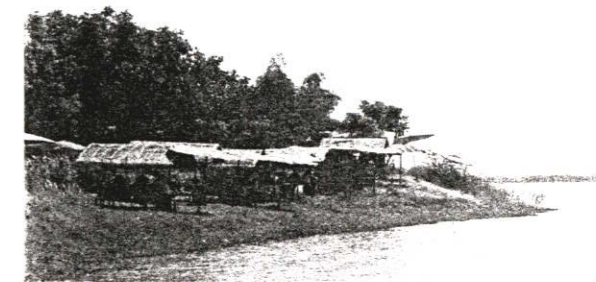
ลานแสดงจระเข้(เดิม)

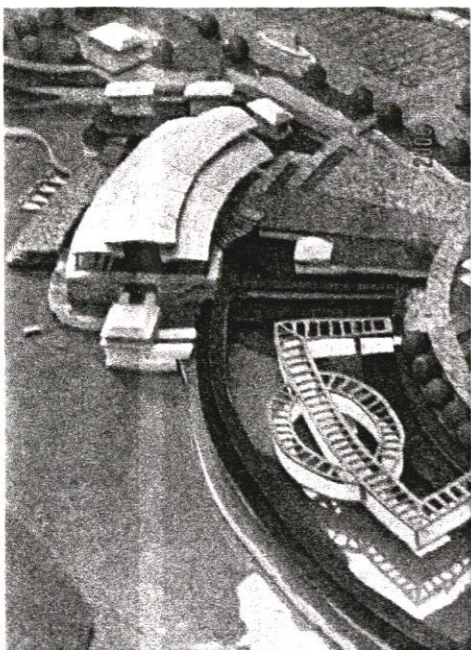
อาคารแสดงพันธุ์ปลาน้ำจืด (เดิม)

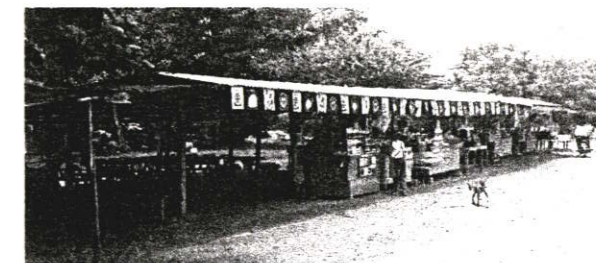
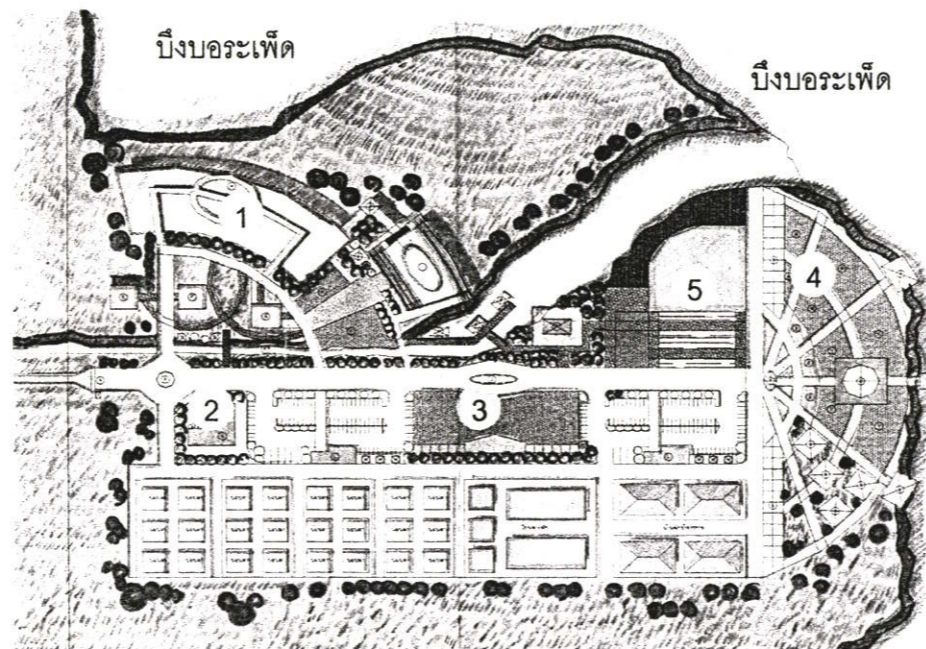
5 อาคารแสดงพันธุ์ปลาน้ำจืด

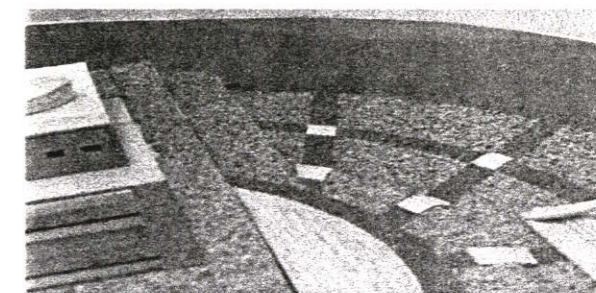
บริเวณพื้นที่ขายและทานอาหารเดิม

1. ลานแสดงจระเข้

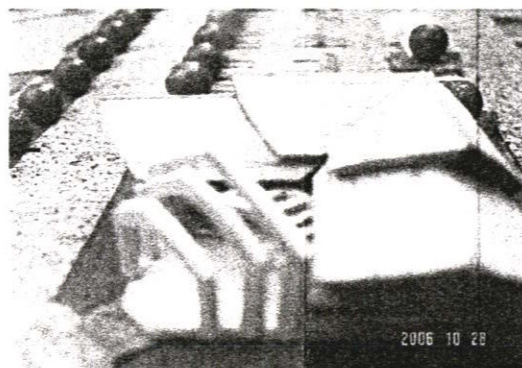
บริเวณพื้นที่ขายและทานอาหารเดิม

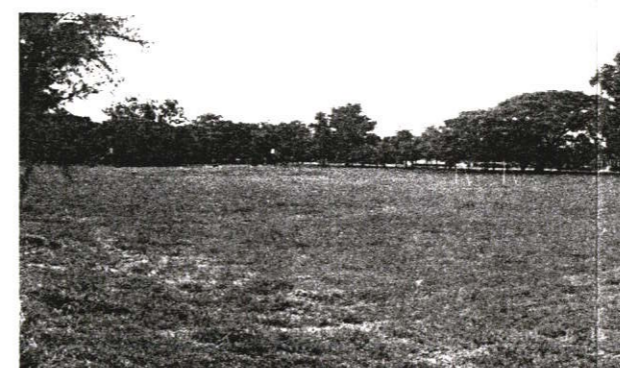
4 .บริเวณพื้นที่ขายและทานอาหาร

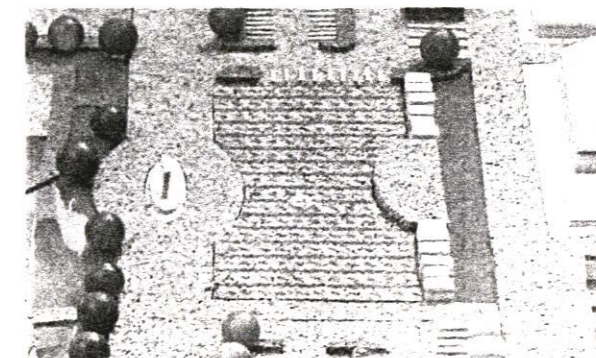
ศูนย์บริการ ข้อมูลนักท่องเที่ยว (เดิม)

2.อาคารศูนย์บริการ ข้อมูลนักท่องเที่ยว

ลานปติมกรรมกลาง(เดิม)

3 ลานปติมกรรมกลางถนน

ภาพที่ 5.53 แสดงการปรับปรุงสิ่งก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวกสถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด

5.3 ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยข้อมูลจากการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการวิเคราะห์เพื่อมากำหนดเส้นทางท่องเที่ยว กิจกรรมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการท่องเที่ยวบริเวณลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน จังหวัดนครสวรรค์ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาข้อมูลด้านกายภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมไว้ 4 จุด เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงติดต่อกันตลอดเส้นทาง ของการท่องเที่ยวทางน้ำ ตามนโยบายการท่องเที่ยวของจังหวัด โดยผู้วิจัยจะขอเสนอแนะตามเส้นทางท่องเที่ยวที่ได้กำหนดดังนี้

1) แหล่งท่องเที่ยวด้านบริเวณศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม เป็นพื้นที่ของสมาคมชาวจีนปากน้ำโพนครสวรรค์ การเข้าถึงสามารถเข้าถึงได้ 2 ทาง คือ ใช้เส้นทางรถยนต์สายนครสวรรค์-ชัยภูมิ ทางหลวงหมายเลข 225 แยกเข้ามาประมาณ 1 กิโลเมตร ศาลจะอยู่ด้านซ้าย อีกเส้นทางจะมาโดยทางเรือข้ามฟากจากตลาดปากน้ำโพบริเวณหน้าเขื่อนซึ่งถือว่ามีความสะดวกมาก

ผู้วิจัยได้วางแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้ให้มีศักยภาพเหมาะสมเนื่องจากเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญที่แสดงออกถึงประเพณีและวัฒนธรรมของชาวจีนนครสวรรค์ เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์เป็นที่สักการบูชาของนักท่องเที่ยว และเป็นจุดรวมน้ำใจของประชาชนทั่วไป แต่ในสภาพปัจจุบันสถานที่แห่งนี้ยังขาดการดูแลจากหน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง ทำให้การใช้ประโยชน์เกิดขึ้นไม่เต็มที่ ควรจะมีการส่งเสริมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้นเพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้ อีกทั้งยังสามารถพัฒนาให้เป็นพื้นที่สำหรับรองรับกิจกรรมของชุมชนได้อีกด้วย

ในด้านการออกแบบปรับปรุง ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาโดยจัดผังบริเวณและเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นและเหมาะสม ทั้งประโยชน์ใช้สอย และรูปทรงอาคารที่เป็นเอกลักษณ์ แสดงออกทางด้านวัฒนธรรมของชาวจีน ออกแบบลานกิจกรรมจุดพักผ่อนในรูปแบบต่าง ๆ ศาลาพักผ่อน จุดชมวิว ศาลาให้อาหารปลา ร้านอาหาร โดยเปิดมุมมองให้ผู้ใช้ได้เห็นบริเวณต้นแม่น้ำเจ้าพระยา ลานจอดรถและท่าเทียบเรือที่สามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวในช่วงเวลาธรรมดา และเทศกาลการท่องเที่ยวของจังหวัด บริเวณพื้นที่ บางจุดเช่นลานกิจกรรม ลานจอดรถ สามารถใช้เป็นลานกิจกรรมอื่น ๆ เช่น ลานกีฬา ลานพักผ่อนของประชาชนในพื้นที่ได้อีกด้วย

2) แหล่งท่องเที่ยว วัดเกรียงไกลกลาง เป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดที่เชื่อมโยงต่อกับศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม ทั้งทางบก และทางน้ำ สภาพปัจจุบันยังไม่มีการส่งเสริมที่ดีพอ ปลอ่ยให้มีสภาพเสื่อมโทรมทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวมีจำนวนน้อยหรือเฉพาะผู้ที่สนใจในงาน

ศิลปะและสนใจประวัติศาสตร์เท่านั้น สภาพปัจจุบันของวัดเกรียงไกรกลางยังใช้เป็นทีปฏิบัติธรรมของสงฆ์อยู่ยังมีการประกอบกิจกรรมทางด้านศาสนา โดยไม่เน้นในเรื่องการท่องเที่ยวทำให้สภาพโบสถ์และงานจิตรกรรมที่สวยงามทรุดโทรมลง โดยไม่มีการซ่อมแซมนับวันยิ่งจะสูญหายไป อีกทั้งจำนวนฝูงลิงจำนวนมากที่อาศัยบริเวณลานวัดเมื่อมีจำนวนนักท่องเที่ยวจำนวนน้อย ไม่มีอาหารกินทำให้ฝูงลิงเข้าไปก่อความเสียหายให้พืชไร่และบ้านเรือนของชาวบ้านได้รับความเสียหาย

ผู้วิจัยจึงเสนอให้มีการปรับผังบริเวณใหม่เพื่อให้มีการใช้พื้นที่ที่เหมาะสมกับกิจกรรมโดยมีการปรับลานทางเดินและการเปิดมุมมองของสถานที่สำคัญ จัดสถานที่ที่สามารถรองรับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว บริเวณบ่อชมจะเข้ ลานให้อาหารลิง โดยจัดเป็นสวนป่าทางธรรมชาติ เพื่อให้ลิงมีที่อาศัยไม่ไปก่อความรำคาญ รบกวน และทำลายพืชไร่ของชาวบ้าน เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น ศาลาทำเทียบเรือ ศาลาทำน้สำหรับนั่งเล่นพักผ่อน ป้ายแผนที่ ห้องน้ำ-ส้วม โคมไฟ ถึงชยะเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบาย และเสริมกิจกรรมให้เด่นชัดเพื่อเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ชัดเจนขึ้นกว่าก่อน

3) แหล่งท่องเที่ยววัดเกษไชโยเหนือ เป็นวัดเก่าแก่สมัยอยุธยาภายในบริเวณวัด มีงานสถาปัตยกรรมขององค์เจดีย์บรรจุพระบรมธาตุที่สวยงาม ตั้งอยู่บริเวณจุดบรรจบของแม่น้ำยมและแม่น้ำน่าน เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ และจัดอยู่ในเส้นทางเส้นการท่องเที่ยวของทางจังหวัดที่มีศักยภาพ แต่ปัจจุบันสภาพโดยทั่วไปของวัด ยังขาดการดูแลและส่งเสริมที่ ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวมีจำนวนน้อย หรือมีเฉพาะผู้ที่สนใจ และได้ยินชื่อเสียงบอกต่อกัน สภาพปัจจุบันของวัดเกษไชโยเหนือยังคงใช้เป็นทีปฏิบัติธรรมของสงฆ์อยู่เช่นกัน ยังมีการประกอบกิจกรรมทางศาสนา และใช้เป็นสถานที่ประกอบกิจกรรมของประชาชนในบางเทศกาล เช่น ลอยกระทง ในอดีตวัดเกษไชโยเหนือเคยได้รับพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพมีความสวยงาม มีกิจกรรมเกี่ยวกับการศึกษามีพิพิธภัณฑ์ที่เก็บของใช้สมัยอยุธยา ที่มมาจากแม่น้ำ หรือที่ชาวบ้านนำมาบริจาค ซึ่งในปัจจุบันหาได้ยากมาก ทางโรงเรียนและทางชุมชนได้จัดให้มีมัคคุเทศก์ของท้องถิ่นนำเที่ยว แต่ในสภาพปัจจุบันเนื่องจากพื้นที่แห่งนี้ขาดการดูแล และพัฒนาปรับปรุงที่เหมาะสมทำให้สภาพของอาคารและสภาพแวดล้อมที่มีอยู่ มีสภาพทรุดโทรม ลงขาดการซ่อมแซมนับวันก็ยิ่งจะสูญหาย ผู้วิจัยจึงเสนอให้มีการเพิ่มกิจกรรมให้กับสถานที่วัดเกษไชโยเหนือ เพื่อให้เป็นจุดดึงดูด และส่งเสริมคุณค่าให้นักท่องเที่ยวได้เห็นและสัมผัสอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้นโดยมีการเพิ่มประติมากรรมบริเวณวงเวียนและหุ้มทางเข้าวัดเป็นตัวกำหนดจุดหมายตา โดยมีต้นไม้สองข้างทางให้มีความสอดคล้องมีการจัดทางเดิน เชื่อมต่อระหว่างตัวอาคารต่อไปยังจุดสำคัญของวัดโดยตรง ภายในวัด และพิพิธภัณฑ์ที่เป็นอาคารสำคัญจะคงสภาพเดิมไว้ และเน้นการจัดสวน และสิ่งประกอบบริเวณให้อาคารน่าเข้าไปชม เช่นบริเวณพระเจดีย์ พระอุโบสถ และพิพิธภัณฑ์มีการเน้นกิจกรรมเสริม เพื่อดึงดูด

นักท่องเที่ยว โดยส่งเสริมอาชีพให้กับกลุ่มชาวบ้านในเรื่องของการทำผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับต้นตาล ซึ่งเป็นอาชีพหลักของชาวบ้าน ชมการเคี้ยวตาล การทำน้ำตาลสด และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ โดยจัดกลุ่มชาวบ้านให้มาดำเนินการภายในศาลาประกอบพิธีซึ่งปัจจุบันถูกทิ้งไว้ให้รกร้างว่างเปล่า ทрудโทรมมาก บางส่วนจะเป็นการนำผลิตภัณฑ์ภายในตัวจังหวัดมาส่งเสริมให้กับชุมชน ทำให้เกิดความหลากหลายในผลิตภัณฑ์ และสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวได้อีกทางหนึ่ง

4) สถานีประมงน้ำจืด บึงบอระเพ็ด จัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เนื่องจากมีสภาพที่เหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง เป็นบึงน้ำจืดที่สมบูรณ์ มีสภาพทางกายภาพทางธรรมชาติที่สวยงาม แต่สภาพปัจจุบันยังขาดสิ่งอำนวยความสะดวก และการจัดผังบริเวณให้มีความเหมาะสม ผู้วิจัยจึงเสนอให้มีการปรับปรุงการใช้พื้นที่ โดยยึดถือผังบริเวณเดิม และกลุ่มอาคารเดิม ไม่เปลี่ยนแปลงตัวอาคารหลัก เพราะจะเป็นการเสียหายต่องบประมาณของราชการ จึงเน้นทางการออกแบบโดยการจัดกลุ่มอาคารตามลักษณะการใช้งานเข้าด้วยกัน ใช้พื้นที่ส่วนที่เป็นพื้นที่รกร้างยังไม่ได้พัฒนา มาปรับปรุงใหม่ ร่วมกับอาคารเดิมที่มีอยู่ให้มีการใช้สอยที่สอดคล้องและกลมกลืน โดยยังคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยและความสวยงามของอาคารภูมิทัศน์ เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกความจำเป็นสำหรับการท่องเที่ยว ให้สอดคล้องกับกิจกรรมที่มีอยู่ และที่เพิ่มขึ้นให้ชัดเจน เพื่อให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เกิดความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่องานวิจัยต่อไป

จากการศึกษาพบว่ายังมีประเด็นอื่นๆ ที่น่าสนใจอีกหลายประการซึ่งไม่สามารถทำการศึกษาได้ทั้งหมด เนื่องจากระยะเวลาที่มีจำกัด จึงขอเสนอแนะแนวทาง สำหรับการศึกษานในอนาคตต่อไป เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน เพื่อการท่องเที่ยว จังหวัดนครสวรรค์ดังต่อไปนี้

1) ควรมีการวิจัยเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของลุ่มน้ำปิง และบริเวณต้นแม่น้ำเจ้าพระยา เพื่อให้มีการเชื่อมต่อกันทำให้เกิดจุดดึงดูดขนาดใหญ่ สำหรับนักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป โดยเริ่มต้นจากต้นแม่น้ำเจ้าพระยาขึ้นไปทางลุ่มน้ำปิงตลอดสาย ในเขตจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำของจังหวัด

2) ศึกษารูปแบบ เอกลักษณะทางสถาปัตยกรรมของบ้านเรือนแพ โบราณสถาน และชุมชนที่อาศัยอยู่ บริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน และลุ่มน้ำแม่น้ำปิงในปัจจุบัน

3) ศึกษาถึงปัญหาและหาแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นของแหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เคียง และที่เชื่อมโยงกันของจังหวัดเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น

4) ศึกษาเรื่องกฎหมายเพื่อควบคุมการปลูกสร้างอาคารและเพื่ออนุรักษ์ให้มีรูปแบบเดียวกัน ให้ชัดเจน และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2531. คู่มือพัฒนาภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยว. ครั้งที่ 1 : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2531. แผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดนครสวรรค์. ครั้งที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2545. แผนแม่บทพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนล่าง มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- กรมส่งเสริมปกครองส่วนท้องถิ่น . ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์. (online) [http : //www.thailocaladmin.go.th](http://www.thailocaladmin.go.th).
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2544. บึงบอระเพ็ดบึงทองแห่งลุ่มน้ำสี่แคว. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.
- เฉลิมชัย เฆรังษี และคณะ. 2544. การศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนครสวรรค์ กรณีศึกษาประเภทวัดและบ้าน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รูปณี รัตนถาวร. 2545. แนวทางการพัฒนาพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อยจังหวัดพัทลุงวิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรมสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ดวงกมล จิตวิวัฒนา. 2541. “โครงการพัฒนาพื้นที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา เขตคลองสาน บริเวณท่าเรือคลองสานถึงสะพานสารจร.” วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาการออกแบบชุมชนเมือง ภาควิชาออกแบบและวางผังชุมชนเมือง มหาวิทยาลัยศิลปากร .
- เย็นจิตร สุวีรานนท์. 2539. “แนวทางในการควบคุมการออกแบบการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำ กรณีศึกษา : บริเวณตลาดและศาลากลางริมน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี” รายงานการศึกษารายวิชา 246442 ภาควิชาการออกแบบและวางผังชุมชนเมือง คณะสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม. 2544. สถิติและการวิจัยทางการศึกษา. เอกสารประกอบการสอน กรุงเทพฯ . คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี .2544. พื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetlands).(online) Available : [http : // www.ipst.ac.th/environment/Wetland.htm](http://www.ipst.ac.th/environment/Wetland.htm).

- สุรศักดิ์ กังขาว. 2545. รายงานฉบับสุดท้าย การพัฒนาภูมิทัศน์ของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา หมู่บ้านโคกเกตุ ตำบลโพรงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
โครงการวิจัยคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- สำนักงานเทศบาลนครนครสวรรค์. 2546. แผนพัฒนาเทศบาลนครนครสวรรค์ 5 ปี (2545-2549). งานวิเคราะห์นโยบายและแผนกองวิชาการและแผนงานสำนักงานปลัดกระทรวง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2547. งานศึกษาข้อมูลและศักยภาพการพัฒนาหลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน. บริษัทปัญญาคอนซันแตนท์ จำกัด.
- สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม . 2543. โครงการจัดทำแผนการจัดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ บึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์. คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักงานเลขานุการ. 2545. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดนครสวรรค์. คณะกรรมการพัฒนาจังหวัดนครสวรรค์ .
- สมชาติ วินิจฉนกิจ . 2547. “แนวความคิดในการออกแบบชุมชนริมฝั่งลำตะคองเพื่อการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัย สาขาสถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- อรศิริ ปาณินท์. 2546. หมู่บ้านลอยน้ำของไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ เจ.พีริ้น ท่าพระจันทร์.
- อนุภรณ์ จารุฉันทศาสตร์. 2548. “แนวทางการออกเพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณพื้นที่คลองวัดบางกอก ฝั่งธนบุรี เพื่อการท่องเที่ยว” วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยสาขาสถาปัตยกรรมสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เอกสารทางราชการ

ประกาศบัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
เรื่อง ผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ขอประกาศรายชื่อหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการดังนี้

นางสุกร เผ่าจวน รหัสประจำตัว 46064908 ให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "แนวทางการพัฒนาลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม (DEVELOPMENT OF NAN RIVER FOR TRAVELING NAKHONSAN PROVINCE)" โดยมี ผศ.สมพล จำรัสเกียรติ เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

ซึ่งได้รับอนุมัติเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2548

ทั้งนี้ให้นักศึกษากลับและเขียนวิทยานิพนธ์ โดยปรึกษากับอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่กำหนดในระเบียบของบัณฑิตวิทยาลัย

ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ.2548

(รศ.ดร.อิทธิพล แจ่มจรัส)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ประกอบการวิจัย
เรื่อง
แนวทางการพัฒนาลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน เพื่อการท่องเที่ยว
จังหวัดนครสวรรค์

คำชี้แจง

วิทยานิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน เพื่อการท่องเที่ยวจังหวัดนครสวรรค์ ส่วนแบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว พฤติกรรม กิจกรรมนักท่องเที่ยว ปัญหา และอุปสรรคในการท่องเที่ยวที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และใช้เป็นแนวทางการพัฒนาลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน เพื่อการท่องเที่ยวจังหวัดนครสวรรค์

ผู้วิจัยจึงขอความกรุณาจากท่าน โปรดตอบแบบสัมภาษณ์ที่ตรงกับความเป็นจริง และให้ครบทุกข้อ ซึ่งจะทำงานวิจัยนี้ได้ผลตามเป้าหมาย คำตอบของท่าน ผู้วิจัยจะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาเท่านั้น ซึ่งจะไม่มีผลเสียหายต่อตัวผู้ตอบแบบสัมภาษณ์แต่อย่างใด ผู้วิจัยขอขอบคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

นางสุภร เผ่าฉาน
ผู้วิจัย
นักศึกษาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาสถาปัตยกรรม
สถาบันเทคโนโลยีเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ขอขอบคุณในความกรุณาที่ท่านสละเวลาในการตอบแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ประกอบการวิจัย

เรื่อง แนวทางการพัฒนาลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน เพื่อการท่องเที่ยวจังหวัดนครสวรรค์
สำหรับนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน จังหวัด
นครสวรรค์

วันที่..... เดือน..... พ.ศ. 2549

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

โปรดใส่เครื่องหมาย (✓) ลงในช่อง และเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. เพศ

☐ ชาย	☐ หญิง
------------------------------	-------------------------------

2. อายุ

☐ ต่ำกว่า 20 ปี	☐ 20 – 35 ปี
☐ 35 – 50 ปี	☐ มากกว่า 50 ปี ขึ้นไป

3. อาชีพ

☐ รับราชการ , รัฐวิสาหกิจ	☐ รับจ้าง
☐ เจ้าของกิจการ	☐ นักเรียน , นักศึกษา
☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....	

4. วุฒิการศึกษา

☐ ประถมศึกษา	☐ มัธยมศึกษาตอนต้น
☐ อาชีวศึกษาหรือเทียบเท่า	☐ ปริญญาตรี
☐ ปริญญาตรีขึ้นไป	☐ อื่นๆ .....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม กิจกรรม ปัญหา และอุปสรรคในการท่องเที่ยว

โปรดใส่เครื่องหมาย (✓) ลงในช่อง และเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. ท่านเคยมาเที่ยวสถานที่ใดบ้าง บริเวณแหล่งท่องเที่ยวของกลุ่มน้ำ แม่น้ำน่านจังหวัดนครสวรรค์

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม	จำนวน	ครั้ง
( ) วัดเกรียงไกรกลาง	จำนวน	ครั้ง
( ) วัดเกษไชยเหนือ	จำนวน	ครั้ง
( ) สถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด	จำนวน	ครั้ง
( ) อื่นๆ โปรดระบุ	จำนวน	ครั้ง

2. ในการมาเที่ยวครั้งนี้ท่านมากับใคร

( ) มาเพียงลำพัง	( ) มากับครอบครัว
( ) มากับเพื่อน	( ) อื่นๆ โปรดระบุ
( ) บริษัทนำเที่ยว	

3. เหตุผลที่ท่านเดินทางมาเที่ยว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) ซื้อของที่ระลึก	( ) สักการะบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์
( ) พักผ่อน เปลี่ยนบรรยากาศ	( ) ประชุม / สัมมนา
( ) อื่นๆ โปรดระบุ	

4. ท่านมีกิจกรรมใดบ้างขณะมาเที่ยวครั้งนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) สักการะบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์
( ) ชมวัดและโบราณสถานและให้อาหารลิงที่วัดเกรียงไกรกลาง
( ) นั่งเรือชมทัศนียภาพกลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน และบึงบอระเพ็ด
( ) ซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนและของที่ระลึก
( ) อื่นๆ โปรดระบุ .....

5. บริเวณพื้นที่ใดบ้างที่ท่านได้เข้าไปเที่ยวแล้วรู้สึกประทับใจ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ( ) ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม ( ) วัดเกรียงไกรกลาง
 ( ) สถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด ( ) วัดเกยไชยเหนือ
 ( ) อื่นๆ โปรดระบุ .....
6. ในการมาเที่ยวครั้งนี้ท่านใช้ยานพาหนะใด
- ( ) รถโดยสารประจำทาง ( ) รถเช่า / รถเหมา
 ( ) รถส่วนตัว ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
7. ในสถานที่ท่านไปเที่ยว ท่านมีปัญหาในการนำรถไปจอดหรือไม่
- ( ) ไม่พบปัญหา
 ( ) พบปัญหา โปรดระบุ .....
8. ท่านลงเรือล่องแม่น้ำท่องเที่ยว หรือไม่
- ( ) ไม่ได้ล่องเรือ
 ( ) ล่องเรือ (ตอบ ข้อ 9 – 10)
9. ท่านลงเรือที่ทำเทียบเรือใด
- ( ) ทำเทียบเรือหน้าศาลเจ้าเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม
 ( ) ทำเทียบเรือสถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด
 ( ) ทำเทียบเรือวัดเกรียงไกรกลาง
 ( ) ทำเทียบเรือวัดเกยไชยเหนือ
10. ท่านพบปัญหาในการใช้ท่าเรือ หรือไม่
- ( ) ไม่พบปัญหา
 ( ) พบปัญหา โปรดระบุ .....
11. ท่านคิดว่าการเดินทางท่องเที่ยวครั้งนี้มีความปลอดภัย หรือไม่
- ( ) ปลอดภัย
 ( ) ไม่ปลอดภัย เพราะ.....
12. ท่านพบปัญหาในการใช้เส้นทางท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่ลุ่มแม่น้ำน่าน หรือไม่
- ( ) ไม่พบปัญหา
 ( ) พบปัญหา (ตอบ ข้อ 12.1)

12.1 สถานที่แห่งใดที่ท่านพบปัญหา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม ปัญหา คือ .....

( ) วัดเกรียงไกรกลาง ปัญหา คือ .....

( ) สถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด ปัญหา คือ .....

( ) วัดเกษไชยเหนือ ปัญหา คือ .....

13. ท่านคิดว่าควรมีการพัฒนาปรับปรุง พร้อมเพิ่มกิจกรรมในการท่องเที่ยวบริเวณลุ่มน้ำแม่ น้ำ นาน อีกหรือไม่

( ) ไม่สมควรมีการพัฒนาและปรับปรุง

( ) สมควรพัฒนาและปรับปรุง (ตอบข้อ 13.1)

13.1 ถ้าท่านเห็นด้วย ท่านต้องการให้มีการพัฒนาและจัดกิจกรรมใดบ้างในพื้นที่ดังกล่าว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) ล่องเรือดูธรรมชาติและวิถีชีวิตของชาวเรือแพ

( ) สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์

( ) ชมวิถีชีวิตและการผลิตสินค้าของชาวบ้าน

( ) ชมศิลปวัฒนธรรมและโบราณสถาน

( ) ชมธรรมชาติ ศึกษาธรรมชาติ

( ) ล่องเรือ/ตุง (บึงบอระเพ็ด)

( ) อื่นๆ (ระบุ) .....

14. ท่านคิดว่าควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกอะไร เพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยว

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

( ) ศูนย์อาหาร

( ) ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์และชุมชน

( ) ป้ายบอกเส้นทางจราจร

( ) ลานจอดรถ

( ) ห้องน้ำ-ส้วม

( ) ป้อมยาม แสงสว่าง

( ) ดั่งขยะ, จุดบริการน้ำดื่ม

( ) ระบบแสง, สี, เสียง, สถานที่

( ) อื่นๆ (ระบุ) .....

15. ท่านคิดว่าสิ่งก่อสร้าง และสิ่งประกอบบริเวณ สมควรปรับปรุงให้เข้ากับรูปแบบท้องถิ่น
หรือไม่

( ) ไม่ควร เพราะ .....

( ) สมควร .....

แบบสัมภาษณ์ประกอบการวิจัย
เรื่อง
แนวทางการพัฒนาลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน เพื่อการท่องเที่ยว
จังหวัดนครสวรรค์

คำชี้แจง

วิทยานิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน เพื่อการท่องเที่ยวจังหวัดนครสวรรค์ ส่วนแบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว พฤติกรรม กิจกรรมนักท่องเที่ยว ปัญหา และอุปสรรคในการท่องเที่ยวที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และใช้เป็นแนวทางการพัฒนาลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน เพื่อการท่องเที่ยวจังหวัดนครสวรรค์

ผู้วิจัยจึงขอความกรุณาจากท่าน โปรดตอบแบบสัมภาษณ์ที่ตรงกับความเป็นจริง และให้ครบทุกข้อ ซึ่งจะทำให้งานวิจัยนี้ได้ผลตามเป้าหมาย คำตอบของท่าน ผู้วิจัยจะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาเท่านั้น ซึ่งจะไม่มีผลเสียหายต่อตัวผู้ตอบแบบสัมภาษณ์แต่อย่างใด ผู้วิจัยขอขอบคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

นางสุกร เผ่าฉาน

ผู้วิจัย

นักศึกษาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต

สาขาสถาปัตยกรรม

สถาบันเทคโนโลยีเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ขอขอบคุณในความกรุณาที่ท่านสละเวลาในการตอบแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ประกอบการวิจัย

เรื่อง แนวทางการพัฒนาลุ่มน้ำแม่ น้ำ่าน เพื่อการท่องเที่ยวจังหวัดนครสวรรค์
สำหรับประชาชนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำ แม่ น้ำ่าน จังหวัด
นครสวรรค์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

โปรดใส่เครื่องหมาย (✓) ลงในช่อง และเติมข้อความลงในช่องว่าง

---

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

ต่ำกว่า 20 ปี

20 – 35 ปี

35 – 50 ปี

มากกว่า 50 ปี ขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา

ประถมศึกษา

อาชีวศึกษาหรือเทียบเท่า

ปริญญาตรี

ปริญญาตรีขึ้นไป

อื่นๆ .....

4. อาชีพที่เป็นรายได้หลัก

รับราชการ, รัฐวิสาหกิจ

รับจ้าง

เจ้าของกิจการ

นักเรียน, นักศึกษา

อื่นๆ โปรดระบุ.....

5. ท่านอาศัยอยู่บริเวณใด

ตำบลแควใหญ่

ตำบลเกรียงไกรกลาง

ตำบลเกรียงไกรเหนือ

ตำบลเกษไชยเหนือ

ตำบลชุมแสง

6. ท่านอาศัยบริเวณดังกล่าวเป็นระยะเวลา

น้อยกว่า 5 ปี

มากกว่า 5 ปี

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิถีชีวิตกิจกรรม ปัญหา และอุปสรรค ในการพัฒนาพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว

โปรดใส่เครื่องหมาย (✓) ลงในช่อง และเติมข้อความลงในช่องว่าง

ส่วนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานที่ และกิจกรรม

1. สถานที่ใดในพื้นที่อาศัยที่ท่านใช้เป็นที่รวมในการทำกิจกรรม

☐ วัด (ระบุชื่อวัด)	☐ สถานที่ราชการ
☐ โรงเรียน	☐ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม
☐ สถานีประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด	
☐ อื่นๆ โปรดระบุ	

2. พื้นที่ส่วนใดของบริเวณดังกล่าว ที่ถูกจัดใช้งาน หรือทำกิจกรรมมากที่สุด

☐ บริเวณลานจอดรถ
☐ บริเวณลานด้านหน้าอาคาร
☐ บริเวณลานโล่ง หรือที่โล่ง
☐ บริเวณอาคารเอนกประสงค์ หรือหอประชุม
☐ อื่นๆ โปรดระบุ .....

3. ท่านประกอบการค้าขายบริเวณดังกล่าว หรือไม่

☐ ไม่ประกอบกิจการค้าขาย
☐ ประกอบกิจการค้าขาย (ตอบข้อ 3.1 – 3.4)

 ช่วงเวลาใดที่มีนักท่องเที่ยวมากที่สุด

3.1 ☐ ช่วงเวลาที่มีเทศกาล
3.2 ☐ ช่วงวันหยุดนักขัตฤกษ์
3.3 ☐ ช่วงวันหยุด อื่นๆ
3.4 ☐ อื่นๆ โปรดระบุ .....

4. ท่านคิดว่าบริเวณค้าขายมีความหนาแน่นมากน้อยเพียงใด

☐ หนาแน่นน้อย	☐ หนาแน่นปานกลาง
☐ หนาแน่นมาก	

5. ท่านคิดว่าบริเวณดังกล่าว ควรได้รับการปรับปรุง หรือไม่
 ( ) ไม่ควร
 ( ) ควรปรับปรุง เพราะ.....
6. ท่านมาใช้พื้นที่ดังกล่าวเพื่อกิจกรรมใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 ( ) สักการะบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสถานที่
 ( ) ชมทัศนียภาพทั่วไป
 ( )มานั่งเล่น พักผ่อน พบปะสังสรรค์
 ( ) อื่นๆ โปรดระบุ .....
7. ท่านพบเห็นปัญหาใด เรื่องใดบ้างของพื้นที่ดังกล่าว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 ( ) ไม่พบปัญหา
 ( ) การจัดที่นั่งพักผ่อนไม่เหมาะสม
 ( ) ไม่สะอาด รกร้าง เสื่อมโทรม
 ( ) ทางเดินคับแคบ ไม่สะดวกสบาย
 ( ) ร้านค้าไม่มีระเบียบ
 ( ) ขาดการจัดภูมิทัศน์ การให้ร่มเงาจากธรรมชาติ
 ( ) อื่นๆ โปรดระบุ .....
8. ในการเดินทางมายังพื้นที่ดังกล่าว ท่านเดินทางโดยสัญจรทางใด
 ( ) ทางเดินเท้า หรือจักรยาน ( ) ทางมอเตอร์ไซด์
 ( ) ทางเรือ ( ) ทางรถยนต์
9. ท่านพบปัญหาในการใช้เส้นทางสัญจร หรือไม่
 ( ) ไม่พบปัญหา
 ( ) พบปัญหา โปรดระบุ.....

คำตอบข้อต่อไปนี สำหรับผู้ใช้เส้นทางสัญจรทางเรือ

10. ท่านลงเรือข้ามฟากที่ท่าเรือใด
 ( ) ท่าเรือเทศบาล
 ( ) ท่าเรือหน้าชุมชนของหมู่บ้าน
 ( ) อื่นๆ โปรดระบุ .....

11. ท่านพบเห็นปัญหาในการใช้ท่าเรือ หรือไม่

( ) ไม่พบปัญหา

( ) พบปัญหา โปรดระบุ.....

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้าง สิ่งอำนวยความสะดวก และสิ่งประกอบบริเวณ เพื่อพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยว

1. ท่านเห็นด้วย หรือไม่ หากมีการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว ที่มีศักยภาพที่เหมาะสม

( ) ไม่เห็นด้วย

( ) เห็นด้วย (ตอบข้อ 2 และข้อ 3)

2. ท่านคิดว่าพื้นที่ดังกล่าว ถ้าต้องจัดให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพควรมีการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติมข้อใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) เพิ่มการบริการเกี่ยวกับยานพาหนะ โดยเฉพาะทางน้ำ

( ) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

( ) ห้องน้ำ – ส้วม

( ) ท่าเทียบเรือ

( ) ร้านค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์

( ) ศูนย์อาหาร

( ) ศาลาพักผ่อน

( ) ลานจอดรถ

( ) ถังขยะ , จุดบริการน้ำดื่ม

( ) ไฟฟ้า แสงสว่าง

( ) ม้านั่งพักผ่อน , ป้ายบอกทาง

( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....

3. ท่านคิดว่าสิ่งก่อสร้าง และสิ่งประกอบบริเวณ ควรปรับปรุงให้เข้ากับรูปแบบท้องถิ่น หรือไม่

( ) ไม่ควร

( ) ควร เพราะ.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – สกุล	นางสุภร เผ่าฉาน
วัน เดือน ปีเกิด	14 กรกฎาคม 2509
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	400 / 73 ถนนโกสีย์ใต้ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์
ประวัติการศึกษา	ปีการศึกษา 2534 สำเร็จการศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรม จากสถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปีการศึกษา 2549 สำเร็จการศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรม จากสถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ประวัติการทำงาน	ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 7 วิทยาลัยเทคนิคนครสวรรค์ แผนกสถาปัตยกรรมสังกัดกรมอาชีวศึกษา